

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**AKA GÜNDÜZ'ÜN KATIRCIOĞLU ADLI ESERİNİN HARF AKTARIMI
VE SÖZ DİZİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çağdaş KIZMAZ

**Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi. Dinara DUISEBAYEVA

Ocak, 2019

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**AKA GÜNDÜZ'ÜN KATIRCIOĞLU ADLI ESERİNİN HARF AKTARIMI
VE SÖZ DİZİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Çağdaş KIZMAZ
(Y1512.250008)**

**Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi. Dinara DUİSEBAYEVA

Ocak, 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı **Y1512.250008** numaralı öğrencisi **Çağdaş KIZMAZ**'ın "**AKA GÜNDÜZ'ÜN KATIRCIOĞLU ADLI ESERİNİN HARF AKTARIMI VE SÖZ DİZİMİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 22.11.2018 tarih ve 2018/30 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 08.01.2019 tarihinde kabul edilmiştir.

<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Dınara DUISEBAYEVA	İstanbul Aydın Üniversitesi	
Asıl Üye	Prof. Dr. Kazim YETİŞ	İstanbul Aydın Üniversitesi	
Asıl Üye	Prof. Dr. Vahit TÜRK	İstanbul Kültür Üniversitesi	
Yedek Üye	Dr. Öğr. Üyesi Sıla GEN KAYA	İstanbul Aydın Üniversitesi	
Yedek Üye	Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ	İstanbul Kültür Üniversitesi	

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans “Aka Gündüz’ün Katırcıoğlu Adlı Eserinin Harf Aktarımı Ve Söz Dizimi” adlı tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

(/ /2019)

Çagdaş KIZMAZ

ÖNSÖZ

Gerçekler dünyası olan doğamızı anlamlandırabilmek ancak saymaca bir dünya olan dil ile mümkündür. Bir başka ifadeyle, doğadan edindiğimiz her bilgiyi akıl süzgecimizden geçirebilmemiz ve aktarabilmemiz için dil biricik iletişim aracıdır.

İnsanoğlu, dili yalnızca duygularını ve düşüncelerini aktaracak bir araç olarak kullanmamış, zaman içerisinde dilin estetik yönünü de keşfetmiştir. Dilin estetik yakalayıcısı ve yaratıcısı olan yazarlar da dil aracılığıyla çeşitli eserler meydana getirmişler ve okurlarına ulaşımlardır. Yazarların eserlerinde kullanmış oldukları dil, onları yalnızca okuyucularla buluşturmamış aynı zamanda onların üsluplarından da izler taşımıştır. Bu düşünceden hareketle, bir eserin dil dünyasını incelemek adına yaptığımız bu çalışmada, Aka Gündüz'ün Katircioğlu adlı romanını kaynak aldık. Öncelikle romanı günümüz harflerine aktardık, daha sonra söz dizimi açısından inceledik.

Uzun yıllar gazetecilik yapmış, hatta bazı eserleri sinemaya uyarlanmış olan Aka Gündüz hakkında başvurduğumuz kaynaklarda, verilen eserlerinin listesinde Katircioğlu adlı romanının yer almayışı ve günümüz harflerine aktarılmamış olması, bu konuyu seçmemizde etkili olmuştur.

Çalışmamız, edebî bir eserin harf aktarımını ve eserdeki söz dizimi unsurlarını esas aldığı için Aka Gündüz'ün hayatı ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi vermedik.

Katircioğlu'nun Osmanlı Türkçesi ile kaleme alınmış nüshasına, Türkiye Diyanet Vakfı'nın, İslâm Araştırmaları Merkezi'nde ulaştık ve eseri Latin alfabesine aktardık. Ardından eserin yazıldığı dönemi göz önünde bulundurarak, cümlelerin tahlillerini gerçekleştirdik ve kelime gruplarını tespit ettik. Bu aşamada bize kolaylık sağlaması açısından çeşitli kısaltmalar kullandık ve bu kullanımları kelime gruplarının içinde gösterdik.

Yazarın bir edebî eseri meydana getirirken yarattığı dil dünyasını çeşitli veriler ışığında irdelemeye ve bu verileri grafikler aracılığı ile karşılaştırıp yorumlamaya çalıştık. Böylece hem bir eseri harf aktarımıyla günümüze kazandırmış, hem de onu söz dizimi açısından inceleyerek dil bilgisi alanına katkı sağlamış olduk. Bununla birlikte ulaştığımız sonuçları sayısal veriye dönüştürerek, Aka Gündüz'ün eserleri ve onun üslubu hakkında bundan sonra yapılacak incelemelere de ışık tutacağını ümit ediyorum.

Gerçekleştirdiğimiz çalışma için şahsiyet ve eser seçiminde bize yol gösterip kaynaklardaki eksikliği bildiren değerli hocamız Halil Açıkgöz'e, çalışmaya birlikte başladığımız ve öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım değerli hocam Prof. Dr. Günay Karaağaç'a, çalışmamın sonuçlanmasında emeği olan değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Dinara Duisebayeva'ya, beni lisansüstü eğitime yönlendiren ve kişisel gelişimim için değerli zamanını ve tecrübesini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Kâzım Yetiş'e teşekkür ederim.

Ocak, 2019

Cağdaş KIZMAZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
ÖZET.....	xv
ABSTRACT	xvii
1. GİRİŞ	1
2. METİN	9
3. SÖZ DİZİMİ.....	41
4. SONUÇ.....	402
KAYNAKLAR	409
EKLER.....	411
ÖZGEÇMİŞ.....	429

KISALTMALAR

be	: Bağlama edatı
çe	: Çekim edatı
f	: Fiil
i	: İsim
n	: Nesne
ö	: Özne
s	: Sıfat
tn	: Tamlanan
ty	: Tamlayan
u	: Unvan
y	: Yüklem
yf	: Yardımcı fiil
yt	: Yer tamlayıcısı
z	: Zarf

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 4.1: Eserdeki Cümle Ögelerinin Kullanım Dağılımı.....	404
Şekil 4.2: Eserdeki Nesnelerin Belirtili Ve Belirtisiz Olmak Üzere Dağılımı.	406
Şekil 4.3: Eserdeki Fiilimsi Öbeklerinin Dağılımı.	407
Şekil 4.4: Eserdeki Edat Gruplarını Meydana Getiren Edatların Başlıca Dağılımı.	407
Şekil 4.5: Eserdeki Cümlelerin Yüklemin Türüne Göre Dağılımları.	408

AKA GÜNDÜZ'ÜN KATIRCIOĞLU ADLI ESERİNİN HARF AKTARIMI VE SÖZ DİZİMİ

ÖZET

İnsanlığın üzerinde yaşadığı, duyu organlarımızla algılayabildiğimiz ve gerçek bir dünya olan doğadan edinilen bilgilerin yorumlanıp anlama kavuşması, ancak saymacalardan oluşan ve tamamen yapay bir dünya olan dil ile mümkündür. İnsanoğlu zaman içerisinde, dilin bu araç işlevinin yanında estetik yönünü de keşfetmiştir. Yazarlar, dilin estetik temsilcileri olarak kaleme aldıkları eserlerle okurlarına ulaşımlardır. Dilin bu özelliği, yazarları yalnızca okurlarına ulaştırmamış, aynı zamanda dilbilgisel olarak incelenmeye müsait bir alan oluşturmuş ve yaratıcısının üslup özellikleri bakımından ipuçları barındırmıştır.

Bu düşünceden hareketle ortaya çıkan bu çalışma, Aka Gündüz'ün cumhuriyetin ilanından önce kaleme aldığı Katircioğlu adlı eserinin harf aktarımını ve söz dizimi bakımından incelenmesini içermektedir. Çalışma harf aktarımını ve söz dizimi unsurlarının incelenmesini kapsadığı için, yazarın diğer eserleri ve dönemi ile karşılaştırılması, eser üzerindeki edebî özellikler, bu çalışmanın dışında tutulmuştur. Buna rağmen ileride yapılacak çalışmalara bir zemin hazırlayacak ve kaynak olacak, eserin üslup özellikleri hakkında yorum yapılabilecek sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar sayısal veriye dönüştürülerek grafikler aracılığı ile gösterilmiştir. Eserin cümle çözümlemeleri ve kelime grupları incelenirken metnin bağlamı dışına çıkılmamıştır.

Arap harfleriyle kaleme alınan eser, çalışmanın ilk bölümünde Latin alfabesine aktarılmıştır. Bu aktarım, eserdeki imlâ ve anlatım özellikleri olduğu gibi muhafaza edilerek gerçekleştirilmiştir. Eserde karşılaşılan anlatım bozuklukları metnin bağlamı dikkate alınarak, söz dizimi çalışması sırasında giderilmiştir ve cümleler metnin bağlamına göre tamamlanmıştır. Gerçekleştirilen aktarımın ardından eserdeki cümleler numaralandırılarak, her cümlenin öge çözümlemesi yapılmış, öge çözümlemelerinin altında kelime grupları tahlil edilmiştir.

Çalışmadaki cümle ögelerinin ve kelime gruplarının incelenmesi aşamasında, her unsur tek tek belirtilerek çeşitli kısaltmalarla işaretlenmiştir. Elde edilen sonuçların sağlıklı bir şekilde sayısal veriye dönüştürülebilmesi için metnin bağlamı esas alınarak bazı ayıklamalar yapılmıştır. Bu ayıklamaların yapılmasındaki mecburiyet, sözcüklerin kullanıldığı yere ve anlama göre değişiklik göstermesinden doğmuştur. Yapılan söz dizimi çalışması üzerinden eserin dil dünyası ve sanatçının üslubu hakkında yorum yapılabilmesi için çalışma sayısal verilerle desteklenmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında ortaya çıkan sayısal veriye dönüştürülmüş sonuçlar ve grafikler sayesinde çalışma, daha somut bir hâle getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Aka Gündüz, Katircioğlu, söz dizimi, cümlenin ögeleri, kelime grupları*

THE SYNTAX AND TRANSCRIPTION OF AKA GUNDÜZ'S KATIRCIOĞLU

ABSTRACT

To interpret the information we acquired from nature which is a real world is possible with language which is a completely artificial world. In time, the human being has discovered the aesthetic aspect of language as well as the unique vehicle function. The authors have reached their readers with works written as aesthetic representatives of language. This use of language has not only brought the authors to their readers but has also provided a space for grammatical exploration and hints for the stylistic features of the creator.

This study emerged from this thought. It includes the analysis of Aka Gündüz's Katircioğlu in terms of syntax and transcription. Aka Gündüz wrote it before the proclamation of the republic. This study encompasses the transcription and syntax elements, elements such as comparison with the author's other works and his period, and literary features on the work are excluded from this study. However, language is the only tool for the writer to reach the reader. The author reaches the reader with the language. In spite of this, in order to prepare a ground for the works that can be done and to be a source, the conclusions that can be commented on the stylistic features of the work have been reached. Therefore, it is possible to comment on the author's style through this work. While examining the phrases and word groups in the work, we remained faithful to the content of the text.

Firstly, we transferred the work to the Latin alphabet in our study from Arabic alphabet. After that, we enumerated the sentences. This transfer was made in the text section of the study, preserving the writing and narration characteristics of the work. After the transfer, the sentences in the study were numbered, and the word groups of each sentence were analyzed after substance analysis and item analysis. In order to comment on the language world of the work through the syntax study, the need to support the study with numerical data was felt. In this way, a grammar study has been made more concrete and numerical.

During the examining of sentence elements and word groups in the study, each element is marked with several abbreviations one by one. In order to transform the results into numerical data in a healthy way, a sequence is made according to the content of the text. The necessity to make these rankings was due to the fact that the words changed according to their location and meaning. At the end of the study, the results obtained by these markings were converted into numerical data and interpreted.

Keywords: *Aka Gündüz, Katircioğlu, syntax, the elements of the sentence, word groups*

1. GİRİŞ

1885 yılında bir Rumeli kasabası olan Alasonya’da dünyaya gelen Aka Gündüz’ün gerçek adı Hüseyin Avni’dir. Kendisinin asıl adı Hüseyin Avni iken, askerliğe girdikten sonra, o zamanki meşhur Hüseyin Avni Paşa ile bir isimde olmaması için Enis Avni konulmuş idi. Aka Gündüz adını 1908’den sonra bir gün Selanik’te Abdülkerim Paşa ile bulunurken onun müstear bir ad kullanması tavsiyesi üzerine almış idi (Uraz, 1938). Böylece edebiyat dünyasında Enis Avni mahlasından sonra Aka Gündüz adıyla tanınmıştır. Aka Gündüz, edebiyat dünyasında Aka Gündüz ve Enis Avni adlarından başka, Muallim, Serkenkebîn, Enis Safvet isimlerini de kullanmıştır.

Aka Gündüz, temel eğitimini Serez ve Selanik’teki okullarda almıştır. İlerleyen yıllarda, Selanik Askerî Rüştîyesi ile başlayan askerî eğitime ara vermek zorunda kalmıştır. Yazar, Eğrikapı Sırp Rüştîyesi’nde eğitime devam ederken okumasını istemeyen üvey annesinden kaçıp İstanbul’a gelmiştir (Uğurcan, 1989). Galatasaray’da, Edirne Askerî İdadisi’nde ve Kuleli’de eğitim alan yazar siyasi faaliyetler ve hastalığından dolayı buradaki eğitimini de yarım bırakmak zorunda kalmış ve Selanik’e geri dönmüştür. Selanik’in ardından Fransa’ya, Collège de France, Paris Güzel Sanatlar Okulu ve Hukuk Fakültesi’nde hukuk eğitimi almak için gitmiştir ancak burada da almış olduğu eğitim yarım kalmış ve iki yıl sonra yurda geri dönmüştür.

Yurda döndükten sonra gümrük memuru olarak çalışmaya başlayan Aka Gündüz, 31 Mart Vak’ası ile birlikte siyasî hareketlerin içerisine dahil olmuş ve Hareket Ordusu’na katılmıştır. Adana’daki Ermeni ayaklanması üzerine vali olarak görevlendirilen Büyük Cemal Paşa’nın emrinde Adana vilayet meclisinin başkâtipliğini yapmıştır. Bu yıllarda, Adana Vilâyet Gazetesi’nde çeşitli yazılar kaleme almıştır. 1910 yılında tekrar İstanbul’a dönmüş, burada gazetecilik ve yazarlıkla uğraşmaya başlamıştır. İstanbul’un işgalinin ardından Malta’ya sürgüne gönderilen Aka Gündüz sürgünün ardından Millî Mücadele dönemine eserleriyle katkı sağlamıştır. Millî Mücadele hareketine karşı faaliyet gösteren

şahsiyetlere yönelik yazılar kaleme almış ve Cumhuriyet devrimlerini halka aktarmak için çeşitli eserler yayınlamıştır. Aka Gündüz, yazarlık faaliyetlerinin yanında, 1932 ve 1946 yılları arasında Ankara milletvekilliği yapmış, 6 Kasım 1958’de vefat etmiştir.

Yazar, adını 1901 yılında Mecmûa-i Edebiyye’de yayınlanan bir şiiri ile duyurmuştur. 1903 yılında Çocuk Bahçesi’nde ve 1911 yılında Genç Kalemler’de çalışmıştır. 1920 yılında Alay adındaki mizah dergisiniERCÜMEND Ekrem ile birlikte çıkarmış ve derginin başyazarlığını üstlenmiştir. Dergi faaliyetlerinin dışında gazetecilikle de uğraşan Aka Gündüz, 1908 yılında Karagöz gazetesinin başmuharrirliğini yapmıştır, 1910 yılında Hak Yolu adındaki gazeteyi Ubeydullah Efendi ile birlikte çıkarmıştır. Ayrıca yazar, Sabah, Zaman, Hizmet, Âhenk, Tercüman, Tanin, İleri, Hâkimiyet-i Milliye başta olmak üzere pek çok gazetede yazılar kaleme almıştır.

Aka Gündüz, cumhuriyetin ilanından önce yazdığı eserlerde, Türkçülük düşüncesine ve Türk toprakları üzerinde yaşanan çatışmalara sıklıkla yer vermiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra, Osmanlı İmparatorluğu’nun dağılıp yıkılması ile Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu arasındaki geçişe yoğunlaştığı ve eserlerinde bu meseleye sıklıkla yer verdiği görülmektedir. Yazar, eserlerini kaleme alırken estetik bir kaygı içerisinde olmamış, toplumu eğitmek, yeni devlet kazanımlarını pekiştirmek amacıyla eserlerini bir araç olarak görmüştür.

Aka Gündüz’ün eserlerinin çoğu yazıldığı dönemin gazetelerinde ve dergilerinde tefrika edilmiş ve sonrasında kitap şeklinde basılmıştır. Buna rağmen yazarın harf inkılabından önce yazdığı, Latin alfabesine aktarılmamış ve yayımlanmamış eserleri de mevcuttur.

Aka Gündüz’ün 1927 yılında yazdığı Dikmen Yıldızı ve Bu Toprağın Kızları gibi eserleri Latin harflerine aktarılmış ve 1974 yılında Toker Yayınları tarafından basılmıştır. 1930 yılında yazdığı Gazinin Gizli Ordusu adlı hikâyesi, aynı yıl Muallim Ahmet Halit Kütüphanesi tarafından İnkılap Hikâyeleri adı altında derlenmiştir. 1945 yılında Demirel, Meçhul Asker ve Gazinin Gizli Ordusu adlı hikâyeleri bir araya getirilerek Çocuk Kitapları Serisi ve Devrim Hikâyeleri adı altında Ahmet Halit Kitabevi tarafından İstanbul’da basılmıştır.

Aka Gündüz'ün 1928 yılında yazdığı Bir Şoförün Gizli Defteri adlı romanı, Latin alfabesine aktarılıp 1943 yılında Remzi Kitabevi tarafından basılmıştır. Bu eser, ilk olarak 1958 yılında sinemaya uyarlanmış ve filmi yapılmıştır. Eser, 1967 yılında yeniden düzenlenerek tekrar gösterime girmiştir. Yazarın 1929 yılında yazdığı İki Süngü Arasında, 1974 yılında Toker Yayınları tarafından bastırılmış ve 1952 yılında sinemaya uyarlanmıştır. Yazarın; Odun Kokusu, Tank-Tango, Türk Kalbi gibi bazı eserleri halâ Latin alfabesine aktarılıp yayınlanmayı ve incelenmeyi beklemektedir.

Yaptığımız araştırmalarda Katırcıoğlu adlı eserin, 2008 yılında Metin Oktay'ın hazırladığı Aka Gündüz'ün Hayatı, Sanatı ve Eserleri isimli doktora çalışması, Osman Gündüz'ün Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi'nde yazdığı II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türk Romanında Yeni Açılımlar isimli yazısı gibi detaylı yapılmış araştırmaların dışında, 347 sayılı Yedigün dergisinin Edebiyatçılarımızı Tanıyalım köşesinde olduğu gibi yalnızca adının geçtiği veya İslam Ansiklopedisi¹ dahil olmak üzere başka çalışmalarda ve eserlerde adının geçmediğini tespit ettik.

Üzerinde çalışmasını yaptığımız eserin Aka Gündüz'ün imzasını taşıması ve Aka Gündüz'ün eserlerinin arasında daha fazla zikredilme gerekliliğinin düşüncesi çalışmamızın çıkış noktasını oluşturmuştur. Böylece hem yazarın sürgün yıllarına ait olan ve romancılığına zemin oluşturan bu eserini gün yüzüne çıkarmak hem de bir söz dizimi çalışması yaparak çıkacak çözümlmeleri sayısal veriler ışığında yorumlamak gayesi ile çalışmamızı gerçekleştirdik.

1916 yılında Cem'i Kitabhanesi tarafından kitap hâline getirilmiş olan esere, Türkiye Diyanet Vakfı'nın İslâm Araştırmaları Merkezi sisteminin veri tabanı içerisinde ulaşılmıştır. ²

Eser, İslâm Araştırmaları Merkezi sisteminde roman olarak tanımlanmış ve Türk romanı içerisine yerleştirilmiştir. Eser veri tabanında Katırcıoğlu: Avcı Sultan Mehmed Devrinde 1508 – 1509 şeklinde isimlendirilirken, Osman Gündüz eseri Katırcıoğlu şeklinde isimlendirmiş ve tarihsel roman olarak değerlendirmiştir.

---

¹ İslam Ansiklopedisi'nin Aka Gündüz maddesi.

² Eser, İslam Araştırmaları Merkezi sisteminin veri tabanında Osmanlıca Risaleler bölümünde etiketlenmiştir.

Ancak eseri veri tabanında geçtiği şekilde isimlendirdiği hâlde roman olarak değil bir hikâye veya uzun hikâye olarak ele alan araştırmacılar da mevcuttur.

Çalışmada ilk adım olarak metin Latin harflerine aktarılmıştır. Bu aktarım gerçekleştirilirken metin ve yazıldığı dönem dikkate alınmış, bazı noktalama hataları ve kullanımları, zaman içerisinde değişikliğe uğramış kalıplaşmış sözler metin bağlamı göz önünde bulundurularak değerlendirilmeye alınmıştır. Eserdeki noktalama işaretleri ve bölümlendirmeler korunurken bazı yazım hataları çalışmamızın doğru sonuç vermesi açısından aktarım sırasında düzeltilmiştir.

Eserin Osmanlı Türkçesi ile yazılmış baskısında yer alan kelimelerin günümüz Türkçesindeki karşılıkları esas alınmıştır. Eserde karşılaşılan “bizim gözlerimiz yolda kaldı” gibi anlatım bozuklukları içeren cümleler, metin aktarımında değiştirilmemiş, cümle tahlillerinde düzeltilerek ele alınmıştır.

Metin aktarımının ardından cümleler öge bakımından incelenmiştir. Cümlelerin ögeleri incelenirken yüklem ayrı cümlelere bölünmemiştir.

Örneğin eserde geçen “*Ev büyüktür, saklanacak delik çoktur*” gibi birden fazla yükleme sahip cümleleri tez planlamamız ve metne bağlı gitmemiz adına tek olarak ele aldık. Bu sebeple bu tarz cümleleri bir cümle çözümlemesi içerisinde ögelerine ayırdık. Cümlelerdeki her yüklem ayrı bir cümlenin ve yargının varlığıdır ancak çalışmamız bir metnin Latin alfabesine aktarımını sağlamak ve bu cümleleri tahlil etmek üzerine olduğu için bu yöntemin daha sağlıklı olacağını düşündük. Görüldüğü üzere örneğini verdiğimiz cümlede iki yüklem vardır. Çalışmamızda bu tarz cümleleri çözümlerken;

büyüktür: Yüklem

ev: Özne

çoktur: Yüklem

saklanacak delik: Özne

şeklinde ilerledik. Cümle ögelerinin gösteriminin ardından yine aynı cümlenin altında kelime gruplarını;

saklanacak (s) / delik (i): Sıfat tamlaması

şeklinde inceledik.

Yine metindeki bir başka örneğimiz olan “*Genç ve dilber sakiyeler elden ele şarap testileri gezdiriyorlardı, sazendeler, hanendeler başladılar*” cümlesinde görüldüğü üzere eserde birden fazla yüklemi olan bazen “ve” bağlacı ile, bazen ortak öge veya anlam yönü ile birbirine bağlanmış cümleler oldukça fazladır. Bu cümlenin öğelerini de araştırmamızda olduğu gibi;

gezdiriyorlardı: Yüklem

genç ve dilber sakiyeler: Özne

elden ele: Zarf

şarap testileri: Belirtili nesne

başladılar: Yüklem

sazendeler, hanendeler: Özne

olacak şeklinde inceledik.

Görüldüğü gibi inceleme planı gereği yazarın cümlelerini kurgulama şeklini belirleyebilmek için cümleler üzerinden numaralandırma yapılması uygun görülmüştür. Eser bir olay yazısı olduğu için ve karşılıklı konuşmalara yer verildiği için “biz de...” gibi eksilteli cümleler sıklıkla kullanılmıştır. Bu tarz eksilteli cümlelerde, metnin anlam bütünlüğüne uygun olarak değerlendirme yapılmış ve “biz de (gittik)” şeklinde tamamlanarak cümle tahlilleri kısmında çözümlemeleri gerçekleştirilmiştir. Örneğin;

“*Şah Mehmed*:

-Biz iki bin istedik, şimdi belki yüz kese alacağız..”

cümlesini Latin alfabesine bu şekilde aktarırken, cümle öğelerini incelerken metnin çerçevesi içerisinde “dedi” fiilini ekleyerek çözüme ulaştırdık. Bu durumda bu cümlenin öğelerini de;

(dedi): Yüklem

Şah Mehmed: Özne

biz iki bin istedik, şimdi belki yüz kese alacağız: Belirtisiz nesne

şeklinde belirlemiş olduk.

Cümle öğelerinin belirlenmesinden sonra bu cümlelerdeki kelime grupları çözümlenmiştir. Kelime gruplarının irdelenmesinde Arapça ve Farsça kaynaklı tamlamalar incelemenin dışında tutulmuştur. Bu tamlamaların dışında kalan bütün kelime grupları incelenmiş, ilişkilendirme ve nitelendirme öbeklerinin tamamlayan ve tamlanan kısımları ayrılmış, bu ayrımlar kısaltmalarla gösterilmiştir.

Kelime gruplarında karşılaşılan “*yanmağa başlayan kapının sarı ve aydınlık gölgesi*” gibi söz gruplarında ise en ufak birime ulaşıncaya kadar irdelenme yoluna gidilmiştir.

yanmağa başlayan kapının (ty) / *sarı ve aydınlık gölgesi* (tn): Belirtili isim tamlaması

sarı ve aydınlık (s) / *gölge* (i): Sıfat tamlaması

sarı (i) / *ve* (b) / *aydınlık* (i): Bağlama grubu

yanmağa başlayan (s) / *kapı* (i): Sıfat tamlaması

Yukarıdaki kelime grubunda “yanmağa başlayan” kısmı “kapı” sözcüğünün niteleyicisi olmakla birlikte bir fiilimsi öbeğidir. Bu tarz öbeklere cümle muamelesi yapılmış;

yanmağa (yt) / *başlayan* (y): Sıfat-fiil grubu

olacak şekilde kelime gruplarının çözümlenmesi sağlanmıştır.

Cümle öğelerinin ve kelime gruplarının incelenmesinin ardından ortaya çıkan veriler ayıklanmış, eserdeki söz dizimi, sayısal veriler ışığında ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Böylece yazarın eseri meydana getirirken kullandığı öğeler adet ve tür olarak tespit edilmiştir. Bu tespitler kelime gruplarına kadar indirgenmiş ve ilişkilendirme öbeklerinden nitelendirme öbeklerine kadar pek çok kelime grubunu meydana getiren unsur sayısal olarak ifade edilmiştir.

Çalışmamızla birlikte, Aka Gündüz’ün romancılığına zemin hazırlayan, yazarlık hayatının ilk ürünlerinden olan bir eserini Latin alfabesine aktarmış olduk. Latin alfabesine aktardığımız bu metin üzerinde söz dizimi çalışması gerçekleştirerek, Aka Gündüz’ün eserinde yarattığı dil dünyasını çözümledik. Cümle çözümlemelerinin ve kelime gruplarının tahlil edilmesinin ardından ortaya çıkan sonuçların sayımı yapılarak, bir dil bilgisi çalışmasını sayısal veriler kullanarak

destekledik. Bu açıdan bakıldığı zaman araştırmamızın dil bilgisi çalışmalarına katkı sağlamasının yanı sıra, bu çalışmaların sayısal verilerle desteklenmesine ışık tutacağı umundayız.

2. METİN

Katircioğlu

Avcı Sultan Mehmed Devrinde 1508 - 1509

Muharriri

Aka Gündüz

Tab'ı ve Naşiri:

(Cem'i Kütüphanesi)

İstanbul

Sada-yı Millet Matbaası

1332

Katırcıoğlu

Avcı Sultan Mehmed Devrinde

1058 - 1059

Tarihin Masalları

Cuma namazından sonra büyük medresenin mermer döşeli avlusunda belde divanı kuruldu. Müderrisler, ulema, â'yân, eşraf, esnaf sırasıyla, mevki'ile, saf saf olup diz çöktüler. İhtiyarlığına, ilim ve kemaline hürmeten reis intihap olunan Perakendezade Müderris Hacı Musa Hoca divanı açtıktan sonra fiili riyaseti Kethüda yeri Baklamuslu Rıza'ya terk etti. Muslu Ağa, hazırına ciddi ve yiğit sesiyle hitap etti:

-Tatarların yetirdiği habere bakınca Beyşehir, Ilgın ve Karahisar-ı Sahib taraflarından halk elçisi gelememiş. Biz burada yalnız Seydişehirli topladık. İstek varsa Tatarlar da bir defa divanda tekrar haberleşsinler..

Söz sahiplerinden birkaçı:

- Münasip olur,

dediler ve divan münadisi Sümbüllü Murtaza nida etti:

-Beyşehir Tatarı Karaca Dursun!..

Ilgın'ın Soygun Mehmed!..

Sahib-i Hisar'ın Yarma Durmuş!..

Üçü de merhabalaşıp ellerini silahlıkları üzerinde kavuşturdular.

Karaca Dursun:

- Haberlerimiz birlikte, dedi. Hepimizin tarafında bir yüzden haber yetirdik. Haydaroğlu'nun baş kaplanı ve güçlü adamlısı Katırcıoğlu Şah Mehmed diyarımızın her bucağında dururdu. Hatunlar, çocuklar ağlaşıp dururlar, ağalar kapıdan çıkamaz, köylerde cenazeye gidilemez oldu. Giden Muharrem'in son haftasında yalnız bizim oradan dört kadın, on bir yiğit er boğazladı. Hafız'ın Süleyman'ın bacası da beraberdi, kucağındaki iki yaşında sübyana acımış, boğazlamış da servili bayırın yamacındaki kör kuyuya atıp koyvermiş..

Hepsinden dokuz kese akçe gasplanmış.. Ne diyem, bilinmez ki, Seydişehir'nde kendi yüzünden ulu divan kurulacağını münâfıklamışlar, bütün bizim oralara

haberler saldı, o divana kim giderse, kellesini kavak dallarına giydireceğim, malı mülkü, bacısı karısı, şalı akçesi göçürülecektir.. Ondan kelli kimse cesaretlenmedi. Hafî elden bizlere tembihlediler, gelemezük buyuruldu, sebebini işte söyledim. Çok hayıflandılar, ulema, â'yân, esnaf elleri böğründe nice olacak işimiz diye durup yatırlar. Dün sabah da orman sipahisi Yaroğlu Hasan'ın bağındaki yüce damını ateşlediler. Dört kese akçe gasblanmışlar..

Siz â'yânlar, ağalar ne yapacaksınız yine bize tembihlerseniz, bizim oralara yetiririz..

Bütün divan derin ve ezilmiş bir sükût içinde Tatar'ın verdiği tafsilatı dinliyorlar ve dizlerinin ucundan ayrılmayan gözlerinin mahzun kapakları yukarı kalkmıyordu.

Ulemadan bir zat bu şirret ve fesattan, gasp ve zulümden vazgeçmesi için Katırcıoğlu'na bir nasihat ve irşat heyetinin izam olunmasını teklif etti. Kabul olunmadı, Hac zamanı, yollardan geçen hüccac kabilelerini yağma ve katlettiği vakit böyle bir heyetin gönderildiği, fakat hepsinin “Bre nâ-bekârlar, siz benim işime ne karışsınız?” nidasıyla katl olunduğu söylendi. Hatta Bölükbaşı Murad'ın karısı Emine'yi köy başında yakalayıp “Senin boynuna sikke yakışmaz” diyerek pulları söktükten sonra kadının boynunu vurduğu rivayet edildi. Verilemeyen bu karar, bir saniye için gözleri birbirine karıştırdı ve oradaki sönük, melûl nurlar birbirine soruştular:

- Ya ne yapalım?

Esnaf kethüdası latasının kıvrımlarıyla oynayarak yere baktı ve ümitsiz bir sesle:

-Der-i Aliyye'ye dedi. Mahzar yetirsek, nice olur?

Umumî bir mırıltı, divanın her tarafında dolaştı, kendi kendine hususi, ikişer, beşer söyleşmeler oldu. Reis pirinç kakma divitin ucuyla rahlenin kenarına bir iki vurarak herkesi sükuta davet etti. Evvelki amik ve me'yus-ı sükut derhal geri geldikten sonra:

-Der-i Aliyye'ye mahzar faydasızdır, dedi. Padişah yeni, acemi, vüzera kayıtsız ve ümmi.. O diyardaki halk ise zevk ve safada puyan.. Fetret, bozgun, fesat, zevk, taun gibi sarmış gidiyor. Boğaz kapanmış.. Foça önlerinde sonu acıklı, deniz cengi var.. Girit adamızda ateşler göğe salmış.. Kime, kimi, kime kimden neye mahzar, şikayet.. Yollar kapalı, kapılar kapalı Tanrı'dan başka şikâyet dinleyen kalmamış.. Rabbın

huzurunda el açıp ah eylemekten gayrı elden ne gelir.. Düşman dört yana salmış, biz fesat ile meşgulüz. Yazık Katırcıoğlu'na ki Kemer-i Hamid etrâkinden olacak.

Türk'ün fitratı ona dokunmamış, yüreğinde damlayan kan bozulmuş.. İhtiyar reisin ay bıyıkları altında titreyen solmuş dudakları büsbütün kurudu. Sözünün her durağında, divanın göğsü derin bir nefesle şişiyordu. Mahzardan vazgeçildi, fakat mahzar yerine halktan birkaç kişinin İstanbul'a kadar gelip arz-ı hal etmeleri muvafık görüldü.

İş mühim, müşkül ve tehlikeli idi. Tatarlara söylendi, onlar da Akşehir, Ilgın ve sair taraflardan şikayetçiler göndereceklerdi.

Kethüda yeri Baklamuslu Rıza heyet-i riyasetini kabul etti ve:

Bundan da bir şey çıkmazsa, dedi, kendi silahımızla...

Lakin bütün fikirlerde aynı itiraz dolaştı, Katırcıoğlu'nun Haydar Oğlu, Akyakalı, Boz Kafa, Sarı Teke gibi müthiş, korkunç on sekiz, yirmi adamı, refiki vardı ki her biri ayrı bir taburun bir fırkanın başı, kumandanı idiler. Onlarla cenkleşmek, belki bir küçük devletle cenkleşmekten zor idi. Bahusus onlar, yakıyor, yıkıyor, kesiyor ve çalışıyorlardı ve ancak Şah Mehmed'den başkasına hesap vermiyorlardı.

Muslu Rıza nihayet dayanamadı:

- Haydi bre! dedi. Niçin havf gelsin. İş başa kuzgun leşe.. İki el bir baş için.. Maldan, candan neyse ne, bir de ırzdan mı olacağız.. Etraf köylerde kız, hatun kalmadı. Kaçamayan kurdun pençesine.. Yeter bre! Yeter bre!..

O sırada iki kişi danışmadan divana girdiler. Nefesleri kesilmiş, renkleri sapsarı olmuş ve çamura bulanmış olan bu iki meçhul ziyaretçi selam vermeyi bile unutarak reisin rahlesine doğru yürüdüler. Divan, bu gelenlere hayretle bakıyordu birisi reisin kulağına bir şeyler söyledi, reis dinledikten sonra:

-Hızlı söyle, dedi. Divan işitsin!

Adamcağız heyecanlı, korkmuş bir sesle tekrar etti:

Üç saattir koşuyoruz, çamlığın dirseğinde Katırcıoğlu'na rastladık. Akyakalı beraberinde idi. İki yüz kadar atlısıyla gölgelikte mola veriyorlardı. Bizi tuttular. Huzur olduk. Nereden gelip nereye vardığımızı sordu. Çobanız dedik. Şimdi Seydişehir'ne varacaksınız, dedi. Orada â'yân, esnaf divan kurmuş beni

gammazlıyorlarmış. Akşehir’de de yaptılar, ama divanın kurulduğu mescidi baştan başa yakınca ne olduklarını anladılar. Onlara söyle hemen dağılsınlar..

Sonra ağam, silahlılığından bir çaput çıkardı, bunu onlara yetir dedi, içinde Ilgın’dan Hacı Efe’nin oğlu Hafız Murad’ın gözleri var. Ilgın divanına yetişememiştım, Der-i Aliyye’ye şikayetçi salmağı adaklamışlar, Hafız Murad kabul etmiş. Giderken yolda yakaladım, gözlerini oydum. Şimdi yetir. Bunu görsünler ona göre başlarına çorap örsünler..

Çok korktuk ağam, çaputu aldık. Yollanırken Kethüda yeri Muslu Rıza Ağa’ya da haber eyle ki dedi, bana tez elden iki bin kuruş gümüş akçe göndersin. Yoksa yaman ederim..

Çoban koynundan çıkardığı çıkını rahlenin üzerine bıraktı. Dehşetinden nefesi duran hazırunun gözleri iradesiz ve isteksiz bu küçük çıkına saplandı. Reis hafif hafif titreyen parmaklarıyla çıkını açtı. Pıhtılanmış kanlar içinde yeşil ve buzlu cam gibi iki parça et çıktı. Reisin avucu içinde duran bu feri kaçmış yeşil sedef parçaları, meçhul mesafelerden bir şey bekler gibi bakıyordu...

Baklamuslu artık yerinde duramadı:

-Ağalar! Baş ağalar!.. diye haykırdı. Artık buna tahammül gerekmez! Biz paramızı ırzımız, gayretimiz, imanımızla kazanıyoruz, o hayduda vereceğime, sıkıntıda, fetrette olan devletime iane ederim. Sonra çobanlara döndü:

-Haydi çocuklar! dedi. Varın o nâ-bekâra haber edin ki ona verecek bir pulum yoktur, hem Der-i Aliyye’ye şikayetçi ben varıyorum. Düşmanın savleti, devletin fetreti yetmezmiş gibi bir de Katırcıoğlu’nun zulümüne eğilmeyeceğiz. Bu boyun Türk boynudur, kesilir, fakat eğilmez.. Haydi bre varın böylece haberleşin!..

Divanın hiçbir itiraz değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu içinde çıkan çobanların arkasından, Muslu tekrar söylendi:

-Haydi şimdi, siz de dağılın. İş oldu bitti. Ben yarından tezi yok yollanıyorum. Yeşil, kırmızı, siyah cüppeler dalgalandı, beyaz sarıklar, arakiyeler, külahlar, kavuklar karıştı. Ve sükût içinde canlı bir cereyan, medresenin avlu kapısından ağır ağır süzülmeğe başladı...

***

Kasabanın sokaklarını birer gölge sükunuyla geçen iki çoban on dakika sonra çıktıkları kır yolunu tuttular. Üç saat mütemadiyen çamlığa varmak için yürüdüler. Uzaktan dirseği gördükleri zaman, ağaç gövdelerinin aralıklarından at başları seçiliyordu. Ve ordular ve sipahiler, ikisini de Şah Mehmed'in huzuruna getirdiler. Şah Mehmed önündeki taze pişmiş kuzu çevirmesini kemiriyor ve elindeki büyük tahta maşrapaya adamlarından birisi vasıtasıyla kırmızı ve nefis bir şarap doldurtuyordu. İki çoban el pençe beklediler, Şah Mehmed lokmasını yuttu, şarabını son damlasına kadar içti ve dudaklarının kenarından sızarken sordu:

-Ne haber?

Çobanın bir keyfiyeti bir bir anlattı. O söyledikçe Katırcıoğlu'nun gözü dönüyor, pos bıyıkları diken diken oluyor ve esmer rengini mor bir gölge kaplıyordu, birden:

-Mustafa! diye haykırdı. Doldur..

Bir koca tahta maşrapa şarap daha içti ve maşrapayı elinden atarak:

-Haydi!.. dedi. At sırtına! Sonra da kethüda yerinin boynuna!.. Ormanın kenarında bir şakırtı oldu, atlar kişnemeye başladılar. Tayfa başılar, sipahiler, bölükçüler, akıncı ve ateşçiler takım düzdüler, Akyakalı bir kubur sıktı, herkes aynı zamanda atlara bindiler ve hücum dört nalıyla Seydişehir yolunu toza dumana kattılar.

Katırcıoğlu en başta, savlı gerisinde giden Akyakalı'ya talimat veriyordu:

-Kethüda kasabanın kenarında oturur. Evin duvarları vâfir yüksektir. Kapı kalındır, kırılmaz, fakat, biraz çıra ile yakarsan! Kuş uçmayacak.. Ben içeriden sana seslenirim.. Ev büyüktür, saklanacak delik çoktur. Canlı bir şey kalmayacak, karıncalara varıncaya kadar boğazlanacak..

Akyakalı, dört gün susuz kalmış bir çöl seyyahı iştiağıyla kızgın üzengilere dayanıyor ve (peki ağam) diyerek parlayan gözlerini ileri dikeyor, ağzını şapırdatıyordu.

Şah Mehmed:

-Biz iki bin istedik, şimdi belki yüz kese alacağız..

Katırcıoğlu Şah Mehmed kırmızı, keskin ve nefis şarabın buharı, alnına çarpan keskin rüzgârın tesiri ve gümüşün heyecanı ile hülya içinde yüzüyordu. Bu işi bitirdikten sonra Sarı Koğuk'a gidecekti. Bir hafta evvel Akşehir'den kaldırdığı

Kazmabaş Ali'nin gelini Esmâ orada idi, henüz el sürmemiştir. Bu ahu bakışlı, sara çehreli Türk kadınının hayali gözünün önüne gelince kilitlenen dişlerinde bir gıcırta, çukurdaki gözlerinde bir alev peyda oluverdi, onunla tam bir hafta kapanacak ve şayet gebe kalırsa o vakit nikah edecekti, hemen gebe kalmasını istiyordu, çünkü çok seviyordu ve çocuk sahibi olmasını daha çok istiyordu. Bir çocuğu, on çocuğu, yüz çocuğu olursa değil böyle üç beş sancağa belki bütün Anadolu'ya hüküm sürecekti. Üsküdar diyarından Acem sınırına kadar Katırcıoğulları'nın ateşi yanacaktı.

O zaman Esmâ belki öldürdüğü kocasını unutturdu. Unutmayıp ne yapacak, bir daha geri gelmez ki.. Gelse de Şah Mehmed'in eline geçen mal geri alınabilir miydi? Salihoğlu Ahmed de karısını geri almak istemiştir ama, bir sepetlemede yarı gövdesi gidivermiştir.

Ve böyle Üsküdar'dan İran'a kadar sürecek saltanatın hayali, Şah Mehmed'in kalbini parçalayacak kadar sert ve tatlı heyecanlar yapıyor ve:

-Kral gibi, diyordu, bir Anadolu kralı gibi hüküm süreceğim... Hazinelelerini taksim ediyordu, o zaman küplerde, mağaralarda saklamayacaktı.

***

Göründü ağıam!

Akyakalı'nın bu keskin ihtarı, Katırcıoğlu'nu hayal ve gafletten uyandırdı. Henüz batan güneşten sonra etrafı kaplayan mor ve alaca karanlık içinde yüksek duvarları ve daha yüksek cephesiyle kethüda yerinin koca evi, siyah bir heyula gibi görünüyordu, iki penceresinde yanan kandil, iki büyük ve sarı göz manzarası veriyordu.

Atlar ağırlaştı. Muhtelif istikametler alındı. Beş dakika sonra ev, içindekilerle beraber demirden, baruttan ve kandan bir çember içine alınmıştı. Bir yordak elindeki sıyrılmış palanın tersiyle koca kapıya vurdu. Büyük bir gürültü, karanlıklar içinde aksetti. Bir daha vurdu. İçeriden bir erkek sesi sordu:

-Kimdir o?

- Aç, biziz!

-Siz kimsiniz?

-Aç diyoruz! Katırcıoğlu yârânı!...

Derin ve ani bir sükuttan sonra evin pencerelerindeki ışıklar etrafında dolaşan cevval ve seri gölgeler görüldü. Üçüncü ihtara da cevap çıkmayınca: Bu yıkılmaz ve kırılmaz, demir çemberli meşeden kapının dibinde ameliyat başladı, çalı çırpı, çıra yağ mumları, çaputlar konuldu. Kav çakıldı, ufalandı ve kapının dibinde maî, sarı, yılan gibi dolaşan bir alevle, ince çıtırtılar duyulmaya başladı.. Hafif silah şakırtılarından, bazı ötede beride öksürüklerden, ara sıra bir at kişnemesinden başka şey duyulmuyordu.. Yanmağa başlayan kapının sarı ve aydınlık gölgesi Şah Mehmed'in ayaklarına kadar yüz sürdü. Ve beş dakika sonra kol demirleri kalktı ve kapı iskeletten kollarını tamamıyla açtı.

O zaman, ani bir velvele bütün evin içinden gecenin maceralarla dolu ufuklarına yayıldı. Kapalı bir pencerenin kanatları derhal açıldı ve sarı bir ziya içinde yüzü gülmeğe boğulmuş olan kethüda yerinin şekli, bütün heybetiyle görüldü:

-Gel bre nâ-bekâr!..

Kethüda yerinin sesi bir arslanın gürlemesi kadar müthiş ve uğultulu idi. Tekrar etti:

-Gel bre derim sana! Neredesin Katırcıoğlu?

Ve gölgeden ellerinde tuttuğu iki kuburu doğrultarak, ikisini birden yanmış kapıya boşalttı.. Ve aynı zamanda iki feryat ile, iki kişi iç tarafta yere serildiler, fakat bu Katırcıoğlu değildi... İki adamı idi.. O zaman Şah Mehmed kükredi:

-Buradayım bre kethüda!

Ve yüz kişi birden içeri daldılar, camekan kırıldı, kapılar kırıldı ve içerideki kadınların, çoluk çocuğun feryadı, gecenin sağır ve merhametsiz kulaklarını acı acı doldurdu....

Gecenin velvelesini duyan ve titreyen bütün kasaba halkı sabahleyin kalktıkları zaman Kethüda yeri Baklamuslu Rıza'yı sokak ortasında ve dört parça gördüler, çoluk çocuktan, kadın, ihtiyardan kimse yoktu, cesetlerin bir kısmı bahçede, bir kısmı aralıkta, bir kısmı da koca evle beraber yanıp kül olmuştu.

Ve daha dün bütün servetini devletine bağışlamayı kuran kethüda yerinin ocağı yüz bin senelik bir harabeden başka bir şey değildi ve o servet bir saat içinde Katırcıoğlu'na intikal etmişti..

Vakıadan kimse kimseye malumat veremiyordu. Çünkü Katırcıoğlu bütün tayfasıyla beraber pazar yerinde dolaşıyor ve Esma Hatun'a Hanım Bezirgân'ın dükkânından pul bilezikler, mercan, boncuk gerdanlıklar satın alıyordu...

Öğle üzeri müftü efendiye, kadiya, müderrislere ve memleketin â'yânına haber gönderdi, hepsi geldiler, yadaklarından iki kişiyi kethüda yeri şehit etmişti.

Dünkü divandan ve bu geceki hâlden kızdığı için bütün kasabaya bin kese akçe ceza-yı nakdi kesti ve tamamen aldıktan sonra cenazelerin namazlarını kıldırды, hocaya dua ettirdi. Züht ve takva sahipleri olduklarına, epey kişi bulunduklarına herkes şehadet getirdi.. Cenazeler, mezarlığa cemm-i gafır ile götürülürken sokağın ortasında kethüda yerinin derede bulunmuş cesedi duruyor ve toprağa bükülmüş başının ortasında henüz kapanmamış iki fersiz göz bu kafikeyi temaşa ediyordu...

***

Cenazeden avdetten sonra yol hazırlığı görüldü. Geçiriciler yolun başına toplanmışlardı, Katırcıoğlu hocanın birisini çağırdı, hoca emre itaatle nusret ve muvaffakiyet-i dua etti, o esnada bir ihtiyar Katırcıoğlu'na sokuldu.

-Ağam! dedi. Bizim oradan Cebecioğlu Mahmut Ağa ile Dağlar Delisi Mehmed Ağa toprağına yüz sürerler, ne kadar layık değilse de kabul buyurmağı özlüyorlar. Biri bin dirhem gümüş, diğeri dört kese akçe gönderdi..

Katırcıoğlu gülümsedi:

-İstemedin mi? A'lâ! Çabuk haber iletmişler. Yarın ben de haber göndereceğim. Artık vazgeçtim. Söyle onlara, Tanrıya emanet, hiçbir zevalim yok. Ne işleri düşerse haberleşsinler..

Ve kafiye yola koyuldu.. Katırcıoğlu gayet sakin ve müsterih bir tavırla Akyakalı'nın takımı yadaklarından birinin söylediğı türküyü dinliyor ve atını sürüyordu:

Dağlar başı ormandır

Dört bir yanı dumandır

Bize bir yan bakanın

Er geç hali yamandır

*

Biz Katırcıoğluyuz

Ateşlerden orduyuz

Bize karşı çıkılmaz

Biz can bulmuş korkuyuz

*

Saldırırız her yana

Kıyarız yüz bin cana

İster isek dünyayı

Biz bularız al kana

*

Hânümânlar yakarız

Sefamıza bakarız

Altın tasla şarabı

Gece gündüz çıkarız

*

Safa, gümüş, akçe, pul

Nerede ise haydi bul

Biz Katırcıoğlu'yuz

Olsun cihan bize kul

Katırcıoğlu, güzel sesli yârdağın bu şanlı türküsüyle mest ve memnun, Sarı Koğuk'da saklı duran Esmâ'sının yanına gidiyordu...

***

Ertesi gün akşam üzeri Sarı Koğuk'a vardılar. Haydaroğlu tayfasıyla orada idi. Konak Ağa'nın şerefine donanmış, kuzular kebab edilmiş, şaraplar hazırlanmış, sofralar kurulmuş ve etrafına üzerine bal dökülmüş yağlar, pekmezli kaymaklar dizilmişti.. Şah Mehmed Ağa elini yüzünü yıkadı, halayıklar peşkir tuttular.. Omuzlarını, ayaklarını ovuşturdular.. Ve iki saat halvet oldu, kimse huzura çıkamadı.

Güneş batmış saat bire yaklaşmıştı, ağa abdestini aldı, akşam namazını kıldı ve işaret etti, herkes sofralara oturdular, kendisi de Akyakalı, Haydaroğlu, Bozkafa, Sarı Teke

ile hareme geçip hususî meclis kurdular. Billur kaselerde pembe şaraplar sunuldu. Genç ve dilber sakiyeler elden ele şarap testileri gezdiriyorlardı, sazandeler, hanendeler başladılar. Etrafı sedef işlemeli sedirinde oturan ağa, işaret etti, öteki odadan Kazmabaş Ali'nin gelini Esmâ'yı getirdiler. Koyu fesi rengi şalvarı içinde mahzun siması, ağlamaktan şişmiş gözleriyle gelen Esmâ, saçak öpüp divan durdu. Katırcıoğlu parlayan gözlerinin yiyecek gibi bakan aleviyle kadını baştan başa yaktı.

-Sen türkü bilir misin?

Zayıf ve hasta sesiyle:

- Bilmem ağam!

-Ya oyun?

-Onu da bilmem ağam!

-Yok.. Bu olmaz. Ağalardan sıkılma!

Onlar senin kardeşin, benim de kardeşim!

Biz yoldaşlarız. Kem göz ne bizde ne onlarda...

-Bilmem ağam!..

-Bilirsin ya!. Sıkılırsın! Şuna bir billur şarap sunun!

Şarap hemen geldi, kız sıkıldı fakat korktu, hiç içmediği bu acı ve buruşturucu suyu titreye titreye son damlasına kadar yuttu..

-Otur!

Bir kenara oturdu. Midesi derhal bulanmaya başladı, gittikçe başı dönüyordu. Gözlerinin önüne sisli bir perde geriliyordu.

-Söyle bakalım.. Bildiğin türkü yok mu? Kadın sükût etti, gözlerinden yaş akıyordu. Ağa işaret etti, bir billur şarap daha sundular, onu ancak yarısına kadar içebildi. Sararmış yanakları kıpkırmızı olmuştu. Renksiz ela gözlerinde garip bir parlaklık hasıl oldu. Ağlamak, haykırmak ihtiyacı boğazını kurutuyordu, biraz su istedi, şarap verdiler..

-Haydi, bekliyoruz ya!. Söylesene!..

Kadın bir saniye sustu, düşündü, silkinir gibi hareket etti, başını önüne eğdi, sağ avucunu alnına koydu ve bir daha teklif ettirmeden, yavaş yavaş, acı acı, sarhoşluğu belli olmayan bir sesle söylemeye başladı:

Yeni açmış bir gülüm,
Yazıktır bana ölüm;
Aman beni soldurma!
Yuvamda tek bülbülüm..

*

Garip garip öterken,
Sakın kıyma bana sen;
Bırak beni uçayım
Hak korkusu bilersen

*

Ey esen yel! Hiç durma
Selam söyle yurduma
İnsan isen Şah Mehmed
Salma bana, kudurma...

*

Yüce Tanrı'm! Al beni
Mezarlara çal beni!
Ağlamaktan kör oldum
Aman ağam, sal beni!

Ağa uzun çubuğundan çektiği sigara dumanını sofanın oymalı ve alçak tavanına üfledikten sonra:

-Ne!.. dedi. Yanık şeyler istemem. Kadın sustu, beynini döndüren sarhoşluk arasında hala korku hakimdi.

-Oyun, oyun isterim!..

Esma'nın gözleri parladı, sarhoşluğun bütün cüret ve kuvvetiyle kalktı; zilleri aldı. Taktı, sendeleyerek sandalyenin üzerine çıktı, saz gayet şuh ve seri bir oyun havası çalıyordu.. Esma bir iki adım attı, ziller şakırdadı, duru yaptı, hopladı, süzüldü, koca sofayı dolduran duman ve şarap kokusu beynini büsbütün karıştırıyordu.. Kendisini musikin en ince ahengine varıncaya kadar kaptırdı. Oradakiler ömürlerinde bu kadar dilber bir rakkas görmemişlerdi..

Şah Mehmed:

-Yaşa!.

diye bağıırıyordu. Kadın döndü, döndü, titredi, zillerini şakırdattı, sıçradı, süzüldü, aktı...

Ve nihayet ve nihayet.. Ani, acı ve keskin bir feryadı müteakip tepesi üstü halıların üzerine, cansız yuvarlandı.. Hemen muayene ettiler, bayılmıştı, çeneleri kilitlenmiş, yumrukları sıkılmış ve gözlerinin etrafı şişmişti.. Hemen ovuşturmağa, su dökmeye başladılar.

Katırcıoğlu haykırdı:

-Odama götürün! Benim yatağıma yatırın! Çok sürmez ayılır!

Akyakalı avucunu hayret işaretiyle açarak takdir etti:

-Yavuz oyuncu ağa!

Ağa sırttı.. Sarı Teke'de ağayı alkışladı:

-Ağa seçer ama pir seçer...

Ağa gurur ile çubuğunu çekti, ve sırttı.. Esma'yı yatak odasına götürdüler; artık yemek sırası idi, sofralar yeniden bezendi, herkes yerine oturdu.. Şah Mehmed kenarı sırmalı minderine yerleşirken gömleğinin yenini sıvıyor ve kuzunun en iyi yerini gözle araştırıyordu...

Mütemadiyen içilen şaraplar ve yenen yemeklerden sonra bütün konak, baş ağalar, ortanca ağalar, ağalar, ağacıklar, yamaklar, her şey ve herkes sarhoş olmuş ve bahçede küme küme, odalarda takım takım sızmışlardı..

Bir aralık ağa kalktı ve:

-Haydi koçlar! dedi. Evli evine köylü köyüne!

Herkes sendeleye sendeleye odalarına çekildiler. Ve Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa yatsı namazını kıldıktan ve tespihini çektikten sonra yatak odasına girdi...

***

Sabahleyin, herkes mahmur ve yorgun gözlerini ovuştururken Katırcıoğlu mu'tâd-ı hilafında odasından çıkmamış hatta sabah namazına da yetişememişti.

Bir aralık selamlık dairesine Bilecik sâîsiyle bir Tatar'ın geldiği haber verildi. Haydaroğlu bunları huzuruna kabul etti ve meselenin ehemmiyetine binaen baş ağaya haber gönderildi. Sabah kıyafetiyle çıkan Şah Mehmed gelenleri isticvâb etti ve anladığı muhtelif yerlerden, Akşehir'den, Ilgın'dan kadın, çoluk çocuk Bilecik'i geçmişler İstanbul'a doğru yollanmışlar. Devletli Efendimiz de mahzar verecekler ve Katırcıoğlu'ndan kurtarılmalarını yakaracaklarmış.. Gidenler içinde Karacaören Köyü'nden çok varmış. Ağa fena hâlde kızdı.

-Haydaroğlu! dedi. Sen tayfanı al, köçeği, levazımı bitir hemen artlarına düş yetişemezsen oralarda dönüşü gözet.. Bâ-yı hal kellelerini isterim..

-Asitane'den sipahiler gönderirlerse:

-Vuruş!

-Peki!

-Sen de Bozkafa, iki yüz sipahiyle Ilgın ilini, sen Sarı Teke iki yüz atlı ile Akşehir'i kır geçir.. Ben de kendim Karacaören'e kadar varacağım. Ve emirlerinin yapılacağına emin bir tavır ile kalktı, içeri girdi, beş dakika zarfına giyindi kuşandı ve seçme yüz kırk atlı akıncısıyla Karacaören'e yollanırken, diğer kabileler tertibatlarını bitirmişler ve ayrı istikametlerde çoktan yola çıkmışlardı....

Ovanın ortasında parlayan miğferler, şakırdayan silahlar ve açık eşkin kişneyerek giden atların kaldırdığı sarı toz helezonlu sütunlar şeklinde yükseliyor, yayılıyor ve göğü kaplıyordu. Yaradan en gür sesli bir yordak miğferinin ağızlığını alını üstüne kaldırarak yüksek sesle koşma söylüyor ve Katırcıoğlu kabaran göğsü, genişleyen koltukları ile kır atının üstünde ve en önde bu koşmayı dinliyordu:

1

Atımızın nalı ezer cihanı

Kılıcımız katar tozu dumana

Bize derler Katırcı'nın yareni

Geliyoruz Ilgın ili, vay sana!

2

Karaören! Karacalar öreni!

Göreceksin sana çorap öreni,

Kahrederiz bize karşı süreni,

Geliyoruz Ilgın ili, vay sana!

3

Seydişehir, Karahisar, Akşehir

Ateşimiz karşısında hep erir

Şahlar, hanlar aman eder, bac verir

Geliyoruz Karaören, vay sana!

4

Dikenlidir Asitane yolları!

Muhzırcının dert biçilir kulları,

Bize derler Şah Mehmed'in kulları,

Geliyoruz Ilgın ili, vay sana!

Katırcıoğlu, koşmanın son beyiti biter bitmez atını durdurdu, bir su başına gelmişlerdi. Hepsi indiler, kuşluk için hazırlık görülmeye başlandı. Ağaçlığın dibine serilen postlara ağa oturdu, çubuğunu yaktılar, dumanlarını savururken bütün yeşil ve sürülmüş tarlaların ufuklara varan sükununa bakıyordu.. Buralara müstevli saltanatın en parlak bir noktası olarak iddihâr ettiği gümüş ve altın kümeleri hayalini tezeyyün ediyordu. Onun nazarında bütün hakimiyet ve saltanat bir kılıçtan ve bütün saadet paradan ibaretti.. Canına kast olunan bunca kervanların beş parası ziyâ'a uğramamış ve hıfz için doğruca ve tamamen Katırcıoğlu'nun servi sandıklarına, çini küplerine yerleştirilmişti..

Şah Mehmed tahayyülatı arasında kulağına hafif bir sesin geldiğini hissetti. Dikkatle dinledi, ağaçlığın arasından gelen bu ses, bir türkünün nakaratından başka bir şey

değildi. Ve öyle bir türkü söyleniyordu ki, kendi yârânı arasında o sözler hiçbir zaman bilinmez ve sarf olunmazdı. İhtiyar ağaçların çatlak gövdelerine sürüne sürüne, yeşil gölgelikten süzülüp gelen bu sesin pek garip bir tesiri vardı. Yabancı bir sestî fakat böyle yabancı bir sesin Katircioğlu yârânı arasında türkü söylemek kadar cesaret göstermesi daha garip idi. Ara sıra hafîf kahkahalarla sekteye, tevakkufa uğrayan bu türküyü şimdi daha dikkatle dinliyor ve kelime kelime işitiyordu:

1

Zulüm yaraşır mı Türk evladına?

Kulak verilmez mi her feryadına?

Bir yiğit Türk isen koş imdadına!

Bastı yurdumuzu Katircioğlu..

2

Kadınlar, yavrular, kimsesiz kaldı,

Gönül ateşi, göklere saldı,

Candan maldan gayri ırzı da aldı

Bastı yurdumuzu Katircioğlu..

3

Ta geriye sığındık, yollara çıktık,

Son kalan ocağı, kendimize yıktık,

Canlardan usandık, vermekten bıktık

Bastı yurdumuzu Katircioğlu

4

Devlet batıyorken, o çıktı hemen,

Hiçbir kimse çekivermedi aman,

İmdat et bizlere ulu Yaradan

Bastı yurdumuzu Katircioğlu..

*

Ve uzun bir kahkaha arasında anlaşılmayan bir mırıltı duydu. Elini çarptı, derhal bir yardak geldi:

-Ağaçlıktan gelen sesi işitiyor musunuz?

-İşitiyoruz.

-Kimdir bu nâ-bekâr?

Uysal Tosun derler, Karacaörenli bir delikanlı.. İki üç yıldan beri aklını bozdu. Böyle dağlarda dolaşır, türkü söyler, güler, bazı ağlar..

-O deli değil, akli yerinde onun..

-Bilmem ağam, her vakit böyle görürüz. Sus! dedik; yüzümüze sırtıttı, korkaklar! dedi. Katircioğlu burada yok; ne telaşlanırsınız?..

-Onu buraya iletin!

Bu emir derhal infaz olundu, birkaç kişi gittiler, gelmek istemeyen Uysal Tosun'u kollarından tutup zorla huzura getirdiler, yirmi üç, yirmi beş yaşında bir delikanlı idi. Pejmürde libas içinde deriden ve kemikten vücudu elan tenasübünü muhafaza ediyordu, çehresinin ötesinde berisinde sakal büyümüş, ince bıyıkları düşük ve saçları karma karışık, uzun, ve yağlı idi.

Çıplak başını muttasıl sallayarak ve kollarını kurtarmak isteyerek:

-Bırak beni! Bırak beni!

diye haykırıyordu. ağanın işareti üzerine bıraktılar, durdu, sakın sakın ağanın yüzüne ve bir de etrafına bakındı, sonra oturdu ve ağanın gözlerine dik dik bakarak etrafındakileri gösterdikten sonra halim bir sesle sordu:

-Bunlar hep deli mi?

-Hayır!

-Hep deli, hep deli.. Bak bana ne yaptılar. Akıllı zorbalık eder mi hiç? Bir lahza durdu ve aklına birden gelmiş gibi sualine ilave etti:

-Sen bunların ağası mısın?

-Evet.

-Senin adın ne?

-Mehmed.

-Mehmed mi?

-Mehmed.

-Çok güzel.. Peygamber adı.. Mehmed adı.. Öyle ise bizim köyü kurtarsana!..

-Hangi köyü?

-Karacaören'i.

-Orada ne var ki?

-Katırcıoğlu'nun zulümü!...

-Sen Katırcıoğlu'nu tanır mısın?

-Yok.. Tanımaktan ne çıkar, zulümünü bilirim ya..

Deli biraz düşündü, fikren muhakeme eder gibi bir vaziyet aldı ve birden devam etti:

- Sen zengin misin?

-Hayır, hayır, hayır...

-Zenginsin... Bak kaç kişinin ağasısn..

Zenginliğimden sana ne?

-Hiç... Bana bir akçe versene..

-Ne yapacaksın?

-Padişah olacağım.

-Ne padişahı?

-Gönül ikliminin padişahı..

-Ey sonra?

-Sonra mı.. Şey.. Bizim köyü Katırcıoğlu'ndan kurtaracağım.

-Bende bir akçe yok ki...

Deli bir kahkaha salıverdi. Ve ağaya bakarak:

Sahi! dedi. Siz hep delisiniz. Sizde para olsa Katırcıoğlu'na verirsiniz..

-Katırcıoğlu benim!

Uysal Tosun hayretle ve dik dik baktı:

-Sen misin?

-Evet.

-Nereye gidiyorsun?

-Karacaören'e...

-Orada kimseler yok ki.. Hep göç ettiler.. Yarısı Asitane'ye.. Yarısı başka diyara.

-Hiç kimseler yok mu?

-Bir ben varım...

Durdu, düşündü, boynunu büktü ve nerede olduğuna ehemmiyet vermeyerek, hazin sesiyle türküsüne başladı:

Zulüm yaraşır mı Türk evladına

Kulak verilmez mi her....

Sözünü bitirememişti, sağ taraftan bir kubur patladı ve şakağından giren kesme kurşun Uysal Tosun'u cansız yere devirdi.

Katırcıoğlu çubuğundan bir nefes daha çekti ve önündeki cenazeyi kaldıranlara tabîi sesiyle emirler verdi:

-Delinin vasiyeti var.. Karacaören'i kurtaracağız şimdi otuz atlı gitsin.. Damlardaki ne eşya varsa bir yere biriktirsin.. Sonra dört yanına ateş verilsin.. Ben geldiğim vakit bütün köyü kurtulmuş bulacağım.. Haydi! Tez elden..

Bir buçuk saat sonra Katırcıoğlu köyün kenarında yeni doldurttuğu çubuğunu, yanmış bir saçak parçasıyla ateşlendiriyor ve memnun ve müsterih,

-İşte şimdi kurtuldular!

diyordu...

***

Bu sefer ve zaferden avdet olundu. Ve tasavvuru gibi Katırcıoğlu bir hafta Esmâ Hatun ile kapandıktan ve billur billur, desti şaraplar, etler, avlarla ziyafetler çekildikten sonra yârân tekrar sefere yayıldı ve Katırcıoğlu Karahisar-ı Sahib taraflarında perakende kalan köy ve kasabaları vurmaya yollandı.

Bir gün yolda Haydaroglu tarafından yollanmış bir sâîye rastladılar. Derhal huzur oldu. Ve havadisi şu yolda hülâsa etti:

-Ağam, beni Haydaroglu yol etti. İlgin, Akşehir taraflarından vaktiyle Asitane'ye varan feryatçılar veziriazama dertlerini ismâ' kılmışlar. Asitane'de meşveret olmuş. Padişah yeniçeri ağalığından Anadolu eyaletine çıkan Ahmet Paşa'ya ferman etmiş. Paşa birçok sipahi ve yeniçeri ile bu taraflara yollanmış. Haberinizi olsun diyor, buralara vardım. Katırcıoglu sâîyi savdı ve kendi kendine mırıldandı:

-Padişah avı eğlencesiyle uğraşa dursun. Bu işlere ne karışır. Ama, onunla da koz paylaşıyoruz. Katırcıoglu'nun namını duymamışlar zahir.. Haydaroglu'nu bile geride bırakan Şah Mehmed'in yatağanı çok geçmez, Ahmet Paşa'nın da kellesini pare pare kılar...

Devlet kavgasıyla meşgul olsun, Katırcıoglu'ndan onlara zeval yok.. İsterlerse bir ölçüşsünler... Çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle daha birçok saat meşgul olan Şah Mehmed, kudretinin bir daha duyulması için Karahisar-ı Sahib civarında büyük bir vurguna hazırlık görüyordu..

O esnada, Ahmet Paşa da maiyet-i efradıyla Karahisar-ı Sahib civarına yaklaşmış ve etrafa gözcüler koymuştu. Ahmet Paşa, Haydaroglu ve Katırcıoglu kafileleri er geç çarpışacaklardı. Ahmet Paşa'nın yüreğinde acıyan yaraların en büyüğü harici gaile dururken, böyle dahili bir gaile için uğraşmağa gitmesi idi. Milletın gözü dışarda olması lazım geliyorken, vatanın müdafaa ve muhafazası icabı meydanda iken içeride yanan ateşler, fesat ve şikak, yağma ve garet yangınları ruhuna en onulmaz yıldırımlar yağdırıyordu. Bu şerirleri mutlaka tepelemek ihtiyacı, mukaddes bir dilek gibi benliğinin en derin ve gizli köşelerini doldurmuştu.

İstanbul'un bu ahvali düşünebilecek bir kabiliyeti yoktu. Çanakkale Boğazı'nın kapanması, İstanbul'daki boğazları bilakis daha fazla açmış, zevkin ziyafeti, ziyafetlerin zevki, eğlencenin kümeli, küme küme eğlence vur patlasın gidiyordu. Bir atmaca arkasına saatlerce at süren acemi padişaha ikaz için söz söyleyecek kimseler yoktu. Fukara aç kaldıkça ümera deviriyor ve süflâ ağladıkça vükela gülüyor, sinirler yandıkça sınırlar buzlu hoşafı, köpürmüş şaraplarla serinleşiyor, Girit'in feryadı, kimsenin rahm-i vidadını, hamıyyet ve imdadını tahrik etmiyordu...

İstanbul'da kakhaha ve eğlence... Anadolu da Katırcıoglu'nun yumruğu altında gözyaşı ve matem yaşıyordu.

Bu his ve hırsla bunalan Ahmet Paşa nihayet, ormanda rastladığı gözcüden haber aldı ki Haydaroglu uzaklarda değil, belki ikindi ötesi karşılaşmak mümkün olur..

Derhal tertibat alındı. Cenge hazırlanan yeniçeriler saf saf yürümeye başladılar ve gerçek ikindiye bile erişilemedi. Sırtın nihayetinden Haydaroglu'nun yârânı gözüktü. Güneşin altında parlayan miğferler, ışıldayan pala bilezikleri seçiliyordu.

Ve bir buçuk saat sonra kavgaya tutuştular. Ahmet Paşa yiğitlerine hitap ediyordu:

-Ha bre koç yiğitler! Yalnız birkaç sancağı değil, koca bir devlet, kurtaracaksınız!

Ve şakırdıyan palalar, kişneyen atlar, çınlayan kalkanlar ve sıkılan kuburlar arasında tek tük insanlar düşüyorlar ve sahibi ölmüş atlar, başıboş, ürkek bir çılgınlıkla öteye beriye kaçıyorlardı..

Nihayet paşanın adamlarından biri haykırdı:

-Bozgun!.. Bozuldular.. Bir diğeri:

-Perişan oldular!.. Kaçıyorlar...

Fi'l-hakika Haydaroglu yârânı fena hâlde bozulmuş, kızgan üzeniği vuran dört nala kalkıyor, yayalar, kayalardan, yarlardan, çalılardan yamaçlardan atlayarak, tırmanarak kaçıyorlar ve Haydaroglu, yağız atıyla en önde gidiyordu... Ahmet Paşa memnun ve muvaffak gülümsüyor.. Ve:

-Çok şükür! Çok şükür! diyordu. Devleti kurtarıyoruz.

Yarım saate varmadan cenk meydanında kimseler, Paşanın maiyetinden maada kimseler kalmamıştı. Yaralılar toplandı, ölümler defnedildi ve bir müddet sonra fırka ovaya doğru inmeye başladı...

Grubun son ve sarı yıldızları altında sakin ve hafif bir sis içine boğulan koca Sandıklı Ovası görülüyordu.

Alaca karanlık basmadan ovaya vardılar. Paşanın niyeti orada gecelemekti:

-Sabah gözüyle artlarına düşeriz.

diyordu.. Artık bu kadar bozulduktan sonra bir daha yollarını doğrultamayacaklarına kani idi. Ovanın munasip bir mahallinde otağ kuruldu, yorgun ve cenkleşmiş asker istirahate çok muhtaçtı. Paşanın gözlerinden uyku akıyordu. Birkaç lokma yenildikten ve yatsı namazı kılındıktan sonra açık ordugaha yavaş yavaş ağırlaşan bir

sükût çökmeğe başlamıştı. Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde bekleyen nöbetçilerin müteharrik gölgelerinden başka bir şey yoktu.

Bir aralık uzun giden bir hendeğin kenarında gölgeden bir şekil peyda oldu:

-Kimdir o!!

Cevap vermeyen gölge nöbetçinin yanına kadar sokuldu. On dakika kadar görüşmeğe muvaffak oldu, birden iki gölge yan yana, oradan ayrıldılar, ordugaha doğru geliyorlardı. İki dakika geçti, ordugahın bu kenarında küçük bir dernek kurulmuş fısıldaşıyordu:

-Haydaroğlu'nu, Katırcıoğlu'nu tanımazsınız. Bu devlet zaten batıp gidiyor. Onlar Anadolu'da yeni bir hükümlük kurmak istiyorlar. Siz hala sizi batıranların ardına düşmüş, Ahmet Paşa gibi bir herifin emriyle din kardeşlerinizi vurmağa savaşıyorsunuz. Hazreti Muhammed'imiz efendimiz bile küffar hak-sar ile cenkleşti, sizler ne mürteddliğe saptınız ki İslam ile vuruşmağa geldiniz. Foça önlerindeki kavga, Girit ateşi yetmez mi ki şimdi de Asitane ehl-i iman üzere saldırış ediyor.

Bu kulaktan dolma nutuk on dakika daha sürdü ve bir rüzgâr sürat ve hiffetiyle bütün ordugâh yeniçerilerinin kulaklarına erişti. Fakat ocağın bir yasası vardı ki kimse bozamazdı. O hâlde başka bir tertip gerekti. Herkes uyuya kalacaktı, zaten yorgun olan paşa da uyuyordu, sabaha karşı baskın olsun, bu hâlde uyuyanlar gafil avlanmış olacaklardı.. Ne yasa bozulur, ne suç gelir.. Pekâlâ denilen bu hile aynı sirayetle etrafa yayıldı ve beş dakika sonra daha derin bir sükûnet ordugahı kaplarken ayın, hafif mai ziyaları altında uzayan, kıvrılan, kısalan gölgeli koyu siyah hayal hendeğin kenarından ileriye doğru kayıp oldu gitti...

***

Seher yıldızı, sarı gözüyle gökten bakıyor ve tan yeri ağarmağa başlarken ordugahta bir velvele koptu:

-Baskın!.. İmdat!.. Yetişin!.. Ha bre! Ha bre!

Ve sahte bir silah şakırtısı ve boşa sıkılmış beş on el kuburun gürültüsü nihayet üç dakika sürdü. Henüz gözlerini ovuşturmaya vakit bulamayan Ahmet Paşa, etrafında bir sürü yabancı adam ve karşısında reis olduğu belli olan iri bir herif gördü:

-Kalk Paşa!

Paşa kendine gelmeden, dışarıdaki gürültünün kulaklarında aks eden bu son cümlesini iyice anlayamadı:

-Kalk diyorum sana bre Paşa! Karşındakini tanımadın mı? Haydaroğlu.. Ahmet Paşa büyüyen gözlerle bu gürler gibi söz söyleyene baktı.

Artık kendi kendine kalkmağa lüzum yoktu. Onu tuttular, zorla kaldırdılar. O zaman otağın kapısı içinde sadık uşağı Mustafa'nın maktul cesedini gördü. İşi daha vuzuh ile anlamağa başladı. Yanında kendi maiyetinden kimseler yoktu. Baskına uğradığını hissetti ve feci bir tevekkülle sıkılan ve bağlanan kollarını gelişiğüzel terk eyledi.. Dışarı çıkarıldığı vakit güneş henüz ufukta idi. Ordugâh dağılmış ve asker kâmilan Haydaroğlu yârânı tarafına bir küme olmuş kendisine bakıyorlardı. Fena hâlde canı sıkılan Paşa nihayet maiyetine seslendi:

-Bu ne iştir bre hainler!

Hepsi birden asabi ve çılgın cevap verdiler:

-Hain sensin! Biz ehl-i İslâm, ehl-i şerîatla cenk etmesini istemezük! Paşa hilenin mahiyetini daha kat'î ve sarîh anladı ve sordu:

-Bunlar mı ehl-i şerîat!

Ve hakarete uğramış gibi hiddet eden Haydaroğlu paşayı ensesine derhal bir sille aşk ederek yere kapattı ve:

-Beğenemedin mi Paşa?

diye haykırdı.

-Ümmet-i Muhammed'i birbirine kırdıracağımıza...

Ahmet Paşa korkunç bir gayz işareti gibi şişen mor dudakları üzerinde acı bir tebessümle mukabele etti.

-Soydurun şu nâ-bekârı!

Haydaroğlu'nun emri derhal infaz olundu. Paşayı çırılçıplak soydular ve vücudunun her tarafına tükürdüler, çamur attılar, at tersi buladılar...

Haydaroğlu gülüyor ve istihza ediyordu:

-Bre nâ-bekâr! Bre kâfir! Bre Paşa! Sen hiç duymadın mı ki bu diyarda bir Haydaroğlu, bir Katırcıoğlu var? Seni bu kıyafetle Asitane'ye göndereyim de var, oradakilere de kıssa eyle..

Onlar da senden hisse alalar...

Sonra yan tarafa döndü ve haykırdı:

-En kötü, cılız, uyuz, işe yaramaz bir beygir bulun!

Ve beygir bulununcaya kadar Ahmet Paşa tükürük ve küfür ve şetm altında bekledi..

Hayvanı buldular, paşanın kavuğundaki sarıktan bir yular yaptılar, paşayı bu beygire bindirdiler ve yanına iki kılavuz verdiler Haydaroğlu, kılavuzlara tembih etti:

-Son konağa kadar geçirirsiniz ve orada köylüye tembih kılarırsınız ki kimse buna ne urba, ne binek vermesin. Birer parça ekmek kafidir. Kimse ki bu fermana karşı kor, hali yamandır. Böylece bildiresin.

Ve paşayı İstanbul sınırına kadar kılavuzlasınlar...

Ahmet Paşa, canlı bir cenaze gibi ordugahın ortasından geçerken her nefer ve her dudak alay ediyor ve tükürüyor idi.

O esnada ordugâhın kenarında bir gürültü oldu. Herkes o tarafa baktılar, sebebi anlaşıldı. Katırcıoğlu, takımıyla dörtlüye geliyordu. Bir dakika sonra yetişti. Ve meseleyi anlar anlamaz atını Ahmet Paşa'ya doğru sürdü ve haykırdı:

-İn bre hain!.. İn bre nâ-bekâr!..

Ve Haydaroğlu'na dönüp vâfir-i itâb eyledi:

-Haydaroğlu bu ne iştir? Sen ahmak, budala mı oldun?

Olmasan böyle eder misin? Hiç bu nâ-bekâr bırakılır mı? Bu devletin yanına dönünce tekrar leşkerin düzer ve bizim üstümüze saldırır..

Sonra maiyetine haykırdı:

-Şişleri!... Zağlı şişleri!..

Hemen şişler geldi. Katırcıoğlu bunlarla para vermeyen köylülerin gözlerini oyardı. Şişler kızdırılmaya lüzum görülmeden, yere yatırılan paşanın gözlerine sokuldu. Ve sonra palasını çeken Katırcıoğlu gülerek söylendi:

-Şimdiye kadar bir devlet paşasının boynunu kesmemiştim, kısmet bugüne imiş..
Bismillah!.. Bismillah!...

Bir hamlede, gözlerinden koyu kanlar sızan baygın paşanın talihsiz başı topraklar üzerine yuvarlandı. Ve yârân seyir etmeye gelirken, Katırcıoğlu Haydaroğlu'na seslendi:

-Karnım çok aç ağa, gel de beraber lokma yiyelim...

Ahmet Paşa'nın artık boş kalan otağına doğru ağır ağır yürümeye başladılar...

***

Günler, haftalar, aylar geçiyordu. Her güneş, yeni bir yangınla, her grup yeni bir katliam ile doğup batıyordu.. Haydaroğlu'nun ölümünden sonra Katırcıoğlu büsbütün yalnız kalmış ve hakimiyetini, dehşetini her yana salmıştı.. Esmâ'dan daha o vakitler bıkmıştı, bir gün ona dört aydır daha çocuk yapmadığı için kızmış ve boğazını sıkarak sarı kovuğun ötesine gömdürmüştü.

Yeni cariyeler, yeni kadınlar, yeni dilber masum Esmalar gelip geçiyordu. Bunların en dikkate şayan olanı her taraftaki servi sandıkların ve çini küplerin para ile dolması idi.

Para çoğaldıkça arzu ve ihtiyaç çoğalıyordu. Bulunduğu diyar Katırcıoğlu'na yavaş yavaş dar gelmeye başlamıştı. O ne Boğaz'da cengi istiyor, ne Girit'te boğazlamağı.. Hayalinde vasi bir gülistan, fakat meçhul bir gülistan açan bir yer vardı:

İstanbul...

Der-Aliyye'nin şirin kızları. Okmeydanı'nın eğlenceleri, sırma kaftanlı çingenelerin raks ve ahengi ruhunda sönmez bir iştiyak ateşiyle yanıyordu. Dinlediği, işittiği hikayelerin her birinde ayrı bir damarını ateşleyecek, isyanın ayrı bir parçasını görecektik noktalar vardı.

-Ah Asitane!..

diye içini çektiği zamanlar nüdemâsı bu derdi körüklemekten hali kalmıyorlardı. Fakat işin müşkülü, ellerinde henüz "Ahmet Paşa-yı mazlum"un kanı kurumamıştı. Devlet bu işi unutmuş gibi görünüyor idiyse de o, pekâlâ biliyordu ki fırsat düşünce cezalandırılmak istenilecektir. Mâ-haza devletin bu ciddiyetine emin değildi. Kendinden evvel nice adamlar çıktığı hâlde hepsi af olunmuştu. "Af olunmuştu!" Bu

tabir, içtiği şarabın verdiği latif tesirden daha ziyade füsûn-kar çıktı ben de af olunurum! dedi ve emrettiği hazırlık biter bitmez atlara binildi. En kısa vasıta ile maksadına varmak istiyordu. Alay, arzusunun yerine getirileceğine kanaat edenlere mahsus bir şevk ü neşve ile türkü söyleyerek yolları geçiyordu:

1

Kem bakmayın siz bu yola

Varır gider İstanbul'a

O il bize kısmet ola

Hazır kılsın bağlarını

2

Taze kızlar çiçek yolsun

Altın taslar şarap dolsun

Ağalar, beyler saf saf olsun

Hazır kılsın bağlarını

Her nakarattan sonra atlar oynatılıyor, ciritler atılıyor, naralar basılıyor. Az uz gittikten sonra nihayet Çay Kasabası kenarına vasil oldular. Derhal haberci gitti. Belde â'yânından ve devlet erkanından İsa Ağa'nın çiftliğinde olduğu anlaşıldı. İsa Ağa buyur etti, kafil e çiftliğe kondu. Hoşbeşten sonra Katırcıoğlu derdini açtı:

-İsa Ağa! dedi. Senden bir şey isteyeceğim, onun için bu kadar yol teptim geldim. İsa Ağa hop eden yüreğinin verdiği heyecan ile kısı kısı sordu:

-Hayırdır ağam! Dilediğini söyle!

-Bak şimdiye kadar sana hiç zevalim dokunmadı. Onu hatırlayarak bana bir iş göreceksin.

-Hayırlısıyla ağam.

-Bak dinle beni; Asitane'ye mi gidersin muhızır mı gönderirsin, ne yaparsan yaparsın, ya beni af ettirirsin... Yahut...

-Yahut ağam?

-Malını mülkünü yakıp, yağma edip İran'a göçerim!

İsa Ağa boğulur gibi cevap verdi:

-Ağam! Mehmed Ağa'm! Bilirsin ki sana olan muhabbetim baki ve kadimdir.

Bu arzunu yapmayı ez-can u dil dilerim lakin..

-Lakin ne oluyor?

-Bir vesile yok demek istiyorum.

-Ağa, sen akıllısın, böyle vesileleri icat edersin.

-Düşüneyim biraz...

Katırcıoğlu çubuğunu içmekle meşgul olarak İsa Ağa'yı düşünmeye bıraktı. Ağa bir müddet tefekkür ettikten sonra aradığı vesileyi bulmuş olarak:

-Ağam! dedi. Gayet iyi bir vesile var, eğer kabul edersen hem makbule geçer, hem namın şanın bir kat daha âlâ olur..

Ne imiş o?

-Malum ola ki ağam, bugün devletin başındaki gaile cidden efsundur. Her tarafta hezimet, fetret baş göstermiş. Acz her bucağı kaplamış. Düşmanlar cenk edip dururlar. Devletin paraya ihtiyacı pek ziyade. Çok şükür Allah sana vermiş..

-Ne vermiş?

-Para demek istiyorum.

-Bana kimsenin bir şey verdiği yok.

-Öyle olsun, müsaade kıl ki sözümü ikmal edeyim. Geçenlerde Girit serdarı Hüseyin Paşa Ebu Said Efendi'ye bir name göndermiş, onda demiş ki "Hani ya vaatleriniz? Asker-i İslam aç, çıplak, kırk pare kûh-ı misal düşman sefinesi geldi, asker, imdat, erzak getirdi.. Bizim gözlerimiz yollarda kaldı.." Şimdi bizler de donanma, asker tedarikiyle meşgulüz, fakat hazine-i devlette beş para yok...

-Yok ise bana ne?

Nasıl size ne ağam? Siz de bu dinin ümmeti, bu vatanın evladı değil misiniz? Servetinizden bir miktarını devlete din ve millet uğrunda heba kılsanız çok makbule geçer..

-Param olsa veririm, benim de ancak geçineceğim kadar param var. Ne yapayım?..

-Bilmem ki..

Katircioğlu kızdı, aygır gibi bir sesle cevap verdi:

-Bak bana İsa Ağa! Ben devlet, millet bilmem sen beni af ettirecek misin? Ettirmeyecek misin şimdi cevap ver..

Ve ayağa kalktı, İsa Ağa nihayet titreye titreye vadetti ve hemen orada çar u naçar İstanbul'a bir arîza yazmağa başladı...

Hususi sâîler, Tatarlar çıkarıldı. Ve cevap gelinceye kadar Katircioğlu bütün avenesiyle İsa Ağa'nın boynuna dünyanın en ağır bir yükü gibi misafir oldu..

***

Katircioğlu Çay Kasabası'na yerleştikten sonra, artık her gün İstanbul'dan yeni gelenleri isticvâb ediyor, o şirin beldelerin hikayeleri gece uykularının daha şirin rüyalarını öldürüyordu. İnce kayıklar içinde beyaz yaşmaklı kadınların hayali Katircioğlu'nun ruhunda Hint mabetlerinin en mukaddes abideleri gibi canlanıyordu. Köşkler, kâşâneler, yalılar peri masallarının altından ve zebercedden saraylarını geride bırakıyor ve Katircioğlu derhal on saray sahibi olacağını kendi kendine temin ediyordu. Üsküdar yakasında ve Kadı karyesi semti pek mübalağa ile sena olunuyordu. Her cihete nâtır olan bu beldenin ortasında büyük, emsalsiz bir köşk yapacak ve bahçesine güller, sümbüller, laleler, amberler diktirdiğinden maada mezelik olmak üzere turfanda kavunlar, üzümler ektirecekti...

Nihayet vakt-i saat erindi. Sırmalı Tatarlar, hususî sâîler geldi. İsa Ağa aldığı cevabı, mektubu okudu: Sadrazam Murat Paşa "Ben mektup vermezem ama erkan-ı devlet mektup göndersinler" demiş bunun üzerine gönderilmiş. Muhtelif istîmân-nâmeler çıktı. Zamanın müdüran ve erkan-ı devletinden olan yeniçeri ağası, Münecim başı Hüseyin Efendi, Budakzade, Karagöz ve ulemanın en muteber şeyhülislam ve kazaskerlerden birkaçının ayrı ayrı mektupları, istîmân-nâmeleri okundu.

Ve devletin bu sadık, fakat, agva-i ahirli kimin sadakati tarîk diğere çeviren Katircioğlu Şah Mehmed Ağa'nın kemaliyle af olunduğu aşikâr oldu.

Davullar çalındı, naralar atıldı, kuzular kebab, şaraplar nuş, akıllar bir hoş olundu. Ve İsa Ağa salimen kurtulduğundan nice günlerden beri çektiği masrafa katlanarak memnun.. Katircioğlu Şah Mehmed Ağa da İstanbul'un hayaliyle mest ve mecnun kurulan ziyafetleri, edilen âlâ ilâhîleri temaşa ediyordular...

Ertesi gün Katırcıoğlu durmadı, avdet hazırlığına emir verdi, içeride işleri düzlemeğe gidecekti, İsa Ağa daha sabah namazından iki saat evvel kalkarak kurşundan ağır misafirini “Pek büyük sefa geldin” ile selametledikten sonra ömründe en geniş, en rahat nefesini aldı...

***

Katırcıoğlu’nun uğradığı her konaktan çıkan ayrı Tatarlar, rüzgarlar gibi seri ve yorulmaz bir savletle Üsküdar’a doğru akın ediyor ve İstanbul’a haber getiriyorlardı. Bir sabah “Karye-i Pendik” İstanbul’dan gelen züvvâr, meraklılar ve karşılayıcılarla dolmuştu. Vükela ve vüzera namına sefa geldikçilerden maada Girit’in bed-baht fakat namdar serdarı Hüseyin Paşa’nın ağalarından Çatrapatraoğlu Topatan Ali Ağa resmen teşrifatçı bulunuyordu. Birçok hidamından maada on sekiz asıl vefakâr yâri beraberinde olan Katırcıoğlu nihayet haşmetlere, devletlere, izzetlere gıpta verecek müstesna bir alay ile Üsküdar’a vasil oldu...

Kafeslerin, cumbaların arkasından cahil ve mütehayyir nazarlarla bakan kadıncıklardan, alçak bahçe ve duvarları üzerinde parmaklarını ağzına sokmuş kırmızı donlu çocuklardan, en ker ü ferli efendilere en ağır esnafa varıncaya kadar herkes yollara dökülmüş, kır atının sırtında Hind u Çin’i feth ve zapt eden bir cihangir vaziyetiyle gelen Katırcıoğlu’nu ve taifesini temaşa ediyorlardı..

Yeniçeriler dizilmiş, mahalleciler el bağlamış, kolbaşılar köşe tutmuş, her şey ve herkes resmi, hususi bu alayı selamlıyorlar ve gözlerini açıp hayret ediyorlardı..

Üsküdar bayram var gibi memnun ve şad.. İskele seyran yeri kadar dolu ve handan... Nihayet çektirmelere binildi ve Sarayburnu istikameti tutuldu.

Şah Mehmed bakındığı bütün manzaraların kabusa benzeyen hücumları altında görmekle görememek arasında bir körlük ve hissetmekle edememek arasında bir duygusuzluk ve sersemlik içinde idi.

Bu, başka bir alemdi...Maî, yeşil, pembe, beyaz renklerin gözlerinde raks eden karışık mahiyetleri, altında şıpırdayan durgun denizin bütün gölgeleri kucaklamış rengi onu bir yaprak gibi sarmış, tatlı bir rüzgârın önünde mest ve mütehayyir sürüklüyordu.

..... Ekabir, vüzera, ağvat kim varsa ziyaret edildi, iade olundu, ziyafetler verildi, ikramın tevkirin, izzetin, mihman-nüvazlığın yetişilemez yüksekliklerine çıkıldı ve

nihayet, ve nihayet bunlar kafi görülemeyerek padişahın huzuruna kabul olunacağı gün beyan ve ferman buyuruldu.

Bu da İstanbul'un bayramı oldu. Sokaklar, meydanlar doldu. Burunlarını karıştıran mahalle çocuklarından görümcesini eteğinden çeken taze gelinlere.. Minderini terk ile firar eden divan efendisi muavinlerinden yeniçeri ortalarına kadar canlı ne varsa herkes koştu, uçtu..

Bilmeyenler bilenlere soruyor.. Yalan yanlış, doğru eğri, tek ayak üstünde yüz bin izahat veriliyordu. Fakat asıl ve hakikat olan bir cihet vardı: Katırcıoğlu huzura giriyor.

Ve herkesin bilmediği bir nokta vardı ki o da bu bayramın niçin olduğuydu.. Mâhaza bir seyir ve bayramdı... O hâlde İstanbul'a bu, pek kafiydi. İster Katırcıoğlu, ister Girit serdarı Hüseyin Paşa, ister Venedikli'nin birkaç yüz parçalı donanması.. Bayram ya... Elbette pek kâfi olacaktı.

Çedik pabuçları kenarından pembe topukları görünen iç oğlanlarının uzun feraceli beyaz yaşmaklara bürünen mahmur gözlerle işaretleşmeleri, birkaç orta neferinin üst dudaklarını burunlarının deliklerine kaldırıp derin derin koklayışları tam kıvamını bulduğu bir sırada idi ki huzura kabul merasimi bitmiş ve aynı debdebe ile Katırcıoğlu alayı misafir hanesine avdet eylemişti.

Şimdi herkesin dilinde mühim, pek mühim, gayet mühim bir havadis dolaşıyordu: Şehriyar efendimiz Katırcıoğlu'nu Okmeydanı'na davet buyurmuşlar.. Ok atılacak ve şahin uçurulacaktı...

Bir müddetten beri deniz muharebeleri, Girit feryatları, harici taarruzlar, dahili iğtişâşlarla kulağı yorulan halk geniş, pek geniş, gayet geniş bir nefes aldı. Ve herkes gönüllere biraz inşirah gelmesine sebep olan Katırcıoğlu'na dua ederken Serdar Hüseyin Paşa hala üşenmeden name yazıyor ve hala üşenmeden: “Hani ya vaatleriniz? Asakir-i İslam aç çıplak... Kırk pare kûh-ı misal düşman sefinesi geldi. Asker, imdat, erzak getirdi... Bizim ise gözümüz yollarda.” demekte devam edip duruyordu...

Fakat ehemmiyet veren, geceleri yatağı başında, gündüzleri yüreği içinde kanlı yaşlar dökmekten başka bir şey yapamıyordu. Ve İstanbul'da Katırcıoğlu bayramı günlerce haftalarca sürdü, gitti.. Lakin Şah Mehmed'in fikrinde de hafif bir tebdil hasıl oluyordu. Burada kendisine edilen ikram ve izzete mukabele etmemiş olsa bile,

hususî zevk ve eğlencesi, hiç olmazsa bahşîşler yüzünden haylî masraf-ı ihtiyarına mecbur kalıyordu.

Dil-firib Asitane aynı zamanda kise-firib oluyordu. Nihayet dayanamadı, Anadolu'da bütün bad-ı heva yaptığı zevk ve saltanatı düşündü. Ve İstanbul'da aksini yapmaya, yapmakta devam gönlü razı olmadı. Fakat pek çok masraf etmişti, büyük bir yekuna balığ olan bu israfı telafi etmek lazımdı. Bunun için çok zihin sarfına lüzum görmedi. İki bardak şarap arasında bir çare bulurdu. Padişaha arz etti, artık "Sükûn içinde... Namazı niyazı, duası sadakati ile son ömrünü geçirmek" istiyordu. Kuvveti, idaredeki mahareti müsellemler olduğundan ona bir sancakbeyliği verilirse sadakat ve liyakatini bi'l-fiil ve bir daha göstereceğini uzun uzun anlattı. Ve:

-Bir hangi sancak dilesin..

Dinlediği zaman, güzel ovaları, zengin varidatıyla gözü önüne geleni hemen söyledi:

-Yenişehir..

Ve aldı.. Derhal oraya göçtü, sağa sola saldırdı, kâşâneler yaptı..

Halk, Yenişehir halkı, dört katlı zulüm ve itisafın nicesi altında iki büklüm ah u zar ederken; Katırcıoğlu da eski iskeletlerin ortasında ve yeni cenazelerin göğüsleri üstünde "Sükun içinde.. namazı niyazı, duası sadakati ile son ömrünü" yaşıyordu!...

10 Kanun-ı sani 1329 İstanbul-Nişantaşı

3. SÖZ DİZİMİ

1) Cuma namazından sonra büyük medresenin mermer döşeli avlusunda belde divanı kuruldu.

Cümlelerin Öğeleri

kuruldu: Yüklem

belde divanı: Özne

büyük medresenin mermer döşeli avlusunda: Yer tamlayıcısı

cuma namazından sonra: Zarf

Kelime Grupları

belde (ty) / divanı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

büyük medresenin (ty) / mermer döşeli avlusu (tn): Belirtili isim tamlaması

büyük (s) / medrese (i): Sıfat tamlaması

mermer döşeli (s) / avlu (i): Sıfat tamlaması

mermer (s) / döşeli (i): Sıfat tamlaması

cuma namazından (i) / sonra (çe): Edat grubu

cuma (ty) / namazı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

2) Müderrisler, ulema, â'yân, eşraf, esnaf sırasıyla, mevki'ile, saf saf olup diz çıktılar.

Cümlelerin Öğeleri

diz çıktılar: Yüklem

müderrisler, ulema, â'yân, eşraf, esnaf: Özne

sırasıyla: Zarf

mevki'ile: Zarf

saf saf olup: Zarf

Kelime Grupları

diz (i) / çök- (f): Birleşik fiil

saf saf (z) / olup (y): Zarf-fiil grubu

saf (i) / saf (i): Tekrar grubu

3) İhtiyarlığına, ilim ve kemaline hürmeten reis intihap olunan Perakendezade Müderris Hacı Musa hoca divanı açtıktan sonra fiili riyaseti Kethüda yeri Baklamuslu Rıza'ya terk etti.

Cümlelerin Öğeleri

terk etti: Yüklem

ihtiyarlığına, ilim ve kemaline hürmeten reis intihap olunan Perakendezade Müderris Hacı Musa Hoca: Özne

fiili riyaseti: Belirtili nesne

divanı açtıktan sonra: Zarf

Kethüda yeri Baklamuslu Rıza'ya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

terk (i) / et- (yf): Birleşik fiil

ihtiyarlığına, ilim ve kemaline hürmeten reis intihap olunan (s) / Perakendezade Müderris Hacı Musa Hoca (i): Sıfat Tamlaması

ihtiyarlığına, ilim ve kemaline hürmeten (z) / reis (n) / intihap olunan (y): Sıfat-fiil grubu

ihtiyarlığına, ilim ve kemaline (i) / hürmeten (çe): Edat grubu

(onun) ihtiyarlığı: İyelik grubu

(onun) ilim ve kemali: İyelik grubu

ilim (i) / ve (be) / kemal (i): Bağlama grubu

intihap (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

Perakendezade Müderris Hacı Musa Hoca: Birleşik isim grubu

fiili (s) / riyaset (i): Sıfat tamlaması

divanı açtıktan (i) / sonra (çe): Edat grubu

Kethüda yeri Baklamuslu Rıza: Birleşik isim grubu

4) Muslu Ağa, hazırına ciddi ve yiğit sesiyle hitap etti.

Cümlelerin Öğeleri

hitap etti: Yüklem

Muslu Ağa: Özne

hazırına: Yer tamlayıcısı

ciddi ve yiğit sesiyle: Zarf

Kelime Grupları

hitap (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(onun) ciddi ve yiğit sesi: İyelik grubu

ciddi ve yiğit (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

ciddi (i) / ve (be) / yiğit (i): Bağlama grubu

Muslu (i) / Ağa (u): Unvan grubu

5) Tatarların yetirdiği habere bakınca Beyşehir, Ilgın ve Karahisar-ı Sahip taraflarından halk elçisi gelememiş.

Cümlelerin Öğeleri

gelememiş: Yüklem

halk elçisi: Özne

Beyşehir, Ilgın ve Karahisar-ı Sahip taraflarından: Yer tamlayıcısı

Tatarların yetirdiği habere bakınca: Zarf

Kelime Grupları

halk (ty) / elçisi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Beyşehir, Ilgın ve Karahisar-ı Sahip (ty) / tarafları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Ilgın (i) / ve (be) / Karahisar-ı Sahip (i): Bağlama grubu

Tatarların yetirdiği habere (yt) / bakınca (ty): Zarf-fiil grubu

Tatarların yetirdiği (s) / haber (i): Sıfat tamlaması

Tatarların (ty) / yetirdiği (tn): Belirtili isim tamlaması

6) Biz burada yalnız Seydişehirli topladık.

Cümlenin Öğeleri

topladık: Yüklem

biz: Özne

yalnız: Zarf

Seydişehirli: Zarf

burada: Yer tamlayıcısı

7) İstek varsa Tatarlar da bir defa divanda tekrar haberleşsinler..

Cümlenin Öğeleri

haberleşsinler: Yüklem

Tatarlar da: Özne

istek varsa: Zarf (Yardımcı cümle)

bir defa: Zarf

tekrar: Zarf

divanda: Yer tamlayıcısı

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

varsa: Yüklem

istek: Özne

Kelime Grupları

bir (s) / defa (i): Sıfat tamlaması

8) Söz sahiplerinden birkaçı:

- Münasip olur, dediler ve Divan münadisi Sümbüllü Murtaza nida etti.

Cümlenin Öğeleri

dediler: Yüklem

söz sahiplerinden birkaçı: Özne

münasip olur: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

ve: Cümle dışı öge

Divan münadisi Sümbüllü Murtaza: Özne

nida etti: Yüklem

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

münasip olur: Yüklem

Kelime Grupları

söz sahiplerinden (ty) / birkaçı (tn): Belirtili isim tamlaması

söz (ty) / sahipleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Divan münadisi Sümbüllü Murtaza: Birleşik isim grubu

divan (ty) / münadisi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Sümbüllü Murtaza: Birleşik isim grubu

nida (i) / et- (yf): Birleşik fiil

münasip (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

9) Beyşehirli Tatarı Karaca Dursun!

Cümlelerin Öğeleri

Beyşehirli Tatarı Karaca Dursun: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Beyşehirli Tatarı Karaca Dursun: Birleşik isim grubu

10) İlgin'in Soygun Mehmed!

Cümlelerin Öğeleri

İlgin'in Soygun Mehmed: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

İlgin'in (ty) / Soygun Mehmed (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Soygun Mehmed: Birleşik isim grubu

11) Sahib-i Hisar'ın Yarma Durmuş!

Cümlelerin Öğeleri

Sahib-i Hisar'ın Yarma Durmuş: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Sahib-i Hisar'ın (ty) / Yarma Durmuş (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Yarma Durmuş: Birleşik isim grubu

12) Üçü de merhabalaşıp ellerini silahlıkları üzerinde kavuşturdular.

Cümlelerin Öğeleri

kavuşturdular: Yüklem

üçü de: Özne

merhabalaşıp: Zarf

ellerini: Belirtili nesne

silahlıkları üzerinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(onun) elleri: İyelik grubu

silahlıkları (ty) / üzeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) silahlıkları: İyelik grubu

13) Karaca Dursun:

- Haberlerimiz birlikte, dedi.

Cümlelerin Öğeleri

dedi: Yüklem

Karaca Dursun: Özne

haberlerimiz birlikte: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

birlikte (-dir): Yüklem

haberlerimiz: Özne

Kelime Grupları

Karaca Dursun: Birleşik isim grubu

(bizim) haberlerimiz: İyelik grubu

14) Hepimizin tarafında bir yüzden haber yetirdik.

Cümlelerin Öğeleri

yetirdik: Yüklem

haber: Belirtisiz nesne

(biz): Özne

hepimizin tarafında: Yer tamlayıcısı

bir yüzden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

hepimizin (ty) / tarafı (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / yüz (i): Sıfat tamlaması

15) Haydaroglu'nun baş kaplanı ve güçlü adımlısı Katırcıoglu Şah Mehmed diyarımızın her bucağında dururdu.

Cümlelerin Öğeleri

dururdu: Yüklem

Haydaroglu'nun baş kaplanı ve güçlü adımlısı Katırcıoglu Şah Mehmed: Özne

diyarımızın her bucağında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Haydaroglu'nun baş kaplanı ve güçlü adımlısı (i) / Katırcıoglu Şah Mehmed (i): Kısaltma grubu

Haydaroglu'nun baş kaplanı (i) / ve (be) / güçlü adımlısı (i): Bağlama grubu

Haydaroglu'nun (ty) / baş kaplanı (tn): Belirtili isim tamlaması

baş (s) / kaplan (i): Sıfat tamlaması

(onun) güçlü adımlısı: İyelik grubu

güçlü (s) / adımlı (i): Sıfat tamlaması

Katırcıoğlu Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

diyarımızın (ty) / her bucağı (tn): Belirtili isim tamlaması

her (s) / bucak (i): Sıfat tamlaması

16) Hatunlar, çocuklar ağlaşıp dururlar, ağalar kapıdan çıkamaz, köylerde cenazeye gidilemez oldu.

Cümlelerin Öğeleri

dururlar: Yüklem

ağlaşıp: Zarf

hatunlar, çocuklar: Özne

çıkamaz (oldu): Yüklem

ağalar: Özne

kapıdan: Yer tamlayıcısı

gidilemez oldu: Yüklem

köylerde: Yer tamlayıcısı

cenazeye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

çıkamaz (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

gidilemez (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

17) Giden Muharrem'in son haftasında yalnız bizim oradan dört kadın, on bir yiğit er boğazladı.

Cümlelerin Öğeleri

boğazladı: Yüklem

(o): Özne

giden Muharrem'in son haftasında: Zarf

yalnız: Zarf

bizim oradan: Yer tamlayıcısı

dört kadın: Belirtisiz nesne

on bir yiğit er: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

giden Muharrem'in (ty) / son haftası (tn): Belirtili isim tamlaması

giden (s) / Muharrem (i): Sıfat tamlaması

son (s) / hafta (i): Sıfat tamlaması

bizim (ty) / ora (tn): Belirtisiz isim tamlaması

dört (s) / kadın (i): Sıfat tamlaması

on bir (s) / yiğit er (i): Sıfat tamlaması

on (i) / bir (i): Sayı grubu

yiğit (s) / er (i): Sıfat tamlaması

18) Hafız'ın Süleyman'ın bacısı da beraberdi, kucağındaki iki yaşında sübyana acımış, boğazlamış da servili bayırın yamacındaki kör kuyuya atıp koyvermiş..

Cümlelerin Öğeleri

beraberdi: Yüklem

Hafız'ın Süleyman'ın bacısı da: Özne

acımış: Yüklem

(o): Özne

kucağındaki iki yaşındaki sübyana: Yer tamlayıcısı

boğazlamış: Yüklem

da: cümle dışı öge

koyvermiş: Yüklem

servili bayırın yamacındaki kör kuyuya atıp: Zarf

Kelime Grupları

Hafız'ın Süleyman'ın (ty) / bacısı (tn): Belirtili isim tamlaması

Hafız'ın Süleyman: Birleşik isim grubu

kucağındaki (s) / iki yaşındaki sübyan (i): Sıfat tamlaması

(onun) kucağı: İyelik grubu

iki yaşındaki (s) / sübyan (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / yaş (i): Sıfat tamlaması

servili bayırın yamacındaki kör kuyuya (yt) / atıp (y): Zarf-fiil grubu

servili bayırın yamacındaki (s) / kör kuyu (i): Sıfat tamlaması

servili bayırın (ty) / yamacı (tn): Belirtili isim tamlaması

servili (s) / bayır (i): Sıfat tamlaması

kör (s) / kuyu (i): Sıfat tamlaması

19) Hepsinden dokuz kese akçe gasplanmış.

Cümlelerin Öğeleri

gasplanmış: Yüklem

dokuz kese akçe: Özne

hepsinden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

dokuz kese (s) / akçe (i): Sıfat Tamlaması

dokuz (s) / kese (i): Sıfat tamlaması

20) Ne diyem, bilinmez ki, Seydişehir’nde kendi yüzünden ulu divan kurulacağını münâfıklamışlar, bütün bizim oralara haberler saldı, o divana kim giderse, kellesini kavak dallarına giydireceğim, malı mülkü, bacısı karısı, şalı akçesi göçürülecektir.

Cümlelerin Öğeleri

diyem: Yüklem

(ben): Özne

ne: Belirtisiz nesne

bilinmez: Yüklem

(o): Özne

ki: Cümle dışı öge

münâfıklamışlar: Yüklem

(onlar): Özne

kendi yüzünden: Zarf

Seydişehir’nde: Yer tamlayıcısı

ulu divan kurulacağını: Belirtili nesne

saldı: Yüklem

haberler: Belirtisiz nesne

(o): Özne

bütün bizim oralara: Yer tamlayıcısı

giydireceğim: Yüklem

(ben): Özne

o divana kim giderse: Zarf (Yardımcı cümle)

kavak dallarına: Yer tamlayıcısı

kellesini: Belirtili nesne

göçürülecektir: Yüklem

malı mülkü, bacısı karısı, şalı akçesi: Özne

Yardımcı Cümlenin Ögeleri

giderse: Yüklem

kim: Özne

o divana: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kendi (i) / yüzünden (çe): Edat grubu

ulu divan (ty) / kurulacağını (tn): Belirtisiz isim tamlaması

ulu (s) / divan (i): Sıfat tamlaması

bütün (s) / bizim oralar (i): Sıfat tamlaması

bizim oralar: İyelik grubu

kavak (ty) / dalları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) kellesi: İyelik grubu

(onun) malı: İyelik grubu

(onun) mülkü: İyelik grubu

(onun) bacısı: İyelik grubu

(onun) karısı: İyelik grubu

(onun) şalı: İyelik grubu

(onun) akçesi: İyelik grubu

o (s) / divan (i): Sıfat tamlaması

21) Ondan kelli kimse cesaretlenmedi.

Cümlelerin Öğeleri

cesaretlenmedi: Yüklem

kimse: Özne

ondan kelli: Zarf

Kelime Grupları

ondan (i) / kelli (çe): Edat grubu

22) Hafi elden bizlere tembihlediler, gelemezük buyuruldu, sebebini işte söyledim.

Cümlelerin Öğeleri

tembihlediler: Yüklem

(onlar): Özne

hafi elden: Zarf

bizlere: Yer tamlayıcısı

buyuruldu: Yüklem

gelemezük: Özne

söyledim: Yüklem

(ben): Özne

sebebini: Belirtili nesne

işte: Zarf

Kelime Grupları

hafi (s) / el (i): Sıfat tamlaması

(onun) sebebi: İyelik grubu

23) Çok hayıflandılar, ulema, â'yân, esnaf elleri böğründe nice olacak işimiz diye durup yatırlar.

Cümlelerin Öğeleri

hayıflandılar: Yüklem

(onlar): Özne

çok: Zarf

yatırlar: Yüklem

ulema, â'yân, esnaf: Özne

elleri böğründe: Zarf

nice olacak işimiz diye durup: Zarf

Kelime Grupları

elleri (i) / böğründe (i): Kısaltma grubu

(onun) elleri: İyelik grubu

nice olacak işimiz diye (z) / durup (y): Zarf-fiil grubu

nice olacak işimiz (i) / diye (çe): Edat grubu

(bizim) işimiz: İyelik grubu

24) Dün sabah da Orman sipahisi Yaroğlu Hasan'ın bağındaki yüce damını ateşlediler.

Cümlelerin Öğeleri

ateşlediler: Yüklem

(onlar): Özne

dün sabah da: Zarf

Orman sipahisi Yaroğlu Hasan'ın bağındaki yüce damını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

dün (s) / sabah (i): Sıfat tamlaması

Orman sipahisi Yaroğlu Hasan'ın (ty) / bağındaki yüce damı (tn): Belirtili isim tamlaması

Orman sipahisi Yaroğlu Hasan: Birleşik isim grubu

orman (ty) / sipahisi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Yaroğlu Hasan: Birleşik isim grubu

bağındaki (s) / yüce dam (i): Sıfat tamlaması

(onun) bağı: İyelik grubu

yüce (s) / dam (i): Sıfat tamlaması

25) Dört kese akçe gasblanmışlar..

Cümlelerin Öğeleri

gasblanmışlar: Yüklem

(onlar): Özne

dört kese akçe: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

dört kese (s) / akçe (i): Sıfat tamlaması

dört (s) / kese (i): Sıfat tamlaması

26) Siz â'yânlar, ağalar ne yapacaksanız yine bize tembihlerseniz, bizim oralara yetiririz..

Cümlelerin Öğeleri

yetiririz: Yüklem

(biz): Özne

bizim oralara: Yer tamlayıcısı

siz â'yânlar, ağalar ne yapacaksanız yine bize tembihlerseniz: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

tembihlerseniz: Yüklem

siz: Özne

â'yânlar, ağalar: Cümle dışı öge

ne yapacaksanız: Zarf (Yardımcı cümle)

yine: Zarf

bize: Yer tamlayıcısı

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

yapacaksanız: Yüklem

(siz): Özne

ne: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bizim oralar: İyelik grubu

27) Bütün divan derin ve ezilmiş bir sükût içinde Tatar'ın verdiği tafsilatı dinliyorlar ve dizlerinin ucundan ayrılmayan gözlerinin mahzun kapakları yukarı kalkmıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

dinliyorlar: Yüklem

bütün divan: Özne

Tatar'ın verdiği tafsilatı: Belirtili nesne

derin ve ezilmiş bir sükût içinde: Zarf

ve: Cümle dışı öge

kalkmıyordu: Yüklem

dizlerinin ucundan ayrılmayan gözlerinin mahzun kapakları: Özne

yukarı: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bütün (s) / divan (i): Sıfat tamlaması

Tatar'ın verdiği (s) / tafsilat (i): Sıfat tamlaması

Tatar'ın (yt) / verdiği (y): Belirtili isim tamlaması

derin ve ezilmiş bir sükût (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

derin ve ezilmiş (s) / bir (s) / sükût (i): Sıfat tamlaması

derin (i) / ve (be) / ezilmiş (i): Bağlama grubu

dizlerinin ucundan ayrılmayan gözlerinin (ty) / mahzun kapakları (tn): Belirtili isim tamlaması

(onların) dizlerinin ucundan ayrılmayan gözleri: İyelik grubu

dizlerinin ucundan ayrılmayan (s) / gözler (i): Sıfat tamlaması

dizlerinin ucundan (yt) / ayrılmayan (y): Sıfat-fiil grubu

dizlerinin (ty) / ucu (tn): Belirtili isim tamlaması

(onların) dizleri: İyelik grubu

mahzun (s) / kapaklar (i): Sıfat tamlaması

28) Ulemadan bir zat bu şirret ve fesattan, gasp ve zulümden vazgeçmesi için Katırcıoğlu'na bir nasihat ve irşat heyetinin izam olunmasını teklif etti.

Cümlelerin Öğeleri

teklif etti: Yükleme

ulemadan bir zat: Özne

Katırcıoğlu'na: Yer tamlayıcısı

bir nasihat ve irşat heyetinin izam olunmasını: Belirtili nesne

bu şirret ve fesattan, gasp ve zulümden vazgeçmesi için: Zarf

Kelime Grupları

teklif (i) / et- (yf): Birleşik fiil

ulemadan (i) / bir zat (i): Kısaltma grubu

bir (s) / zat (i): Sıfat tamlaması

bir nasihat ve irşat heyetinin (ty) / izam olunması (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / nasihat ve irşat heyeti (i): Sıfat tamlaması

nasihat ve irşat (ty) / heyeti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

nasihat (i) / ve (be) / irşat (i): Bağlama grubu

izam olunma (y): İsim-fiil grubu

izam (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bu şirret ve fesattan, gasp ve zulümden vazgeçmesi (i) / için (çe): Edat grubu

bu şirret ve fesattan, gasp ve zulümden (n) / vazgeçme (y): İsim-fiil grubu

bu (s) / şirret ve fesat (i): Sıfat tamlaması

şirret (i) / ve (be) / fesat (i): Bağlama grubu

gasp (i) / ve (be) / zulüm (i): Bağlama grubu

29) Kabul olunmadı, Hac zamanı, yollardan geçen hüccac kabilelerini yağma ve katlettiği vakit böyle bir heyetin gönderildiği, fakat hepsinin “Bre nâ-bekârlar, siz benim işime ne karışırırsınız?” nidasıyla katl olunduğu söylendi.

Cümlelerin Öğeleri

kabul olunmadı: Yüklem

(o): Özne

söylendi: Yüklem

hac zamanı: Zarf

yollardan geçen hüccac kabilelerini yağma ve katlettiği vakit: Zarf

böyle bir heyetin gönderildiği: Özne

hepsinin “Bre nâ-bekârlar, siz benim işime ne karışırırsınız?” nidasıyla katl olunduğu:

Özne

fakat: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

kabul (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

hac (ty) / zamanı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

yollardan geçen hüccac kabilelerini yağma ve katlettiği (s) / vakit (i): Sıfat tamlaması

yollardan geçen hüccac kabilelerini (n) / yağma ve katlettiği (y): Sıfat-fiil grubu

yollardan geçen (s) / hüccac kabileleri (i): Sıfat tamlaması

yollardan (yt) / geçen (y): Sıfat-fiil grubu

hüccac (ty) / kafileleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

böyle bir heyetin (ty) / gönderildiği (tn): Belirtili isim tamlaması

böyle (s) / bir heyet (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / heyet (i): Sıfat tamlaması

hepsinin (ty) / “Bre nâ-bekârlar, siz benim işime ne karışırırsınız?” nidasıyla katl
olunduğu (tn): Belirtili isim tamlaması

“bre nâ-bekârlar, siz benim işime ne karışırırsınız?” nidasıyla (z) / katl olunduğu (y):
Sıfat-fiil grubu

“bre nâ-bekârlar, siz benim işime ne karışırırsınız?” (ty) / nidası (tn): Belirtisiz isim
tamlaması

bre (ü) / nâ-bekârlar (i): Ünlem grubu

benim (ty) / işim (tn): Belirtili isim tamlaması

katl (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

30) Hatta Bölükbaşı Murad’ın Emine’yi köy başında yakalayıp “senin boynuna sikke
yakışmaz” diyerek pulları söktükten sonra kadının boynunu vurduğu rivayet edildi.

Cümlelerin Ögeleri

rivayet edildi: Yüklem

kadının boynunu vurduğu: Özne

Bölükbaşı Murad’ın karısı Emine’yi köy başında yakalayıp “senin boynuna sikke
yakışmaz” diyerek pulları söktükten sonra: Zarf

hatta: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

rivayet (i) / et- (yf): Birleşik fiil

kadının (ty) / boynunu vurduğu (tn): Belirtili isim tamlaması

boynunu vurduğu (y): Sıfat-fiil grubu

boynunu (i) / vur- (f): Birleşik fiil

bölükbaşı Murad’ın karısı Emine’yi köy başında yakalayıp “senin boynuna sikke
yakışmaz” diyerek pulları söktükten (i) / sonra (çe): Edat grubu

Bölükbaşı Murad'ın karısı Emine'yi köy başında yakalayıp (z) / “senin boynuna sikke yakışmaz” (n) / diyerek (y): Zarf-fiil grubu

Bölükbaşı Murad'ın karısı Emine'yi (n) / köy başında (yt) / yakalayıp (y): Zarf-fiil grubu

Bölükbaşı Murad'ın karısı (i) / Emine (i): Kısaltma grubu

Bölükbaşı Murad'ın (ty) / karısı (tn): Belirtili isim tamlaması

Bölükbaşı Murad: Birleşik isim grubu

senin (ty) / boynun (tn): Belirtili isim tamlaması

31) Verilemeyen bu karar, bir saniye için gözleri birbirine karıştırdı ve oradaki sönük, melül nurlar birbirine soruştular.

Cümlelerin Öğeleri

karıştırdı: Yüklem

verilemeyen bu karar: Özne

birbirine: Yer tamlayıcısı

gözleri: Belirtili nesne

bir saniye için: Zarf

ve: Cümle dışı öge

soruştular: Yüklem

oradaki sönük, melül nurlar: Özne

birbirine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

verilemeyen (s) / bu karar (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / karar (i): Sıfat tamlaması

bir saniye (i) / için (çe): Edat grubu

bir (s) / saniye (i): Sıfat tamlaması

oradaki (s) / sönük, melül nurlar (i): Sıfat tamlaması

sönük (s) / melül (s) / nurlar (i): Sıfat tamlaması

32) -Ya ne yapalım?

Cümlelerin Öğeleri

yapalım: Yüklem

(biz): Özne

ya: Cümle dışı öge

ne: Belirtisiz nesne

33) Esnaf kethüdası latasının kıvrımlarıyla oynayarak yere baktı ve ümitsiz bir sesle:

-Der-i Aliyye'ye dedi.

Cümlelerin Öğeleri

baktı: Yüklem

esnaf kethüdası: Özne

latasının kıvrımlarıyla oynayarak: Zarf

yere: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

dedi: Yüklem

Der-i Aliyye'ye: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

ümitsiz bir sesle: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

Der-i Aliyye'ye: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

esnaf (ty) / kethüdası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

latasının kıvrımlarıyla (z) / oynayarak (y): Zarf-fiil grubu

latasının (ty) / kıvrımları (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) latası: İyelik grubu

ümitsiz (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

34) Mahzar yetirsek, nice olur?

Cümlenin Ögeleri

olur: Yüklem

nice: Zarf

mahzar yetirsek: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Ögeleri

yetirsek: Yüklem

(biz): özne

mahzar: Belirtisiz nesne

35) Umumî bir mırıltı, divanın her tarafında dolaştı, kendi kendine hususi, ikişer, beşer söyleşmeler oldu.

Cümlenin Ögeleri

dolaştı: Yüklem

umumi bir mırıltı: Özne

divanın her tarafında: Yer tamlayıcısı

oldu: Yüklem

ikişer, beşer söyleşmeler: Özne

kendi kendine: Zarf

hususî: Zarf

Kelime grupları

umumi (s) / bir mırıltı (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / mırıltı (i): Sıfat tamlaması

divanın (ty) / her tarafı (tn): Belirtili isim tamlaması

her (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

ikişer (s) / beşer (s) / söyleşmeler (i): Sıfat tamlaması

kendi (i) / kendine (i): Kısaltma grubu

36) Reis pirinç kakma divitin ucuyla rahlenin kenarına bir iki vurarak herkesi sükuta davet etti.

Cümlelerin Öğeleri

davet etti: Yüklem

reis: Özne

pirinç kakma divitin ucuyla rahlenin kenarına bir iki vurarak: Zarf

herkesi: Belirtili nesne

sükuta: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

davet (i) / et- (yf): Birleşik fiil

pirinç kakma divitin ucuyla (z) / rahlenin kenarına (yt) / bir iki (z) / vurarak (y): Zarf-fiil grubu

pirinç kakma divitin (ty) / ucu (tn): Belirtili isim tamlaması

pirinç kakma (s) / divit (i): Sıfat tamlaması

pirinç (s) / kakma (i): Sıfat tamlaması

rahlenin (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (i) / iki (i): Sayı grubu

37) Evvelki amik ve me'yus-ı sükut derhal geri geldikten sonra:

-Der-i Aliyye'ye mahzar faydasızdır, dedi.

Cümlelerin Öğeleri

dedi: Yüklem

(o): Özne

Der-i Aliyye'ye mahzar faydasızdır: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

evvelki amik ve me'yus-ı sükût derhal geri geldikten sonra: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

faydasızdır: Yüklem

mahzar: özne

Der-i Aliyye'ye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

evvelki amik ve me'yus-ı sükut derhal geri geldikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

evvelki amik (i) / ve (be) / me'yus-ı sükut (i): Bağlama grubu

evvelki (s) / amik (i): Sıfat tamlaması

38) Padişah yeni, acemi, vüzera kayıtsız ve ümmi.

Cümlelerin Öğeleri

yeni(-idi): Yüklem

acemi(-idi): Yüklem

padişah: Özne

kayıtsız(-idi): Yüklem

ümmi(-idi): Yüklem

vüzera: Özne

ve: Cümle dışı öge

39) O diyardaki halk ise zevk ve safada puyan.

Cümlelerin Öğeleri

puyan(-idi): Yüklem

o diyardaki halk: Özne

zevk ve sefada: Yer tamlayıcısı

ise: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

o diyardaki (s) / halk (i): Sıfat tamlaması

o (s) / diyar (i): Sıfat tamlaması

zevk (i) / ve (be) / sefa (i): Bağlama grubu

40) Fetret, bozgun, fesat, zevk, taun gibi sarmış gidiyor.

Cümlelerin Öğeleri

gidiyor: Yüklem

fetret, bozgun, fesat, zevk: Özne

taun gibi sarmış: Zarf

Kelime Grupları

taun gibi (z) / sarmış (y): Sıfat-fiil grubu

taun (i) / gibi (çe): Edat grubu

41) Boğaz kapanmış.

Cümlenin geleri

kapanmış: Yüklem

boğaz: Özne

42) Foça önlerinde sonu acıklı, deniz cengi var.

Cümlenin geleri

var: Yüklem

sonu acıklı, deniz cengi: Özne

Foça nlerinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

sonu acıklı (s) / deniz cengi (i): Sıfat tamlaması

sonu (i) / acıklı (i): Kısaltma grubu

deniz (ty) / cengi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Foça (ty) / nleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

43) Girit adamızda ateşler göğē salmış.

Cümlenin geleri

göğē salmış: Yüklem

ateşler: Özne

Girit adamızda: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

göge sal-: Birleşik fiil

(bizim) Girit adamız: İyelik grubu

44) Kime, kimi, kime kimden neye mahzar, şikayet..

Cümlelerin Öğeleri

şikayet (edelim): Yüklem

mahzar (edelim): Yüklem

(biz): Özne

kime: Yer tamlayıcısı

kimi: Belirtili nesne

kime: Yer tamlayıcısı

kimden: Yer tamlayıcısı

neye: Yer tamlayıcısı

45) Yollar kapalı, kapılar kapalı tanrıdan başka şikâyet dinleyen kalmamış.

Cümlelerin Öğeleri

kapalı(-dır): Yüklem

yollar: Özne

kapalı(-dır): Yüklem

kapılar: Özne

kalmamış: Yüklem

Tanrı'dan başka şikâyet dinleyen: Özne

Kelime Grupları

Tanrı'dan başka (z) / şikâyet (n) / dinleyen (y): Sıfat-fiil grubu

Tanrı'dan (i) / başka (çe): Edat grubu

46) Rabbin huzurunda el açıp ah eylemekten gayrı elden ne gelir.

Cümlelerin Öğeleri

gelir: Yüklem

ne: Özne

Rabbin huzurunda el açıp ah eylemekten gayrı: Zarf

elden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Rabbin huzurunda el açıp ah eylemekten (i) / gayrı (çe): Edat grubu

Rabbin huzurunda (yt) / el açıp (z) / ah eylemek (y): İsim-fiil grubu

Rabbin (ty) / huzuru (tn): Belirtili isim tamlaması

el (n) / açıp (y): Zarf-fiil grubu

ah (i) / eyle- (yf): Birleşik fiil

47) Düşman dört yana salmış, biz fesat ile meşgulüz.

Cümlelerin Öğeleri

salmış: Yüklem

düşman: Özne

dört yana: Yer tamlayıcısı

meşgulüz: Yüklem

biz: Özne

fesat ile: Zarf

Kelime Grupları

dört (s) / yan (i): Sıfat tamlaması

fesat (i) / ile (çe): Edat grubu

48) Yazık Katırcıoğlu'na ki Kemer-i Hamid etrâkinden olacak.

Cümlelerin Öğeleri

yazık(-dır): Yüklem

Katırcıoğlu'na: Yer tamlayıcısı

ki: Cümle dışı öge

olacak: Yüklem

(o): Özne

Kemer-i Hamid etrâkinden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Kemer-i Hamid (ty) / etrâki (tn): Belirtisiz isim tamlaması

49) Türk'ün fitratı ona dokunmamış, yüreğinde damlayan kan bozulmuş.

Cümlelerin Öğeleri

dokunmamış: Yüklem

Türk'ün fitratı: Özne

ona: Yer tamlayıcısı

bozulmuş: Yüklem

yüreğinde damlayan kan: Özne

Kelime Grupları

Türk'ün (ty) / fitratı (tn): Belirtili isim tamlaması

yüreğinde damlayan (s) / kan (i): Sıfat tamlaması

yüreğinde (yt) / damlayan (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) yüreği: İyelik grubu

50)İhtiyar reisin ay bıyıkları altında titreyen solmuş dudakları büsbütün kurudu.

Cümlelerin Öğeleri

kurudu: Yüklem

ihtiyar reisin ay bıyıkları altında titreyen solmuş dudakları: Özne

büsbütün: Zarf

Kelime Grupları

ihtiyar reisin (ty) / ay bıyıkları altında titreyen solmuş dudakları (tn): Belirtili isim tamlaması

ihtiyar (s) / reis (i): Sıfat tamlaması

ay bıyıkları altında titreyen (s) / solmuş dudaklar (i): Sıfat tamlaması

ay bıyıkları altında (yt) / titreyen (y): Sıfat-fiil grubu

ay bıyıkları (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

ay (s) / bıyıklar (i): Sıfat tamlaması

51) Sözü'nün her durağında, divanın göğsü derin bir nefesle şişiyordu.

Cümle'nin Öğeleri

şişiyordu: Yüklem

divanın göğsü: Özne

derin bir nefesle: Zarf

sözü'nün her durağında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

divanın (ty) / göğsü (tn): Belirtili isim tamlaması

derin (s) / bir nefes (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / nefes (i): Sıfat tamlaması

sözü'nün (ty) / her durağı (tn): Belirtili isim tamlaması

her (s) / durak (i): Sıfat tamlaması

52) Mahzardan vazgeçildi, fakat mahzar yerine halktan birkaç kişinin İstanbul'a kadar gelip arz-ı hal etmeleri muvafık görüldü.

Cümle'nin Öğeleri

vazgeçildi: Yüklem

mahzardan: Yer tamlayıcısı

muvafık görüldü: Yüklem

mahzar yerine: Yer tamlayıcısı

halktan birkaç kişinin İstanbul'a kadar gelip arz-ı hal etmeleri: Özne

fakat: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

muvafık (i) / gör- (f): Birleşik fiil

mahzar (ty) / yeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

halktan birkaç kişinin (ty) / İstanbul'a kadar gelip arz-ı hal etmeleri (tn): Belirtili isim tamlaması

halktan (i) / birkaç kişi (i): Kısaltma grubu

birkaç (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

İstanbul'a kadar gelip (z) / arz-ı hal etme (y): İsim-fiil grubu

İstanbul'a kadar (z) / gelip (y): Zarf-fiil grubu

İstanbul'a (i) / kadar (çe): Edat grubu

arz-ı hal (i) / et- (yf): Birleşik fiil

53) İş mühim, müşkül ve tehlikeli idi.

Cümlelerin Öğeleri

mühim, müşkül ve tehlikeli idi: Yüklem

iş: Özne

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

mühim (i) / müşkül (i) / ve (be) / tehlikeli (i): Bağlama grubu

54) Tatarlara söylendi, onlar da Akşehir, Ilgın ve sair taraflardan şikâyetçiler göndereceklerdi.

Cümlelerin Öğeleri

söylendi: Yüklem

Tatarlara: Yer tamlayıcısı

göndereceklerdi: Yüklem

onlar da: Özne

şikâyetçiler: Belirtisiz nesne

Akşehir, Ilgın ve sair taraflardan: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Akşehir (i) / Ilgın (i) / ve (be) / sair taraflar (i): Bağlama grubu

sair (s) / taraflar (i): Sıfat tamlaması

55) Kethüda yeri Baklamuslu Rıza heyet-i riyasetini kabul etti ve: bundan da bir şey çıkmazsa, dedi, kendi silahımızla...

Cümlelerin Öğeleri

kabul etti: Yüklem

Kethüda yeri Baklamuslu Rıza: Özne

heyet-i riyasetini: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

dedi: Yüklem

(o): Özne

bundan da bir şey çıkmazsa kendi silahımızla: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

çıkılmazsa: Yüklem

bir şey: Özne

bundan da: Yer tamlayıcısı

kendi silahımızla: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

kabul (i) / et- (yf): Birleşik fiil

Kethüda yeri Baklamuslu Rıza: Birleşik isim grubu

(onun) heyet-i riyasetini: İyelik grubu

(bizim) kendi silahımız: İyelik grubu

kendi (s) / silahımız (i): Sıfat tamlaması

56) Lakin bütün fikirlerde aynı itiraz dolaştı, Katırcıoğlu'nun Haydar Oğlu, Akyakalı, Boz Kafa, Sarı Teke gibi müthiş, korkunç on sekiz, yirmi adamı, refiki vardı ki her biri ayrı bir taburun bir fırkanın başı, kumandanı idiler.

Cümlelerin Öğeleri

dolaştı: Yüklem

aynı itiraz: Özne

bütün fikirlerde: Yer tamlayıcısı

lakin: Cümle dışı öge

vardı: Yüklem

Katırcıoğlu'nun Haydaroğlu, Akyakalı, Boz Kafa, Sarı Teke gibi müthiş, korkunç on sekiz, yirmi adamı, refiki: Özne

ki: Cümle dışı öge

ayrı bir taburun bir fırkanın başı (-idi): Yüklem

kumandanı idiler: Yüklem

her biri: Özne

Kelime Grupları

aynı (s) / itiraz (i): Sıfat tamlaması

bütün (s) / fikirler (i): Sıfat tamlaması

Katırcıoğlu'nun (ty) / Haydaroğlu, Akyakalı, Boz Kafa, Sarı Teke gibi müthiş, korkunç on sekiz, yirmi adamı (tn): Belirtili isim tamlaması

Haydaroğlu, Akyakalı, Boz Kafa, Sarı Teke gibi (s) / müthiş korkunç on sekiz, yirmi adam (i): Sıfat Tamlaması

Haydaroğlu, Akyakalı, Boz Kafa, Sarı Teke (i) / gibi (çe): Edat grubu

Sarı Teke: Birleşik isim grubu

müthiş (s) / korkunç (s) / on sekiz (s) / yirmi (s) / adam (i): Sıfat tamlaması

on (i) / sekiz (i): Sayı grubu

ayrı bir taburun (ty) / bir fırkanın (ty) / başı (tn): Belirtili isim tamlaması

ayrı (s) / bir tabur (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / tabur (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / fırka (i): Sıfat tamlaması

her (s) / bir (i): Sıfat tamlaması

57) Onlarla cenkleşmek, belki bir küçük devletle cenkleşmekten zor idi.

Cümlelerin Öğeleri

zor idi: Yüklem

onlarla cenkleşmek: Özne

bir küçük devletle cenkleşmekten: Yer tamlayıcısı

belki: Zarf

Kelime Grupları

bir küçük devletle (yt) / cenkleşmek (y): İsim-fiil grubu

bir (s) / küçük devlet (i): Sıfat tamlaması

küçük (s) / devlet (i): Sıfat tamlaması

58) Bahusus onlar, yakıyor, yıkıyor, kesiyor ve çalışıyorlardı ve ancak Şah Mehmed'den başkasına hesap vermiyorlardı.

Cümlelerin Öğeleri

yakıyor: Yüklem

yıkıyor: Yüklem

kesiyor: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

çalışıyorlardı: Yüklem

onlar: Özne

hesap vermiyorlardı: Yüklem

bahusus: Cümle dışı öge

Şah Mehmed'den başkasına: Yer tamlayıcısı

ancak: Cümle dışı öge

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

hesap (i) / ver- (f): Birleşik fiil

Şah Mehmed'den (i) / başkası (çe): Edat grubu

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

59) Muslu Rıza nihayet dayanamadı:

Haydi bre! dedi.

Cümlelerin Öğeleri

dayanamadı: Yüklem

Muslu Rıza: Özne

nihayet: Zarf

dedi: Yüklem

haydi bre: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

haydi: Cümle dışı öge

bre: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Muslu Rıza: Birleşik isim grubu

60) Niçin havf gelsin.

Cümlelerin Öğeleri

gelsin: Yüklem

niçin: Zarf

havf: Özne

61) İş başa kuzgun leşe...

Cümlelerin Öğeleri

(gelir): Yüklem

iş: Özne

baş: Yer tamlayıcısı

kuzgun: Özne

leşe: Yer tamlayıcısı

62) İki el bir baş için...

Cümlenin Öğeleri

bir baş için (-dir): Yüklem

iki el: Özne

Kelime Grupları

iki (s) / el (i): Sıfat tamlaması

bir baş (i) / için (çe): Edat grubu

bir (s) / baş (i): Sıfat tamlaması

63) Maldan, candan neyse ne, bir de ırzdan mı olacağız..

Cümlenin Öğeleri

olacağız: Yüklem

(biz): Özne

maldan, candan neyse ne: Cümle dışı öge

bir de: Zarf

ırzdan mı: Yer tamlayıcısı

64) Etraf köylerde kız, hatun kalmadı.

Cümlenin Öğeleri

kalmadı: Yüklem

kız, hatun: Özne

etraf köylerde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

etraf (s) / köyler (i): Sıfat tamlaması

65) Kaçamayan kurdun pençesine...

Cümlenin Öğeleri

(düşer): Yüklem

kaçamayan: Özne

kurdun pençesine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kurdun (ty) / pençesi (tn): Belirtili isim tamlaması

66) Yeter bre!

Cümlelerin Öğeleri

yeter: Yükleme

(o): Özne

bre: Cümle dışı öge

67) Yeter bre!

Cümlelerin Öğeleri

yeter: Yükleme

(o): Özne

bre: Cümle dışı öge

68) O sırada iki kişi danışmadan divana girdiler.

Cümlelerin Öğeleri

girdiler: Yükleme

danışmadan: Zarf

divana: Yer tamlayıcısı

o sırada: Zarf

iki kişi: Özne

Kelime Grupları

o (s) / sıra (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

69) Nefesleri kesilmiş, renkleri sapsarı olmuş ve çamura bulanmış olan bu iki meçhul ziyaretçi selam vermeyi bile unutarak reisin rahlesine doğru yürüdüler.

Cümlelerin Öğeleri

yürüdüler: Yüklem

nefesleri kesilmiş, renkleri sapsarı olmuş ve çamura bulanmış olan bu iki meçhul ziyaretçi: Özne

selam vermeyi bile unutarak: Zarf

reisin rahlesine doğru: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

nefesleri kesilmiş (s) / renkleri sapsarı olmuş ve çamura bulanmış olan bu iki meçhul ziyaretçi (i): Sıfat tamlaması

nefesleri (n) / kesilmiş (y): Sıfat-fiil grubu

renkleri sapsarı olmuş ve çamura bulanmış olan (s) / bu iki meçhul ziyaretçi (i): Sıfat tamlaması

renkleri sapsarı olmuş (i) / ve (be) / çamura bulanmış olan (i): Bağlama grubu

renkleri (n) / sapsarı (z) / olmuş (y): Sıfat-fiil grubu

(onların) renkleri: İyelik grubu

çamura bulanmış (n) / olan (y): Sıfat-fiil grubu

çamura (yt) / bulanmış (y): Sıfat-fiil grubu

bu (s) / iki meçhul ziyaretçi (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / meçhul ziyaretçi (i): Sıfat tamlaması

meçhul (s) / ziyaretçi (i): Sıfat tamlaması

selam vermeyi bile (n) / unutarak (y): Zarf-fiil grubu

selam vermeyi (i) / bile (çe): Edat grubu

selam verme (y): İsim-fiil grubu

selam (i) / ver- (f): Birleşik fiil

reisin rahlesine (i) / doğru (çe): Edat grubu

reisin (ty) / rahlesi (tn): Belirtili isim tamlaması

70) Divan, bu gelenlere hayretle bakıyordu birisi reisin kulağına bir şeyler söyledi, reis dinledikten sonra:

-Hızlı söyle, dedi.

Cümlelerin Öğeleri

bakıyordu: Yüklem

divan: Özne

bu gelenlere: Yer tamlayıcısı

hayretle: Zarf

söyledi: Yüklem

birisi: Özne

reisin kulağına: Yer tamlayıcısı

bir şeyler: Belirtisiz nesne

dedi: Yüklem

reis: Özne

hızlı söyle: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

dinledikten sonra: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

söyle: Yüklem

(sen): Özne

hızlı: Zarf

Kelime Grupları

bu (s) / gelenler (i): Sıfat tamlaması

reisin (ty) / kulağı (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / şeyler (i): Sıfat tamlaması

dinledikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

71) Divan işitsin!

Cümlelerin Öğeleri

işitsin: Yüklem

divan: Özne

72) Adamcağız heyecanlı, korkmuş bir sesle tekrar etti: Üç saattir koşuyoruz, çamlığın dirseğinde Katırcıoğlu'na rastladık.

Cümlelerin Öğeleri

tekrar etti: Yüklem

adamcağız: Özne

heyecanlı, korkmuş bir sesle: Zarf

üç saattir koşuyoruz, çamlığın dirseğinde Katırcıoğlu'na rastladık: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

koşuyoruz: Yüklem

(biz): Özne

üç saattir: Zarf

rastladık: Yüklem

Katırcıoğlu'na: Yer tamlayıcısı

çamlığın dirseğinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

tekrar (i) / et- (yf): Birleşik fiil

heyecanlı (s) / korkmuş bir ses (i): Sıfat tamlaması

korkmuş (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

üç (i) / saattir (çe): Edat grubu

üç (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

çamlığın (ty) / dirseği (tn): Belirtili isim tamlaması

73) Akyakalı beraberinde idi.

Cümlelerin Öğeleri

beraberinde idi: Yüklem

Akyakalı: Özne

74) İki yüz kadar atlısıyla gölgelikte mola veriyorlardı.

Cümlelerin Öğeleri

mola veriyorlardı: Yüklem

(onlar): Özne

iki yüz kadar atlısıyla: Zarf

gölgelikte: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

mola (i) / ver- (f): Birleşik fiil

(onun) iki yüz kadar atlısı: İyelik grubu

iki yüz kadar (s) / atlı (i): Sıfat tamlaması

iki yüz (i) / kadar (çe): Edat grubu

iki (i) / yüz (i): Sayı grubu

75) Bizi tuttular.

Cümlelerin Öğeleri

tuttular: Yüklem

(onlar): Özne

bizi: Belirtili nesne

76) Huzur olduk.

Cümlelerin Öğeleri

huzur olduk: Yüklem

(biz): Özne

Kelime Grupları

huzur (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

77) Nereden gelip nereye vardığımızı sordu.

Cümlelerin Öğeleri

sordu: Yüklem

(o): Özne

nereden gelip nereye vardığımızı: Belirtili nesne

Kelime Grupları

nereden gelip (z) / nereye (yt) / vardığımız (y): Sıfat-fiil grubu

nereden (yt) / gelip (y): Zarf-fiil grubu

78) obanız dedik.

Cümlenin geleri

dedik: Yüklem

(biz): Özne

obanız: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin geleri

obanız: Yüklem

(biz): Özne

79) Şimdi SeydiŐehri’ne varacaksınız, dedi.

Cümlenin geleri

dedi: Yüklem

(o): Özne

Şimdi SeydiŐehri’ne varacaksınız: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin geleri

varacaksınız: Yüklem

(siz): Özne

Şimdi: Zarf

SeydiŐehri’ne: Yer tamlayıcısı

80) Orada â’yân, esnaf divan kurmuş beni gammazlıyorlarmış.

Cümlenin geleri

kurmuş: Yükleme

â'yân, esnaf: Özne

divan: Belirtisiz nesne

orada: Yer tamlayıcısı

gammazlıyorlarmış: Yükleme

beni: Belirtili nesne

81) Akşehir'de de yaptılar, ama divanın kurulduğu mescidi baştan başa yakınca ne olduklarını anladılar.

Cümlelerin Öğeleri

yaptılar: Yükleme

(onlar): Özne

Akşehir'de de: Yer tamlayıcısı

ama: Cümle dışı öge

anladılar: Yükleme

divanın kurulduğu mescidi baştan başa yakınca: Zarf

ne olduklarını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

divanın kurulduğu mescidi (yt) / baştan başa (z) / yakınca (y): Zarf-fiil grubu

divanın kurulduğu (s) / mescid (i): Sıfat tamlaması

divanın (ty) / kurulduğu (tn): Belirtili isim tamlaması

baştan (i) / başa (i): Kısaltma grubu

ne (ty) / oldukları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

82) Onlara söyle hemen dağılsınlar..

Cümlelerin Öğeleri

söyle: Yükleme

(sen): Özne

onlara: Yer tamlayıcısı

hemen dağılsınlar: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

hemen: Zarf

dağılsınlar: Yüklem

(onlar): Özne

83) Sonra ağam, silahlılarından bir çaput çıkardı, bunu onlara yetir dedi, içinde Ilgın'dan Hacı Efe'nin oğlu Hafız Murad'ın gözleri var.

Cümlenin Öğeleri

çıkardı: Yüklem

(o): Özne

ağam: Cümle dışı öge

sonra: Zarf

bir çaput: Belirtisiz nesne

silahlılarından: Yer tamlayıcısı

dedi: Yüklem

bunu onlara yetir: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

var: Yüklem

Ilgın'dan Hacı Efe'nin oğlu Hafız Murad'ın gözleri: Özne

içinde: Yer tamlayıcısı

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

yetir: Yüklem

(sen): Özne

bunu: Belirtili nesne

onlara: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

bir (s) / çaput (i): Sıfat tamlaması

İlgın'dan Hacı Efe'nin oğlu Hafız Murad'ın (ty) / gözleri (tn): Belirtili isim tamlaması

İlgın'dan Hacı Efe'nin oğlu (i) / Hafız Murad (i): Kısaltma grubu

İlgın'dan Hacı Efe'nin (ty) / oğlu (tn): Belirtili isim tamlaması

İlgın'dan (i) / Hacı Efe (i): Kısaltma grubu

Hacı Efe: Birleşik isim grubu

Hafız Murad: Birleşik isim grubu

84) İlgın divanına yetişememiştım, Der-i Aliyye'ye şikayetçi salmağı adaklamışlar, Hafız Murad kabul etmiş.

Cümlelerin Ögeleri

yetişememiştım: Yüklem

(ben): Özne

İlgın divanına: Yer tamlayıcısı

adaklamışlar: Yüklem

(onlar): Özne

Der-i Aliyye'ye şikayetçi salmağı: Belirtili nesne

kabul etmiş: Yüklem

Hafız Murad: Özne

Kelime Grupları

İlgın (ty) / divanı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Der-i Aliyye'ye (yt) / şikayetçi (n) / salma (y): İsim-fiil grubu

kabul (i) / et- (yf): Birleşik fiil

Hafız Murad: Birleşik isim grubu

85) Giderken yolda yakaladım, gözlerini oyduım.

Cümlelerin Ögeleri

yakaladım: Yükleme

(ben): Özne

giderken: Zarf

yolda: Yer tamlayıcısı

oydum: Yükleme

(ben): Özne

gözlerini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

(onun) gözleri: İyelik grubu

86) Şimdi yetir.

Cümlelerin Ögeleri

yetir: Yükleme

(sen): Özne

şimdi: Zarf

87) Bunu görsünler ona göre başlarına çorap örsünler.

Cümlelerin Ögeleri

görsünler: Yükleme

(onlar): Özne

bunu: Belirtili nesne

başlarına çorap örsünler: Yükleme

ona göre: Zarf

Kelime Grupları

başına çorap (i) / ör- (f): Birleşik fiil

ona (i) / göre (çe): Edat grubu

88) Çok korktuk ağıam, çaputu aldık.

Cümlelerin Ögeleri

korktuk: Yüklem

Çok: Zarf

(biz): Özne

ağam: Cümle dışı ge

aldık: Yüklem

aputu: Belirtili nesne

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

89) Yollanırken Kethüda yeri Muslu Rıza Ağa'ya da haber eyle ki dedi, bana tez elden iki bin kuruş gümüş akçe göndersin.

Cümlenin geleri

dedi: Yüklem

(o): Özne

yollanırken: Zarf

Kethüda yeri Muslu Rıza Ağa'ya da haber eyle ki bana tez elden iki bin kuruş gümüş akçe göndersin: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin geleri

haber eyle: Yüklem

ki: Cümle dışı ge

yollanırken: Zarf

Kethüda yeri Muslu Rıza Ağa'ya da: Yer tamlayıcısı

göndersin: Yüklem

(o): Özne

bana: Yer tamlayıcısı

tez elden: Zarf

iki bin kuruş gümüş akçe: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

tez (s) / el (i): Sıfat tamlaması

iki bin kuruş (s) / gümüş akçe (i): Sıfat tamlaması

iki bin (s) / kuruş (i): Sıfat tamlaması

iki (i) / bin (i): Sayı grubu

gümüş (s) / akçe (i): Sıfat tamlaması

haber (i) / eyle- (yf): Birleşik fiil

Kethüda yeri Muslu Rıza Ağa: Birleşik isim grubu

90) Yoksa yaman ederim...

Cümlelerin Öğeleri

yaman ederim: Yükleme

(ben): Özne

yoksa: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

yaman (i) / et- (yf): Birleşik fiil

91) Çoban koynundan çıkardığı çıkını rahlenin üzerine bıraktı.

Cümlelerin Öğeleri

bıraktı: Yükleme

çoban: Özne

koynundan çıkardığı çıkını: Belirtili nesne

rahlenin üzerine: Yer tamlayıcısı

Kelime grupları

koynundan çıkardığı (s) / çıkın (i): Sıfat tamlaması

koynundan (yt) / çıkardığı (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) koynu: İyelik grubu

rahlenin (ty) / üzeri (tn): Belirtili isim tamlaması

92) Dehşetinden nefesi duran hazırunun gözleri iradesiz ve isteksiz bu küçük çıkına saplandı.

Cümlelerin Öğeleri

saplandı: Yüklem

dehşetinden nefesi duran hazırunun gözleri: Özne

bu küçük çıkına: Yer tamlayıcısı

iradesiz ve isteksiz: Zarf

Kelime Grupları

dehşetinden nefesi duran hazırunun (ty) / gözleri (tn): Belirtili isim tamlaması

dehşetinden nefesi duran (s) / hazırun (i): Sıfat tamlaması

dehşetinden(z) / nefesi (n) / duran (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) dehşeti: İyelik grubu

(onun) nefesi: İyelik grubu

bu (s) / küçük çıkın (i): Sıfat tamlaması

küçük (s) / çıkın (i): Sıfat tamlaması

iradesiz (i) / ve (be) / isteksiz (i): Bağlama grubu

93) Reis hafif hafif titreyen parmaklarıyla çıkını açtı.

Cümlelerin Öğeleri

açtı: Yüklem

reis: Özne

hafif hafif titreyen parmaklarıyla: Zarf

çıkını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

(onun) hafif hafif titreyen parmakları: İyelik grubu

hafif hafif titreyen (s) / parmaklar (i): Sıfat tamlaması

hafif hafif (z) / titreyen (y): Sıfat-fiil grubu

hafif (i) / hafif (i): Tekrar grubu

94) Pıhtılanmış kanlar içinde yeşil ve buzlu cam gibi iki parça et çıktı.

Cümlelerin Öğeleri

çıktı: Yüklem

pıhtılanmış kanlar içinde yeşil ve buzlu cam gibi iki parça et: Özne

Kelime Grupları

pıhtılanmış kanlar içinde yeşil ve buzlu cam gibi (s) / iki parça et (i): Sıfat tamlaması

pıhtılanmış kanlar içinde yeşil ve buzlu cam (i) / gibi (çe): Edat grubu

pıhtılanmış kanlar içinde (i) / yeşil ve buzlu cam (i): Kısaltma grubu

pıhtılanmış kanlar (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

pıhtılanmış (s) / kanlar (i): Sıfat tamlaması

yeşil ve buzlu cam (i) / gibi (çe): Edat grubu

yeşil ve buzlu (s) / cam (i): Sıfat tamlaması

yeşil (i) / ve (be) / buzlu (i): Bağlama grubu

iki parça (s) / et (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / parça (i): Sıfat tamlaması

95) Reisin avucu içinde duran bu feri kaçmış yeşil sedef parçaları, meçhul mesafelerden bir şey bekler gibi bakıyordu...

Cümlelerin Öğeleri

bakıyordu: Yüklem

reisin avucu içinde duran bu feri kaçmış yeşil sedef parçaları: Özne

meçhul mesafelerden bir şey bekler gibi: Zarf

Kelime Grupları

reisin avucu içinde duran (s) / bu feri kaçmış yeşil sedef parçaları (i): Sıfat tamlaması

reisin avucu içinde (yt) / duran (y): Sıfat-fiil grubu

reisin avucu (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

reisin (ty) / avucu (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / feri kaçmış yeşil sedef parçaları (i): Sıfat tamlaması

feri kaçmış (s) / yeşil sedef parçaları (i): Sıfat tamlaması

feri (n) / kaçmış (y): Sıfat-fiil grubu

yeşil (s) / sedef parçaları (i): Sıfat tamlaması

sedef (ty) / parçaları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

meçhul mesafelerden bir şey bekler (i) / gibi (çe): Edat grubu

meçhul mesafelerden (yt) / bir şey (n) / bekler (y): Sıfat-fiil grubu

meçhul (s) / mesafeler (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

96) Baklamuslu artık yerinde duramadı:

-Ağalar! Baş ağalar! diye haykırdı.

Cümlelerin Öğeleri

yerinde duramadı: Yüklem

Baklamuslu: Özne

artık: Zarf

haykırdı: Yüklem

ağalar! Baş ağalar! diye: Zarf

Kelime Grupları

yerinde (i) / durama- (f): Birleşik fiil

ağalar! Baş ağalar (i) / diye (çe): Edat grubu

baş (s) / ağalar (i): Sıfat tamlaması

97) Artık buna tahammül gerekmez!

Cümlelerin Öğeleri

gerekmez: Yüklem

artık: Zarf

tahammül: Özne

buna: Yer tamlayıcısı

98) Biz paramızı ırzımız, gayretimiz, imanımızla kazanıyoruz, o hayduda vereceğime, sıkıntıda, fetrette olan devlete iane ederim.

Cümlelerin Öğeleri

kazanıyoruz: Yüklem

biz: Özne

paramızı: Belirtili nesne

ırzımız, gayretimiz, imanımızla: Zarf

iane ederim: Yüklem

(ben): Özne

o hayduda vereceğime: Zarf

sıkıntıda, fetrette olan devlete: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(bizim) paramız: İyelik grubu

(bizim) ırzımız, gayretimiz, imanımız: İyelik grubu

o hayduda (yt) / vereceğime (y): Sıfat-fiil grubu

o (s) / hadut (i): Sıfat tamlaması

iane (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(benim) sıkıntıda, fetrette olan devletim: İyelik grubu

sıkıntıda, fetrette olan (s) / devlet (i): Sıfat tamlaması

sıkıntıda (yt) / fetrette (yt) / olan (y): Sıfat-fiil grubu

99) Sonra çobanlara döndü:

-Haydi çocuklar! dedi.

Cümlelerin Öğeleri

döndü: Yüklem

(o): Özne

çobanlara: Yer tamlayıcısı

sonra: Zarf

dedi: Yüklem

haydi çocuklar: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

haydi çocuklar: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

haydi (ü) / çocuklar (i): Ünlem grubu

100) Varın o nâ-bekâra haber edin ki ona verecek bir pulum yoktur, hem Der-i Aliyye'ye şikayetçi ben varıyorum.

Cümlelerin Öğeleri

varın: Yüklem

(siz): Özne

haber edin: Yüklem

o nâ-bekâra: Yer tamlayıcısı

ki: Cümle dışı öge

yoktur: Yüklem

ona verecek bir pulum: Özne

varıyorum: Yüklem

ben: Özne

Der-i Aliyye'ye: Yer tamlayıcısı

hem: Cümle dışı öge

şikayetçi: Zarf

Kelime Grupları

haber (i) / et- (yf): Birleşik fiil

o (s) / nâ-bekâr (i): Sıfat tamlaması

(benim) ona verecek bir pulum: İyelik grubu

ona verecek (s) / bir pul (i): Sıfat tamlaması

ona (yt) / verecek (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / pul (i): Sıfat tamlaması

101) Düşmanın savleti, devletin fetreti yetmezmiş gibi bir de Katırcıoğlu'nun zulümüne eğilmeyeceğiz.

Cümlelerin Öğeleri

eğilmeyeceğiz: Yüklem

(biz): Özne

düşmanın savleti, devletin fetreti yetmezmiş gibi: Zarf

bir de Katırcıoğlu'nun zulümüne: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

düşmanın savleti, devletin fetreti yetmezmiş (i) / gibi (çe): Edat grubu

düşmanın savleti, devletin fetreti (n) / yetmezmiş (y): Sıfat-fiil grubu

düşmanın (ty) / savleti (tn): Belirtili isim tamlaması

devletin (ty) / fetreti (tn): Belirtili isim tamlaması

102) Bu boyun Türk boynudur, kesilir, fakat eğilmez..

Cümlelerin Öğeleri

Türk boynudur: Yüklem

bu boyun: Özne

kesilir: Yüklem

fakat: Cümle dışı öge

eğilmez: Yüklem

Kelime Grupları

Türk (ty) / boynu (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bu (s) / boyun (i): Sıfat tamlaması

103) Haydi bre varın böylece haberleşin!

Cümlelerin Öğeleri

varın: Yüklem

(siz): Özne

haydi: Cümle dışı öge

bre: Cümle dışı öge

haberleşin: Yüklem

böylece: Zarf

104) Divanın hiçbir itiraz değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu içinde çıkan
çobanların arkasından, Muslu tekrar söylendi:

Haydi şimdi, siz de dağılın.

Cümlelerin Öğeleri

söylendi: Yüklem

Muslu: Özne

tekrar: Zarf

divanın hiçbir itirazı değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu içinde çıkan
çobanların arkasından: Zarf

haydi şimdi, siz de dağılın: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

dağılın: Yüklem

şimdi: Zarf

siz de: Özne

haydi: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

divanın hiçbir itirazı değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu içinde çıkan
çobanların (ty) / arkası (tn): Belirtili isim tamlaması

divanın hiçbir itirazı değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu içinde çıkan (s) / çobanlar (i): Sıfat tamlaması

divanın hiçbir itirazı değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu içinde (z) / çıkan (y): Sıfat-fiil grubu

divanın hiçbir itirazı değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

divanın (ty) / hiçbir itirazı değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen sükutu (tn): Belirtili isim tamlaması

hiçbir itiraz değil, hiçbir tek kelime sarf edemeyen (s) / sükut (i): Sıfat tamlaması

hiçbir itiraz değil, hiçbir tek kelime (n) / sarf edemeyen (y): Sıfat-fiil grubu

hiçbir itirazı (i) / değil (çe): Edat grubu

hiçbir (s) / itiraz (i): Sıfat tamlaması

hiçbir (s) / tek kelime (i): Sıfat tamlaması

tek (s) / kelime (i): Sıfat tamlaması

sarf (i) / et- (yf): Birleşik fiil

105) İş oldu bitti.

Cümlelerin Öğeleri

oldu bitti: Yüklem

iş: Özne

106) Ben yarından tezi yok yollanıyorum.

Cümlelerin Öğeleri

yollanıyorum: Yüklem

ben: Özne

yarından tezi yok: Zarf

Kelime Grupları

yarından tezi yok (i): Kısaltma grubu

107) Yeşil, kırmızı, siyah cüppeler dalgalandı, beyaz sarıklar, arakiyeler, külahlar, kavuklar karıştı.

Cümlelerin Öğeleri

dalgalandı: Yüklem

yeşil, kırmızı, siyah cüppeler: Özne

karıştı: Yüklem

beyaz sarıklar, arakiyeler, külahlar, kavuklar: Özne

Kelime Grupları

yeşil (s) / kırmızı (s) / siyah (s) / cüppeler (i): Sıfat tamlaması

beyaz (s) / sarıklar (i): Sıfat tamlaması

108) Ve sükût içinde canlı bir cereyan, medresenin avlu kapısından ağır ağır süzülmeğe başladı...

Cümlelerin Öğeleri

başladı: Yüklem

ağır ağır süzülmeye: Yer tamlayıcısı

canlı bir cereyan: Özne

sükût içinde: Zarf

medresenin avlu kapısından: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

ağır ağır (z) / süzülme (y): İsim-fiil grubu

ağır (i) / ağır (i): Tekrar grubu

canlı (s) / bir cereyan (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / cereyan (i): Sıfat tamlaması

sükût (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

medresenin (ty) / avlu kapısı (tn): Belirtili isim tamlaması

avlu (ty) / kapı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

109) Kasabanın sokaklarını birer gölge sükunuyla geçen iki çoban on dakika sonra çıktıkları kır yolunu tuttular.

Cümlelerin Öğeleri

tuttular: Yüklem

kasabanın sokaklarını birer gölge sükunıyla geçen iki çoban: Özne

on dakika sonra: Zarf

çıktıkları kır yolunu: Belirtili nesne

Kelime Grupları

kasabanın sokaklarını birer gölge sükunıyla geçen (s) / iki çoban (i): Sıfat tamlaması

kasabanın sokaklarını (n) / birer gölge sükunıyla (z) / geçen (y): Sıfat-fiil grubu

kasabanın (ty) / sokakları (tn): Belirtili isim tamlaması

birer (s) / gölge sükunu (i): Sıfat tamlaması

gölge (ty) / sükunu (tn): Belirtisiz isim tamlaması

iki (s) / çoban (i): Sıfat tamlaması

on dakika (i) / sonra (çe): Edat grubu

on (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

çıktıkları (s) / kır yolu (i): Sıfat tamlaması

kır (ty) / yolu (tn): Belirtisiz isim tamlaması

110) Üç saat mütemadiyen çamlığa varmak için yürüdüler.

Cümlelerin Öğeleri

yürüdüler: Yüklem

(onlar): Özne

üç saat: Zarf

mütemadiyen: Zarf

çamlığa varmak için: Zarf

Kelime Grupları

üç (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

çamlığa varmak (i) / için (çe): Edat grubu

çamlığa (yt) / varmak (y): İsim-fiil grubu

111) Uzaktan dirseği gördükleri zaman, ağaç gövdelerinin aralıklarından at başları seçiliyordu.

Cümlelerin Öğeleri

seçiliyordu: Yüklem

at başları: Özne

uzaktan: Yer tamlayıcısı

dirseği gördükleri zaman: Zarf

ağaç gövdelerinin aralıklarından: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

at (ty) / başları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

dirseği gördükleri (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

dirseği (n) / gördükleri (y): Sıfat-fiil grubu

ağaç gövdelerinin (ty) / aralıkları (tn): Belirtili isim tamlaması

ağaç (ty) / gövdeleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

112) Ve ordular ve sipahiler, ikisini de Şah Mehmed'in huzuruna getirdiler.

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

getirdiler: Yüklem

ordular ve sipahiler: Özne

Şah Mehmed'in huzuruna: Yer tamlayıcısı

ikisini de: Belirtili nesne

Kelime Grupları

ordular (i) / ve (be) / sipahiler (i): Bağlama grubu

Şah Mehmed'in (ty) / huzuru (tn): Belirtili isim tamlaması

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

113) Şah Mehmed önündeki taze pişmiş kuzu çevirmesini kemiriyor ve elindeki büyük tahta maşrapaya adamlarından birisi vasıtasıyla kırmızı ve nefis bir şarap doldurtuyordu.

Cümlelerin Öğeleri

kemiriyor: Yüklem

Şah Mehmed: Özne

önündeki taze pişmiş kuzu çevirmesini: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

doldurtuyordu: Yüklem

kırmızı ve nefis bir şarap: Belirtisiz nesne

adamlarından birisi vasıtasıyla: Zarf

elindeki büyük tahta maşrapaya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

önündeki (s) / taze pişmiş kuzu çevirmesi (i): Sıfat tamlaması

taze pişmiş kuzu (ty) / çevirmesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

taze pişmiş (s) / kuzu (i): Sıfat tamlaması

taze (z) / pişmiş (y): Sıfat-fiil grubu

kırmızı ve nefis (s) / bir şarap (i): Sıfat tamlaması

kırmızı (i) / ve (be) / nefis (i): Bağlama grubu

bir (s) / şarap (i): Sıfat tamlaması

adamlarından birisi (ty) / vasıtası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

adamlarından (i) / birisi (i): Kısaltma grubu

(onun) adamları: İyelik grubu

elindeki (s) / büyük tahta maşrapa (i): Sıfat tamlaması

(onun) eli: İyelik grubu

büyük (s) / tahta maşrapa (i): Sıfat tamlaması

tahta (s) / maşrapa (i): Sıfat tamlaması

114) İki çoban el pençe beklediler, Şah Mehmed lokmasını yuttu, şarabını son damlasına kadar içti ve dudaklarının kenarından sızarken sordu:

Ne haber?

Cümlelerin Öğeleri

beklediler: Yüklem

iki çoban: Özne

el pençe: Zarf

yuttu: Yüklem

Şah Mehmed: Özne

lokmasını: Belirtili nesne

içti: Yüklem

şarabını: Belirtili nesne

son damlasına kadar: Zarf

ve: Cümle dışı öge

sordu: Yüklem

ne haber: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

dudaklarının kenarından sızarken: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

haber(-dir): Yüklem

ne: Özne

Kelime Grupları

iki (s) / çoban (i): Sıfat tamlaması

el (i) / pençe (i): Kısaltma grubu

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

(onun) lokması: İyelik grubu

son damlasına (i) / kadar (çe): Edat grubu

(onun) son damlası: İyelik grubu

son (s) / damla (i): Sıfat tamlaması

dudaklarının kenarından (yt) / sızarken (y): Zarf-fiil grubu

dudaklarının (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) dudakları: İyelik grubu

115) Çobanın bir keyfiyeti bir bir anlattı.

Cümlelerin Öğeleri

anlattı: Yüklem

çobanın bir keyfiyeti: Özne

bir bir: Zarf

Kelime Grupları

çobanın (ty) / bir keyfiyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / keyfiyet: Sıfat tamlaması

bir (i) / bir (i): Tekrar grubu

116) O söyledikçe Katırcıoğlu'nun gözü dönüyor, pos bıyıkları diken diken oluyor ve esmer rengini mor bir gölge kaplıyordu, birden:

-Mustafa! diye haykırdı.

Cümlelerin Öğeleri

Katırcıoğlu'nun gözü dönüyor: Yüklem

o söyledikçe: Zarf

diken diken oluyor: Yüklem

pos bıyıkları: Özne

ve: Cümle dışı öge

kaplıyordu: Yüklem

mor bir gölge: Özne

esmer rengini: Belirtili nesne

birden: Zarf

haykırdı: Yüklem

(o): Özne

Mustafa! diye: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

Mustafa: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Katırcıoğlu'nun gözü (i) / dön- (f): Birleşik fiil

Katırcıoğlu'nun (ty) / gözü (tn): Belirtili isim tamlaması

o (ö) / söyledikçe (y): Zarf-fiil grubu

diken diken (i) / ol- (y): Birleşik fiil

diken (i) / diken (i): Tekrar grubu

(onun) pos bıyıkları: İyelik grubu

pos (s) / bıyıklar (i): Sıfat tamlaması

mor (s) / bir gölge (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / gölge (i): Sıfat tamlaması

(onun) esmer rengi: İyelik grubu

esmer (s) / renk (i): Sıfat tamlaması

117) Doldur..

Cümlenin Öğeleri

doldur: Yüklem

(sen): Özne

118) Bir koca tahta maşrapa şarap daha içti ve maşrapayı elinden atarak:

-Haydi!.. dedi.

Cümlelerin Öğeleri

içti: Yüklem

(o): Özne

bir koca tahta maşrapa şarap: Belirtisiz nesne

daha: Zarf

ve: Cümle dışı öge

maşrapayı elinden atarak: Zarf

dedi: Yüklem

haydi: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

haydi: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bir koca tahta maşrapa (s) / şarap (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / koca tahta maşrapa (i): Sıfat tamlaması

koca (s) / tahta maşrapa (i): Sıfat tamlaması

tahta (s) / maşrapa (i): Sıfat tamlaması

maşrapayı (n) / elinden (yt) / atarak (y): Zarf-fiil grubu

(onun) eli: İyelik grubu

119) At sırtına!

Cümlelerin Öğeleri

at sırtına: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

at (ty) / sırtı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

120) Sonra da kethüda yerinin boynuna!..

Cümlelerin Öğeleri

sonra da kethüda yerinin boynuna: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

kethüda yerinin (ty) / boynu (tn): Belirtili isim tamlaması

121) Ormanın kenarında bir şakırtı oldu, atlar kişnemeye başladılar.

Cümlelerin Öğeleri

oldu: Yüklem

bir şakırtı: Özne

ormanın kenarında: Yer tamlayıcısı

kişnemeye: Yer tamlayıcısı

başladılar: Yüklem

atlar: Özne

Kelime Grupları

bir (s) / şakırtı (i): Sıfat tamlaması

ormanın (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

122) Tayfa başılar, sipahiler, bölükçüler, akıncı ve ateşçiler takım düzdüler, Akyakalı bir kubur sıktı, herkes aynı zamanda atlara bindiler ve hücum dört nalıyla Seydişehir yolunu toza dumana kattılar.

Cümlelerin Öğeleri

düzdüler: Yüklem

tayfa başılar, sipahiler, bölükçüler, akıncı ve ateşçiler: Özne

takım: Belirtisiz nesne

sıktı: Yüklem

Akyakalı: Özne

bir kubur: Belirtili nesne

bindiler: Yüklem

herkes: Özne

aynı zamanda: Zarf

atlara: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

toza dumana kattılar: Yüklem

Seydişehir yolunu: Belirtili nesne

hücum dört nalıyla: Zarf

Kelime Grupları

tayfa (ty) / başı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

akıncı (i) / ve (be) / ateşçiler (i): Bağlama grubu

bir (s) / kubur (i): Sıfat tamlaması

aynı (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

toza dumana (i) / kat- (f): Birleşik fiil

Seydişehir (ty) / yolu (tn): Belirtisiz isim tamlaması

hücum (ty) / dört nalı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

123) Katırcıoğlu en başta, savlı gerisinde giden Akyakalı'ya talimat veriyordu:

-Kethüda kasabanın kenarında oturur.

Cümlelerin Öğeleri

Katırcıoğlu: Özne

en başta (-idi): Yüklem

talimat veriyordu: Yüklem

savlı gerisinde giden Akyakalı'ya: Yer tamlayıcısı

kethüda kasabanın kenarında oturur: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

oturur: Yüklem

kethüda: Özne

kasabanın kenarında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

talimat (i) / ver- (f): Birleşik fiil

en (s) / baş (i): Sıfat tamlaması

savlı gerisinde giden (s) / Akyakalı (i): Sıfat tamlaması

savlı gerisinde (yt) / giden (y): Sıfat-fiil grubu

savlı (ty) / gerisi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

kasabanın (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

124) Evin duvarları vâfir yüksektir.

Cümlelerin Öğeleri

vâfir yüksektir: Yüklem

evin duvarları: Özne

Kelime Grupları

vâfir (s) / yüksek (i): Sıfat tamlaması

evin (ty) / duvarları (tn): Belirtili isim tamlaması

125) Kapı kalındır, kırılmaz, fakat, biraz çıra ile yakarsan!

Cümlelerin Öğeleri

kalındır: Yüklem

kapı: Özne

kırılmaz: Yüklem

fakat: Cümle dışı öge

biraz çıra ile yakarsan: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

yakarsan: Yüklem

(sen): Özne

biraz çıra ile: Zarf

Kelime Grupları

biraz çıra (i) / ile (çe): Edat grubu

biraz (s) / ıra (i): Sıfat tamlaması

126) Kuş uçmayacak...

Cümlenin Ögeleri

uçmayacak: Yüklem

kuş: Özne

127) Ben içeriden sana seslenirim..

Cümlenin Ögeleri

seslenirim: Yüklem

ben: Özne

içeriden: Yer tamlayıcısı

sana: Yer tamlayıcısı

128) Ev büyüktür, saklanacak delik çoktur.

Cümlenin Ögeleri

büyüktür: Yüklem

ev: Özne

çoktur: Yüklem

saklanacak delik: Özne

Kelime Grupları

saklanacak (s) / delik (i): Sıfat tamlaması

129) Canlı bir şey kalmayacak, karıncalara varıncaya kadar boğazlanacak...

Cümlenin Ögeleri

kalmayacak: Yüklem

canlı bir şey: Özne

boğazlanacak: Yüklem

karıncalara varıncaya kadar: Zarf

Kelime Grupları

canlı (s) / bir şey (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

karıncalara varıncaya (i) / kadar (çe): Edat grubu

karıncalara (yt) / varınca (y): Zarf-fiil grubu

130) Akyakalı, dört gün susuz kalmış bir çöl seyyahı iştiağıyla kızgın üzengilere dayanıyor ve (peki ağıam) diyerek parlayan gözlerini ileri diyor, ağzını şapırdatıyordu.

Cümlelerin Ögeleri

dayanıyor: Yüklem

Akyakalı: Özne

dört gün susuz kalmış bir çöl seyyahı iştiağıyla: Zarf

kızgın üzengilere: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

parlayan gözlerini diyor: Yüklem

ileri: Yer tamlayıcısı

peki ağıam diyerek: Zarf

şapırdatıyordu: Yüklem

ağzını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

dört gün susuz kalmış bir çöl seyyahı (ty) / iştiağı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

dört gün susuz kalmış (s) / bir çöl seyyahı (i): Sıfat tamlaması

dört gün (z) / susuz (z) / kalmış (y): Sıfat-fiil grubu

dört (s) / gün (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / çöl seyyahı (i): Sıfat tamlaması

çöl (ty) / seyyahı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

kızgın (s) / üzenğı (i): Sıfat tamlaması

peki ağıam (n) / diyerek (y): Zarf-fiil grubu

(benim) ağam: İyelik grubu

parlayan gözlerini (i) / dik- (f): Birleşik fiil

parlayan (s) / gözler (i): Sıfat tamlaması

(onun) ağzı: İyelik grubu

131) Şah Mehmed:

-Biz iki bin istedik, şimdi belki yüz kese alacağız..

Cümlelerin Öğeleri

(dedi): Yüklem

Şah Mehmed: Özne

biz iki bin istedik, şimdi belki yüz kese alacağız: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

istedik: Yüklem

biz: Özne

iki bin: Belirtisiz nesne

alacağız: Yüklem

şimdi: Zarf

belki: Zarf

yüz kese: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

iki (i) / bin (i): Sayı grubu

yüz (s) / kese (i): Sıfat tamlaması

132) Katırcıoğlu Şah Mehmed kırmızı, keskin ve nefis şarabın buharı, alnına çarpan keskin rüzgârın tesiri ve gümüşün heyecanıla hülya içinde yüzüyordu.

Cümlelerin Öğeleri

yüzüyordu: Yüklem

Katırcıoğlu Şah Mehmed: Özne

keskin ve nefis şarabın buharı, alnına çarpan keskin rüzgârın tesiri ve gümüşün heyecanıla: Zarf

hülya içinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Katırcıoğlu Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

keskin ve nefis şarabın buharı (i) / alnına çarpan keskin rüzgârın tesiri (i) / ve (be) / gümüşün heyecanı (i): Bağlama grubu

keskin ve nefis şarabın (ty) / buharı (tn): Belirtili isim tamlaması

keskin ve nefis (s) / şarap (i): Sıfat tamlaması

keskin (i) / ve (be) / nefis (i): Bağlama grubu

alnına çarpan keskin rüzgârın (ty) / tesiri (tn): Belirtili isim tamlaması

alnına çarpan (s) / keskin rüzgâr (i): Sıfat tamlaması

alnına (yt) / çarpan (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) alnı: İyelik grubu

keskin (s) / rüzgâr (i): Sıfat tamlaması

gümüşün (ty) / heyecanı (tn): Belirtili isim tamlaması

hülya (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

133) Bu işi bitirdikten sonra Sarı Koğuk’a gidecekti.

Cümlelerin Ögeleri

gidecekti: Yüklem

(o): Özne

bu işi bitirdikten sonra: Zarf

Sarı Koğuk’a: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bu işi bitirdikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

bu (s) / iş (i): Sıfat tamlaması

134) Bir hafta evvel Akşehir'den kaldırdığı Kazmabaş Ali'nin gelini Esmâ orada idi, henüz el sürmemişti.

Cümlelerin Öğeleri

orada idi: Yüklem

bir hafta evvel Akşehir'den kaldırdığı Kazmabaş Ali'nin gelini Esmâ: Özne

el sürmemişti: Yüklem

(o): Özne

henüz: Zarf

Kelime Grupları

bir hafta evvel Akşehir'den kaldırdığı (s) / Kazmabaş Ali'nin gelini Esmâ (i): Sıfat tamlaması

bir hafta evvel (z) / Akşehir'den (yt) / kaldırdığı (y): Sıfat-fiil grubu

bir hafta (i) / evvel (çe): Edat grubu

bir (s) / hafta (i): Sıfat tamlaması

Kazmabaş Ali'nin gelini (i) / Esmâ (i): Kısaltma grubu

Kazmabaş Ali'nin (ty) / gelini (tn): Belirtili isim tamlaması

Kazmabaş Ali: Birleşik isim grubu

el (i) / sür- (f): Birleşik fiil

135) Bu ahu bakışlı, sara çehreli Türk kadınının hayali gözünün önüne gelince kilitlenen dişlerinde bir gıcırtı, çukurdaki gözlerinde bir alev peyda oluverdi, onunla tam bir hafta kapanacak ve şayet gebe kalırsa o vakit nikah edecekti, hemen gebe kalmasını istiyordu, çünkü çok seviyordu ve çocuk sahibi olmasını daha çok istiyordu.

Cümlelerin Öğeleri

peyda oluverdi: Yüklem

bir gıcırtı: Özne

bir alev: Özne

kilitlenen dişlerinde: Yer tamlayıcısı

çukurdaki gözlerinde: Yer tamlayıcısı

bu ahu bakışlı, sara çehreli Türk kadınının hayali gözünün önüne gelince: Zarf

kapanacak: Yüklem

(o): Özne

onunla: Zarf

tam bir hafta: Zarf

ve: Cümle dışı öge

şayet gebe kalırsa: Zarf (Yardımcı cümle)

nikah edecekti: Yüklem

o vakit: Zarf

istiyordu: Yüklem

hemen: Zarf

gebe kalmasını: Belirtili nesne

çünkü: Cümle dışı öge

seviyordu: Yüklem

çok: Zarf

ve: cümle dışı öge

istiyordu: Yüklem

çocuk sahibi olmasını: Belirtili nesne

daha çok: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

gebe kalırsa: Yüklem

(o): Özne

şayet: Zarf

Kelime Grupları

peyda (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bir (s) / gıcırtı (i): Sıfat tamlaması

(onun) kilitlenen dişleri: İyelik grubu

kilitlenen (s) / dişler (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / alev (i): Sıfat tamlaması

(onun) çukurdaki gözleri: İyelik grubu

çukurdaki (s) / gözler (i): Sıfat tamlaması

bu ahu bakışlı, sara çehreli Türk kadınının hayali (ö) / gözünün önüne (yt) / gelince (y): Zarf-fiil grubu

bu ahu bakışlı, sara çehreli Türk kadınının (ty) / hayali (tn): Belirtili isim tamlaması

bu ahu bakışlı (s) / sara çehreli (s) / Türk kadını (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / ahu bakışlı (i): Sıfat tamlaması

ahu (s) / bakışlı (i): Sıfat tamlaması

sara (s) / çehreli (i): Sıfat tamlaması

Türk (ty) / kadını (tn): Belirtisiz isim tamlaması

gözünün (ty) / önü (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) gözü: İyelik grubu

tam (s) / bir hafta (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / hafta (i): Sıfat tamlaması

gebe (i) / kal- (f): Birleşik fiil

nikah (i) / et- (yf): Birleşik fiil

o (s) / vakit (i): Sıfat tamlaması

(onun) gebe kalması: İyelik grubu

gebe (n) / kalma (y): İsim-fiil grubu

(onun) çocuk sahibi olması: İyelik grubu

çocuk sahibi (n) / olma (y): İsim-fiil grubu

çocuk (ty) / sahibi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

daha (s) / çok (i): Sıfat tamlaması

136) Bir çocuğu, on çocuğu, yüz çocuğu olursa değil böyle üç beş sancağa belki bütün Anadolu'ya hüküm sürecekti.

Cümlelerin Öğeleri

hüküm sürecekti: Yüklem

(o): Özne

değil böyle üç beş sancağa: Yer tamlayıcısı

belki: Zarf

bütün Anadolu'ya: Yer tamlayıcısı

bir çocuğu, on çocuğu, yüz çocuğu olursa: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

olursa: Yüklem

bir çocuğu, on çocuğu, yüz çocuğu: Özne

Kelime Grupları

hüküm (i) / sür- (f): Birleşik fiil

değil (çe) / böyle üç beş sancağa (i): Edat grubu

böyle (s) / üç beş sancak (i): Sıfat tamlaması

üç beş (s) / sancak (i): Sıfat tamlaması

bütün (s) / Anadolu (i): Sıfat tamlaması

(onun) bir çocuğu: İyelik grubu

bir (s) / çocuk (i): Sıfat tamlaması

(onun) on çocuğu: İyelik grubu

on (s) / çocuk (i): Sıfat tamlaması

(onun) yüz çocuğu: İyelik grubu

yüz (s) / çocuk (i): Sıfat tamlaması

137) Üsküdar diyarından Acem sınırına kadar Katırcıoğulları'nın ateşi yanacaktı.

Cümlenin Öğeleri

yanacaktı: Yüklem

Katırcıoğulları'nın ateşi: Özne

Üsküdar diyarından Acem sınırına kadar: Zarf

Kelime Grupları

Katırcıoğulları'nın (ty) / ateşi (tn): Belirtili isim tamlaması

Üsküdar diyarından Acem sınırına (i) / kadar (çe): Edat grubu

Üsküdar (ty) / diyarı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Acem (ty) / sınırı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

138) O zaman Esmâ belki öldürdüğü kocasını unutturdu.

Cümlenin Öğeleri

unuturdu: Yüklem

Esmâ: Özne

o zaman: Zarf

öldürdüğü kocasını: Belirtili nesne

belki: Zarf

Kelime Grupları

o (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

(onun) öldürdüğü kocası: İyelik grubu

öldürdüğü (s) / koca (i): Sıfat tamlaması

139) Unutmayıp ne yapacak, bir daha geri gelmez ki..

Cümlenin Öğeleri

yapacak: Yüklem

ne: Belirtisiz nesne

(o): Özne

unutmayıp: Zarf

gelmez: Yüklem

(o): Özne

bir daha: Zarf

geri: Yer tamlayıcısı

ki: Cümle dışı ge

Kelime Grupları

bir (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

140) Gelse de şah Mehmed'in eline geçen mal geri alınabilir miydi?

Cümlenin geleri

geri alınabilir miydi: Yüklem

şah Mehmed'in eline geçen mal: Özne

gelse: Zarf (Yardımcı cümle)

de: Cümle dışı ge

Yardımcı Cümlenin geleri

gelse: Yüklem

(o): Özne

Kelime Grupları

geri (i) / al- (f): Birleşik fiil

şah Mehmed'in eline geçen (s) / mal (i): Sıfat tamlaması

şah Mehmed'in eline (yt) / geçen (y): Sıfat-fiil grubu

şah Mehmed'in (ty) / eli (tn): Belirtili isim tamlaması

şah Mehmed: Birleşik isim grubu

141) Salihoğlu Ahmed de karısını geri almak istemişti ama, bir sepetlemede yarı gövdesi gidivermişti.

Cümlenin geleri

istemişti: Yüklem

Salihoğlu Ahmed de: Özne

karısını geri almak: Belirtisiz nesne

ama: Cümle dışı öge

gidivermişti: Yüklem

yarı gövdesi: Özne

bir sepetlemede: Zarf

Kelime Grupları

Salihoğlu Ahmed: Birleşik isim grubu

karısını (n) / geri almak (y): İsim-fiil grubu

(onun) karısı: İyelik grubu

geri (i) / al- (f): Birleşik fiil

(onun) yarı gövdesi: İyelik grubu

yarı (s) / gövde (i): Sıfat tamlaması

bir (z) / sepetleme (y): İsim-fiil grubu

142) Ve böyle Üsküdar'dan İran'a kadar sürecek saltanatın hayali, Şah Mehmed'in kalbini parçalayacak kadar sert ve tatlı heyecanlar yapıyor ve:

-Kral gibi, diyordu, bir Anadolu kralı gibi hüküm süreceğim...

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

yapıyor: Yüklem

Üsküdar'dan İran'a kadar sürecek saltanatın hayali: Özne

Şah Mehmed'in kalbini parçalayacak kadar sert ve tatlı heyecanlar: Belirtisiz nesne

ve: Cümle dışı öge

diyordu: Yüklem

(o): Özne

kral gibi: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

bir Anadolu kralı gibi hüküm süreceğim: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

böyle: zarf

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

kral gibi: Cümle dışı öge

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

hüküm süreceğim: Yüklem

(ben): Özne

bir Anadolu kralı gibi: Zarf

Kelime Grupları

Üsküdar'dan İran'a kadar sürececek saltanatın (ty) / hayali (tn): Belirtili isim tamlaması

Üsküdar'dan İran'a kadar sürececek (s) / saltanat (i): Sıfat tamlaması

Üsküdar'dan İran'a kadar (z) / sürececek (y): Sıfat-fiil grubu

Üsküdar'dan İran'a (i) / kadar (çe): Edat grubu

Şah Mehmed'in kalbini parçalayacak kadar sert ve tatlı (s) / heyecanlar (i): Sıfat tamlaması

Şah Mehmed'in kalbini parçalayacak kadar sert (i) / ve (be) / tatlı (i): Bağlama grubu

Şah Mehmed'in kalbini parçalayacak kadar (s) / sert (i): Sıfat tamlaması

Şah Mehmed'in kalbini parçalayacak (i) / kadar (çe): Edat grubu

Şah Mehmed'in kalbini (n) / parçalayacak (y): Sıfat-fiil grubu

Şah Mehmed'in (ty) / kalbi (tn): Belirtili isim tamlaması

kral (i) / gibi (çe): Edat grubu

hüküm (i) / sür- (f): Birleşik fiil

bir Anadolu kralı (i) / gibi (çe): Edat grubu

bir (s) / Anadolu kralı (i): Sıfat tamlaması

Anadolu (ty) / kralı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

143) Hazinelelerini taksim ediyordu, o zaman küplerde, mağaralarda saklamayacaktı.

Cümlenin Öğeleri

taksim ediyordu: Yüklem

(o): Özne

hazinelerini: Belirtili nesne

saklamayacaktı: Yüklem

o zaman: Zarf

küplerde, mağaralarda: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

taksim (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(onun) hazineleri: İyelik grubu

o (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

144) Göründü ağam!

Cümlenin Öğeleri

göründü: Yüklem

(o): Özne

ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

145) Akyakalı'nın bu keskin ihtarı, Katırcıoğlu'nu hayal ve gafletten uyandırdı.

Cümlenin Öğeleri

uyandırdı: Yüklem

Akyakalı'nın bu keskin ihtarı: Özne

Katırcıoğlu'nu: Belirtili nesne

hayal ve gafletten: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Akyakalı'nın (ty) / bu keskin ihtarı (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / keskin ihtar (i): Sıfat tamlaması

keskin (s) / ihtar (i): Sıfat tamlaması

hayal (i) / ve (be) / gaflet (i): Bağlama grubu

146) Henüz batan güneşten sonra etrafı kaplayan mor ve alaca karanlık içinde yüksek duvarları ve daha yüksek cephesiyle kethüda yerinin koca evi, siyah bir heyula gibi görünüyordu, iki penceresinde yanan kandil, iki büyük ve sarı göz manzarası veriyordu.

Cümlelerin Öğeleri

görünüyordu: Yüklem

henüz batan güneşten sonra: Zarf

etrafı kaplayan mor ve alaca karanlık içinde: Yer tamlayıcısı

kethüda yerinin koca evi: Özne

yüksek duvarları ve daha yüksek cephesiyle: Zarf

siyah bir heyula gibi: Zarf

veriyordu: Yüklem

iki penceresinde yanan kandil: Özne

iki büyük ve sarı göz manzarası: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

henüz batan güneşten (i) / sonra (çe): Edat grubu

henüz batan (s) / güneş (i): Sıfat tamlaması

henüz (z) / batan (y): Sıfat-fiil grubu

etrafı kaplayan mor ve alaca karanlık (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

etrafı kaplayan (s) / mor ve alaca karanlık (i): Sıfat tamlaması

etrafı (n) / kaplayan (y): Sıfat-fiil grubu

mor ve alaca (s) / karanlık (i): Sıfat tamlaması

mor (i) / ve (be) / alaca (i): Bağlama grubu

kethüda yerinin (ty) / koca evi (tn): Belirtili isim tamlaması

koca (s) / ev (i): Sıfat tamlaması

yüksek duvarları (i) / ve (be) / daha yüksek cephesi (i): Bağlama grubu

(onun) yüksek duvarları: İyelik grubu

yüksek (s) / duvarlar (i): Sıfat tamlaması

(onun) daha yüksek cephesi: İyelik grubu

daha yüksek (s) / cephe (i): Sıfat tamlaması

daha (s) / yüksek (i): Sıfat tamlaması

kethüda yerinin (ty) / koca evi (tn): Belirtili isim tamlaması

koca (s) / ev (i): Sıfat tamlaması

siyah bir heyula (i) / gibi (çe): Edat grubu

siyah (s) / bir heyula (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / heyula (i): Sıfat tamlaması

iki penceresinde yanan (s) / kandil (i): Sıfat tamlaması

iki penceresinde (yt) / yanan (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) iki penceresi: İyelik grubu

iki (s) / pencere (i): Sıfat tamlaması

iki büyük ve sarı göz (ty) / manzarası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

iki (s) / büyük ve sarı göz (i): Sıfat tamlaması

büyük ve sarı (s) / göz (i): Sıfat tamlaması

büyük (i) / ve (be) / sarı (i): Bağlama grubu

147) Atlar ağırlaştı.

Cümlelerin Öğeleri

ağırlaştı: Yüklem

atlar: Özne

148) Muhtelif istikametler alındı.

Cümlelerin Öğeleri

alındı: Yüklem

muhtelif istikametler: Özne

Kelime Grupları

muhtelif (s) / istikametler (i): Sıfat tamlaması

149) Beş dakika sonra ev, içindekilerle beraber demirden, baruttan ve kandan bir çember içine alınmıştı.

Cümlenin geleri

alınmıştı: Yüklem

ev: Özne

beş dakika sonra: Zarf

içindekilerle beraber: Zarf

demirden, baruttan ve kandan bir çember içine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

beş dakika (i) / sonra (çe): Edat grubu

beş (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

içindekilerle (i) / beraber (i): Kısaltma grubu

demirden, baruttan ve kandan bir çember (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

demirden, baruttan ve kandan (i) / bir çember (i): Kısaltma Grubu

demirden (i) / baruttan (i) / ve (be) / kandan (i): Bağlama grubu

bir (s) / çember (i): Sıfat tamlaması

150) Bir yarak elindeki sıyrılmış palanın tersiyle koca kapıya vurdu.

Cümlenin geleri

vurdu: Yüklem

bir yarak: Özne

koca kapıya: Yer tamlayıcısı

elindeki sıyrılmış palanın tersiyle: Zarf

Kelime Grupları

bir (s) / yordak (i): Sıfat tamlaması

koca (s) / kapı (i): Sıfat tamlaması

elindeki sıyrılmış palanın (ty) / tersi (tn): Belirtili isim tamlaması

elindeki (s) / sıyrılmış pala (i): Sıfat tamlaması

(onun) eli: İyelik grubu

sıyrılmış (s) / pala (i): Sıfat tamlaması

151) Büyük bir gürültü, karanlıklar içinde aksetti.

Cümlelerin Ögeleri

aksetti: Yükleme

büyük bir gürültü: Özne

karanlıklar içinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

büyük (s) / bir gürültü (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / gürültü (i): Sıfat tamlaması

karanlıklar (ty) / içi (ty): Belirtisiz isim tamlaması

152) Bir daha vurdu.

Cümlelerin Ögeleri

vurdu: Yükleme

bir daha: Zarf

Kelime Grupları

bir (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

153) İçeriden bir erkek sesi sordu:

-Kimdir o?

Cümlelerin Ögeleri

sordu: Yükleme

bir erkek sesi: Özne

içeriden: Yer tamlayıcısı

kimdir o: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

kimdir: Yüklem

o: Özne

Kelime Grupları

bir (s) / erkek sesi (i): Sıfat tamlaması

erkek (ty) / sesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

154) – Aç, biziz!

Cümlelerin Öğeleri

aç: Yüklem

(sen): Özne

biziz: Yüklem

(biz): Özne

155) -Siz kimsiniz?

Cümlelerin Öğeleri

kimsiniz: Yüklem

siz: Özne

156) -Aç diyoruz!

Cümlelerin Öğeleri

diyoruz: Yüklem

(biz): Özne

aç: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

aç: Yüklem

(sen): Özne

157) Katırcıoğlu yârânı!

Cümlelerin Öğeleri

Katırcıoğlu yârânı: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Katırcıoğlu (ty) / yârânı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

158) Derin ve ani bir sükuttan sonra evin pencerelerindeki ışıklar etrafında dolaşan cevval ve seri gölgeler görüldü.

Cümlelerin Öğeleri

görüldü: Yüklem

evin pencerelerindeki ışıklar etrafında dolaşan cevval ve seri gölgeler: Özne

derin ve ani bir sükuttan sonra: Zarf

Kelime Grupları

evin pencerelerindeki ışıklar etrafında dolaşan (s) / cevval ve seri gölgeler (i): Sıfat tamlaması

evin pencerelerindeki ışıklar etrafında (yt) / dolaşan (y): Sıfat-fiil grubu

evin pencerelerindeki ışıklar (ty) / etrafı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

evin pencerelerindeki (s) / ışıklar (i): Sıfat tamlaması

evin (ty) / pencereleri (tn): Belirtili isim tamlaması

cevval ve seri (s) / gölgeler (i): Sıfat tamlaması

cevval (i) / ve (be) / seri (i): Bağlama grubu

159) Üçüncü ihtara da cevap çıkmayınca: bu yıkılmaz ve kırılmaz, demir çemberli meşeden kapının dibinde ameliyat başladı, çalı çırpı, çıra yağ mumları, çaputlar konuldu.

Cümlelerin Öğeleri

başladı: Yüklem

ameliyat: Belirtisiz nesne

üçüncü ihtara da cevap çıkmayınca: Zarf

bu yıkılmaz ve kırılmaz, demir çemberli meşeden kapının dibinde: Yer tamlayıcısı

konuldu: Yüklem

çalı çırpı, çıra yağ mumları, çaputlar: Özne

Kelime Grupları

üçüncü ihtara da (yt) / cevap (n) / çıkmayınca (y): Zarf-fiil grubu

üçüncü (s) / ihtar (i): Sıfat tamlaması

bu yıkılmaz ve kırılmaz, demir çemberli meşeden kapının (ty) / dibi (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / yıkılmaz ve kırılmaz demir çemberli meşeden kapı (i): Sıfat tamlaması

yıkılmaz ve kırılmaz (s) / demir çemberli meşeden kapı (i): Sıfat tamlaması

yıkılmaz (i) / ve (be) / kırılmaz (i): Bağlama grubu

demir çemberli (s) / meşeden kapı (i): Sıfat tamlaması

demir (s) / çemberli (i): Sıfat tamlaması

meşeden (i) / kapı (i): Kısaltma grubu

160)Kav çakıldı, ufalandı ve kapının dibinde maî, sarı, yılan gibi dolaşan bir alevle, ince çıtırtılar duyulmaya başladı..

Cümlelerin Öğeleri

çakıldı: Yüklem

kav: Özne

ufalandı: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

başladı: Yüklem

kapının dibinde: Yer tamlayıcısı

maî, sarı, yılan gibi dolaşan bir alevle: Zarf

ince çıtırtılar: Özne

duyulmaya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kapının (ty) / dibi (tn): Belirtili isim tamlaması

maî (s) / sarı (s) / yılan gibi dolaşan bir alev (i): Sıfat tamlaması

yılan gibi dolaşan (s) / bir alev (i): Sıfat tamlaması

yılan gibi (z) / dolaşan (y): Sıfat fiil grubu

yılan (i) / gibi (çe): Edat grubu

bir (s) / alev (i): Sıfat tamlaması

ince (s) / çıtırtılar (i): Sıfat tamlaması

161) Hafif silah şakırtılarından, bazı ötede beride öksürüklerden, ara sıra bir at kişnemesinden başka şey duyulmuyordu...

Cümlelerin Öğeleri

duyulmuyordu: Yüklem

hafif silah şakırtılarından, bazı ötede beride öksürüklerden, ara sıra bir at kişnemesinden başka şey: Özne

Kelime Grupları

hafif silah şakırtılarından, bazı ötede beride öksürüklerden, ara sıra bir at kişnemesinden başka (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

hafif silah şakırtılarından (i) / bazı ötede beride öksürüklerden (i) / ara sıra bir at kişnemesinden (i) / başka (çe): Edat grubu

hafif (s) / silah şakırtıları (i): Sıfat tamlaması

silah (ty) / şakırtıları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bazı (s) / ötede beride öksürükler (i): Sıfat tamlaması

ötede beride (i) / öksürükler (i): Kısaltma grubu

öte (i) / beri (i): Tekrar grubu

ara sıra (s) / bir at kişnemesi (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / at kişnemesi (i): Sıfat tamlaması

at (ty) / kişnemesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

162) Yanmağa başlayan kapının sarı ve aydınlık gölgesi Şah Mehmed'in ayaklarına kadar yüz sürdü.

Cümlelerin Öğeleri

yüz sürdü: Yüklem

yanmağa başlayan kapının sarı ve aydınlık gölgesi: Özne

Şah Mehmed'in ayaklarına kadar: Zarf

Kelime Grupları

yüz (i) / sür- (f): Birleşik fiil

yanmağa başlayan kapının (ty) / sarı ve aydınlık gölgesi (tn): Belirtili isim tamlaması

yanmağa başlayan (s) / kapı (i): Sıfat tamlaması

yanmağa (yt) / başlayan (y): Sıfat-fiil grubu

sarı ve aydınlık (s) / gölge (i): Sıfat tamlaması

sarı (i) / ve (be) / aydınlık (i): Bağlama grubu

Şah Mehmed'in ayaklarına (i) / kadar (çe): Edat grubu

Şah Mehmed'in (ty) / ayakları (tn): Belirtili isim tamlaması

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

163) Ve beş dakika sonra kol demirleri kalktı ve kapı iskeletten kollarını tamamıyla açtı.

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

kalktı: Yüklem

kol demirleri: Özne

beş dakika sonra: Zarf

ve: Cümle dışı öge

açtı: Yüklem

kapı: Özne

iskeletten kollarını: Belirtili nesne

tamamıyla: Zarf

Kelime Grupları

(onun) kol demirleri: İyelik grubu

kol (s) / demirler (i): Sıfat tamlaması

beş dakika (i) / sonra (çe): Edat grubu

beş (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

(onun) iskeletten kolları: İyelik grubu

iskeletten (i) / kollar (i): Kısaltma grubu

164) O zaman, ani bir velvele bütün evin içinden gecenin maceralarla dolu ufuklarına yayıldı.

Cümlelerin Öğeleri

yayıldı: Yüklem

ani bir velvele: Özne

o zaman: Zarf

bütün evin içinden: Yer tamlayıcısı

gecenin maceralarla dolu ufuklarına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ani (s) / bir velvele (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / velvele (i): Sıfat tamlaması

o (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

bütün evin (ty) / içi (tn): Belirtili isim tamlaması

bütün (s) / ev (i): Sıfat tamlaması

gecenin (ty) / maceralarla dolu ufukları (tn): Belirtili isim tamlaması

maceralarla dolu (s) / ufuklar (i): Sıfat tamlaması

maceralarla (i) / dolu (i): Kısaltma grubu

165) Kapalı bir pencerenin kanatları derhal açıldı ve sarı bir ziya içinde yüzü gülmeğe boğulmuş olan kethüda yerinin şekli, bütün heybetiyle görüldü:

-Gel bre nâ-bekâr!

Cümlelerin Öğeleri

açıldı: Yüklem

kapalı bir pencerenin kanatları: Özne

derhal: Zarf

ve: Cümle dışı öge

görüldü: Yüklem

sarı bir ziya içinde: Yer tamlayıcısı

yüzü gülmeğe boğulmuş olan kethüda yerinin şekli: Özne

bütün heybetiyle: Zarf

(dedi): Yüklem

gel bre nâ-bekâr: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

gel: Yüklem

(sen): Özne

bre (ü) / nâ-bekâr (i): Ünlem grubu

Kelime Grupları

kapalı bir pencerenin (ty) / kanatları (tn): Belirtili isim tamlaması

kapalı (s) / bir pencere (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / pencere (i): Sıfat tamlaması

sarı bir ziya (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

sarı (s) / bir ziya (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / ziya (i): Sıfat tamlaması

yüzü gülmeğe boğulmuş olan kethüda yerinin (ty) / şekli (tn): Belirtili isim tamlaması

yüzü gülmeğe boğulmuş olan (s) / kethüda yeri (i): Sıfat tamlaması

yüzü gülmeğe boğulmuş / olan (y): Sıfat-fiil grubu

yüzü (y) / gülmeğe (yt) / boğulmuş (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) yüzü: İyelik grubu

(onun) bütün heybeti: İyelik grubu

bütün (s) / heybet (i): Sıfat tamlaması

166) Kethüda yerinin sesi bir arslanın gürlemesi kadar müthiş ve uğultulu idi.

Cümlelerin Öğeleri

müthiş ve uğultulu idi: Yüklem

kethüda yerinin sesi: Özne

bir arslanın gürlemesi kadar: Zarf

Kelime Grupları

müthiş (i) / ve (be) / uğultulu (i): Bağlama grubu

kethüda yerinin (ty) / sesi (tn): Belirtili isim tamlaması

bir arslanın gürlemesi (i) / kadar (çe): Edat grubu

bir arslanın (ty) / gürlemesi (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / arslan (i): Sıfat tamlaması

167) Tekrar etti:

-Gel bre derim sana!

Cümlelerin Öğeleri

tekrar etti: Yüklem

(o): Özne

gel bre derim sana: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

derim: Yüklem

(ben): Özne

sana: Yer tamlayıcısı

gel bre: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

gel: Yüklem

(sen): Özne

bre: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

tekrar et-: Birleşik fiil

168) Neredesin Katırcıoğlu?

Cümlelerin Ögeleri

neredesin: Yüklem

(sen): Özne

Katırcıoğlu: Cümle dışı öge

169) Ve gölgeden ellerinde tuttuğu iki kuburu doğrultarak, ikisini birden yanmış kapıya boşalttı...

Cümlelerin Ögeleri

boşalttı: Yüklem

(o): Özne

ve: Cümle dışı öge

gölgeden: Yer tamlayıcısı

ellerinde tuttuğu iki kuburu: Belirtili nesne

doğrultarak: Zarf

ikisini: Belirtili nesne

birden: Zarf

yanmış kapıya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ellerinde tuttuğu (s) / iki kubur (i): Sıfat tamlaması

ellerinde (yt) / tuttuğu (y): Sıfat-fiil grubu

iki (s) / kubur (i): Sıfat tamlaması

yanmış (s) / kapı (i): Sıfat tamlaması

170) Ve aynı zamanda iki feryat ile, iki kişi i tarafta yere serildiler, fakat bu Katırcıoğlu değildi...

Cümlenin Ögeleri

ve: Cümle dışı öge

serildiler: Yüklem

iki kişi: Özne

aynı zamanda: Zarf

iki feryat ile: Zarf

iç tarafta: Yer tamlayıcısı

yere: Yer tamlayıcısı

değildi: Yüklem

fakat: Cümle dışı öge

bu: Özne

Katırcıoğlu: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

iki (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

aynı (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

iki feryat (i) / ile (e): Edat grubu

iki (s) / feryat (i): Sıfat tamlaması

i (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

171) İki adamı idi...

Cümlenin Ögeleri

iki adamı idi: Yüklem

Kelime Grupları

(onun) iki adamı: İyelik grubu

iki (s) / adam (i): Sıfat tamlaması

172) O zaman Şah Mehmed kükredi:

-Buradayım bre kethüda!

Cümlelerin Öğeleri

kükredi: Yüklem

o zaman: Zarf

Şah Mehmed: Özne

buradayım bre kethüda: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

buradayım: Yüklem

(ben): Özne

bre kethüda: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

o (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

bre (ü) / kethüda (i): Ünlem grubu

173) Ve yüz kişi birden içeri daldılar, camekan kırıldı, kapılar kırıldı ve içerideki kadınların, çoluk çocuğun feryadı, gecenin sağır ve merhametsiz kulaklarını acı acı doldurdu...

Cümlelerin Öğeleri

daldılar: Yüklem

yüz kişi: Özne

birden: Zarf

ve: Cümle dışı öge

içeri: Yer tamlayıcısı

kırıldı: Yüklem

camekan: Özne

kırıldı: Yüklem

kapılar: Özne

ve: Cümle dışı ge

doldurdu: Yüklem

içerideki kadınların, çoluk çocuğın feryadı: Özne

gecenin sağır ve merhametsiz kulaklarını: Belirtili nesne

acı acı: Zarf

Kelime Grupları

yüz (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

içerideki kadınların (ty) / çoluk çocuğın (ty) / feryadı (tn): Belirtili isim tamlaması

içerideki (s) / kadınlar (i): Sıfat tamlaması

Çoluk ocuk: İkileme grubu

gecenin (ty) / sağır ve merhametsiz kulakları (tn): Belirtili isim tamlaması

sağır ve merhametsiz (s) / kulaklar (i): Sıfat tamlaması

sağır (i) / ve (be) / merhametsiz (i): Bağılama grubu

acı acı: İkileme grubu

174) Gecenin velvelisini duyan ve titreyen bütün kasaba halkı sabahleyin kalktıkları zaman Kethüda yeri Baklamuslu Rıza'yı sokak ortasında ve dört parça gördüler, çoluk çocuktan, kadın, ihtiyardan kimse yoktu, cesetlerin bir kısmı bahçede, bir kısmı aralıkta, bir kısmı da koca evle beraber yanıp kül olmuştu.

Cümlenin geleri

gördüler: Yüklem

gecenin velvelisini duyan ve titreyen bütün kasaba halkı: Özne

sabahleyin: Zarf

kalktıkları zaman: Zarf

Kethüda yeri Baklamuslu Rıza'yı: Belirtili nesne

sokak ortasında: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

dört parça: Zarf

yoktu: Yüklem

çoluk çocuktan, kadın, ihtiyardan kimse: Özne

bahçede (-idi): Yüklem

cesetlerin bir kısmı: Özne

aralıkta (-idi): Yüklem

bir kısmı: Özne

yanıp: Zarf

kül olmuştu: Yüklem

bir kısmı da: Özne

koca evle beraber: Zarf

Kelime Grupları

gecenin velvelisini duyan ve titreyen (s) / bütün kasaba halkı (i): Sıfat tamlaması

gecenin velvelisini duyan (i) / ve (be) / titreyen (i): Bağlama grubu

gecenin velvelisini (n) / duyan (y): Sıfat-fiil grubu

gecenin (ty) / velvelisi (tn): Belirtili isim tamlaması

bütün (s) / kasaba halkı (i): Sıfat tamlaması

kasaba (ty) / halkı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

kalktıkları (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

Kethüda yeri Baklamuslu Rıza: Birleşik isim grubu

sokak (ty) / ortası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

dört (s) / parça (i): Sıfat tamlaması

çoluk çocuktan (i) / kadın (i) / ihtiyardan (i) / kimse (i): Kısaltma grubu

çoluk (i) / çocuk (i): Tekrar grubu

cesetlerin (ty) / bir kısmı (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / kısım (i): Sıfat tamlaması

kül (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

(onun) bir kısmı: İyelik grubu

bir (s) / kısım (i): Sıfat tamlaması

(onun) bir kısmı: İyelik grubu

bir (s) / kısım (i): Sıfat tamlaması

koca evle (i) / beraber (çe): Edat grubu

koca (s) / ev (i): Sıfat tamlaması

175) Ve daha dün bütün servetini devletine bağışlamayı kuran kethüda yerinin ocağı yüz bin senelik bir harabeden başka bir şey değildi ve o servet bir saat içinde Katırcıoğlu'na intikal etmişti...

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

değildi: Yüklem

yüz bin senelik bir harabeden başka bir şey: Belirtisiz nesne

daha dün bütün servetini devletine bağışlamayı kuran kethüda yerinin ocağı: Özne

ve: Cümle dışı öge

intikal etmişti: Yüklem

o servet: Özne

bir saat içinde: Zarf

Katırcıoğlu'na: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

yüz bin senelik bir harabeden başka (s) / bir şey (i): Sıfat tamlaması

yüz bin senelik bir harabeden (i) / başka (çe): Edat grubu

yüz bin senelik (s) / bir harabe (i): Sıfat tamlaması

yüz bin (s) / sene (i): Sıfat tamlaması

yüz (i) / bin (i): Sayı grubu

bir (s) / harabe (i): Sıfat tamlaması

daha dün bütün servetini devletine bağışlamayı kuran kethüda yerinin (ty) / ocağı (tn): Belirtili isim tamlaması

daha dün bütün servetini devletine bağışlamayı kuran (s) / kethüda yeri (i): Sıfat tamlaması

daha dün bütün servetini devletine bağışlamayı (n) / kuran (y): Sıfat-fiil grubu

daha dün (z) / bütün servetini (n) / devletine (yt) / bağışlama (y): İsim-fiil grubu

daha (s) / dün (i): Sıfat tamlaması

(onun) bütün serveti: İyelik grubu

bütün (s) / servet (i): Sıfat tamlaması

intikal (i) / et- (yf): Birleşik fiil

o (s) / servet (i): Sıfat tamlaması

bir saat (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bir (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

176) Vakıadan kimse kimseye malumat veremiyordu.

Cümlelerin Öğeleri

veremiyordu: Yüklem

vakıadan: Yer tamlayıcısı

kimse: Özne

kimseye: Yer tamlayıcısı

malumat: Belirtisiz nesne

177) Çünkü Katırcıoğlu bütün tayfasıyla beraber pazar yerinde dolaşıyor ve Esmâ Hatun'a Hanım Bezirgân'ın dükkânından pul bilezikler, mercan, boncuk gerdanlıklar satın alıyordu...

Cümlelerin Öğeleri

dolaşıyor: Yükleme

Katırcıoğlu: Özne

bütün tayfasıyla beraber: Zarf

çünkü: Cümle dışı öge

pazar yerinde: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

satın alıyordu: Yükleme

Esmâ Hatun'a: Yer tamlayıcısı

Hanım Bezirgân'ın dükkânından: Yer tamlayıcısı

pul bilezikler, mercan, boncuk gerdanlıklar: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bütün tayfasıyla (i) / beraber (çe): Edat grubu

(onun) bütün tayfası: İyelik grubu

bütün (s) / tayfa (i): Sıfat tamlaması

pazar (ty) / yeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

satın (i) / al- (f): Birleşik fiil

Esmâ (i) / Hatun (u): Ünvan grubu

Hanım Bezirgân'ın (ty) / dükkânı (tn): Belirtili isim tamlaması

Hanım Bezirgân: Ünvan grubu

pul (s) / bilezikler (i): Sıfat tamlaması

mercan boncuk (s) / gerdanlıklar (i): Sıfat tamlaması

mercan (s) / boncuk (i): Sıfat tamlaması

178) Öğle üzeri müftü efendiye, kadıya, müderrislere ve memleketin â'yânına haber gönderdi, hepsi geldiler, yadaklarından iki kişiyi kethüda yeri şehit etmişti.

Cümlelerin Öğeleri

gönderdi: Yükleme

(o): Özne

öğle üzeri: Zarf

haber: Belirtisiz nesne

müftü efendiye, kadıya, müderrislere ve memleketin â'yânına: Yer tamlayıcısı

geldiler: Yüklem

hepsi: Özne

şehit etmişti: Yüklem

kethüda yeri: Özne

yardaklarından iki kişiyi: Belirtili nesne

Kelime Grupları

öğle (ty) / üzeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Müftü (i) / Efendi (u): Unvan grubu

müderrisler (i) / ve (be) / memleketin â'yânı (i): Bağlama grubu

memleketin (ty) / â'yânı (tn): Belirtili isim tamlaması

şehit (i) / et- (yf): Birleşik fiil

yardaklarından (i) / iki kişi (i): Kısaltma grubu

iki (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

179) Dünkü divandan ve bu geceki hâlden kızdığı için bütün kasabaya bin kese akçe ceza-yı nakdi kesti ve tamamen aldıktan sonra cenazelerin namazlarını kıldırđı, hocaya dua ettirdi.

Cümlelerin Ögeleri

kesti: Yüklem

(o): Özne

dünkü divandan ve bu geceki hâlden kızdığı için: Zarf

bütün kasabaya: Yer tamlayıcısı

bin kese akçe ceza-yı nakdi: Belirtisiz nesne

ve: Cümle dışı öge

kıldırıldı: Yüklem

tamamen aldıktan sonra: Zarf

cenazelerin namazlarını: Belirtili nesne

dua ettirdi: Yüklem

hocaya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

dünkü divandan ve bu geceki hâlden kızdığı (i) / için (çe): Edat grubu

dünkü divandan ve bu geceki hâlden (yt) / kızdığı (y): Sıfat-fiil grubu

dünkü divan (i) / ve (be) / bu geceki hal (i): Bağlama grubu

dünkü (s) / divan (i): Sıfat tamlaması

bu geceki (s) / hal (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / gece (i): Sıfat tamlaması

bütün (s) / kasaba (i): Sıfat tamlaması

bin kese akçe (s) / ceza-yı nakdi (i): Sıfat tamlaması

bin kese (s) / akçe (i): Sıfat tamlaması

bin (s) / kese (i): Sıfat tamlaması

tamamen aldıktan (i) / sonra (çe): Edat grubu

tamamen (z) / aldık (y): Sıfat-fiil grubu

cenazelerin (ty) / namazları (tn): Belirtili isim tamlaması

dua (i) / et- (yf): Birleşik fiil

180) Züht ve takva sahipleri olduklarına, epey kişi bulunduklarına herkes şehadet getirdi...

Cümlelerin Öğeleri

şehadet getirdi: Yüklem

herkes: Özne

züht ve takva sahipleri olduklarına, epey kişi bulunduklarına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

şehadet (i) / getir- (f): Birleşik fiil

züht ve takva (n) / sahipleri oldukları (y): Sıfat-fiil grubu

züht (i) / ve (be) / takva (i): Bağlama grubu

sahip (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

epey kişi (z) / bulundukları (y): Sıfat-fiil grubu

epey (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

181) Cenazeler, mezarlığa cemm-i gafır ile götürülürken sokağın ortasında kethüda yerinin derede bulunmuş cesedi duruyor ve toprağa bükülmüş başının ortasında henüz kapanmamış iki fersiz göz bu kafiyei temaşa ediyordu...

Cümlelerin Öğeleri

duruyor: Yüklem

kethüda yerinin derede bulunmuş cesedi: Özne

sokağın ortasında: Yer tamlayıcısı

cenazeler mezarlığa cemm-i gafır ile götürülürken: Zarf

ve: Cümle dışı öge

temaşa ediyordu: Yüklem

toprağa bükülmüş başının ortasında: Yer tamlayıcısı

henüz kapanmamış iki fersiz göz: Özne

bu kafiyei: Belirtili nesne

Kelime Grupları

kethüda yerinin (ty) / derede bulunmuş cesedi (tn): Belirtili isim tamlaması

derede bulunmuş (s) / ceset (i): Sıfat tamlaması

derede (yt) / bulunmuş (y): Sıfat-fiil grubu

sokağın (ty) / ortası (tn): Belirtili isim tamlaması

cenazeler (n) / mezarlığa (yt) / cemm-i gafır ile (z) / götürülürken (y): Zarf-fiil grubu

cemm-i gafır (i) / ile (çe): Edat grubu

temaşa (i) / et- (yf): Birleşik fiil

toprağa bükülmüş başının (ty) / ortası (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) toprağa bükülmüş başı: İyelik grubu

toprağa bükülmüş (s) / baş (i): Sıfat tamlaması

toprağa (yt) / bükülmüş (y): Sıfat-fiil grubu

henüz kapanmamış (s) / iki fersiz göz (i): Sıfat tamlaması

henüz (z) / kapanmamış (y): Sıfat-fiil grubu

iki (s) / fersiz göz (i): Sıfat tamlaması

fersiz (s) / göz (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / katile (i): Sıfat tamlaması

182) Cenazeden avdetten sonra yol hazırlığı görüldü.

Cümlelerin Öğeleri

görüldü: Yüklem

yol hazırlığı: Özne

cenazeden avdetten sonra: Zarf

Kelime Grupları

yol (ty) / hazırlığı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

cenazeden (i) / avdetten (i) / sonra (çe): Edat grubu

183) Geçiriciler yolun başına toplanmışlardı, Katırcıoğlu hocanın birisini çağırdı, hoca emre itaatle nusret ve muvaffakiyet-i dua etti, o esnada bir ihtiyar Katırcıoğlu'na sokuldu.

Cümlelerin Öğeleri

toplanmışlardı: Yüklem

geçiriciler: Özne

yolun başına: Yer tamlayıcısı

çağırdı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

hocanın birisini: Belirtili nesne

nusret ve muvaffakiyet-i dua etti: Yüklem

hoca: Özne

emre itaatle: Zarf

sokuldu: Yüklem

bir ihtiyar: Özne

o esnada: Zarf

Katırcıoğlu'na: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

yolun (ty) / başı (tn): Belirtili isim tamlaması

hocanın (ty) / birisi (tn): Belirtili isim tamlaması

nusret (i) / et- (yf): Birleşik fiil

muvaffakiyet-i dua (i) / et- (yf): Birleşik fiil

emre (i) / itaat (i): Kısaltma grubu

bir (s) / ihtiyar (i): Sıfat tamlaması

o (s) / esna (i): Sıfat tamlaması

184) -Ağam! dedi.

Cümlenin geleri

dedi: Yüklem

(o): Özne

ağam: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

185) Bizim oradan Cebecioğlu Mahmut Ağa ile Dağlar delisi Mehmed Ağa toprağına yüz sürerler, ne kadar layık değilse de kabul buyurmağı zlyorlar.

Cümlenin geleri

yüz sürerler: Yükleme

bizim oradan Cebeci oğlu Mahmut Ağa ile dağlar delisi Mehmed Ağa: Özne

toprağına: Yer tamlayıcısı

özlüyorlar: Yükleme

kabul buyurmağı: Belirtili nesne

ne kadar layık değilse de: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

yüz (i) / sür- (f): Birleşik fiil

bizim oradan Cebeci oğlu Mahmut Ağa (i) / ile (be) / Dağlar Delisi Mehmed Ağa (i):

Bağlama grubu

bizim oradan (i) / Cebecioğlu Mahmut Ağa (i): Kısaltma grubu

bizim ora: İyelik grubu

Cebecioğlu Mahmut Ağa: Birleşik isim grubu

Dağlar delisi Mehmed Ağa: Birleşik isim grubu

dağlar (ty) / delisi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(senin) toprağın: İyelik grubu

kabul (i) / buyur- (f): Birleşik fiil

ne kadar (z) / layık değilse (y): Zarf-fiil grubu

ne (i) / kadar (çe): Edat grubu

186) Biri bin dirhem gümüş, diğeri dört kese akçe gönderdi...

Cümlelerin Öğeleri

gönderdi: Yükleme

biri: Özne

bin dirhem gümüş: Belirtisiz nesne

gönderdi: Yükleme

diğeri: Özne

dört kese akçe: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bin dirhem (s) / gümüş (i): Sıfat tamlaması

bin (s) / dirhem (i): Sıfat tamlaması

dört kese (s) / akçe (i): Sıfat tamlaması

dört (s) / kese (i): Sıfat tamlaması

187) Katırcıoğlu gülümsedi:

-İstemedin mi?

Cümlelerin Öğeleri

gülümsedi: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

(dedi): Yüklem

istemedin mi: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

istemedin mi: Yüklem

(sen): Özne

188) A'lâ!

Cümlelerin Öğeleri

a'lâ: Cümle dışı öge

189) Çabuk haber iletmişler.

Cümlelerin Öğeleri

iletmişler: Yüklem

(onlar): Özne

haber: Belirtisiz nesne

çabuk: Zarf

190) Yarın ben de haber göndereceğim.

Cümlenin Ögeleri

göndereceğim: Yüklem

ben de: Özne

yarın: Zarf

haber: Belirtisiz nesne

191) Artık vazgeçtim.

Cümlenin Ögeleri

vazgeçtim: Yüklem

(ben): Özne

artık: Zarf

192) Söyle onlara, Tanrıya emanet, hiçbir zevalim yok.

Cümlenin Ögeleri

söyle: Yüklem

(sen): Özne

onlara: Yer tamlayıcısı

Tanrı'ya emanet: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

yok (-tur): Yüklem

hiçbir zevalim: Özne

Yardımcı Cümlenin Ögeleri

Tanrı'ya emanet: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Tanrı'ya (i) / emanet (i): Kısaltma grubu

(benim) hiçbir zevalim: İyelik grubu

hiçbir (s) / zeval (i): Sıfat tamlaması

193) Ne işleri düşerse haberleşsinler.

Cümlenin Ögeleri

haberleşsinler: Yükleme

(onlar): Özne

ne işleri düşerse: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

düşerse: Yükleme

ne işleri: Özne

Kelime Grupları

(onun) ne işleri: İyelik grubu

ne (s) / işler (i): Sıfat tamlası

194) Ve kabile yola koyuldu...

Cümlelerin Öğeleri

yola koyuldu: Yükleme

kabile: Özne

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

yola (i) / koyul- (f): Birleşik fiil

195) Katırcıoğlu gayet sakin ve müsterih bir tavırla Akyakalı'nın takımı
yardaklarından birinin söylediği türküyü dinliyor ve atını sürüyordu:

Cümlelerin Öğeleri

dinliyor: Yükleme

Katırcıoğlu: Özne

gayet sakin ve müsterih bir tavırla: Zarf

Akyakalı'nın takımı yardaklarından birinin söylediği türküyü: Belirtili nesne

sürüyordu: Yükleme

atını: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

gayet sakin ve müsterih (s) / bir tavır (i): Sıfat tamlaması

gayet sakin (i) / ve (be) / müsterih (i): Bağlama grubu

gayet (s) / sakin (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / tavır (i): Sıfat tamlaması

Akyakalı'nın takımı yardaklarından birinin söylediği (s)/ türkü (i): Sıfat tamlaması

Akyakalı'nın takımı yardaklarından birinin (ty) / söylediği (tn): Belirtili isim tamlaması

Akyakalı'nın takımı yardaklarından (i) / biri (i): Kısaltma grubu

Akyakalı'nın takımı (ty) / yardakları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Akyakalı'nın (ty) / takımı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) atını: İyelik grubu

196) Dağlar başı ormandır

Cümlelerin Öğeleri

ormandır: Yüklem

dağlar başı: Özne

Kelime grupları

dağlar (ty) / başı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

197) Dört bir yanı dumandır

Cümlelerin Öğeleri

dumandır: Yüklem

dört bir yanı: Özne

Kelime grupları

(onun) dört bir yanı: İyelik grubu

dört bir (s) / yan (i): Sıfat tamlaması

dört (i) / bir (i): Sayı grubu

198) Bize bir yan bakanın

Er geç hali yamandır

Cümlelerin Ögeleri

yamandır: Yüklem

bize bir yan bakanın hali: Özne

er geç: Zarf

Kelime Grupları

bize bir yan bakanın (ty) / hali (tn): Belirtili isim tamlaması

bize (yt) / bir (z) / yan bakan (y): Sıfat-fiil grubu

er (i) / geç (i): Tekrar grubu

199) Biz Katırcıoğlu'yuz

Cümlelerin Ögeleri

Katırcıoğlu'yuz: Yüklem

biz: Özne

200) Ateşlerden orduyuz

Cümlelerin Ögeleri

ateşlerden orduyuz: Yüklem

(biz): Özne

Kelime Grupları

ateşlerden (i) / ordu (i): Kısaltma grubu

201) Bize karşı çıkılmaz

Cümlelerin Ögeleri

çıkılmaz: Yüklem

bize: Yer tamlayıcısı

karşı: Özne

202) Biz can bulmuş korkuyuz

Cümlenin Öğeleri

can bulmuş korkuyuz: Yüklem

biz: Özne

Kelime Grupları

can bulmuş (s) / korku (i): Sıfat tamlaması

can (n) / bulmuş (y): Sıfat-fiil grubu

203) Saldırırız her yana

Cümlenin Öğeleri

saldırırız: Yüklem

(biz): Özne

her yana: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

her (s) / yan (i): Sıfat tamlaması

204) Kıyarız yüz bin cana

Cümlenin Öğeleri

kıyarız: Yüklem

(biz): Özne

yüz bin cana: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

yüz bin (s) / can (i): Sıfat tamlaması

yüz (i) / bin (i): Sayı grubu

205) İster isek dünyayı

Biz bularız al kana

Cümlenin Öğeleri

kana bularız: Yüklem

biz: Özne

al: Zarf

dünyayı: Belirtili nesne

ister isek: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

ister isek: Yüklem

(biz): Özne

Kelime grupları

kana (i) / bula- (f): Birleşik fiil

206) Hânümânlar yakarız

Cümlenin Öğeleri

yakarız: Yüklem

(biz): Özne

hânümânlar: Belirtisiz nesne

207) Sefamıza bakarız

Cümlenin Öğeleri

bakarız: Yüklem

(biz): Özne

sefamıza: Yer tamlayıcısı

208) Altın tasla şarabı

Gece gündüz çıkarız

Cümlenin Öğeleri

çakarız: Yüklem

(biz): Özne

gece gündüz: Zarf

şarabı: Belirtili nesne

altın tasla: Zarf

Kelime Grupları

gece (i) / gündüz (i): Tekrar grubu

altın (s) / tas (i): Sıfat tamlaması

209) Safa, gümüş, akçe, pul

Nerede ise haydi bul

Cümlelerin Öğeleri

bul: Yüklem

(sen): Özne

safa, gümüş, akçe, pul nerede ise: Zarf (Yardımcı cümle)

haydi: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

nerede (-imiş) ise: Yüklem

safa, gümüş, akçe, pul: Özne

210) Biz Katırcıoğlu' yuz

Cümlelerin Öğeleri

Katırcıoğlu' yuz: Yüklem

biz: Özne

211) Olsun cihan bize kul

Cümlelerin Öğeleri

olsun: Yüklem

cihan: Özne

kul: Belirtisiz nesne

bize: Yer tamlayıcısı

212) Katırcıoğlu, güzel sesli yârdağın bu şanlı türküsüyle mest ve memnun, Sarı Koğuk'da saklı duran Esmâ'sının yanına gidiyordu...

Cümlelerin Öğeleri

gidiyordu: Yükleme

Katırcıoğlu: Özne

güzel sesli yardığın bu şanlı türküsüyle: Zarf

mest ve memnun: Zarf

sarı koğukta saklı duran Esma'sının yanına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

güzel sesli yardığın (ty) / bu şanlı türküsü (tn): Belirtili isim tamlaması

güzel sesli (s) / yardığ (i): Sıfat tamlaması

güzel (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / şanlı türkü (i): Sıfat tamlaması

şanlı (s) / türkü (i): Sıfat tamlaması

mest (i) / ve (be) / memnun (i): Bağlama grubu

Sarı Koğuk'ta saklı duran Esma'sının (ty) / yanı (tn): Belirtili isim tamlaması

Sarı Koğuk'ta saklı duran (s) / Esma'sı (i): Sıfat tamlaması

Sarı Koğuk'ta (yt) / saklı (z) / duran (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) Esma'sı: İyelik grubu

213) Ertesi gün akşam üzeri Sarı Koğuk'a vardılar.

Cümlelerin Öğeleri

vardılar: Yükleme

(onlar): Özne

ertesi gün: Zarf

akşam üzeri: Zarf

Sarı Koğuk'a: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ertesi (s) / gün (i): Sıfat tamlaması

akşam (ty) / üzeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

214) Haydaroğlu tayfasıyla orada idi.

Cümlelerin Ögeleri

orada idi: Yüklem

Haydaroğlu: Özne

tayfasıyla: Zarf

Kelime Grupları

(onun) tayfası: İyelik grubu

215) Konak ağanın şerefine donanmış, kuzular kebab edilmiş, şaraplar hazırlanmış, sofralar kurulmuş ve etrafına üzerine bal dökülmüş yağlar, pekmezli kaymaklar dizilmişti...

Cümlelerin Ögeleri

donanmış: Yüklem

konak: Özne

ağanın şerefine: Yer tamlayıcısı

kebab edilmiş: Yüklem

kuzular: Özne

hazırlanmış: Yüklem

şaraplar: Özne

kurulmuş: Yüklem

sofralar: Özne

ve: Cümle dışı öge

dizilmişti: Yüklem

etrafına: Yer tamlayıcısı

üzerine: Yer tamlayıcısı

bal dökülmüş yağlar, pekmezli kaymaklar: Özne

Kelime Grupları

ağanın (ty) / şerefi (tn): Belirtili isim tamlaması

kebab (i) / et- (yf): Birleşik fiil

bal dökülmüş (s) / yağlar (i): Sıfat tamlaması

bal (n) / dökülmüş (y): Sıfat-fiil grubu

pekmezli (s) / kaymaklar (i): Sıfat tamlaması

216) Şah Mehmed Ağa elini yüzünü yıkadı, halayıklar peşkir tuttular...

Cümlelerin Öğeleri

yıkadı: Yüklem

Şah Mehmed Ağa: Özne

elini: Belirtili nesne

yüzünü: Belirtili nesne

tuttular: Yüklem

halayıklar: Özne

peşkir: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

(onun) eli: İyelik grubu

(onun) yüzü: İyelik grubu

217) Omuzlarını, ayaklarını ovuşturdular..

Cümlelerin Öğeleri

ovuşturdular: Yüklem

(onlar): Özne

omuzlarını: Belirtili nesne

ayaklarını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

(onun) omuzları: İyelik grubu

(onun) ayakları: İyelik grubu

218) Ve iki saat halvet oldu, kimse huzura çıkamadı.

Cümlelerin Öğeleri

halvet oldu: Yükleme

iki saat: Özne

ve: Cümle dışı öge

huzura çıkamadı: Yükleme

kimse: Özne

Kelime grupları

halvet (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

iki (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

huzura (i) / çık- (f): Birleşik fiil

219) Güneş batmış saat bire yaklaşmıştı, ağa abdestini aldı, akşam namazını kıldı ve işaret etti, herkes sofralara oturdular, kendisi de Akyakalı, Haydaroglu, Bozkafa, Sarı Teke ile hareme geçip hususî meclis kurdular.

Cümlelerin Öğeleri

batmış: Yükleme

güneş: Özne

yaklaşmıştı: Yükleme

saat: Özne

bire: Yer tamlayıcısı

abdestini aldı: Yükleme

ağa: Özne

akşam namazını kıldı: Yükleme

ve: Cümle dışı öge

işaret etti: Yükleme

oturdular: Yükleme

herkes: Özne

sofralara: Yer tamlayıcısı

meclis kurdular: Yüklem

kendisi de: Özne

Akyakalı, Haydaroğlu, Bozkafa, Sarı Teke hareme geçip: Zarf

hususı: Zarf

Kelime Grupları

abdest (i) / al- (f): Birleşik fiil

aķşam namazını (i) / kıl- (yf): Birleşik fiil

aķşam (ty) / namazı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

işaret (i) / et- (yf): Birleşik fiil

meclis (i) / kur- (f): Birleşik fiil

Akyakalı, Haydaroğlu, Bozkafa, Sarı Teke ile (z) / hareme (yt) / geçip (y): Zarf-fiil grubu

Akyakalı, Haydaroğlu, Bozkafa, Sarı Teke (i) / ile (e): Edat grubu

Sarı Teke: Birleşik isim grubu

220) Billur kaselerde pembe şaraplar sunuldu.

Cümlenin geleri

sunuldu: Yüklem

pembe şaraplar: Özne

billur kaselerde: Zarf

Kelime Grupları

pembe (s) / şaraplar (i): Sıfat tamlaması

billur (s) / kaseler (i): Sıfat tamlaması

221) Genç ve dilber sakiyeler elden ele şarap testileri gezdiriyorlardı, sazandeler, hanendeler başladılar.

Cümlenin geleri

gezdiriyorlardı: Yüklem

genç ve dilber sakiyeler: Özne

elden ele: Zarf

şarap testileri: Belirtili nesne

başladılar: Yüklem

sazendeler, hanendeler: Özne

Kelime Grupları

genç ve dilber (s) / sakiyeler (i): Sıfat tamlaması

genç (i) / ve (be) / dilber (i): Bağlama grubu

elden (i) / ele (i): Kısaltma grubu

şarap (ty) / testileri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

222) Etrafı sedef işlemeli sedirinde oturan ağa, işaret etti, öteki odadan Kazmabaş Ali'nin gelini Esma'yı getirdiler.

Cümlelerin Öğeleri

işaret etti: Yüklem

etrafı sedef işlemeli sedirinde oturan ağa: Özne

getirdiler: Yüklem

(onlar): Özne

Kazmabaş Ali'nin gelini Esma'yı: Belirtili nesne

öteki odadan: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

işaret (i) / et- (yf): Birleşik fiil

etrafı sedef işlemeli sedirinde oturan (s) / ağa (i): Sıfat tamlaması

etrafı sedef işlemeli sedirinde (yt) / oturan (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) etrafı sedef işlemeli sediri: İyelik grubu

etrafı (i) / sedef işlemeli sedir (i): Kısaltma grubu

sedef işlemeli (s) / sedir (i): Sıfat tamlaması

sedef (s) / işleme (i): Sıfat tamlaması

Kazmabaş Ali'nin gelini (i) / Esmâ (i): Kısaltma grubu

Kazmabaş Ali'nin (ty) / gelini (tn): Belirtili isim tamlaması

Kazmabaş Ali: Birleşik isim grubu

öteki (s) / oda (i): Sıfat tamlaması

223) Koyu fesi rengi şalvarı içinde mahzun siması, ağlamaktan şişmiş gözleriyle gelen Esmâ, saçak öpüp divan durdu.

Cümlelerin Öğeleri

divan durdu: Yüklem

koyu fesi rengi şalvarı içinde mahzun siması, ağlamaktan şişmiş gözleriyle gelen Esmâ: Özne

saçak öpüp: Zarf

Kelime Grupları

divan (i) / dur- (f): Birleşik fiil

koyu fesi rengi şalvarı içinde mahzun siması, ağlamaktan şişmiş gözleriyle gelen (s) / Esmâ (i): Sıfat tamlaması

koyu fesi rengi şalvarı içinde (yt) / mahzun siması (z), ağlamaktan şişmiş gözleriyle (z) / gelen (y): Sıfat-fiil grubu

koyu fesi rengi şalvarı (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) koyu fesi rengi şalvarı: İyelik grubu

koyu fesi rengi (s) / şalvar (i): Sıfat tamlaması

koyu fesi (s) / renk (i): Sıfat tamlaması

koyu (s) / fesi (i): Sıfat tamlaması

(onun) mahzun siması: İyelik grubu

mahzun (s) / sima (i): Sıfat tamlaması

(onun) ağlamaktan şişmiş gözleri: İyelik grubu

ağlamaktan şişmiş (s) / göz (i): Sıfat tamlaması

ağlamaktan (yt) / şişmiş (y): Sıfat-fiil grubu

saçak (n) / öpüp (y): Zarf-fiil grubu

224) Katırcıoğlu parlayan gözlerinin yiyecek gibi bakan aleviyle kadını baştan başa yaktı.

Cümlelerin Öğeleri

yaktı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

kadını: Belirtili nesne

baştan başa: Zarf

parlayan gözlerinin yiyecek gibi bakan aleviyle: Zarf

Kelime Grupları

baştan (i) / başa (i): Kısaltma grubu

parlayan gözlerinin (ty) / yiyecek gibi bakan alevi (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) parlayan gözleri: İyelik grubu

parlayan (s) / gözler (i): Sıfat tamlaması

yiyecek gibi bakan (s) / alev (i): Sıfat tamlaması

yiyecek gibi (z) / bakan (y): Sıfat-fiil grubu

yiyecek (i) / gibi (çe): Edat grubu

225) -Sen türkü bilir misin?

Cümlelerin Öğeleri

bilir misin: Yüklem

sen: Özne

türkü: Belirtisiz nesne

226) Zayıf ve hasta sesiyle:

Bilmem ağam!

Cümlelerin Öğeleri

(dedi): Yüklem

zayıf ve hasta sesiyle: Zarf

bilmem ağam: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Ögeleri

bilmem: Yükleme

(ben): Özne

ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(onun) zayıf ve hasta sesi: İyelik grubu

zayıf ve hasta (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

zayıf (i) / ve (be) / hasta (i): Bağlama grubu

(benim) ağam: İyelik grubu

227) -Ya oyun?

Cümlenin Ögeleri

ya oyun: Cümle dışı öge

228) -Onu da bilmem ağam!

Cümlenin Ögeleri

bilmem: Yükleme

onu da: Belirtili nesne

ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

229) -Yok...

Cümlenin Ögeleri

yok: Yükleme

230) Bu olmaz.

Cümlenin Ögeleri

olmaz: Yüklem

bu: Özne

231) Ağalardan sıkılma!

Cümlenin geleri

sıkılma: Yüklem

(sen): Özne

ağalardan: Yer tamlayıcısı

232) Onlar senin kardeşin, benim de kardeşim!

Cümlenin geleri

senin kardeşin(-dir): Yüklem

onlar: Özne

benim de kardeşim(-dir): Yüklem

Kelime Grupları

senin (ty) / kardeşin (tn): Belirtili isim tamlaması

benim (ty) / kardeşim (tn): Belirtili isim tamlaması

233) Biz yoldaşlarız.

Cümlenin geleri

yoldaşlarız: Yüklem

biz: Özne

234) Kem göz ne bizde ne onlarda...

Cümlenin geleri

kem göz: Özne

ne bizde ne onlarda (-dır): Yüklem

Kelime Grupları

kem (s) / göz (i): Sıfat tamlaması

ne (be) / bizde (i) / ne (be) / onlarda (i): Bağlama grubu

235) -Bilmem ağam!..

Cümlenin Ögeleri

bilmem: Yükleme

(ben): Özne

ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

236) -Bilirsin ya!

Cümlenin Ögeleri

bilirsin: Yükleme

(sen): Özne

ya: Cümle dışı öge

237) Sıkılırsın!

Cümlenin Ögeleri

sıkılırsın: Yükleme

(sen): Özne

238) Şuna bir billur şarap sunun!

Cümlenin Ögeleri

sunun: Yükleme

bir billur şarap: Belirtisiz nesne

şuna: Yer tamlayıcısı

(siz): Özne

Kelime Grupları

bir (s) / billur şarap (i): Sıfat tamlaması

billur (s) / şarap (i): Sıfat tamlaması

239) Şarap hemen geldi, kız sıkıldı fakat korktu, hiç içmediği bu acı ve buruşturucu suyu titreye titreye son damlasına kadar yuttu...

Cümlelerin Öğeleri

geldi: Yüklem

şarap: Özne

hemen: Zarf

sıkıldı: Yüklem

kız: Özne

korktu: Yüklem

fakat: Cümle dışı öge

yuttu: Yüklem

son damlasına kadar: Zarf

titreye titreye: Zarf

hiç içmediği bu acı ve buruşturucu suyu: Belirtili nesne

Kelime Grupları

son damlasına (i) / kadar (çe): Edat grubu

(onun) son damlası: İyelik grubu

son (s) / damla (i): Sıfat tamlaması

titreye (f) / titreye (f): Tekrar grubu

hiç içmediği (s) / bu acı ve buruşturucu su (i): Sıfat tamlaması

hiç (z) / içmediği (y): Sıfat-fiil grubu

bu (s) / acı ve buruşturucu su (i): Sıfat tamlaması

acı ve buruşturucu (s) / su (i): Sıfat tamlaması

acı (i) / ve (be) / buruşturucu (i): Bağlama grubu

240) -Otur!

Cümlelerin Öğeleri

otur: Yüklem

(sen): Özne

241) Bir kenara oturdu.

Cümlenin geleri

oturdu: Yüklem

(o): Özne

bir kenara: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / kenar (i): Sıfat tamlaması

242) Midesi derhal bulanmaya başladı, gittikçe başı dönüyordu.

Cümlenin geleri

başladı: Yüklem

bulanmaya: Yer tamlayıcısı

midesi: Özne

derhal: Zarf

başı dönüyordu: Yüklem

gittikçe: Zarf

Kelime Grupları

(onun) midesi: İyelik grubu

baş (i) / dön- (f): Birleşik fiil grubu

243) Gözlerinin önüne sisli bir perde geriliyordu.

Cümlenin geleri

geriliyordu: Yüklem

sisli bir perde: Özne

gözlerinin önüne: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

sisli (s) / bir perde (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / perde (i): Sıfat tamlaması

gözlerinin (ty) / önü (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) gözleri: İyelik grubu

244) -Söyle bakalım...

Cümlelerin Öğeleri

söyle: Yüklem

(sen): Özne

bakalım: Yüklem

(biz): Özne

245) Bildiğin türkü yok mu?

Cümlelerin Öğeleri

yok mu: Yüklem

bildiğin türkü: Özne

Kelime Grupları

bildiğin (s) / türkü (i): Sıfat tamlaması

246) Kadın sükût etti, gözlerinden yaş akıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

sükût etti: Yüklem

kadın: Özne

akıyordu: Yüklem

yaş: Özne

gözlerinden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

sükût (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(onun) gözleri: İyelik grubu

247) Ağa işaret etti, bir billur şarap daha sundular, onu ancak yarısına kadar içebildi.

Cümlelerin Ögeleri

işaret etti: Yüklem

ağa: Özne

sundular: Yüklem

(onlar): Özne

bir billur şarap daha: Belirtisiz nesne

içebildi: Yüklem

(o): Özne

onu: Belirtili nesne

ancak: Zarf

yarısına kadar: Zarf

Kelime Grupları

işaret (i) / et- (yf): Birleşik fiil

bir billur şarap (i) / daha (çe): Edat grubu

bir (s) / billur şarap (i): Sıfat tamlaması

billur (s) / şarap (i): Sıfat tamlaması

yarısına (i) / kadar (çe): Edat grubu

(onun) yarısı: İyelik grubu

248) Sararmış yanakları kıpkırmızı olmuştu.

Cümlelerin Ögeleri

olmuştu: Yüklem

sararmış yanakları: Özne

kıpkırmızı: Zarf

Kelime Grupları

(onun) sararmış yanakları: İyelik grubu

sararmış (s) / yanaklar (i): Sıfat tamlaması

249) Renksiz ela gözlerinde garip bir parlaklık hasıl oldu.

Cümlelerin Öğeleri

hasıl oldu: Yüklem

garip bir parlaklık: Özne

renksiz ela gözlerinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

hasıl (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

garip (s) / bir parlaklık (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / parlaklık (i): Sıfat tamlaması

(onun) renksiz ela gözleri: İyelik grubu

renksiz (s) / ela gözler (i): Sıfat tamlaması

ela (s) / gözler (i): Sıfat tamlaması

250) Ağlamak, haykırmak ihtiyacı boğazını kurutuyordu, biraz su istedi, şarap verdiler...

Cümlelerin Öğeleri

kurutuyordu: Yüklem

ağlamak, haykırmak ihtiyacı: Özne

boğazını: Belirtili nesne

istedi: Yüklem

(o): Özne

biraz su: Belirtisiz nesne

verdiler: Yüklem

(onlar): Özne

şarap: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

ağlamak (ty) / haykırmak (ty) / ihtiyacı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

biraz (s) / su (i): Sıfat tamlaması

251) -Haydi, bekliyoruz ya!

Cümlelerin Öğeleri

bekliyoruz: Yüklem

(biz): Özne

haydi: Cümle dışı öge.

ya: Cümle dışı öge

252) Söylesene!

Cümlelerin Öğeleri

söylesene: Yüklem

(sen): Özne

253) Kadın bir saniye sustu, düşündü, silkinir gibi hareket etti, başını önüne eğdi, sağ avucunu alnına koydu ve bir daha teklif ettirmeden, yavaş yavaş, acı acı, sarhoşluğu belli olmayan bir sesle söylemeye başladı:

Cümlelerin Öğeleri

sustu: Yüklem

kadın: Özne

bir saniye: Zarf

düşündü: Yüklem

hareket etti: Yüklem

silkinir gibi: Zarf

eğdi: Yüklem

başını: Belirtili nesne

önüne: Yer tamlayıcısı

koydu: Yüklem

sağ avucunu: Belirtili nesne

alnına: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

başladı: Yüklem

bir daha teklif ettirmeden: Zarf

yavaş yavaş: Zarf

acı acı: Zarf

sarhoşluğu belli olmayan bir sesle: Zarf

söylemeye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / saniye (i): Sıfat tamlaması

hareket (i) / et- (yf): Birleşik fiil

silkinir (i) / gibi (çe): Edat grubu

(onun) başı: İyelik grubu

(onun) önü: İyelik grubu

(onun) sağ avucu: İyelik grubu

sağ (s) / avuç (i): Sıfat tamlaması

(onun) alını: İyelik grubu

bir daha (z) / teklif ettirmeden (y): Zarf-fiil grubu

bir (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

teklif (i) / et- (yf): Birleşik fiil

yavaş (i) / yavaş (i): Tekrar grubu

acı (i) / acı (i): Tekrar grubu

sarhoşluğu belli olmayan (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

sarhoşluğu (n) / belli olmayan (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) sarhoşluğu: İyelik grubu

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

254) Yeni açmış bir gülüm,

Cümlelerin Öğeleri

yeni açmış bir gülüm: Yüklem

(ben): Özne

Kelime Grupları

yeni açmış (s) / bir gül (i): Sıfat tamlaması

yeni (z) / açmış (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / gül (i): Sıfat tamlaması

255) Yazıktır bana ölüm;

Cümlelerin Öğeleri

yazıktır: Yüklem

ölüm: Özne

bana: Yer tamlayıcısı

256) Aman beni soldurma!

Cümlelerin Öğeleri

soldurma: Yüklem

beni: Belirtili nesne

(sen): Özne

aman: Cümle dışı öge

257) Yuvamda tek bülbülüm...

Cümlelerin Öğeleri

tek bülbülüm: Yüklem

yuvamda: Yer tamlayıcısı

(ben): Özne

Kelime Grupları

tek (s) / bülbül (i): Sıfat tamlaması

(benim) yuvam: İyelik grubu

258) Garip garip öterken,

Sakın kıyma bana sen;

Cümlelerin Öğeleri

kıyma: Yüklem

sen: Özne

garip garip öterken: Zarf

sakın: Zarf

bana: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

garip garip (z) / öterken (y): Zarf-fiil grubu

garip (i) / garip (i): Tekrar grubu

259) Bırak beni uçayım

Hak korkusu bilersen

Cümlelerin Öğeleri

bırak: Yüklem

beni: Belirtili nesne

(sen): Özne

uçayım: Yüklem

(ben): Özne

hak korkusu bilersen: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

bilersen: Yüklem

(sen): Özne

hak (ty) / korkusu (tn): Belirtisiz isim tamlaması

260) Ey esen yel! Hiç durma

Cümlelerin Ögeleri

durma: Yükleme

hiç: Zarf

(sen): Özne

ey esen yel: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

ey (ü) / esen yel (i): Ünlem grubu

esen (s) / yel (i): Sıfat tamlaması

261) Selam söyle yurduma

Cümlelerin Ögeleri

söyle: Yükleme

selam: Belirtisiz nesne

yurduma: Yer tamlayıcısı

(sen): Özne

Kelime Grupları

(benim) yurdum: İyelik grubu

262) İnsan isen Şah Mehmed

Salma bana, kudurma...

Cümlelerin Ögeleri

salma: Yükleme

kudurma: Yükleme

(sen): Özne

bana: Yer tamlayıcısı

insan isen: Zarf (Yardımcı cümle)

Şah Mehmed: Cümle dışı öge

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

insan isen: Yüklem

(sen): Özne

Kelime Grupları

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

263) Yüce Tanrı'm! Al beni

Cümlenin geleri

al: Yüklem

(sen): Özne

beni: Belirtili nesne

yüce Tanrı'm: Cümle dışı ge

Kelime Grupları

(benim) yüce Tanrı'm: İyelik grubu

yüce (s) / Tanrı (i): Sıfat tamlaması

264) Mezarlara çal beni!

Cümlenin geleri

çal: Yüklem

(sen): Özne

beni: Belirtili nesne

mezarlara: Yer tamlayıcısı

265) Ağlamaktan kr oldum

Cümlenin geleri

kr oldum: Yüklem

(ben): Özne

ağlamaktan: Zarf

Kelime Grupları

kr (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

266) Aman ağam, sal beni!

Cümlenin Ögeleri

sal: Yükleml

(sen): Özne

beni: Belirtili nesne

aman ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

aman (ü) / ağam (i): Ünlem grubu

(benim) ağam: İyelik grubu

267) Ağa uzun çubuğundan çektiği sigara dumanını sofanın oymalı ve alçak tavanına üfledikten sonra:

-Ne!.. dedi, yanık şeyler istemem.

Cümlenin Ögeleri

dedi: Yükleml

ağa: Özne

uzun çubuğundan çektiği sigara dumanını sofanın oymalı ve alçak tavanına üfledikten sonra: Zarf

ne: Belirtisiz nesne

(dedi): Yükleml

yanık şeyler istemem: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Ögeleri

istemem: Yükleml

(ben): Özne

yanık şeyler: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

uzun çubuğundan çektiği sigara dumanını sofanın oymalı ve alçak tavanına üfledikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

uzun çubuğundan çektiği (s) / sigara dumanı (i): Sıfat tamlaması

uzun çubuğundan (yt) / çektiği (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) uzun çubuğu: İyelik grubu

uzun (s) / çubuk (i): Sıfat tamlaması

sofanın (ty) / oymalı ve alçak tavanı (tn): Belirtili isim tamlaması

oymalı ve alçak (s) / tavan (i): Sıfat tamlaması

oymalı (i) / ve (be) / alçak (i): Bağlama grubu

yanık (s) / şeyler (i): Sıfat tamlaması

268) Kadın sustu, beynini döndüren sarhoşluk arasında hala korku hakimdi.

Cümlelerin Öğeleri

sustu: Yüklem

kadın: Özne

hakimdi: Yüklem

korku: Özne

beynini döndüren sarhoşluk arasında: Yer tamlayıcısı

hala: Zarf

Kelime Grupları

beynini döndüren sarhoşluk (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

beynini döndüren (s) / sarhoşluk (i): Sıfat tamlaması

beynini (n) / döndüren (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) beyni: İyelik grubu

269) -Oyun, oyun isterim!..

Cümlelerin Öğeleri

oyun: Cümle dışı öge

isterim: Yüklem

(ben): Özne

oyun: Belirtisiz nesne

270) Esma'nın gözleri parladı, sarhoşluğun bütün cüret ve kuvvetiyle kalktı; zilleri aldı.

Cümlelerin Öğeleri

parladı: Yüklem

Esma'nın gözleri: Özne

kalktı: Yüklem

(o): Özne

sarhoşluğun bütün cüret ve kuvvetiyle: Zarf

aldı: Yüklem

zilleri: Belirtili nesne

Kelime Grupları

Esma'nın (ty) / gözleri (tn): Belirtili isim tamlaması

sarhoşluğun (tn) / bütün cüret ve kuvveti (ty): Belirtili isim tamlaması

bütün (s) / cüret ve kuvvet (i): Sıfat tamlaması

cüret (i) / ve (be) / kuvvet (i): Bağlama grubu

271) Taktı, sendeleyerek sandalyenin üzerine çıktı, saz gayet şuh ve seri bir oyun havası çalıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

taktı: Yüklem

(o): Özne

çıktı: Yüklem

sendeleyerek: Zarf

sandalyenin üzerine: Yer tamlayıcısı

çalıyordu: Yüklem

saz: Özne

gayet şuh ve seri bir oyun havası: Belirtili nesne

Kelime Grupları

sandalyenin (ty) / üzeri (tn): Belirtili isim tamlaması

gayet şuh ve seri (s) / bir oyun havası (i): Sıfat tamlaması

gayet (s) / şuh ve seri (i): Sıfat tamlaması

şuh (i) / ve (be) / seri (i): Bağlama grubu

bir (s) / oyun havası (i): Sıfat tamlaması

272) Esmâ bir iki adım attı, ziller şakırdadı, duru yaptı, hopladı, süzüldü, koca sofayı dolduran duman ve şarap kokusu beynini büsbütün karıştırıyordu...

Cümlelerin Öğeleri

attı: Yüklem

Esmâ: Özne

bir iki adım: Belirtisiz nesne

şakırdadı: Yüklem

ziller: Özne

yaptı: Yüklem

Esmâ: Özne

duru: Belirtisiz nesne

hopladı: Yüklem

süzüldü: Yüklem

karıştırıyordu: Yüklem

koca sofayı dolduran duman ve şarap kokusu: Özne

beynini: Yer tamlayıcısı

büsbütün: Zarf

Kelime Grupları

bir iki (s) / adım (i): Sıfat tamlaması

koca sofayı dolduran (s) / duman ve şarap kokusu (i): Sıfat tamlaması

koca sofayı (n) / dolduran (y): Sıfat-fiil grubu

koca (s) / sofa (i): Sıfat tamlaması

duman ve şarap (ty) / kokusu (tn): Belirtisiz isim tamlaması

duman (i) / ve (be) / şarap (i): Bağlama grubu

(onun) beynini: İyelik grubu

273) Kendisini musikinin en ince ahengine varıncaya kadar kaptırdı.

Cümlelerin Öğeleri

kaptırdı: Yüklem

(o): Özne

kendisini: Belirtili nesne

musikinin en ince ahengine varıncaya kadar: Zarf

Kelime Grupları

musikinin en ince ahengine varıncaya (i) / kadar (çe): Edat grubu

musikinin (ty) / en ince ahengi (tn): Belirtili isim tamlaması

en ince (s) / ahenk (i): Sıfat tamlaması

en (s) / ince (i): Sıfat tamlaması

274) Oradakiler ömürlerinde bu kadar dilber bir rakkas görmemişlerdi.

Cümlelerin Öğeleri

görmemişlerdi: Yüklem

oradakiler: Özne

bu kadar dilber bir rakkas: Belirtisiz nesne

ömürlerinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bu kadar (s) / dilber bir rakkas (i): Sıfat tamlaması

bu (i) / kadar (çe): Edat grubu

dilber (s) / bir rakkas (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / rakkas (i): Sıfat tamlaması

275) Şah Mehmed:

-Yaşa!

diye bağıırıyordu.

Cümlenin Öğeleri

bağıırıyordu: Yüklem

Şah Mehmed: Özne

yaşa! diye: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

yaşa: Yüklem

(sen): Özne

Kelime Grupları

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

276) Kadın döndü, döndü, titredi, zillerini şakırdattı, sıçradı, süzüldü, aktı..

Cümlenin Öğeleri

döndü: Yüklem

döndü: Yüklem

kadın: Özne

titredi: Yüklem

şakırdattı: Yüklem

zillerini: Belirtili nesne

sıçradı: Yüklem

süzüldü: Yüklem

aktı: Yüklem

Kelime Grupları

(onun) zilleri: İyelik grubu

277) Ve nihayet ve nihayet...

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

nihayet ve nihayet: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

nihayet (i) / ve (be) / nihayet (i): Bağlama grubu

278) Ani, acı ve keskin bir feryadı müteakip tepesi üstü halıların üzerine, cansız yuvarlandı...

Cümlelerin Öğeleri

yuvarlandı: Yüklem

(o): Özne

ani, acı ve keskin bir feryadı müteakip: Zarf

tepesi üstü: Zarf

halıların üzerine: Yer tamlayıcısı

cansız: Zarf

Kelime Grupları

ani, acı ve keskin bir feryadı (i) / müteakip (i): Kısaltma grubu

ani (s) / acı ve keskin bir feryad (i): Sıfat tamlaması

acı ve keskin (s) / bir feryad (i): Sıfat tamlaması

acı (i) / ve (be) / keskin (i): Bağlama grubu

bir (s) / feryad (i): Sıfat tamlaması

halıların (ty) / üzeri (tn): Belirtili isim tamlaması

279) Hemen muayene ettiler, bayılmıştı, çeneleri kilitlenmiş, yumrukları sıkılmış ve gözlerinin etrafı şişmişti...

Cümlelerin Öğeleri

muayene ettiler: Yüklem

(onlar): Özne

hemen: Zarf

bayılmıştı: Yüklem

(o): Özne

kilitlenmiş: Yüklem

çeneleri: Özne

sıkılmış: Yüklem

yumrukları: Özne

şışmişti: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

gözlerinin etrafı: Özne

Kelime Grupları

muayene (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(onun) çeneleri: İyelik grubu

(onun) yumrukları: İyelik grubu

gözlerinin (ty) / etrafı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) gözleri: İyelik grubu

280) Hemen ovuşturmağa, su dökmeye başladılar.

Cümlelerin Öğeleri

başladılar: Yüklem

(onlar): Özne

hemen: Zarf

ovuşturmağa: Yer tamlayıcısı

su dökmeye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

su (n) / dökme (y): İsim-fiil grubu

281) Katırcıoğlu haykırdı:

-Odama götürün!

Cümlelerin Öğeleri

haykırdı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

odama götürün: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

götürün: Yüklem

(siz): Özne

odama: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(benim) odam: İyelik grubu

282) Benim yatağıma yatırın!

Cümlelerin Öğeleri

yatırın: Yüklem

(siz): Özne

benim yatağıma: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

benim (ty) / yatağım (tn): Belirtili isim tamlaması

283) Çok sürmez ayılır!

Cümlelerin Öğeleri

ayılır: Yüklem

(o): Özne

sürmez: Yüklem

çok: Zarf

284) Akyakalı avucunu hayret işaretiyle açarak takdir etti:

-Yavuz oyuncu ağa!

Cümlelerin Ögeleri

takdir etti: Yüklem

Akyakalı: Özne

avucunu hayret işaretiyle açarak: Zarf

(dedi): Yüklem

yavuz oyuncu ağa: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

yavuz oyuncu (-imiş): Yüklem

ağa: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

takdir (i) / et- (yf): Birleşik fiil

avucunu (n) / hayret işaretiyle (z) / açarak (y): Zarf-fiil grubu

hayret (ty) / işareti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

yavuz (s) / oyuncu (i): Sıfat tamlaması

285) Ağa sırttı...

Cümlelerin Ögeleri

sırttı: Yüklem

ağa: Özne

286) Sarı Teke'de ağayı alkışladı:

-Ağa seçer ama pir seçer...

Cümlelerin Ögeleri

alkışladı: Yüklem

Sarı Teke de: Özne

ağayı: Belirtili nesne

(dedi): Yüklem

ağa seçer ama pir seçer: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

seçer: Yüklem

ağa: Özne

ama: Cümle dışı öge

pir: Zarf

seçer: Yüklem

Kelime Grupları

Sarı Teke: Birleşik isim grubu

287) Ağa gurur ile çubuğunu çekti, ve sırtıttı..

Cümlelerin Ögeleri

çekti: Yüklem

ağa: Özne

gurur ile: Zarf

çubuğunu: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

sırtıttı: Yüklem

Kelime Grupları

gurur (i) / ile (çe): Edat grubu

(onun) çubuğu: İyelik grubu

288) Esmâ'yı yatak odasına götürdüler; artık yemek sırası idi, sofralar yeniden bezendi, herkes yerine oturdu..

Cümlelerin Ögeleri

götürdüler: Yüklem

(onlar): Özne

Esmâ'yı: Belirtili nesne

yatak odasına: Yer tamlayıcısı

yemek sırası idi: Yüklem

artık: Zarf

bezendi: Yüklem

sofralar: Özne

yeniden: Zarf

oturdu: Yüklem

herkes: Özne

yerine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

yatak (ty) / odası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

yemek (ty) / sırası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) yeri: İyelik grubu

289) Şah Mehmed kenarı sırmalı minderine yerleşirken gömleğinin yenini sıvıyor ve kuzunun en iyi yerini gözle araştırıyordu...

Cümlenin geleri

sıvıyor: Yüklem

Şah Mehmed: Özne

kenarı sırmalı minderine yerleşirken: Zarf

gömleğinin yenini: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı ge

araştırıyordu: Yüklem

kuzunun en iyi yerini: Belirtili nesne

gözle: Zarf

Kelime Grupları

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

kenarı sırmalı minderine (yt) / yerleşirken (y): Zarf-fiil grubu

(onun) kenarı sırmalı minderi: İyelik grubu

kenarı sırmalı (s) / minder (i): Sıfat tamlaması

kenarı (i) / sırmalı (i): Kısaltma grubu

gömleğinin (ty) / yeni (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) gömleği: İyelik grubu

kuzunun (ty) / en iyi yeri (tn): Belirtili isim tamlaması

en iyi (s) / yer (i): Sıfat tamlaması

en (s) / iyi (i): Sıfat tamlaması

290) Mütemadiyen içilen şaraplar ve yenen yemeklerden sonra bütün konak, baş ağalar, ortanca ağalar, ağalar, ağacıklar, yamaklar, her şey ve herkes sarhoş olmuş ve bahçede küme küme, odalarda takım takım sızmışlardı...

Cümlelerin Öğeleri

sarhoş olmuş: Yüklem

bütün konak, baş ağalar, ortanca ağalar, ağalar, ağacıklar, yamaklar, her şey ve herkes: Özne

mütemadiyen içilen şaraplar ve yenen yemeklerden sonra: Zarf

ve: Cümle dışı öge

sızmışlardı: Yüklem

bahçede: Yer tamlayıcısı

küme küme: Zarf

odalarda: Yer tamlayıcısı

takım takım: Zarf

Kelime Grupları

sarhoş (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bütün (s) / konak (i): Sıfat tamlaması

baş (s) / ağalar (i): Sıfat tamlaması

ortanca (s) / ağalar (i): Sıfat tamlaması

her (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

mütemadiyen içilen şaraplar ve yenen yemeklerden (i) / sonra (çe): Edat grubu

mütemadiyen içilen şaraplar (i) / ve (be) / yenen yemekler (i): Bağlama grubu

mütemadiyen içilen (s) / şaraplar (i): Sıfat tamlaması

mütemadiyen (z) / içilen (y): Sıfat-fiil grubu

yenen (s) / yemekler (i): Sıfat tamlaması

küme (i) / küme (i): Tekrar grubu

takım (i) / takım (i): Tekrar grubu

291) Bir aralık ağa kalktı ve:

-Haydi koçlar! dedi.

Cümlelerin Öğeleri

kalktı: Yüklem

ağa: Özne

bir aralık: Zarf

ve: Cümle dışı öge

dedi: Yüklem

haydi koçlar: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

haydi koçlar: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bir (s) / aralık (i): Sıfat tamlaması

haydi (ü) / koçlar (i): Ünlem grubu

292) Evli evine köylü köyüne!

Cümlelerin Öğeleri

(gitsin): Yüklem

evli: Özne

evine: Yer tamlayıcısı

köylü: Özne

köyüne: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(onun) evi: İyelik grubu

(onun) köyü: İyelik grubu

293) Herkes sendeleye sendeleye odalarına çekildiler.

Cümlelerin Öğeleri

çekildiler: Yüklem

herkes: Özne

odalarına: Yer tamlayıcısı

sendeleye sendeleye: Zarf

Kelime Grupları

(onların) odaları: İyelik grubu

sendeleye (f) / sendeleye (f): Tekrar grubu

294) Ve Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa yatsı namazını kıldıktan ve tespihini çektikten sonra yatak odasına girdi..

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

girdi: Yüklem

Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa: Özne

yatsı namazını kıldıktan ve tespihini çektikten sonra: Zarf

yatak odasına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa: Birleşik isim grubu

yatsı namazını kıldıktan ve tespihini çektikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

yatsı (ty) / namazı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) tespihi: İyelik grubu

yatak (ty) / odası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

295) Sabahleyin, herkes mahmur ve yorgun gözlerini ovuştururken Katırcıoğlu mu‘tâd-ı hilafında odasından çıkmamış hatta sabah namazına da yetişememişti.

Cümlelerin Öğeleri

çıkmamış: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

sabahleyin: Zarf

herkes mahmur ve yorgun gözlerini ovuştururken: Zarf

mu‘tâd-ı hilafında: Zarf

odasından: Yer tamlayıcısı

yetişememişti: Yüklem

sabah namazına da: Yer tamlayıcısı

hatta: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

herkes (ö) / mahmur ve yorgun gözlerini (n) / ovuştururken (y): Zarf-fiil grubu

(onun) mahmur ve yorgun gözleri: İyelik grubu

mahmur ve yorgun (s) / gözler (i): Sıfat tamlaması

mahmur (i) / ve (be) / yorgun (i): Bağlama grubu

(onun) odası: İyelik grubu

sabah (ty) / namazı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

296) Bir aralık selamlık dairesine Bilecik sâîsiyle bir Tatar’ın geldiği haber verildi.

Cümlelerin Öğeleri

haber verildi: Yüklem

bir aralık: Zarf

selamlık dairesine Bilecik sâîsiyle bir Tatar'ın geldiği: Özne

Kelime Grupları

haber (i) / ver- (f): Birleşik fiil

bir (s) / aralık (i): Sıfat tamlaması

selamlık dairesine (yt) / Bilecik sâîsiyle bir Tatar'ın (n) / geldiği (y): Sıfat-fiil grubu

selamlık (ty) / dairesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Bilecik sâîsi (i) / (ile) (be) / bir Tatar (i): Bağlama grubu

Bilecik (ty) / sâîsi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bir (s) / Tatar (i): Sıfat tamlaması

297) Haydaroğlu bunları huzuruna kabul etti ve meselenin ehemmiyetine binaen baş ağaya haber gönderildi.

Cümlelerin Öğeleri

kabul etti: Yüklem

Haydaroğlu: Özne

bunları: Belirtili nesne

huzura: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

gönderildi: Yüklem

haber: Belirtisiz nesne

baş ağaya: Yer tamlayıcısı

meselenin ehemmiyetine binaen: Zarf

Kelime Grupları

kabul (i) / et- (yf): Birleşik fiil

baş (s) / ağa (i): Sıfat tamlaması

meselenin ehemmiyetine (i) / binaen (çe): Edat grubu

meselenin (ty) / ehemmiyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

298) Sabah kıyafetiyle çıkan Şah Mehmed gelenleri isticvâb etti ve anladığı muhtelif yerlerden, Akşehir'den, Ilgın'dan kadın, çoluk çocuk Bilecik'i geçmişler İstanbul'a doğru yollanmışlar.

Cümlelerin Öğeleri

isticvâb etti: Yüklem

sabah kıyafetiyle çıkan Şah Mehmed: Özne

gelenleri: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

anladığı: Cümle dışı öge

geçmişler: Yüklem

muhtelif yerlerden, Akşehir'den, Ilgın'dan kadın, çoluk çocuk: Özne

Bilecik'i: Yer tamlayıcısı

yollanmışlar: Yüklem

İstanbul'a doğru: Zarf

Kelime Grupları

isticvâb (i) / et- (yf): Birleşik fiil

sabah kıyafetiyle çıkan (s) / Şah Mehmed (i): Sıfat tamlaması

sabah kıyafetiyle (z) / çıkan (y): Sıfat-fiil grubu

sabah (ty) / kıyafeti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

muhtelif yerlerden (i) / Akşehir'den (i) / Ilgın'dan (i) / kadın (i) / çoluk çocuk:

Kısaltma grubu

muhtelif (s) / yerler (i): Sıfat tamlaması

çoluk (i) / çocuk (i): Tekrar grubu

İstanbul'a (i) / doğru (çe): Edat grubu

299) Devletli Efendimiz de mahzar verecekler ve Katırcıoğlu'ndan kurtarılmalarını yakaracaklarmış.

Cümlelerin Öğeleri

verecekler: Yükleme

mahzar: Belirtisiz nesne

devletli efendimiz de: Özne

ve: Cümle dışı öge

yakaracaklarmış: Yükleme

Katırcıoğlu'ndan kurtarılmalarını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

(bizim) devletli efendimiz: İyelik grubu

devletli (s) / efendi (i): Sıfat tamlaması

(onların) Katırcıoğlu'ndan kurtarılmaları: İyelik grubu

Katırcıoğlu'ndan (yt) / kurtarılma (n): İsim-fiil grubu

300) Gidenler içinde Karacaören Köyü'nden çok varmış.

Cümlelerin Öğeleri

varmış: Yükleme

Karacaören Köyü'nden çok: Özne

gidenler içinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Karacaören Köyü'nden (i) / çok (kimse) (i): Kısaltma grubu

gidenler (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

301) Ağa fena hâlde kızdı.

Cümlelerin Öğeleri

kızdı: Yükleme

aga: Özne

fena hâlde: Zarf

Kelime Grupları

fena (s) / hâl (i): Sıfat tamlaması

302) -Haydaroglu! dedi.

Cümlenin Ögeleri

dedi: Yüklem

(o): Özne

Haydaroglu: Belirtisiz nesne

303) Sen tayfanı al, köçeği, levazımı bitir hemen artlarına düş yetişemezsen oralarda dönüşü gözet..

Cümlenin Ögeleri

al: Yüklem

sen: Özne

tayfanı: Belirtili nesne

bitir: Yüklem

köçeği: Belirtili nesne

levazımı: Belirtili nesne

artlarına düş: Yüklem

hemen: Zarf

yetişemezsen: Zarf (Yardımcı cümle)

gözet: Yüklem

oralarda: Yer tamlayıcısı

dönüşü: Belirtili nesne

Yardımcı Cümlenin Ögeleri

yetişemezsen: Yüklem

(sen): Özne

Kelime Grupları

(senin) tayfan: İyelik grubu

ardına (i) / düş- (f): Birleşik fiil

304) Bâ-yı hal kellelerini isterim...

Cümlenin Öğeleri

isterim: Yüklem

(ben): Özne

kellelerini: Belirtili nesne

bâ-yı hâl: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(onların) kelleleri: İyelik grubu

305) -Asitane'den sipahiler gönderirlerse:

-Vuruş!

Cümlenin Öğeleri

vuruş: Yüklem

(sen): Özne

Asitane'den sipahiler gönderirlerse: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

gönderirlerse: Yüklem

(onlar): Özne

Asitane'den: Yer tamlayıcısı

sipahiler: Belirtisiz nesne

306) -Peki!

Cümlenin Öğeleri

peki: Cümle dışı öge

307) -Sen de Bozkafa, iki yüz sipahiyle Ilgın ilini, sen Sarı Teke iki yüz atlı ile Akşehir'i kır geçir...

Cümlenin Öğeleri

kır geçir: Yüklem

sen de: Özne

Bozkafa: Cümle dışı öge

iki yüz sipahiyle: Zarf

İlgın ilini: Yer tamlayıcısı

sen: Özne

Sarı Teke: Cümle dışı öge

iki yüz atlı ile: Zarf

Akşehir'i: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kırıp (i) / geçir- (f): Birleşik fiil

iki yüz (s) / sipahi (i): Sıfat tamlaması

iki (i) / yüz (i): Sayı grubu

İlgın (ty) / ilini (tn): Belirtisiz isim tamlaması

iki yüz atlı (i) / ile (çe): Edat grubu

iki yüz (s) / atlı (i): Sıfat tamlaması

iki (i) / yüz (i): Sayı grubu

308) Ben de kendim Karacaören'e kadar varacağım.

Cümlelerin Öğeleri

varacağım: Yüklem

ben de: Özne

kendim: Zarf

Karacaören'e kadar: Zarf

Kelime Grupları

Karacaören'e (i) / kadar (çe): Edat grubu

309) Ve emirlerinin yapılacağına emin bir tavır ile kalktı, içeri girdi, beş dakika zarfına giyindi kuşandı ve seçme yüz kırk atlı akıncısıyla Karacaören'e yollanırken,

diğer kabileler tertibatlarını bitirmişler ve ayrı istikametlerde çoktan yola çıkmışlardı..

Cümlelerin Ögeleri

ve: Cümle dışı öge

kalktı: Yüklem

(o): Özne

emirlerinin yapılacağına emin bir tavır ile: Zarf

girdi: Yüklem

içeri: Yer tamlayıcısı

giyindi kuşandı: Yüklem

beş dakika zarfına: Zarf

ve: Cümle dışı öge

bitirmişler: Yüklem

diğer kabileler: Özne

seçme yüz kırk atlı akıncısıyla Karacaören'e yollanırken: Zarf

tertibatlarını: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

yola çıkmışlardı: Yüklem

ayrı istikametlerde: Yer tamlayıcısı

çoktan: Zarf

Kelime Grupları

emirlerinin yapılacağına emin bir tavır (i) / ile (çe): Edat grubu

emirlerinin yapılacağına emin (s) / bir tavır (i): Sıfat tamlaması

emirlerinin yapılacağına (i) / emin (i): Kısaltma grubu

emirlerinin (ty) / yapılacağı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) emirleri: İyelik grubu

bir (s) / tavrı (i): Sıfat tamlaması

giyinip (i) / kuşan- (f): Birleşik fiil

beş dakika (i) / zarfına (çe): Edat grubu

beş / dakika (i): Sıfat tamlaması

diğer (s) / kafileler (i): Sıfat tamlaması

seçme yüz kırk atlı akıncısıyla (z) / Karacaören'e (yt) / yollanırken (y): Zarf-fiil grubu

(onun) seçme yüz kırk atlı akıncısı: İyelik grubu

seçme (s) / yüz kırk atlı akıncı (i): Sıfat tamlaması

yüz kırk (s) / atlı akıncı (i): Sıfat tamlaması

yüz (i) / kırk (i): Sayı grubu

atlı (s) / akıncı (i): Sıfat tamlaması

(onların) tertibatları: İyelik grubu

yola (i) / çık- (f): Birleşik fiil

ayrı (s) / istikametler (i): Sıfat tamlaması

310) Ovanın ortasında parlayan miğferler, şakırdayan silahlar ve açık eşkin kişneyerek giden atların kaldırdığı sarı toz helezonlu sütunlar şeklinde yükseliyor, yayılıyor ve göğü kaplıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

yükseliyor: Yüklem

yayılıyor: Yüklem

kaplıyordu: Yüklem

ovanın ortasında parlayan miğferler, şakırdayan silahlar ve açık eşkin kişneyerek giden atların kaldırdığı sarı toz: Özne

helezounlu sütunlar şeklinde: Zarf

ve: Cümle dışı öge

göğü: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ovanın ortasında parlayan miğferler, şakırdayan silahlar ve açık eşkin kişneyerek giden atların kaldırdığı (s) / sarı toz (i): Sıfat tamlaması

ovanın ortasında parlayan miğferler, şakırdayan silahlar ve açık eşkin kişneyerek giden atların (ty) / kaldırdığı (tn): Belirtili isim tamlaması

ovanın ortasında parlayan miğferler (i) / şakırdayan silahlar (i) / ve (be) / açık eşkin kişneyerek giden atlar (i): Bağlama grubu

ovanın ortasında parlayan (s) / miğferler (i): Sıfat tamlaması

ovanın ortasında (yt) / parlayan (y): Sıfat-fiil grubu

ovanın (ty) / ortası (tn): Belirtili isim tamlaması

şakırdayan (s) / silahlar (i): Sıfat tamlaması

açık eşkin kişneyerek giden (s) / atlar (i): Sıfat tamlaması

açık eşkin kişneyerek (z) / giden (y): Sıfat-fiil grubu

açık eşkin (z) / kişneyerek (y): Zarf-fiil grubu

açık (s) / eşkin (i): Sıfat tamlaması

311) Yaradan en gür sesli bir yardak miğferinin ağızlığını alını üstüne kaldırarak yüksek sesle koşma söylüyor ve Katırcıoğlu kaban göğsü, genişleyen koltukları ile kır atının üstünde ve en önde bu koşmayı dinliyordu:

Cümlelerin Öğeleri

söylüyor: Yüklem

yaradan en gür sesli bir yardak: Özne

miğferinin ağızlığını alını üstüne kaldırarak: Zarf

yüksek sesle: Zarf

koşma: Belirtisiz nesne

ve: Cümle dışı öge

dinliyordu: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

kabaran göğsü, genişleyen koltukları ile: Zarf

kır atının üstünde: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

en önde: Yer tamlayıcısı

bu koşmayı: Belirtili nesne

Kelime Grupları

yaradan (i) / en gür sesli bir yardak (i): Kısaltma grubu

en gür sesli (s) / bir yardak (i): Sıfat tamlaması

en (s) / gür sesli (i): Sıfat tamlaması

gür (s) / sesli (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / yardak (i): Sıfat tamlaması

miğferinin ağızlığını (n) / alnı üstüne (yt) / kaldırarak (y): Zarf-fiil grubu

miğferinin (ty) / ağızlığı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) miğferi: İyelik grubu

alnı (ty) / üstü (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) alnı: İyelik grubu

yüksek (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

kabaran göğsü, genişleyen koltukları (i) / ile (çe): Edat grubu

(onun) kabaran göğsü: İyelik grubu

kabaran (s) / göğüs (i): Sıfat tamlaması

(onun) genişleyen koltukları: İyelik grubu

genişleyen (s) / koltuk (i): Sıfat tamlaması

kır atının (ty) / üstü (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) kır atı: İyelik grubu

kır (s) / at (i): Sıfat tamlaması

en (s) / ön (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / koşma (i): Sıfat tamlaması

312) Atımızın nalı ezer cihanı

Cümlenin Ögeleri

ezer: Yüklem

atımızın nalı: Özne

cihanı: Belirtili nesne

Kelime Grupları

atımızın (ty) / nalı (tn): Belirtili isim tamlaması

(bizim) atımız: İyelik grubu

313) Kılıcımız katar tozu dumana

Cümlenin Ögeleri

tozu dumana katar: Yüklem

kılıcımız: Özne

Kelime Grupları

tozu dumana (i) / kat- (f): Birleşik fiil

(bizim) kılıcımız: İyelik grubu

314) Bize derler Katırcı'nın yareni

Cümlenin Ögeleri

derler: Yüklem

(onlar): Özne

bize: Yer tamlayıcısı

Katırcı'nın yareni: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

Katırcı'nın (ty) / yareni (tn): Belirtili isim tamlaması

315) Geliyoruz İlgin ili, vay sana!

Cümlenin Ögeleri

geliyoruz: Yüklem

(biz): Özne

İlgın ili: Cümle dışı ge

vay sana: Cümle dışı ge

Kelime Grupları

İlgın (ty) / ili (tn): Belirtisiz isim tamlaması

vay () / sana (i): nlem grubu

316) Karaören!

Cümlenin geleri

Karaören: Cümle dışı ge

317) Karacalar reni!

Cümlenin geleri

Karacalar reni: Cümle dışı ge

Kelime Grupları

Karacalar (ty) / öreni (tn): Belirtisiz isim tamlaması

318) Göreceksin sana çorap reni,

Cümlenin geleri

göreceksin: Yüklem

(sen): Özne

sana çorap reni: Belirtili nesne

Kelime Grupları

sana (yt) / çorap (n) / ren (y): Sıfat-fiil grubu

319) Kahrederiz bize karşı süreni,

Cümlenin geleri

kahrederiz: Yüklem

(biz): Özne

bize karşı süreni: Belirtili nesne

Kelime Grupları

bize karşı (z) / süren (y): Sıfat-fiil grubu

bize (i) / karşı (çe): Edat grubu

320) Geliyoruz İlgin ili, vay sana!

Cümlelerin Öğeleri

geliyoruz: Yüklem

(biz): Özne

İlgin ili: Cümle dışı öge

vay sana: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

İlgin (ty) / ili (tn): Belirtisiz isim tamlaması

vay (ü) / sana (i): Ünlem grubu

321) Seydişehir, Karahisar, Akşehir

Ateşimiz karşısında hep erir

Cümlelerin Öğeleri

erir: Yüklem

Seydişehir, Karahisar, Akşehir: Özne

ateşimiz karşısında: Yer tamlayıcısı

hep: Zarf

Kelime Grupları

ateşimiz (ty) / karşısı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

322) Şahlar, hanlar aman eder, bac verir

Cümlelerin Öğeleri

aman eder: Yüklem

şahlar, hanlar: Özne

verir: Yüklem

bac: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

aman (i) / et- (yf): Birleşik fiil

323) Geliyoruz Karaören, vay sana!

Cümlenin geleri

geliyoruz: Yüklem

(biz): Özne

Karaören: Cümle dışı ge

vay sana: Cümle dışı ge

Kelime Grupları

vay () / sana (i): nlem grubu

324) Dikenlidir Asitane yolları!

Cümlenin geleri

dikenlidir: Yüklem

Asitane yolları: Özne

Kelime Grupları

Asitane (ty) / yolları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

325) Muhzırcının dert biçilir kulları

Cümlenin geleri

muhzırcının dert biçilir kulları: Cümle dışı ge

Kelime Grupları

muhzırcının (ty) / dert biçilir kulları (tn): Belirtili isim tamlaması

dert biçilir (s) / kullar (i): Sıfat tamlaması

dert (n) / biçilir (y): Sıfat-fiil grubu

326) Bize derler şah Mehmed'in kulları

Cümlelerin Ögeleri

derler: Yüklem

(onlar): Özne

bize: Yer tamlayıcısı

Şah Mehmed'in kulları: Belirtili nesne

Kelime Grupları

Şah Mehmed'in (ty) / kulları (tn): Belirtili isim tamlaması

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

327) Geliyoruz İlgin ili, vay sana!

Cümlelerin Ögeleri

geliyoruz: Yüklem

(biz): Özne

İlgin ili: Cümle dışı öge

vay sana: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

İlgin (ty) / ili (tn): Belirtisiz isim tamlaması

vay (ü) / sana (i): Ünlem grubu

328) Katırcıoğlu, koşmanın son beyiti biter bitmez atını durdurdu, bir su başına gelmişlerdi.

Cümlelerin Ögeleri

durdurdu: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

koşmanın son beyiti biter bitmez: Zarf

atını: Belirtili nesne

gelmişlerdi: Yüklem

(onlar): Özne

bir su başına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

koşmanın son beyiti (n) / biter bitmez (y): Zarf-fiil grubu

koşmanın (ty) / son beyiti (tn): Belirtili isim tamlaması

son (s) / beyit (i): Sıfat tamlaması

(onun) atı: İyelik grubu

bir (s) / su başı (i): Sıfat tamlaması

su (ty) / başı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

329) Hepsi indiler, kuşluk için hazırlık görülmeye başlandı.

Cümlelerin Öğeleri

indiler: Yüklem

hepsi: Özne

başlandı: Yüklem

hazırlık görülmeye: Yer tamlayıcısı

kuşluk için: Zarf

Kelime Grupları

hazırlık (n) / görölme (y): İsim-fiil grubu

kuşluk (i) / için (çe): Edat grubu

330) Ağaçlığın dibine serilen postlara ağa oturdu, çubuğunu yaktılar, dumanlarını savururken bütün yeşil ve sürülmüş tarlaların ufuklara varan sükununa bakıyordu...

Cümlelerin Öğeleri

oturdu: Yüklem

ağa: Özne

ağaçlığın dibine serilen postlara: Yer tamlayıcısı

yaktılar: Yüklem

(onlar): Özne

çubuğunu: Belirtili nesne

bakıyordu: Yüklem

(o): Özne

dumanlarını savururken: Zarf

bütün yeşil ve sürülmüş tarlaların ufuklara varan sükununa: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ağaçlığın dibine serilen (s) / postlar (i): Sıfat tamlaması

ağaçlığın dibine (yt) / serilen (y): Sıfat-fiil grubu

ağaçlığın (ty) / dibi (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) çubuğu: İyelik grubu

dumanlarını (n) / savururken (y): Zarf-fiil grubu

(onların) dumanları: İyelik grubu

bütün (s) / yeşil ve sürülmüş tarlaların ufuklara varan sükunu (i): Sıfat tamlaması

yeşil ve sürülmüş tarlaların (ty) / ufuklara varan sükunu (tn): Belirtili isim tamlaması

yeşil ve sürülmüş (s) / tarlalar (i): Sıfat tamlaması

yeşil (i) / ve (be) / sürülmüş (i): Bağlama grubu

ufuklara varan (s) / sükûn (i): Sıfat tamlaması

ufuklara (yt) / varan (y): Sıfat-fiil grubu

331) Buralara müstevli saltanatın en parlak bir noktası olarak iddihâr ettiği gümüş ve altın kümeleri hayalini tezeyyün ediyordu.

Cümlelerin Öğeleri

tezeyyün ediyordu: Yüklem

(o): Özne

buralara müstevli saltanatın en parlak bir noktası olarak iddihâr ettiği gümüş ve altın kümeleri hayalini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

buralara müstevli saltanatın en parlak bir noktası olarak iddiâ ettiği (s) / gümüş ve altın kümeleri hayali (i): Sıfat tamlaması

buralara (yt) / müstevli saltanatın en parlak bir noktası olarak (z) / iddiâ ettiği (y): Sıfat-fiil grubu

müstevli saltanatın en parlak bir noktası (n) / olarak (y): Zarf-fiil grubu

müstevli saltanatın (ty) / en parlak bir noktası (tn): Belirtili isim tamlaması

müstevli (s) / saltanat (i): Sıfat tamlaması

en parlak (s) / bir nokta (i): Sıfat tamlaması

en (s) / parlak (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / nokta (i): Sıfat tamlaması

iddiâ (i) / et- (yf): Birleşik fiil

gümüş ve altın kümeleri (ty) / hayali (tn): Belirtisiz isim tamlaması

gümüş ve altın (ty) / kümeleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

gümüş (i) / ve (be) / altın (i): Bağlama grubu

332) Onun nazarında bütün hakimiyet ve saltanat bir kılıçtan ve bütün saadet paradan ibaretti...

Cümlelerin Öğeleri

bir kılıçtan (ibaretti): Yüklem

bütün hakimiyet ve saltanat: Özne

ve: Cümle dışı öge

paradan ibaretti: Yüklem

bütün saadet: Özne

onun nazarında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / kılıç (i): Sıfat tamlaması

bütün (s) / hakimiyet ve saltanat (i): Sıfat tamlaması

hakimiyet (i) / ve (be) / saltanat (i): Bağlama grubu

paradan (i) / ibaret (i): Kısaltma grubu

bütün (s) / saadet (i): Sıfat tamlaması

onun (ty) / nazarı (tn): Belirtili isim tamlaması

333) Canına kast olunan bunca kervanların beş parası ziyâ'a uğramamış ve hıfz için doğruca ve tamamen Katırcıoğlu'nun servi sandıklarına, çini küplerine yerleştirilmişti.

Cümlelerin Ögeleri

ziyâ'a uğramamış: Yüklem

canına kast olunan bunca kervanların beş parası: Özne

ve: Cümle dışı öge

yerleştirilmişti: Yüklem

hıfz için: Zarf

doğruca ve tamamen: Zarf

Katırcıoğlu'nun servi sandıklarına: Yer tamlayıcısı

çini küplerine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ziyâ'a (i) / uğra- (f): Birleşik fiil

canına kast olunan bunca kervanların (ty) / beş parası (tn): Belirtili isim tamlaması

canına kast olunan (s) / bunca kervanlar (i): Sıfat tamlaması

canına (yt) / kast olunan (y): Sıfat-fiil grubu

bunca (s) / kervanlar (i): Sıfat tamlaması

beş (s) / para (i): Sıfat tamlaması

hıfz (i) / için (çe): Edat grubu

doğruca (i) / ve (be) / tamamen (i): Bağlama grubu

Katırcıoğlu'nun (ty) / servi sandıkları (tn): Belirtili isim tamlaması

servi (s) / sandıklar (i): Sıfat tamlaması

(onların) çini küpleri: İyelik grubu

çini (s) / küpler (i): Sıfat tamlaması

334) Şah Mehmed tahayyülatı arasında kulağına hafif bir sesin geldiğini hissetti.

Cümlelerin Öğeleri

hissetti: Yüklem

Şah Mehmed: Özne

tahayyülatı arasında: Yer tamlayıcısı

kulağına hafif bir sesin geldiğini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

tahayyülatı (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

kulağına hafif bir sesin (ty) / geldiğini (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) kulağı: İyelik grubu

hafif (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

335) Dikkatle dinledi, ağaçlığın arasından gelen bu ses, bir türkünün nakaratından başka bir şey değildi.

Cümlelerin Öğeleri

dinledi: Yüklem

(o): Özne

dikkatle: Zarf

değildi: Yüklem

ağaçlığın arasından gelen bu ses: Özne

bir türkünün nakaratından başka bir şey: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

ağaçlığın arasından gelen (s) / bu ses (i): Sıfat tamlaması

ağaçlığın arasından (yt) / gelen (y): Sıfat-fiil grubu

ağaçlığın (ty) / arası (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

bir türkünün nakaratından başka (s) / bir şey (i): Sıfat tamlaması

bir türkünün nakaratından (i) / başka (çe): Edat grubu

bir türkünün (ty) / nakaratı (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / türkü (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

336) Ve öyle bir türkü söyleniyordu ki, kendi yârânı arasında o sözler hiçbir zaman bilinmez ve sarf olunmazdı.

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

söyleniyordu: Yüklem

öyle bir türkü: Özne

kendi yârânı arasında: Yer tamlayıcısı

bilinmez: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

o sözler: Özne

hiçbir zaman: Zarf

sarf olunmazdı: Yüklem

Kelime Grupları

öyle (s) / bir türkü (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / türkü (i): Sıfat tamlaması

kendi yârânı (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

kendi (ty) / yârânı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

o (s) / sözler (i): Sıfat tamlaması

hiçbir (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

sarf (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

337) İhtiyar ağaçların çatlak gövdelerine sürüne sürüne, yeşil gölgelikten süzülüp gelen bu sesin pek garip bir tesiri vardı.

Cümlelerin Öğeleri

vardı: Yüklem

ihtiyar ağaçların çatlak gövdelerine sürüne sürüne, yeşil gölgelikten süzülüp gelen bu sesin pek garip bir tesiri: Özne

Kelime Grupları

ihtiyar ağaçların çatlak gövdelerine sürüne sürüne, yeşil gölgelikten süzülüp gelen bu sesin (ty) / pek garip bir tesiri (tn): Belirtili isim tamlaması

ihtiyar ağaçların çatlak gövdelerine sürüne sürüne yeşil gölgelikten süzülüp gelen (s) / bu ses (i): Sıfat tamlaması

ihtiyar ağaçların çatlak gövdelerine (yt) / sürüne sürüne (z) / yeşil gölgelikten (yt) / süzülüp (z) / gelen (y): Sıfat-fiil grubu

ihtiyar ağaçların (ty) / çatlak gövdeleri (tn): Belirtili isim tamlaması

ihtiyar (s) / ağaçlar (i): Sıfat tamlaması

çatlak (s) / gövdeler (i): Sıfat tamlaması

sürüne sürüne (y): Zarf-fiil grubu

yeşil (s) / gölgelik (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

pek garip (s) / bir tesir (i): Sıfat tamlaması

pek (s) / garip (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / tesir (i): Sıfat tamlaması

338) Yabancı bir sestî, fakat böyle yabancı bir sesin Katırcıoğlu yârânı arasında türkû söylemek kadar cesaret göstermesi daha garip idi.

Cümlelerin Öğeleri

yabancı bir sestî: Yüklem

fakat: Cümle dışı öge

garip idi: Yüklem

böyle yabancı bir sesin Katırcıoğlu yârânı arasında türkü söylemek kadar cesaret göstermesi: Özne

daha: Zarf

Kelime Grupları

yabancı (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

böyle yabancı bir sesin (ty) / Katırcıoğlu yârânı arasında türkü söylemek kadar cesaret göstermesi (tn): Belirtili isim tamlaması

böyle (s) / yabancı bir ses (i): Sıfat tamlaması

yabancı (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

Katırcıoğlu yârânı arasında (yt) / türkü söylemek kadar cesaret (n) / gösterme (y): İsim-fiil grubu

Katırcıoğlu yârânı (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Katırcıoğlu (ty) / yârânı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

türkü söylemek kadar (s) / cesaret (i): Sıfat tamlaması

türkü söylemek (i) / kadar (çe): Edat grubu

türkü (n) / söylemek (y): İsim-fiil grubu

339) Ara sıra hafif kahkahalarla sekteye, tevakkufa uğrayan bu türküyü şimdi daha dikkatle dinliyor ve kelime kelime işitiyordu:

Cümlelerin Öğeleri

dinliyor: Yüklem

(o): Özne

ara sıra hafif kahkahalarla sekteye, tevakkufa uğrayan bu türküyü: Belirtili nesne

şimdi: Zarf

daha dikkatle: Zarf

işitiyordu: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

kelime kelime: Zarf

Kelime Grupları

ara sıra hafif kahkahalarla sekteye, tevakkufa uğrayan (s) / bu türkü (i): Sıfat tamlaması

ara sıra (z) / hafif kahkahalarla (z) / sekteye (yt) / tevakkufa (yt) / uğrayan (y): Sıfat-fiil grubu

ara (i) / sıra (i): Tekrar grubu

hafif (s) / kahkaha (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / türkü (i): Sıfat tamlaması

daha (s) / dikkat (i): Sıfat tamlaması

kelime (i) / kelime (i): Tekrar grubu

340) Zulüm yaraşır mı Türk evladına?

Cümlelerin Öğeleri

yaraşır mı: Yüklem

zulüm: Özne

Türk evladına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Türk (ty) / evladı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

341) Kulak verilmez mi her feryadına?

Cümlelerin Öğeleri

kulak verilmez mi: Yüklem

her feryadına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kulak (i) / ver- (f): Birleşik fiil

(onun) her feryadı: İyelik grubu

her (s) / feryat (i): Sıfat tamlaması

342) Bir yiğit Türk isen koş imdadına!

Cümlelerin Öğeleri

koş: Yüklem

(sen): Özne

bir yiğit Türk isen: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

bir yiğit Türk isen: Yüklem

(sen): Özne

Kelime Grupları

bir (s) / yiğit Türk (i): Sıfat tamlaması

yiğit (s) / Türk (i): Sıfat tamlaması

343) Bastı yurdumuzu Katırcıoğlu...

Cümlelerin Öğeleri

bastı: Yüklem

yurdumuzu: Yer tamlayıcısı

Katırcıoğlu: Özne

Kelime Grupları

(bizim) yurdumuz: İyelik grubu

344) Kadınlar, yavrular, kimsesiz kaldı,

Cümlelerin Öğeleri

kaldı: Yüklem

kadınlar: Özne

yavrular: Özne

kimsesiz: Zarf

345) Gönül ateşi, göklere saldı

Cümlelerin Öğeleri

saldı: Yükleme

gönül ateşi: Özne

göklere: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

gönül (ty) / ateşi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

346) Candan maldan gayri ırzı da aldı

Cümlelerin Öğeleri

aldı: Yükleme

(o): Özne

candan maldan gayri ırzı da: Belirtili nesne

Kelime Grupları

candan maldan gayri (s) / ırz (i): Sıfat tamlaması

candan (i) / maldan (i) / gayri (çe): Edat grubu

347) Bastı yurdumuzu Katırcıoğlu.

Cümlelerin Öğeleri

bastı: Yükleme

Katırcıoğlu: Özne

yurdumuzu: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(bizim) yurdumuz: İyelik grubu

348) Ta geriye sığındık, yollara çıktık,

Cümlelerin Öğeleri

sığındık: Yükleme

(biz): Özne

ta geriye: Yer tamlayıcısı

çıktık: Yükleme

yollara: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ta (s) / geri (i): Sıfat tamlaması

349) Son kalan ocağı, kendimize yıktık,

Cümlelerin Öğeleri

yıktık: Yüklem

(biz): Özne

son kalan ocağı: Belirtili nesne

kendimize: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

son kalan (s) / ocak (i): Sıfat tamlaması

son (z) / kalan (y): Sıfat-fiil grubu

350) Canlardan usandık, vermekten bıktık

Cümlelerin Öğeleri

usandık: Yüklem

(biz): Özne

canlardan: Yer tamlayıcısı

bıktık: Yüklem

vermekten: Yer tamlayıcısı

351) Bastı yurdumuzu Katırcıoğlu

Cümlelerin Öğeleri

bastı: Yüklem

yurdumuzu: Yer tamlayıcısı

Katırcıoğlu: Özne

Kelime Grupları

(bizim) yurdumuz: İyelik grubu

352) Devlet batıyorken, o çıktı hemen,

Cümlenin Öğeleri

çıktı: Yüklem

o: Özne

hemen: Zarf

devlet batıyorken: Zarf

Kelime Grupları

devlet (n) / batıyorken (y): Zarf-fiil grubu

353) Hiçbir kimse çekivermedi aman,

Cümlenin Öğeleri

çekivermedi: Yüklem

hiçbir kimse: Özne

aman: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

hiçbir (s) / kimse (i): Sıfat tamlaması

354) İmdat et bizlere ulu Yaradan

Cümlenin Öğeleri

imdat et: Yüklem

(sen): Özne

ulu Yaradan: Cümle dışı öge

bizlere: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

imdat (i) / et- (yf): Birleşik fiil

ulu (s) / Yaradan (i): Sıfat tamlaması

355) Bastı yurdumuzu Katırcıoğlu

Cümlenin Öğeleri

bastı: Yükleme

yurdumuzu: Yer tamlayıcısı

Katırcıoğlu: Özne

Kelime Grupları

(bizim) yurdumuz: İyelik grubu

356) Ve uzun bir kahkaha arasında anlaşılmayan bir mırıltı duydu.

Cümlelerin Öğeleri

duydu: Yükleme

ve: Cümle dışı öge

(o): Özne

uzun bir kahkaha arasında: Yer tamlayıcısı

anlaşılmayan bir mırıltı: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

uzun bir kahkaha (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

uzun (s) / bir kahkaha (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / kahkaha (i): Sıfat tamlaması

anlaşılmayan (s) / bir mırıltı (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / mırıltı (i): Sıfat tamlaması

357) Elini çarptı, derhal bir yordak geldi:

Cümlelerin Öğeleri

çarptı: Yükleme

(o): Özne

elini: Belirtili nesne

geldi: Yükleme

bir yordak: Özne

derhal: Zarf

Kelime Grupları

(onun) eli: İyelik grubu

bir (s) / yordak (i): Sıfat tamlaması

358) -Ağaçlıktan gelen sesi işitiyor musunuz?

Cümlelerin Öğeleri

işitiyor musunuz: Yükleme

(siz): Özne

ağaçlıktan gelen sesi: Belirtili nesne

Kelime Grupları

ağaçlıktan gelen (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

ağaçlıktan (yt) / gelen (y): Sıfat-fiil grubu

359) -İşitiyoruz.

Cümlelerin Öğeleri

işitiyoruz: Yükleme

(biz): Özne

360) -Kimdir bu nâ-bekâr?

Cümlelerin Öğeleri

kimdir: Yükleme

bu nâ-bekâr: Özne

Kelime Grupları

bu (s) / nâ-bekâr (i): Sıfat tamlaması

361) Uysal Tosun derler, Karacaörenli bir delikanlı...

Cümlelerin Öğeleri

derler: Yükleme

(onlar): Özne

Uysal Tosun: Belirtisiz nesne

Karacaörenli bir delikanlı (-dır): Yüklem

Kelime Grupları

Uysal Tosun: Birleşik isim grubu

Karacaörenli (s) / bir delikanlı (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / delikanlı (i): Sıfat tamlaması

362) İki üç yıldan beri aklını bozdu.

Cümlelerin Öğeleri

aklını bozdu: Yüklem

(o): Özne

iki üç yıldan beri: Zarf

Kelime Grupları

akıl (i) / boz- (f): Birleşik fiil

iki üç yıldan (i) / beri (çe): Edat grubu

iki üç (s) / yıl (i): Sıfat tamlaması

iki (i) / üç (i): Sayı grubu

363) Böyle dağlarda dolaşır, türkü söyler, güler, bazı ağlar...

Cümlelerin Öğeleri

dolaşır: Yüklem

(o): Özne

böyle: Zarf

dağlarda: Yer tamlayıcısı

söyler: Yüklem

türkü: Belirtisiz nesne

güler: Yüklem

bazı: Zarf

ağlar: Yüklem

364) -O deli değil, akı yerinde onun...

Cümlenin Ögeleri

değil (-dir): Yüklem

deli: Belirtisiz nesne

o: Özne

yerinde (-dir): Yüklem

aklı: Özne

onun: Belirtili nesne

Kelime Grupları

(onun) akı: İyelik grubu

365) -Bilmem ağam, her vakit böyle görürüz.

Cümlenin Ögeleri

bilmem: Yüklem

(ben): Özne

ağam: Cümle dışı öge

her vakit: Zarf

böyle: Zarf

görürüz: Yüklem

(biz): Özne

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

her (s) / vakit (i): Sıfat tamlaması

366) Sus! dedik; yüzümüze sırtıttı, korkaklar! dedi

Cümlenin Ögeleri

dedik: Yüklem

(biz): Özne

sus: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

sırıttı: Yüklem

(o): Özne

yüzümüze: Yer tamlayıcısı

dedi: Yüklem

korkaklar: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

sus: Yüklem

(sen): Özne

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

korkaklar: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(bizim) yüzümüz: İyelik grubu

367) Katırcıoğlu burada yok; ne telaşlanırsınız?

Cümlenin Öğeleri

yok (-tur): Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

burada: Yer tamlayıcısı

telaşlanırsınız: Yüklem

ne: Zarf

(siz): Özne

368) -Onu buraya iletin!

Cümlenin Öğeleri

iletin: Yüklem

(siz): Özne

onu: Belirtili nesne

buraya: Yer tamlayıcısı

369) Bu emir derhal infaz olundu, birkaç kişi gittiler, gelmek istemeyen Uysal Tosun'u kollarından tutup zorla huzura getirdiler, yirmi üç, yirmi beş yaşında bir delikanlı idi.

Cümlelerin Öğeleri

infaz olundu: Yüklem

bu emir: Özne

derhal: Zarf

gittiler: Yüklem

birkaç kişi: Özne

getirdiler: Yüklem

gelmek istemeyen Uysal Tosun'u: Belirtili nesne

kollarından tutup: Zarf

zorla: Zarf

huzura: Yer tamlayıcısı

yirmi üç, yirmi beş yaşında bir delikanlıydı: Yüklem

(o): Özne

Kelime Grupları

infaz (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bu (s) / emir (i): Sıfat tamlaması

birkaç (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

gelmek istemeyen (s) / Uysal Tosun (i): Sıfat tamlaması

gelmek (n) / istemeyen (y): Sıfat-fiil grubu

kollarından (yt) / tutup (y): Zarf-fiil grubu

(onun) kolları: İyelik grubu

yirmi üç yirmi beş yaşında (i) / bir delikanlı (i): Kısaltma grubu

yirmi üç (s) / yirmi beş (s) / yaş (i): Sıfat tamlaması

yirmi (i) / üç (i): Sayı grubu

yirmi (i) / beş (i): Sayı grubu

bir (s) / delikanlı (i): Sıfat tamlaması

370) Pejmürde libas içinde deriden ve kemikten vücudu elan tenasübünü muhafaza ediyordu, çehresinin ötesinde berisinde sakal büyümüş, ince bıyıkları düşük ve saçları karma karışık, uzun, ve yağlı idi.

Cümlelerin Öğeleri

muhafaza ediyordu: Yüklem

deriden ve kemikten vücudu: Özne

elan: Zarf

tenasübünü: Belirtili nesne

pejmürde libas içinde: Yer tamlayıcısı

büyümüş (-idi): Yüklem

sakal: Özne

çehresinin ötesinde berisinde: Yer tamlayıcısı

düşük (-idi): Yüklem

ince bıyıkları: Özne

ve: Cümle dışı öge

karma karışık (-idi): Yüklem

uzun (-idi): Yüklem

yağlı (-idi): Yüklem

ve: Cümle dışı öge

saçları: Özne

Kelime Grupları

muhafaza (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(onun) deriden ve kemikten vücudu: İyelik grubu

deriden ve kemikten (i) / vücut (i): Kısaltma grubu

deriden (i) / ve (be) / kemikten (i): Bağlama grubu

(onun) tenasübü: İyelik grubu

pejmürde (s) / libas içi (i): Sıfat tamlaması

libas (ty) / için (tn): Belirtisiz isim tamlaması

çehresinin (ty) / ötesi (tn) / berisi (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) ince bıyıkları: İyelik grubu

ince (s) / bıyıklar (i): Sıfat tamlaması

karma (s) / karışık (i): Sıfat tamlaması

371) Çıplak başını muttasıl sallayarak ve kollarını kurtarmak isteyerek:

Bırak beni! Bırak beni!

diye haykırıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

haykırıyordu: Yüklem

(o): Özne

çıplak başını muttasıl sallayarak ve kollarını kurtarmak isteyerek: Zarf

bırak beni bırak beni diye: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

bırak: Yüklem

(sen): Özne

beni: Belirtili nesne

bırak: Yüklem

(sen): Özne

beni: Belirtili nesne

Kelime Grupları

çıplak başını muttasıl sallayarak (i) / ve (be) / kollarını kurtarmak isteyerek (i):

Bağlama grubu

çıplak başını (n) / muttasıl (z) / sallayarak (y): Zarf-fiil grubu

(onun) çıplak başı: İyelik grubu

çıplak (s) / baş (i): Sıfat tamlaması

kollarını kurtarmak (n) / isteyerek (y): Zarf-fiil grubu

kollarını (n) / kurtarmak (y): İsim-fiil grubu

(onun) kolları: İyelik grubu

372) Ağanın işareti üzerine bıraktılar, durdu, sakın sakın ağanın yüzüne ve bir de etrafına bakındı, sonra oturdu ve ağanın gözlerine dik dik bakarak etrafındakileri gösterdikten sonra halim bir sesle sordu:

-Bunlar hep deli mi?

Cümlelerin Öğeleri

bıraktılar: Yüklem

(onlar): Özne

ağanın işareti üzerine: Zarf

durdu: Yüklem

(o): Özne

bakındı: Yüklem

sakın sakın: Zarf

ağanın yüzüne ve bir de etrafına: Yer tamlayıcısı

sonra: Zarf

oturdu: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

sordu: Yüklem

ağanın gözlerine dik dik bakarak: Zarf

etrafındakileri gösterdikten sonra: Zarf

halim bir sesle: Zarf

bunlar hep deli mi: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

deli mi: Yüklem

bunlar: Özne

hep: Zarf

Kelime Grupları

ağanın işareti (ty) / üzeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

ağanın (ty) / işareti (tn): Belirtili isim tamlaması

sakin (i) / sakın (i): Tekrar grubu

ağanın yüzüne (i) / ve (be) / bir de etrafına (i): Bağlama grubu

ağanın (ty) / yüzü (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) etrafı: İyelik grubu

ağanın gözlerine (yt) / dik dik (z) / bakarak (y): Zarf-fiil grubu

ağanın (ty) / gözleri (tn): Belirtili isim tamlaması

dik (i) / dik (i): Tekrar grubu

etrafındakileri gösterdikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

etrafındakileri (n) / gösterdik (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) etrafı: İyelik grubu

halim (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

373) -Hayır!

Cümlelerin Ögeleri

hayır: Cümle dışı öge

374) -Hep deli, hep deli...

Cümlelerin Ögeleri

deli (-dir): Yüklem

(o): Özne

hep: Zarf

deli (-dir): Yüklem

hep: Zarf

375) Bak bana ne yaptılar.

Cümlenin geleri

bak: Yüklem

(sen): Özne

yaptılar: Yüklem

(onlar): Özne

bana: Yer tamlayıcısı

ne: Belirtisiz nesne

376) Akıllı zorbalık eder mi hiç?

Cümlenin geleri

zorbalık eder mi: Yüklem

hiç: Zarf

akıllı: Özne

Kelime Grupları

zorbalık (i) / et- (yf): Birleşik fiil

377) Bir lahza durdu ve aklına birden gelmiş gibi sualine ilave etti:

-Sen bunların ağası mısın?

Cümlenin geleri

durdu: Yüklem

(o): Özne

bir lahza: Zarf

ve: Cümle dışı ge

ilave etti: Yüklem

aklına birden gelmiş gibi: Zarf

sualine: Yer tamlayıcısı

sen bunların ağası mısın: Belirtisiz nesne(Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

ağası mısın: Yüklem

sen: Özne

bunların: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / lahza (i): Sıfat tamlaması

ilave (i) / et- (yf): Birleşik fiil

aklına birden gelmiş (i) / gibi (çe): Edat grubu

aklına (yt) / birden (z) / gelmiş (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) akli: İyelik grubu

(onun) suali: İyelik grubu

378) -Evet.

Cümlenin Öğeleri

evet: Cümle dışı öge

379) -Senin adın ne?

Cümlenin Öğeleri

ne (-dir): Yüklem

senin adın: Özne

Kelime Grupları

senin (ty) / adın (tn): Belirtili isim tamlaması

380) -Mehmed.

Cümlenin Öğeleri

Mehmed (-dir): Yüklem

381) -Mehmed mi?

Cümlenin Ögeleri

Mehmed mi: Yüklem

382) -Mehmed.

Cümlenin Ögeleri

Mehmed (-dir): Yüklem

383) -Çok güzel...

Cümlenin Ögeleri

çok güzel (-dir): Yüklem

Kelime Grupları

çok (s) / güzel (i): Sıfat tamlaması

384) Peygamber adı.

Cümlenin Ögeleri

peygamber adı (-dır): Yüklem

Kelime Grupları

peygamber (ty) / adı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

385) Mehmed adı...

Cümlenin Ögeleri

Mehmed adı (-dır): Yüklem

Kelime Grupları

Mehmed (ty) / adı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

386) Öyle ise bizim köyü kurtarsana!

Cümlenin Ögeleri

kurtarsana: Yüklem

(sen): Özne

bizim köyü: Yer tamlayıcısı

öyle ise: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

öyle ise: Yüklem

(o): Özne

Kelime Grupları

bizim köy: İyelik grubu

387) -Hangi köyü?

Cümlelerin Öğeleri

hangi köyü: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

hangi (s) / köy (i): Sıfat tamlaması

388) -Karacaören'i.

Cümlelerin Öğeleri

Karacaören'i: Cümle dışı öge

389) -Orada ne var ki?

Cümlelerin Öğeleri

var: Yüklem

ki: Cümle dışı öge

orada: Yer tamlayıcısı

ne: Özne

390) -Katırcıoğlu'nun zulümü!

Cümlelerin Öğeleri

Katırcıoğlu'nun zulümü: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Katırcıoğlu'nun (ty) / zulümü (tn): Belirtili isim tamlaması

391) -Sen Katırcıoğlu'nu tanır mısın?

Cümlelerin Ögeleri

tanır mısın: Yüklem

sen: Özne

Katırcıoğlu'nu: Belirtili nesne

392) -Yok...

Cümlelerin Ögeleri

yok: Cümle dışı öge

393) Tanımaktan ne çıkar, zulmünü bilirim ya.

Cümlelerin Ögeleri

çıkarmak: Yüklem

tanımaktan: Yer tamlayıcısı

ne: Özne

bilirim: Yüklem

(ben): Özne

zulmünü: Belirtili nesne

ya: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(onun) zulmü: İyelik grubu

394) Deli biraz düşündü, fikren muhakeme eder gibi bir vaziyet aldı ve birden devam etti:

- Sen zengin misin?

Cümlelerin Ögeleri

düşündü: Yüklem

deli: Özne

biraz: Zarf

vaziyet aldı: Yüklem

fikren muhakeme eder gibi: Zarf

bir: Zarf

devam etti: Yüklem

birden: Zarf

sen zengin misin: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

zengin misin: Yüklem

sen: Özne

Kelime Grupları

vaziyet (i) / al- (f): Birleşik fiil

fikren muhakeme eder (i) / gibi (çe): Edat grubu

fikren muhakeme (n) / eder (y): Sıfat-fiil grubu

fikren (s) / muhakeme (i): Sıfat tamlaması

devam (i) / et- (yf): Birleşik fiil

395) -Hayır, hayır, hayır...

Cümlelerin Öğeleri

hayır, hayır, hayır: Cümle dışı öge

396) -Zenginsin...

Cümlelerin Öğeleri

zenginsin: Yüklem

(sen): Özne

397) Bak kaç kişinin ağasısın...

Cümlelerin Öğeleri

bak: Yüklem

(sen): Özne

kaç kişinin ağasısın: Yüklem

Kelime Grupları

kaç kişinin (ty) / ağası (tn): Belirtili isim tamlaması

kaç (s) / kişi (i): Sıfat tamlaması

398) -Zenginliğimden sana ne?

Cümlelerin Öğeleri

ne (-dir): Yüklem

sana: Yer tamlayıcısı

zenginliğimden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(benim) zenginliğim: İyelik grubu

399) -Hiç.

Cümlelerin Öğeleri

hiç: Cümle dışı öge

400) Bana bir akçe versene.

Cümlelerin Öğeleri

versene: Yüklem

(sen): Özne

bana: Yer tamlayıcısı

bir akçe: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bir (s) / akçe (i): Sıfat tamlaması

401) -Ne yapacaksın?

Cümlelerin Öğeleri

yapacaksın: Yüklem

(sen): Özne

ne: Belirtisiz nesne

402) -Padişah olacağım.

Cümlenin Ögeleri

olacağım: Yükleme

(ben): Özne

padişah: Belirtisiz nesne

403) -Ne padişahı?

Cümlenin Ögeleri

ne padişahı: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

ne (ty) / padişahı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

404) -Gönöl ikliminin padişahı.

Cümlenin Ögeleri

gönöl ikliminin padişahı: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

gönöl ikliminin (ty) / padişahı (tn): Belirtili isim tamlaması

gönöl (ty) / iklimi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

405) -Ey sonra?

Cümlenin Ögeleri

ey sonra: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

ey (ü) / sonra (i): Ünlem grubu

406) -Sonra mı...

Cümlenin Ögeleri

sonra mı: Cümle dışı öge

407) şey...

Cümlenin Ögeleri

şey: Cümle dışı öge

408) Bizim köyü Katırcıoğlu'ndan kurtaracağım.

Cümlelerin Öğeleri

kurtaracağım: Yüklem

(ben): Özne

bizim köyü: Yer tamlayıcısı

Katırcıoğlu'ndan: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bizim köy: İyelik grubu

409) -Bende bir akçe yok ki...

Cümlelerin Öğeleri

yok (-dur): Yüklem

ki: Cümle dışı öge

bir akçe: Özne

bende: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / akçe (i): Sıfat tamlaması

410) Deli bir kahkaha salıverdi.

Cümlelerin Öğeleri

salıverdi: Yüklem

deli: Özne

bir kahkaha: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bir (s) / kahkaha (i): Sıfat tamlaması

411) Ve ağaya bakarak:

Sahi! dedi.

Cümlelerin Ögeleri

ve: Cümle dışı öge

dedi: Yüklem

(o): Özne

ağaya bakarak: Zarf

sahi: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

ağaya (yt) / bakarak (y): Zarf-fiil grubu

412) Siz hep delisiniz.

Cümlelerin Ögeleri

delisiniz: Yüklem

siz: Özne

hep: Zarf

413) Sizde para olsa Katırcıoğlu'na verirsiniz...

Cümlelerin Ögeleri

verirsiniz: Yüklem

(siz): Özne

sizde para olsa: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

olsa: Yüklem

para: Özne

sizde: Yer tamlayıcısı

414) -Katırcıoğlu benim!

Cümlelerin Ögeleri

benim: Yüklem

(ben): Özne

Katırcıoğlu: Belirtisiz nesne

415) Uysal Tosun hayretle ve dik dik baktı:

Cümlelerin Öğeleri

baktı: Yüklem

Uysal Tosun: Özne

hayretle ve dik dik: Zarf

Kelime Grupları

hayretle (i) / ve (be) / dik dik (i): Bağlama grubu

dik (i) / dik (i): Tekrar grubu

416) -Sen misin?

Cümlelerin Öğeleri

sen misin: Yüklem

417) -Evet

Cümlelerin Öğeleri

evet: Cümle dışı öge

418) -Nereye gidiyorsun?

Cümlelerin Öğeleri

gidiyorsun: Yüklem

(sen): Özne

nereye: Yer tamlayıcısı

419) -Karacaören'e...

Cümlelerin Öğeleri

Karacaören'e: Cümle dışı öge

420) -Orada kimseler yok ki...

Cümlelerin Öğeleri

yok (-dur): Yüklem

kimseler: Özne

orada: Yer tamlayıcısı

ki: Cümle dışı öge

421) Hep göç ettiler...

Cümlelerin Öğeleri

göç ettiler: Yüklem

hep: Zarf

(onlar): Özne

Kelime Grupları

göç (i) / et- (yf): Birleşik fiiller

422) Yarısı Asitane'ye...

Cümlelerin Öğeleri

yarısı Asitane'ye: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

göç (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(onun) yarısı: İyelik grubu

423) Yarısı başka diyara...

Cümlelerin Öğeleri

(göç ettiler): Yüklem

yarısı: Özne

başka diyara: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

göç (i) / et- (yf): Birleşik fiil

başka (s) / diyar (i): Sıfat tamlaması

424) -Hiç kimseler yok mu?

Cümlelerin Öğeleri

yok mu: Yüklem

hiç kimseler: Özne

Kelime Grupları

hiç (s) / kimse (i): Sıfat tamlaması

425) -Bir ben varım...

Cümlenin geleri

varım: Yüklem

ben: Özne

bir: Zarf

426) Durdu, düşündü, boynunu büktü ve nerede olduğuna ehemmiyet vermeyerek, hazin sesiyle türküsüne başladı:

Cümlenin geleri

durdu: Yüklem

düşündü: Yüklem

boynunu büktü: Yüklem

(o): Özne

başladı: Yüklem

nerede olduğuna ehemmiyet vermeyerek: Zarf

hazin sesiyle: Zarf

türküsüne: Belirtili nesne

Kelime Grupları

boynunu (i) / bk- (f): Birleşik fiil

nerede olduğuna (yt) / ehemmiyet (n) / vermeyerek: Zarf-fiil grubu

nerede (yt) / olduğu (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) hazin sesi: İyelik grubu

hazin (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

(onun) türküsü: İyelik grubu

427) Zulüm yaraşır mı Türk evladına

Cümlelerin Ögeleri

yaraşır mı: Yüklem

zulüm: Özne

Türk evladına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Türk (ty) / evladı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

428) Kulak verilmez mi her...

Cümlelerin Ögeleri

kulak verilmez mi: Yüklem

her: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

kulak (i) / ver- (f): Birleşik fiil

429) Sözünü bitirememişti, sağ taraftan bir kubur patladı ve şakağından giren kesme kurşun Uysal Tosun'u cansız yere devirdi.

Cümlelerin Ögeleri

bitirememişti: Yüklem

(o): Özne

sözünü: Belirtili nesne

patladı: Yüklem

bir kubur: Özne

sağ taraftan: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

yere devirdi: Yüklem

şakağından giren kesme kurşun: Özne

Uysal Tosun'u: Belirtili nesne

cansız: Zarf

Kelime Grupları

(onun) sözü: İyelik grubu

bir (s) / kubur (i): Sıfat tamlaması

sağ (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

yere (i) / devir- (f): Birleşik fiil

şakağından giren (s) / kesme kurşun (i): Sıfat tamlaması

şakağından (yt) / giren (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) şakağı: İyelik grubu

kesme (s) / kurşun (i): Sıfat tamlaması

430) Katırcıoğlu çubuğundan bir nefes daha çekti ve önündeki cenazeyi kaldıranlara tabii sesiyle emirler verdi:

Cümlelerin Öğeleri

çekti: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

çubuğundan: Yer tamlayıcısı

bir nefes: Belirtisiz nesne

daha: Zarf

ve: Cümle dışı öge

emirler verdi: Yüklem

önündeki cenazeyi kaldıranlara: Yer tamlayıcısı

tabii sesiyle: Zarf

Kelime Grupları

(onun) çubuğu: İyelik grubu

bir (s) / nefes (i): Sıfat tamlaması

emir (i) / ver- (f): Birleşik fiil

önündeki cenazeyi (n) / kaldıranlar (y): Sıfat-fiil grubu

önündeki (s) / cenaze (i): Sıfat tamlaması

tabii (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

431) -Delinin vasiyeti var...

Cümlelerin Öğeleri

var: Yüklem

delinin vasiyeti: Özne

Kelime Grupları

delinin (ty) / vasiyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

432) Karacaören'i kurtaracağız şimdi otuz atlı gitsin...

Cümlelerin Öğeleri

kurtaracağız: Yüklem

(biz): Özne

Karacaören'i: Yer tamlayıcısı

şimdi: Zarf

gitsin: Yüklem

otuz atlı: Özne

Kelime Grupları

otuz (s) / atlı (i): Sıfat tamlaması

433) Damlardaki ne eşya varsa bir yere biriktirsin...

Cümlelerin Öğeleri

biriktirsin: Yüklem

(o): Özne

damlardaki ne eşya varsa: Belirtisiz nesne

bir yere: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

damlardaki ne eşya (n) / varsa (y): Zarf-fiil grubu

damlardaki (s) / ne eşya (i): Sıfat tamlaması

ne (s) / eşya (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / yer (i): Sıfat tamlaması

434) Sonra dört yanına ateş verilsin...

Cümlelerin Öğeleri

verilsin: Yüklem

ateş: Özne

sonra: Zarf

dört yanına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(onun) dört yanı: İyelik grubu

dört (s) / yan (i): Sıfat tamlaması

435) Ben geldiğim vakit bütün köyü kurtulmuş bulacağım...

Cümlelerin Öğeleri

bulacağım: Yüklem

ben: Özne

geldiğim vakit: Zarf

bütün köyü: Belirtili nesne

kurtulmuş: Zarf

Kelime Grupları

geldiğim (s) / vakit (i): Sıfat tamlaması

bütün (s) / köy (i): Sıfat tamlaması

436) Haydi!

Cümlelerin Öğeleri

haydi: Cümle dışı öge

437) Tez elden...

Cümlelerin Öğeleri

tez elden: Cümle dışı öge

438) Bir buçuk saat sonra Katırcıoğlu köyün kenarında yeni doldurduğu çubuğunu, yanmış bir saçak parçasıyla ateşlendiriyor ve memnun ve müsterih,

-İşte şimdi kurtuldular!

diyordu...

Cümlelerin Öğeleri

ateşlendiriyor: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

bir buçuk saat sonra: Zarf

köyün kenarında: Yer tamlayıcısı

yeni doldurduğu çubuğunu: Belirtili nesne

yanmış bir saçak parçasıyla: Zarf

ve: Cümle dışı öge

diyordu: Yüklem

memnun ve müsterih: Zarf

işte şimdi kurtuldular: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

kurtuldular: Yüklem

işte: Cümle dışı öge

(onlar): Özne

şimdi: Zarf

Kelime Grupları

bir buçuk saat (i) / sonra (çe): Edat grubu

bir buçuk (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / buçuk (i): Sıfat tamlaması

köyün (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) yeni doldurttuğu çubuğu: İyelik grubu

yeni doldurttuğu (s) / çubuk (i): Sıfat tamlaması

yeni (z) / doldurttuğu (y): Sıfat-fiil grubu

yanmış (s) / bir saçak parçası (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / saçak parçası (i): Sıfat tamlaması

saçak (ty) / parçası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

memnun (i) / ve (be) / müsterih (i): Bağlama grubu

439) Bu sefer ve zaferden avdet olundu.

Cümlelerin Öğeleri

avdet olundu: Yüklem

bu sefer ve zaferden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

avdet (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bu (s) / sefer ve zafer (i): Sıfat tamlaması

sefer (i) / ve (be) / zafer (i): Bağlama grubu

440) Ve tasavvuru gibi Katırcıoğlu bir hafta Esmâ Hatun ile kapandıktan ve billur billur, desti şaraplar, etler, avlarla ziyafetler çekildikten sonra yârân tekrar sefere yayıldı ve Katırcıoğlu Karahisar-ı Sahib taraflarında perakende kalan köy ve kasabaları vurmaya yollandı.

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

yayıldı: Yüklem

yârân: Özne

tekrar: Zarf

tasavvuru gibi: Zarf

Katırcıoğlu bir hafta Esmâ Hatun ile kapandıktan ve billur billur, destî şaraplar, etler, avlarla ziyafetler çekildikten sonra: Zarf

ve: Cümle dışı öge

sefere: Yer tamlayıcısı

vurmaya: Yer tamlayıcısı

yollandı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

Karahisar-ı Sahib taraflarında: Yer tamlayıcısı

perakende kalan köy ve kasabaları: Belirtili nesne

Kelime Grupları

tasavvuru (i) / gibi (çe): Edat grubu

Katırcıoğlu bir hafta Esmâ Hatun ile kapandıktan ve billur billur, destî şaraplar, etler, avlarla ziyafetler çekildikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

bir (s) / hafta (i): Sıfat tamlaması

Esmâ Hatun (i) / ile (çe): Edat grubu

billur billur (s) / destî şaraplar (i): Sıfat tamlaması

billur (i) / billur (i): Tekrar grubu

destî (s) / şaraplar (i): Sıfat tamlaması

avlar (i) / (ile) (be) / ziyafetler (i): Bağlama grubu

Karahisar-ı Sahib (ty) / tarafları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

perakende kalan (s) / köy ve kasabalar (i): Sıfat tamlaması

perakende (z) / kalan (y): Sıfat-fiil grubu

köy (i) / ve (be) / kasabalar (i): Bağlama grubu

441) Bir gün yolda Haydaroğlu tarafından yollanmış bir sâîye rastladılar.

Cümlelerin Öğeleri

rastladılar: Yüklem

(onlar): Özne

bir gün: Zarf

yolda: Yer tamlayıcısı

Haydaroglu tarafından yollanmış bir sâîye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / gün (i): Sıfat tamlaması

Haydaroglu tarafından yollanmış (s) / bir sâî (i): Sıfat tamlaması

Haydaroglu tarafından (yt) / yollanmış (y): Sıfat-fiil grubu

Haydaroglu (ty) / tarafı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bir (s) / sâî (i): Sıfat tamlaması

442) Derhal huzur oldu.

Cümlelerin Öğeleri

huzur oldu: Yüklem

derhal: Zarf

(o): Özne

Kelime Grupları

huzur (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

443) Ve havadisi şu yolda hülâsa etti:

-Ağam, beni Haydaroglu yol etti.

Cümlelerin Öğeleri

hülâsa etti: Yüklem

havadisi: Belirtili nesne

şu yolda: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

ağam, beni Haydaroglu yol etti: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

ağam: Cümle dışı öge

yol etti: Yüklem

Haydaroğlu: Özne

beni: Belirtili nesne

Kelime Grupları

hülasa (i) / et- (yf): Birleşik fiil

şu (s) / yol (i): Sıfat tamlaması

yol (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(benim) ağam: İyelik grubu

444) Ilgın, Akşehir taraflarından vaktiyle Asitane'ye varan feryatçılar veziriazama dertlerini ismâ' kılmışlar.

Cümlelerin Öğeleri

ismâ' kılmışlar: Yüklem

Ilgın, Akşehir taraflarından vaktiyle Asitane'ye varan feryatçılar: Özne

veziriazama: Yer tamlayıcısı

dertlerini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

ismâ' (i) / kıl- (f): Birleşik fiil

Ilgın, Akşehir taraflarından vaktiyle Asitane'ye varan (s) / feryatçılar (i): Sıfat tamlaması

Ilgın, Akşehir taraflarından (yt) / vaktiyle (z) / Asitane'ye (yt) / varan (y): Sıfat-fiil grubu

Ilgın (ty) / Akşehir (ty) / tarafları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) dertleri: İyelik grubu

445) Asitane'de meşveret olmuş.

Cümlelerin Öğeleri

olmuş: Yüklem

meşveret: Özne

Asitane'de: Yer tamlayıcısı

446) Padişah yeniçeri ağalığından Anadolu eyaletine çıkan Ahmet Paşa'ya ferman etmiş.

Cümlelerin Öğeleri

ferman etmiş: Yüklem

padişah: Özne

yeniçeri ağalığından Anadolu eyaletine çıkan Ahmet Paşa'ya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ferman (i) / et- (yf): Birleşik fiil

yeniçeri ağalığından Anadolu eyaletine çıkan (s) / Ahmet Paşa (i): Sıfat tamlaması

yeniçeri ağalığından (yt) / Anadolu eyaletine (yt) / çıkan (y): Sıfat-fiil grubu

yeniçeri (ty) / ağalığı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Anadolu (ty) / eyaleti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

447) Paşa birçok sipahi ve yeniçeri ile bu taraflara yollanmış.

Cümlelerin Öğeleri

yollanmış: Yüklem

Paşa: Özne

birçok sipahi ve yeniçeri ile: Zarf

bu taraflara: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

birçok sipahi ve yeniçeri (i) / ile (çe): Edat grubu

birçok (s) / sipahi ve yeniçeri (i): Sıfat tamlaması

sipahi (i) / ve (be) / yeniçeri (i): Bağlama grubu

bu (s) / taraflar (i): Sıfat tamlaması

448) Haberiniz olsun diyor, buralara vardım.

Cümlelerin Öğeleri

diyor: Yüklem

(o): Özne

haberiniz olsun: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

vardım: Yüklem

(ben): Özne

buralara: Yer tamlayıcısı

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

olsun: Yüklem

haberiniz: Özne

Kelime Grupları

(sizin) haberiniz: İyelik grubu

449) Katırcıoğlu sâîyi savdı ve kendi kendine mırıldandı:

-Padişah avı eğlencesiyle uğraşa dursun.

Cümlelerin Öğeleri

savdı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

sâîyi: Belirtili nesne

mırıldandı: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

kendi kendine: Zarf

padişah avı eğlencesiyle uğraşa dursun: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

uğraşa dursun: Yüklem

padişah: Özne

avı eğlencesiyle: Zarf

Kelime Grupları

kendi (i) / kendine (i): Kısaltma grubu

(onun) avı eğlencesi: İyelik grubu

uğraşa (i) / dur- (f): Birleşik fiil

450) Bu işlere ne karışır.

Cümlelerin Öğeleri

karışır: Yüklem

(o): Özne

bu işlere: Yer tamlayıcısı

ne: Zarf

Kelime Grupları

bu (s) / işler (i): Sıfat tamlaması

451) Ama, onunla da koz paylaşırız.

Cümlelerin Öğeleri

koz paylaşırız: Yüklem

(biz): Özne

ama: Cümle dışı öge

onunla da: Zarf

Kelime Grupları

koz (i) / paylaş- (f): Birleşik fiil

452) Katırcıoğlu'nun namını duymamışlar zahir...

Cümlelerin Öğeleri

duymamışlar: Yüklem

(onlar): Özne

Katırcıoğlu'nun namını: Belirtili nesne

zahir: Zarf

Kelime Grupları

Katırcıoğlu'nun (ty) / namı (tn): Belirtili isim tamlaması

453) Haydaroğlu'nu bile geride bırakan Şah Mehmed'in yatağanı çok geçmez,
Ahmet Paşa'nın da kellesini pare pare kılar...

Cümlelerin Öğeleri

kılar: Yüklem

Haydaroğlu'nu bile geride bırakan Şah Mehmed'in yatağanı: Özne

çok geçmez: Zarf

Ahmet Paşa'nın da kellesini: Belirtili nesne

pare pare: Zarf

Kelime Grupları

Haydaroğlu'nu bile geride bırakan Şah Mehmed'in (ty) / yatağanı (tn): Belirtili isim tamlaması

Haydaroğlu'nu bile geride bırakan (s) / Şah Mehmed (i): Sıfat tamlaması

Haydaroğlu'nu bile (z) / geride (yt) / bırakan (y): Sıfat-fiil grubu

Hadaroğlu'nu (i) / bile (çe): Edat grubu

çok (z) / geçmez (y): Sıfat-fiil grubu

Ahmet Paşa'nın (ty) / kellesini (tn): Belirtili isim tamlaması

Ahmet Paşa: Ünvan grubu

pare (i) / pare (i): Tekrar grubu

454) Devlet kavgasıyla meşgul olsun, Katırcıoğlu'ndan onlara zeval yok...

Cümlelerin Öğeleri

meşgul olsun: Yüklem

devlet: Özne

kavgasıyla: Zarf

yok (-tur): Yüklem

zeval: Özne

Katırcıoğlu'ndan: Yer tamlayıcısı

onlara: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

meşgul (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

(onun) kavgası: İyelik grubu

455) İsterlerse bir ölçüşünler...

Cümlelerin Ögeleri

ölçüşünler: Yüklem

(onlar): Özne

isterlerse: Zarf (Yardımcı cümle)

bir: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

isterlerse: Yüklem

(onlar): Özne

456) Çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle daha birçok saat meşgul olan Şah Mehmed, kudretinin bir daha duyulması için Karahisar-ı Sahib civarında büyük bir vurguna hazırlık görüyordu...

Cümlelerin Ögeleri

hazırlık görüyordu: Yüklem

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle daha birçok saat meşgul olan Şah Mehmed: Özne

kudretinin bir daha duyulması için: Zarf

Karahisar-ı Sahib civarında bir vurguna: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle daha birçok saat meşgul olan (s) / Şah Mehmed (i): Sıfat tamlaması

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle (z) / daha birçok saat (z) / meşgul olan (y): Sıfat-fiil grubu

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan (s) / muhtelif fikirler (i): Sıfat tamlaması

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında (yt) / dolaşan (y): Sıfat-fiil grubu

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

çubuğunun lülesinden çıkan (s) / duman halkaları (i): Sıfat tamlaması

çubuğunun lülesinden (yt) / çıkan (y): Sıfat-fiil grubu

çubuğunun (ty) / lülesi (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) çubuğu: İyelik grubu

duman (ty) / halkaları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

muhtelif (s) / fikirler (i): Sıfat tamlaması

daha (s) / birçok saat (i): Sıfat tamlaması

birçok (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

meşgul (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

kudretinin bir daha duyulması (i) / için (çe): Edat grubu

kudretinin (ty) / bir daha duyulması (tn): Belirtili isim tamlaması

bir daha (z) / duyulma (y): İsim-fiil grubu

bir (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

Karahisar-ı Sahib civarında (i) / bir vurgun (i): Kısaltma grubu

bir (s) / vurgun (i): Sıfat tamlaması

457) O esnada, Ahmet Paşa da maiyet-i efradıyla Karahisar-ı Sahib civarına yaklaşmış ve etrafa gözcüler koymuştu.

Cümlelerin Öğeleri

yaklaşmış: Yüklem

Ahmet Paşa da: Özne

o esnada: Zarf

maiyyet-i efradıyla: Zarf

Karahisar-ı Sahib civarına: Yer tamlayıcısı

koymuştu: Yüklem

etrafa: Yer tamlayıcısı

gözcüler: Belirtisiz nesne

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

o (s) / esna (i): Sıfat tamlaması

(onun) maiyyet-i etradı: İyelik grubu

Karahisar-ı Sahib (ty) / civarı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

458) Ahmet Paşa, Haydaroğlu ve Katırcıoğlu kabileleri er geç çarpışacaklardı.

Cümlelerin Ögeleri

çarpışacaklardı: Yüklem

Ahmet Paşa, Haydaroğlu ve Katırcıoğlu kabileleri: Özne

er geç: Zarf

Kelime Grupları

Ahmet Paşa, Haydaroğlu ve Katırcıoğlu (ty) / kabileleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Haydaroğlu (i) / ve (be) / Katırcıoğlu (i): Bağlama grubu

er (i) / geç (i): Tekrar grubu

459) Ahmet Paşa'nın yüreğinde acıyan yaraların en büyüğü harici gaile dururken, böyle dahili bir gaile için uğraşmağa gitmesi idi.

Cümlelerin Ögeleri

harici gaile dururken: Zarf

böyle dahili bir gaile için uğraşmağa gitmesi idi: Yüklem

Ahmet Paşa'nın yüreğinde acıyan yaraların en büyüğü: Özne

Kelime Grupları

harici gaile (n) / dururken (y): Zarf-fiil grubu

harici (s) / gaile (i): Sıfat tamlaması

(onun) böyle dahili bir gaile için uğraşmaya gitmesi: İyelik grubu

böyle dahili bir gaile için uğraşmaya (yt) / gitme (y): İsim-fiil grubu

böyle dahili bir gaile için (z) / uğraşma (y): İsim-fiil grubu

böyle dahili bir gaile (i) / için (çe): Edat grubu

böyle (s) / dahili bir gaile (i): Sıfat tamlaması

dahili (s) / bir gaile (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / gaile (i): Sıfat tamlaması

460) Milletin gözü dışarda olması lazım geliyorken, vatanın müdafaa ve muhafazası icabı meydanda iken içeride yanan ateşler, fesat ve şikak, yağma ve garet yangınları ruhuna en onulmaz yıldırımlar yağdırıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

yağdırıyordu: Yüklem

içeride yanan ateşler, fesat ve şikak, yağma ve garet yangınları: Özne

ruhuna: Yer tamlayıcısı

en onulmaz yıldırımlar: Belirtisiz nesne

milletin gözü dışarda olması lazım geliyorken: Zarf

vatanın müdafaa ve muhafazası icabı meydanda iken: Zarf

Kelime Grupları

içeride yanan (s) / ateşler (i): Sıfat tamlaması

içeride (yt) / yanan (y): Sıfat-fiil grubu

fesat (i) / ve (be) / şikak (i): Bağlama grubu

yağma ve garet (ty) / yangınları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

yağma (i) / ve (be) / garet (i): Bağlama grubu

(onun) ruhu: İyelik grubu

en onulmaz (s) / yıldırımlar (i): Sıfat tamlaması

en (z) / onulmaz (y): Sıfat-fiil grubu

milletin gözü dışarda olması (ö) / lazım geliyorken (y): Zarf-fiil grubu

milletin gözü (ty) / dışarda olması (tn): Belirtisiz isim tamlaması

milletin (ty) / gözü (tn): Belirtili isim tamlaması

dışarda (yt) / olma (y): İsim-fiil grubu

lazım (i) / gel- (f): Birleşik fiil

vatanın müdafaa ve muhafazası icabı (n) / meydanda iken (y): Zarf-fiil grubu

vatanın müdafaa ve muhafazası (ty) / icabı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

vatanın (ty) / müdafaa ve muhafazası (tn): Belirtili isim tamlaması

müdafaa (i) / ve (be) / muhafaza (i): Bağlama grubu

461) Bu şerirleri mutlaka tepelemek ihtiyacı, mukaddes bir dilek gibi benliğinin en derin ve gizli köşelerini doldurmuştu.

Cümlelerin Öğeleri

doldurmuştu: Yükleme

bu şerirleri mutlaka tepelemek ihtiyacı: Özne

mukaddes bir dilek gibi: Zarf

benliğinin en derin ve gizli köşelerini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

bu şerirleri mutlaka tepelemek (ty) / ihtiyacı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bu şerirleri (n) / mutlaka (z) / tepelemek (y): İsim-fiil grubu

bu (s) / şerirler (i): Sıfat tamlaması

mukaddes bir dilek (i) / gibi (çe): Edat grubu

mukaddes (s) / bir dilek (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / dilek (i): Sıfat tamlaması

benliğinin (ty) / en derin ve gizli köşeleri (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) benliği: İyelik grubu

en derin ve gizli (s) / köşeler (i): Sıfat tamlaması

en derin (i) / ve (be) / gizli (i): Bağlama grubu

en (s) / derin (i): Sıfat tamlaması

462) İstanbul'un bu ahvali düşünebilecek bir kabiliyeti yoktu.

Cümlelerin Öğeleri

yoktu: Yüklem

İstanbul'un bu ahvali düşünebilecek bir kabiliyeti: Özne

Kelime Grupları

İstanbul'un (ty) / bu ahvali düşünebilecek bir kabiliyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

bu ahvali düşünebilecek (s) / bir kabiliyet (i): Sıfat tamlaması

bu ahvali (n) / düşünebilecek (y): Sıfat-fiil grubu

bu (s) / ahval (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / kabiliyet (i): Sıfat tamlaması

463) Çanakkale Boğazı'nın kapanması, İstanbul'daki boğazları bilakis daha fazla açmış, zevkin ziyafeti, ziyafetlerin zevki, eğlenenin kümelisi, küme küme eğlence vur patlasın gidiyordu.

Cümlelerin Öğeleri

açmış: Yüklem

Çanakkale Boğazı'nın kapanması: Özne

İstanbul'daki boğazları: Belirtili nesne

bilakis: Zarf

daha fazla: Zarf

gidiyordu: Yüklem

zevkin ziyafeti, ziyafetlerin zevki, eğlenenin kümelisi, küme küme eğlence: Özne

vur patlasın: Zarf

Kelime Grupları

Çanakkale Boğazı'nın (ty) / kapanması (tn): Belirtili isim tamlaması

Çanakkale (ty) / Boğazı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

İstanbul'daki (s) / boğazlar (i): Sıfat tamlaması

daha (s) / fazla (i): Sıfat tamlaması

zevkin (ty) / ziyafeti (tn): Belirtili isim tamlaması

ziyafetlerin (ty) / zevki (tn): Belirtili isim tamlaması

eğlencenin (ty) / kümeli (tn): Belirtili isim tamlaması

küme küme (s) / eğlence (i): Sıfat tamlaması

küme (i) / küme (i): Tekrar grubu

464) Bir atmaca arkasına saatlerce at süren acemi padişaha ikaz için söz söyleyecek kimseler yoktu.

Cümlelerin Ögeleri

yoktu: Yüklem

bir atmaca arkasına saatlerce at süren acemi padişaha ikaz için söz söyleyecek kimseler: Özne

Kelime Grupları

bir atmaca arkasına saatlerce at süren acemi padişaha ikaz için söz söyleyecek (s) / kimseler (i): Sıfat tamlaması

bir atmaca arkasına saatlerce at süren acemi padişaha (yt) / ikaz için (z) / söz (n) / söyleyecek (y): Sıfat-fiil grubu

bir atmaca arkasına saatlerce at süren (s) / acemi padişah (i): Sıfat tamlaması

bir atmaca arkasına (yt) / saatlerce (z) / at (n) / süren (y): Sıfat-fiil grubu

bir atmaca (ty) / arkası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bir (s) / atmaca (i): Sıfat tamlaması

acemi (s) / padişah (i): Sıfat tamlaması

ikaz (i) / için (çe): Edat grubu

465) Fukara aç kaldıkça ümera deviriyor ve süflâ ağladıkça vükela gülüyor, sinirler yandıkça sınırlar buzlu hoşafılar, köpürmüş şaraplarla serinleşiyor, Girit'in feryadı, kimsenin rahm-i vidadını, hamîyyet ve imdadını tahrik etmiyordu...

Cümlelerin Öğeleri

deviriyor: Yüklem

ümera: Özne

fukara aç kaldıkça: Zarf

ve: Cümle dışı öge

gülüyor: Yüklem

vükela: Özne

süflâ ağladıkça: Zarf

serinleşiyor: Yüklem

sınırlar: Özne

sinirler yandıkça: Zarf

buzlu hoşafılar, köpürmüş şaraplarla: Zarf

tahrik etmiyordu: Yüklem

Girit'in feryadı: Özne

kimsenin rahm-i vidadını, hamîyyet ve imdadını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

fukara (ö) / aç kaldıkça (y): Zarf-fiil grubu

aç (i) / kal- (f): Birleşik fiil

süflâ (ö) / ağladıkça (y): Zarf-fiil grubu

sinirler (ö) / yandıkça (y): Zarf-fiil grubu

buzlu (s) / hoşafılar (i): Sıfat tamlaması

köpürmüş (s) / şaraplar (i): Sıfat tamlaması

tahrik (i) / et- (yf): Birleşik fiil

Girit'in (ty) / feryadı (tn): Belirtili isim tamlaması

kimsenin (ty) / rahm-i vidadını (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) hamiiyet ve imdadı: İyelik grubu

hamiiyet (i) / ve (be) / imdadı (i): Bağlama grubu

466) İstanbul'da kahkaha ve eğlence...

Cümlelerin Öğeleri

(vardı): Yükleme

kahkaha ve eğlence: Özne

İstanbul'da: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kahkaha (i) / ve (be) / eğlence (i): Bağlama grubu

467) Anadolu da Katircioğlu'nun yumruğu altında gözyaşı ve matem yaşıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

yaşıyordu: Yükleme

Anadolu da: Özne

Katircioğlu'nun yumruğu altında: Yer tamlayıcısı

gözyaşı ve matem: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

Katircioğlu'nun yumruğu (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Katircioğlu'nun (ty) / yumruğu (tn): Belirtili isim tamlaması

gözyaşı (i) / ve (be) / matem (i): Bağlama grubu

468) Bu his ve hırsıla bunalan Ahmet Paşa nihayet, ormanda rastladığı gözcüden haber aldı ki Haydaroğlu uzaklarda değil, belki ikinci ötesi karşılaşmak mümkün olur...

Cümlelerin Öğeleri

haber aldı: Yükleme

bu his ve hırsıla bunalan Ahmet Paşa: Özne

nihayet: Zarf

ormanda rastladığı gözcüden: Yer tamlayıcısı

ki: Cümle dışı öge

değil (-dir): Yüklem

Haydaroğlu: Özne

uzaklarda: Yer tamlayıcısı

mümkün olur: Yüklem

karşılaşmak: Özne

belki: Zarf

ikindi ötesi: Zarf

Kelime Grupları

haber (i) / al- (f): Birleşik fiil

bu his ve hırsla bunalan (s) / Ahmet Paşa (i): Sıfat tamlaması

bu his ve hırsla (z) / bunalan (y): Sıfat-fiil grubu

bu (s) / his ve hırs (i): Sıfat tamlaması

his (i) / ve (be) / hırs (i): Bağlama grubu

ormanda rastladığı (s) / gözcü (i): Sıfat tamlaması

ormanda (yt) / rastladığı (y): Sıfat-fiil grubu

mümkün (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

ikindi (ty) / ötesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

469) Derhal tertibat alındı.

Cümlelerin Öğeleri

alındı: Yüklem

tertibat: Özne

derhal: Zarf

470) Cenge hazırlanan yeniçeriler saf saf yürümeye başladılar ve gerçek ikindiye bile erişilemedi.

Cümlelerin Ögeleri

başladılar: Yüklem

cece hazırlanan yeniçeriler: Özne

saf saf: Zarf

yürümeye: Yer tamlayıcısı

erişilemedi: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

gerçek ikindiye bile: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

cece hazırlanan (s) / yeniçeriler (i): Sıfat tamlaması

cece (yt) / hazırlanan (y): Sıfat-fiil grubu

saf (i) / saf (i): Tekrar grubu

gerçek ikindiye (i) / bile (çe): Edat grubu

gerçek (s) / ikindi (i): Sıfat tamlaması

471) Sırtın nihayetinden Haydaroglu'nun yârânı gözükte.

Cümlelerin Ögeleri

gözükte: Yüklem

Haydaroglu'nun yârânı: Özne

sırtın nihayetinden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Haydaroglu'nun (ty) / yârânı (tn): Belirtili isim tamlaması

sırtın (ty) / nihayeti (tn): Belirtili isim tamlaması

472) Güneşin altında parlayan miğferler, ışıldayan pala bilezikleri seçiliyordu.

Cümlelerin Ögeleri

seçiliyordu: Yüklem

güneşin altında parlayan miğferler, ışıldayan pala bilezikleri: Özne

Kelime Grupları

güneşin altında parlayan (s) / miğferler (i): Sıfat tamlaması

güneşin altında (yt) / parlayan (y): Sıfat-fiil grubu

güneşin (ty) / altı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) ısıldayan pala bilezikleri: İyelik grubu

ısıldayan (s) / pala bilezikler (i): Sıfat tamlaması

pala (ty) / bilezikler (tn): Belirtisiz isim tamlaması

473) Ve bir buçuk saat sonra kavgaya tutuştular.

Cümlelerin Öğeleri

tutuştular: Yüklem

(onlar): Özne

ve: Cümle dışı öge

bir buçuk saat sonra: Zarf

kavgaya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir buçuk saat (i) / sonra (çe): Edat grubu

bir buçuk (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / buçuk (i): Sıfat tamlaması

474) Ahmet Paşa yiğitlerine hitap ediyordu:

-Ha bre koç yiğitler!

Cümlelerin Öğeleri

hitap ediyordu: Yüklem

Ahmet Paşa: Özne

yiğitlerine: Yer tamlayıcısı

ha bre koç yiğitler: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

Ha bre koç yiğitler: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

hitap (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(onun) yiğitleri: İyelik grubu

ha bre (ü) / koç yiğitler (i): Ünlem grubu

koç (s) / yiğitler (i): Sıfat tamlaması

475) Yalnız birkaç sancağı değil, koca bir devlet, kurtaracaksınız!

Cümlelerin Öğeleri

kurtaracaksınız: Yüklem

(siz): Özne

yalnız birkaç sancağı değil koca bir devlet: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

birkaç (s) / sancak (i): Sıfat tamlaması

koca (s) / bir devlet (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / devlet (i): Sıfat tamlaması

476) Ve şakırdıyan palalar, kişneyen atlar, çınlayan kalkanlar ve sıkılan kuburlar arasında tek tük insanlar düşüyorlar ve sahibi ölmüş atlar, başıboş, ürkek bir çılgınlıkla öteye beriye kaçıyorlardı..

Cümlelerin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

düşüyorlar: Yüklem

tek tük insanlar: Özne

şakırdıyan palalar, kişneyen atlar, çınlayan kalkanlar ve sıkılan kuburlar arasında:

Yer tamlayıcısı

kaçıyorlardı: Yüklem

sahibi ölmüş atlar: Özne

ve: Cümle dışı öge

öteye beriye: Yer tamlayıcısı

başboş: Zarf

ürkek bir çılgınlıkla: Zarf

Kelime Grupları

tek tük (s) / insalar (i): Sıfat tamlaması

tek (i) / tük (i): Tekrar grubu

şakırdıyan palalar (ty) / kişneyen atlar (ty) / çınlayan kalkanlar ve sıkılan kuburlar (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

şakırdıyan (s) / palalar (i): Sıfat tamlaması

kişneyen (s) / atlar (i): Sıfat tamlaması

çınlayan kalkanlar (i) / ve (be) / sıkılan kuburlar (i): Bağlama grubu

çınlayan (s) / kalkanlar (i): Sıfat tamlaması

sıkılan (s) / kuburlar (i): Sıfat tamlaması

sahibi ölmüş (s) / atlar (i): Sıfat tamlaması

sahibi (n) / ölmüş (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) sahibi: İyelik grubu

öte (i) / beri (i): Tekrar grubu

ürkek (s) / bir çılgınlık (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / çılgınlık (i): Sıfat tamlaması

477) Nihayet paşanın adamlarından biri haykırdı:

-Bozgun!

Cümlelerin Öğeleri

haykırdı: Yüklem

nihayet: Zarf

paşanın adamlarından biri: Özne

bozgun: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

bozgun: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

paşanın (ty) / adamlarından biri (tn): Belirtili isim tamlaması

adamlarından (i) / biri (i): Kısaltma grubu

(onun) adamları: İyelik grubu

478) Bozuldular...

Cümlelerin Ögeleri

bozuldular: Yüklem

(onlar): Özne

479) Bir diğeri:

-Perişan oldular!

Cümlelerin Ögeleri

(dedi): Yüklem

bir diğeri: Özne

perişan oldular: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

oldular: Yüklem

(onlar): Özne

perişan: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bir (s) / diğeri (i): Sıfat tamlaması

480) Kaçıyorlar...

Cümlelerin Ögeleri

kaçıyorlar: Yüklem

(onlar): Özne

481) Fi'l-hakika Haydaroğlu yârânı fena hâlde bozulmuş, kızgan üzeniği vuran dört nala kalkıyor, yayalar, kayalardan, yarlardan, çalılardan yamaçlardan atlayarak, tırmanarak kaçıyorlar ve Haydaroğlu, yağız atıyla en önde gidiyordu...

Cümlelerin Öğeleri

bozulmuş: Yüklem

fi'l-hakika: Cümle dışı öge

Haydaroğlu yârânı: Özne

fena hâlde: Zarf

dört nala kalkıyor: Yüklem

kızgan üzeniği vuran: Özne

kaçıyorlar: Yüklem

yayalar: Özne

kayalardan, yarlardan, çalılardan yamaçlardan atlayarak: Zarf

tırmanarak: Zarf

ve: Cümle dışı öge

gidiyordu: Yüklem

Haydaroğlu: Özne

yağız atıyla: Zarf

en önde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Haydaroğlu (ty) / yârânı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

fena (s) / hâl (i): Sıfat tamlaması

dört nala (i) / kalk- (f): Birleşik fiil

kızgan üzeniği (n) / vuran (y): Sıfat-fiil grubu

kızgan (s) / üzeniği (i): Sıfat tamlaması

kayalardan (yt) / yarlardan (yt) / çalılardan (yt) / yamaçlardan (yt) / atlayarak (y):

Zarf-fiil grubu

(onun) yağız atı: İyelik grubu

yağız (s) / at (i): Sıfat tamlaması

en (s) / ön (i): Sıfat tamlaması

482) Ahmet Paşa memnun ve muvaffak gülümsüyor...

ve:

-Çok şükür! Çok şükür! diyordu.

Cümlelerin Öğeleri

gülümsüyor: Yüklem

Ahmet Paşa: Özne

memnun ve muvaffak: Zarf

diyordu: Yüklem

çok şükür, çok şükür: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

ve: Cümle dışı öge

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

çok şükür: Cümle dışı öge

çok şükür: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

memnun (i) / ve (be) / muvaffak (i): Bağlama grubu

çok (s) / şükür (i): Sıfat tamlaması

çok (s) / şükür (i): Sıfat tamlaması

483) Devleti kurtarıyoruz.

Cümlelerin Öğeleri

kurtarıyoruz: Yüklem

(biz): Özne

devleti: Belirtili nesne

484) Yarım saate varmadan cenk meydanında kimseler, paşanın maiyetinden maada kimseler kalmamıştı.

Cümlelerin Öğeleri

kalmamıştı: Yüklem

kimseler: Özne

yarım saate varmadan: Zarf

cenk meydanında: Yer tamlayıcısı

paşanın maiyetinden maada kimseler: Özne

Kelime Grupları

yarım saate (yt) / varmadan (y): Zarf-fiil grubu

yarım (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

cenk (ty) / meydanı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

paşanın maiyetinden maada (s) / kimseler (i): Sıfat tamlaması

paşanın maiyetinden (i) / maada (çe): Edat grubu

paşanın (ty) / maiyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

485) Yaralıları toplandı, ölüleri defnedildi ve bir müddet sonra fırka ovaya doğru inmeye başladı...

Cümlelerin Öğeleri

toplandı: Yüklem

yaralıları: Özne

defnedildi: Yüklem

ölüleri: Özne

ve: Cümle dışı öge

başladı: Yüklem

fırka: Özne

bir müddet sonra: Zarf

ovaya doğru: Zarf

inmeye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir müddet (i) / sonra (çe): Edat grubu

bir (s) / müddet (i): Sıfat tamlaması

ovaya (i) / doğru (çe): Edat grubu

486) Grubun son ve sarı yıldızları altında sakın ve hafif bir sis içine boğulan koca Sandıklı Ovası görülüyordu.

Cümlelerin Öğeleri

görülyordu: Yüklemler

sakın ve hafif bir sis içine boğulan koca Sandıklı Ovası: Özne

grubun son ve sarı yıldızları altında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

sakın ve hafif bir sis içine boğulan (s) / koca Sandıklı Ovası (i): Sıfat tamlaması

sakın ve hafif bir sis içine (yt) / boğulan (y): Sıfat-fiil grubu

sakın ve hafif bir sis (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

sakın ve hafif (s) / bir sis (i): Sıfat tamlaması

sakın (i) / ve (be) / hafif (i): Bağlama grubu

bir (s) / sis (i): Sıfat tamlaması

koca (s) / Sandıklı Ovası (i): Sıfat tamlaması

grubun son ve sarı yıldızları (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

grubun (ty) / son ve sarı yıldızları (tn): Belirtili isim tamlaması

son ve sarı (s) / yıldızlar (i): Sıfat tamlaması

son (i) / ve (be) / sarı (i): Bağlama grubu

487) Alaca karanlık basmadan ovaya vardılar.

Cümlelerin Öğeleri

vardılar: Yüklemler

(onlar): Özne

alaca karanlık basmadan: Zarf

ovaya: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

alaca karanlık (n) / basmadan (y): Zarf-fiil grubu

488) Paşanın niyeti orada gecelemeikti:

Cümlelerin Ögeleri

gecelemeikti: Yüklem

paşanın niyeti: Özne

orada: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

paşanın (ty) / niyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

489) -Sabah gözüyle artlarına düşeriz.

diyordu...

Cümlelerin Ögeleri

diyordu: Yüklem

(o): Özne

sabah gözüyle artlarına düşeriz: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

artlarına düşeriz: Yüklem

biz: Özne

sabah gözüyle: Zarf

Kelime Grupları

ardına düş-: Bi

sabah (ty) / gözü (tn): Belirtisiz isim tamlaması

490) Artık bu kadar bozulduktan sonra bir daha yollarını doğrultamayacaklarına kani idi.

Cümlelerin Ögeleri

kani idi: Yükleme

(o): Özne

bir daha yollarını doğrultamayacaklarına: Yer tamlayıcısı

artık: Zarf

bu kadar bozulduktan sonra: Zarf

Kelime Grupları

bir daha (z) / yollarını (n) / doğrultamayacaklarına (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

(onların) yolları: İyelik grubu

bu kadar bozulduktan (i) / sonra (çe): Edat grubu

bu (i) / kadar (çe): Edat grubu

491) Ovanın münasip bir mahallinde otağ kuruldu, yorgun ve cenkleşmiş asker istirahate çok muhtaçtı.

Cümlelerin Ögeleri

kuruldu: Yükleme

otağ: Özne

ovanın münasip bir mahallinde: Yer tamlayıcısı

istihate: Yer tamlayıcısı

çok: Zarf

muhtaçtı: Yükleme

yorgun ve cenkleşmiş asker: Özne

Kelime Grupları

ovanın (ty) / münasip bir mahalli (tn): Belirtili isim tamlaması

münasip (s) / bir mahal (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / mahal (i): Sıfat tamlaması

yorgun ve cenkleşmiş (s) / asker (i): Sıfat tamlaması

yorgun (i) / ve (be) / cenkleşmiş (i): Bağlama grubu

492) Paşanın gözlerinden uyku akıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

akıyordu: Yükleme

uyku: Özne

paşanın gözlerinden: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

paşanın (ty) / gözleri (tn): Belirtili isim tamlaması

493) Birkaç lokma yenildikten ve yatsı namazı kılındıktan sonra açık ordugaha yavaş yavaş ağırlaşan bir sükût çökmeğe başlamıştı.

Cümlelerin Öğeleri

başlamıştı: Yükleme

yavaş yavaş ağırlaşan bir sükût: Özne

açık ordugaha: Yer tamlayıcısı

birkaç lokma yenildikten ve yatsı namazı kılındıktan sonra: Zarf

çökmeğe: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

yavaş yavaş ağırlaşan (s) / bir sükût (i): Sıfat tamlaması

yavaş yavaş (z) / ağırlaşan (y): Sıfat-fiil grubu

yavaş (i) / yavaş (i): Tekrar grubu

bir (s) / sükût (i): Sıfat tamlaması

açık (s) / ordugâh (i): Sıfat tamlaması

birkaç lokma yenildikten (i) / ve yatsı namazı kılındıktan (i) / sonra (çe): Edat grubu

birkaç lokma (n) / yenildik (y): Sıfat-fiil grubu

birkaç (s) / lokma (i): Sıfat tamlaması

yatsı namazı kılındık (y): Sıfat-fiil grubu

yatsı namazı (i) / kıl- (yf): Birleşik fiil

yatsı (ty) / namazı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

494) Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde bekleyen nöbetçilerin müteharrik gölgelerinden başka bir şey yoktu.

Cümlelerin Ögeleri

yoktu: Yüklem

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde bekleyen nöbetçilerin müteharrik gölgelerinden başka bir şey: Özne

Kelime Grupları

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde bekleyen nöbetçilerin müteharrik gölgelerinden başka (s) / bir şey (i): Sıfat tamlaması

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde bekleyen nöbetçilerin müteharrik gölgelerinden (i) / başka (çe): Edat grubu

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde bekleyen nöbetçilerin (ty) / müteharrik gölgeleri (tn): Belirtili isim tamlaması

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde bekleyen (s) / nöbetçiler (i): Sıfat tamlaması

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın ötesinde berisinde (yt) / bekleyen (y): Sıfat-fiil grubu

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan ordugahın (ty) / ötesi berisi (tn): Belirtili isim tamlaması

Ay'ın hafif ziyaları altında uyuyan (s) / ordugah (i): Sıfat tamlaması

Ay'ın hafif ziyaları altında (yt) / uyuyan (y): Sıfat-fiil grubu

Ay'ın hafif ziyaları (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Ay'ın (ty) / hafif ziyaları (tn): Belirtili isim tamlaması

hafif (s) / ziyalar (i): Sıfat tamlaması

müteharrik (s) / gölgeler (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

495) Bir aralık uzun giden bir hendeğin kenarında gölgeden bir şekil peyda oldu:

Cümlelerin Öğeleri

peyda oldu: Yüklem

gölgeden bir şekil: Özne

bir aralık: Zarf

uzun giden bir hendeğin kenarında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

peyda (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

gölgeden (i) / bir şekil (i): Kısaltma grubu

bir (s) / şekil (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / aralık (i): Sıfat tamlaması

uzun giden bir hendeğin (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

uzun giden (s) / bir hendek (i): Sıfat tamlaması

uzun (z) / giden (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / hendek (i): Sıfat tamlaması

496) -Kimdir o!

Cümlelerin Öğeleri

kimdir: Yüklem

(o): Özne

497) Cevap vermeyen gölge nöbetçinin yanına kadar sokuldu.

Cümlelerin Öğeleri

sokuldu: Yüklem

cevap vermeyen gölge: Özne

nöbetçinin yanına kadar: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

cevap vermeyen (s) / gölge (i): Sıfat tamlaması

cevap vermeyen (y): Sıfat-fiil grubu

cevap (i) / ver- (f): Birleşik fiil

nöbetçinin yanına (i) / kadar (çe): Edat grubu

nöbetçinin (ty) / yanı (tn): Belirtili isim tamlaması

498) On dakika kadar görüşmeğe muvaffak oldu, birden iki gölge yan yana, oradan ayrıldılar, ordugaha doğru geliyorlardı.

Cümlelerin Öğeleri

muvaffak oldu: Yüklem

on dakika kadar: Zarf

(o): Özne

görüşmeğe: Yer tamlayıcısı

ayrıldılar: Yüklem

birden: Zarf

iki gölge: Özne

yan yana: Zarf

oradan: Yer tamlayıcısı

geliyorlardı: Yüklem

ordugaha doğru: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

muvaffak (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

on dakika (i) / kadar (çe): Edat grubu

on (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / gölge (i): Sıfat tamlaması

yan (i) / yana (i): Kısaltma grubu

ordugaha (i) / doğru (çe): Edat grubu

499) İki dakika geçti, ordugahın bu kenarında küçük bir dernek kurulmuş
fısıldaşıyordu:

Cümlelerin Öğeleri

geçti: Yüklem

iki dakika: Özne

kurulmuş: Zarf

fısıldaşıyordu: Yüklem

ordugahın bu kenarında: Yer tamlayıcısı

küçük bir dernek: Özne

Kelime Grupları

iki (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

ordugahın (ty) / bu kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / kenar (i): Sıfat tamlaması

küçük (s) / bir dernek (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / dernek (i): Sıfat tamlaması

500) -Haydaroğlu'nu, Katırcıoğlu'nu tanımazsınız.

Cümlelerin Öğeleri

tanımazsınız: Yüklem

(siz): Özne

Haydaroğlu'nu, Katırcıoğlu'nu: Belirtili nesne

501) Bu devlet zaten batıp gidiyor.

Cümlelerin Öğeleri

gidiyor: Yüklem

bu devlet: Özne

zaten: Zarf

batıp: Zarf

Kelime Grupları

bu (s) / devlet (i): Sıfat tamlaması

502) Onlar Anadolu'da yeni bir hükümlük kurmak istiyorlar.

Cümlelerin Öğeleri

istiyorlar: Yüklem

onlar: Özne

Anadolu'da yeni bir hükümlük kurmak: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

Anadolu'da (yt) / yeni bir hükümlük (n) / kurmak (y): İsim-fiil grubu

yeni (s) / bir hükümlük (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / hükümlük (i): Sıfat tamlaması

503) Siz hala sizi batıranların ardına düşmüş, Ahmet Paşa gibi bir herifin emriyle din kardeşlerinizi vurmağa savaşıyorsunuz.

Cümlelerin Öğeleri

siz: Özne

savaşıyorsunuz: Yüklem

hala: Zarf

sizi batıranların ardına düşmüş: Zarf

Ahmet Paşa gibi bir herifin emriyle: Zarf

din kardeşlerinizi vurmağa: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

sizi batıranların ardına (yt) / düşmüş (y): Sıfat-fiil grubu

sizi batıranların (ty) / ardı (tn): Belirtili isim tamlaması

sizi (yt) / batıran (y): Sıfat-fiil grubu

Ahmet Paşa gibi bir herifin (ty) / emri (tn): Belirtili isim tamlaması

Ahmet Paşa gibi (s) / bir herif (i): Sıfat tamlaması

Ahmet Paşa (i) / gibi (çe): Edat grubu

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

bir (s) / herif (i): Sıfat tamlaması

din kardeşlerinizi (n) / vurmak (y): İsim-fiil grubu

(sizin) din kardeşleriniz: İyelik grubu

din (ty) / kardeşleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

504) Hazreti Muhammed’imiz efendimiz bile küffar hak-sar ile cenkleşti, sizler ne mürteddliğe saptınız ki İslam ile vuruşmağa geldiniz.

Cümlelerin Öğeleri

cenkleşti: Yüklem

Hazreti Muhammed’imiz efendimiz bile: Özne

küffar hak-sar ile: Zarf

saptınız: Yüklem

sizler: Özne

ne mürteddliğe: Yer tamlayıcısı

ki: Cümle dışı öge

geldiniz: Yüklem

İslam ile vuruşmağa: Zarf

Kelime Grupları

Hazreti Muhammed’imiz efendimiz (i) / bile (çe): Edat grubu

(bizim) Hazreti Muhammed’imiz: İyelik grubu

(bizim) efendimiz: İyelik grubu

küffar hak-sar (i) / ile (çe): Edat grubu

küffar (s) / hak-sar (i): Sıfat tamlaması

ne (s) / mürteddlik (i): Sıfat tamlaması

İslam ile (z) / vuruşmak (y): İsim-fiil grubu

İslam (i) / ile (çe): Edat grubu

505) Foça önlerindeki kavga, Girit ateşi yetmez mi ki şimdi de Asitane ehl-i iman üzere saldırış ediyor.

Cümle Ögeleri

yetmez mi: Yüklem

Foça önlerindeki kavga, Girit ateşi: Özne

ki: Cümle dışı öge

şimdi de: Zarf

saldırış ediyor: Yüklem

Asitane: Özne

ehl-i iman üzere: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Foça önlerindeki (s) / kavga (i): Sıfat tamlaması

Foça (ty) / önleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Girit (ty) / ateşi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

saldırış (i) / et- (yf): Birleşik fiil

ehl-i iman (ty) / üzere (tn): Belirtisiz isim tamlaması

506) Bu kulaktan dolma nutuk on dakika daha sürdü ve bir rüzgâr sürat ve hiffetiyle bütün ordugâh yeniçerilerinin kulaklarına erişti.

Cümlelerin Ögeleri

sürdü: Yüklem

bu kulaktan dolma nutuk: Özne

on dakika daha: Zarf

ve: Cümle dışı öge

erişti: Yüklem

bir rüzgâr: Özne

sûrat ve hiffetiyle: Zarf

bütün ordugâh yeniçerilerinin kulaklarına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bu (s) / kulaktan dolma nutuk (i): Sıfat tamlaması

kulaktan dolma (s) / nutuk (i): Sıfat tamlaması

kulaktan (yt) / dolma (y): İsim-fiil grubu

on dakika (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

on (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / rüzgâr (i): Sıfat tamlaması

sûrat (i) / ve (be) / hiffet (i): Bağlama grubu

bütün (s) / ordugâh yeniçerilerinin kulakları (i): Sıfat tamlaması

ordugâh yeniçerilerinin (ty) / kulakları (tn): Belirtili isim tamlaması

ordugâh (ty) / yeniçerileri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

507) Fakat ocağın bir yarası vardı ki kimse bozamazdı.

Cümlelerin Öğeleri

vardı: Yüklem

ocağın bir yarası: Özne

fakat: Cümle dışı öge

bozamazdı: Yüklem

ki: Cümle dışı öge

kimse: Özne

Kelime Grupları

ocağın (ty) / bir yarası (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / yasa (i): Sıfat tamlaması

508) O hâlde başka bir tertip gerekti.

Cümlelerin Öğeleri

gerekti: Yüklem

başka bir tertip: Özne

o hâlde: Zarf

Kelime Grupları

başka (s) / bir tertip (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / tertip (i): Sıfat tamlaması

o (s) / hâl (i): Sıfat tamlaması

509) Herkes uyuya kalacaktı, zaten yorgun olan paşa da uyuyordu, sabaha karşı baskın olsun, bu hâlde uyuyanlar gafil avlanmış olacaktı...

Cümlelerin Öğeleri

uyuya kalacaktı: Yüklem

herkes: Özne

uyuyordu: Yüklem

zaten: Cümle dışı öge

yorgun olan paşa da: Özne

olsun: Yüklem

baskın: Özne

sabaha karşı: Zarf

gafil avlanmış olacaktı: Yüklem

bu hâlde uyuyanlar: Özne

Kelime Grupları

uyuya (i) / kal- (f): Birleşik fiil

yorgun olan (s) / Paşa (i): Sıfat tamlaması

yorgun (n) / olan (y): Sıfat-fiil grubu

sabaha (i) / karşı (çe): Edat grubu

bu hâlde (z) / uyuyan (y): Sıfat-fiil grubu

bu (s) / hâl (i): Sıfat tamlaması

gafil avlanmış (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

gafil avlanmış (y): Sıfat-fiil grubu

gafil (i) / avlan- (f): Birleşik fiil

510) Ne yasa bozulur, ne suç gelir...

Cümlelerin Öğeleri

bozulur: Yüklem

yasa: Özne

ne: Zarf

gelir: Yüklem

suç: Özne

ne: Zarf

511) Pekâlâ denilen bu hile aynı sirayetle etrafa yayıldı ve beş dakika sonra daha derin bir sükûnet ordugahı kaplarken ayın, hafif mai ziyaları altında uzayan, kıvrılan, kısalan gölgeli koyu siyah hayal hendeğin kenarından ileriye doğru kayıp oldu gitti...

Cümlelerin Öğeleri

yayıldı: Yüklem

pekâlâ denilen bu hile: Özne

etrafa: Yer tamlayıcısı

aynı sirayetle: Zarf

ve: Cümle dışı öge

kayıp oldu: Yüklem

gitti: Yüklem

beş dakika sonra: Zarf

daha derin bir sükûnet ordugahı kaplarken: Zarf

Ay'ın, hafif mai ziyaları altında uzayan, kıvrılan, kısalan gölgeli koyu siyah hayal:
Özne

hedeğin kenarından ileriye doğru: Zarf

Kelime Grupları

pekâlâ denilen (s) / bu hile (i): Sıfat tamlaması

pekâlâ (z) / denilen (y): Sıfat-fiil grubu

bu (s) / hile (i): Sıfat tamlaması

aynı (s) / sirayet (i): Sıfat tamlaması

kayıp (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

beş dakika (i) / sonra (çe): Edat grubu

beş (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

daha derin bir sükûnet (n) / ordugahı (yt) / kaplarken (y): Zarf-fiil grubu

daha derin (s) / bir sükûnet (i): Sıfat tamlaması

daha (s) / derin (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / sükûnet (i): Sıfat tamlaması

Ay'ın hafif mai ziyaları altında uzayan (s) / kıvrılan kısalan gölgeli koyu siyah hayal (i): Sıfat tamlaması

Ay'ın hafif mai ziyaları altında (yt) / uzayan (y): Sıfat-fiil grubu

Ay'ın hafif mai ziyaları (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Ay'ın (ty) / hafif mai ziyaları (tn): Belirtili isim tamlaması

hafif (s) / mai ziyalar (i): Sıfat tamlaması

mai (s) / ziyalar (i): Sıfat tamlaması

kıvrılan (s) / kısalan gölgeli koyu siyah hayal (i): Sıfat tamlaması

kısalan (s) / gölgeli koyu siyah hayal (i): Sıfat tamlaması

gölgeli (s) / koyu siyah hayal (i): Sıfat tamlaması

koyu (s) siyah / hayal (i): Sıfat tamlaması

koyu (s) / siyah (i): Sıfat tamlaması

hedeğin kenarından ileriye (i) / doğru (çe): Edat grubu

hedeğin (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

512) Seher yıldızı, sarı gözüyle gökten bakıyor ve tan yeri ağarmağa başlarken ordugahta bir velvele koptu:

Cümlenin Öğeleri

bakıyor: Yüklem

seher yıldızı: Özne

sarı gözüyle: Zarf

gökten: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

koptu: Yüklem

bir velvele: Özne

tan yeri ağarmağa başlarken: Zarf

ordugahta: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

seher (ty) / yıldızı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

sarı (s) / göz (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / velvele (i): Sıfat tamlaması

tan yeri (n) / ağarmağa (yt) / başlarken (y): Zarf-fiil grubu

tan (ty) / yeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

513) -Baskın!..

Cümlenin Öğeleri

baskın: Cümle dışı öge

514) İmdat!..

Cümlenin Öğeleri

imdat: Cümle dışı öge

515) Yetişin!..

Cümlenin Öğeleri

yetişin: Yükleme

(siz): Özne

516) Ha bre..!

Cümlenin Öğeleri

ha bre: Cümle dışı öge

517) Ha bre!..

Cümlenin Öğeleri

ha bre: Cümle dışı öge

518) Ve sahte bir silah şakırtısı ve boşa sıkılmış beş on el kuburun gürültüsü nihayet üç dakika sürdü.

Cümlenin Öğeleri

sürdü: Yükleme

sahte bir silah şakırtısı ve boşa sıkılmış beş on el kuburun gürültüsü: Özne

nihayet: Zarf

üç dakika: Zarf

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

sahte bir silah şakırtısı (i) / ve (be) / boşa sıkılmış beş on el kuburun gürültüsü (i):

Bağlama grubu

sahte bir silah (ty) / şakırtısı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

sahte (s) / bir silah (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / silah (i): Sıfat tamlaması

boşa sıkılmış beş on el kuburun (ty) / gürültüsü (tn): Belirtili isim tamlaması

boşa sıkılmış (s) / beş on el kuburu (i): Sıfat tamlaması

boşa (yt) / sıkılmış (y): Sıfat-fiil grubu

beş on (s) / el kuburu (i): Sıfat tamlaması

beş (i) / on (i): Sayı grubu

el (ty) / kuburu (tn): Belirtisiz isim tamlaması

üç (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

519) Henüz gözlerini ovuşturmaya vakit bulamayan Ahmet Paşa, etrafında bir sürü yabancı adam ve karşısında reis olduğu belli olan iri bir herif gördü:

Cümlelerin Öğeleri

gördü: Yüklem

henüz gözlerini ovuşturmaya vakit bulamayan Ahmet Paşa: Özne

etrafında: Yer tamlayıcısı

bir sürü yabancı adam: Belirtisiz nesne

ve: Cümle dışı öge

karşısında: Yer tamlayıcısı

reis olduğu belli olan iri bir herif: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

henüz gözlerini ovuşturmaya vakit bulamayan (s) / Ahmet Paşa (i): Sıfat tamlaması

henüz (z) / gözlerini ovuşturmaya (yt) / vakit (n) / bulamayan (y): Sıfat-fiil grubu

gözlerini (n) / ovuşturmak (y): İsim-fiil grubu

(onun) gözleri: İyelik grubu

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

bir sürü (s) / yabancı adam (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / sürü (i): Sıfat tamlaması

yabancı (s) / adam (i): Sıfat tamlaması

(onun) karşısı: İyelik grubu

reis olduğu belli olan (s) / iri bir herif (i): Sıfat tamlaması

reis olduğu (n) / belli olan (y): Sıfat-fiil grubu

reis (n) / olduğu (y): Sıfat-fiil grubu

belli (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

iri (s) / bir herif (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / herif (i): Sıfat tamlaması

520) -Kalk Paşa!

Cümlelerin Öğeleri

kalk: Yüklem

(sen): Özne

Paşa: Cümle dışı öge

521) Paşa kendine gelmeden, dışarıdaki gürültünün kulaklarında aks eden bu son cümlesini iyice anlayamadı:

Cümlelerin Öğeleri

anlayamadı: Yüklem

Paşa: Özne

kendine gelmeden: Zarf

dışarıdaki gürültünün kulaklarında aks eden bu son cümlesini: Belirtili nesne

iyice: Zarf

Kelime Grupları

kendine (yt) / gelmeden (y): Zarf-fiil grubu

dışarıdaki gürültünün (ty) / kulaklarında aks eden bu son cümlesi (tn): Belirtili isim tamlaması

dışarıdaki (s) / gürültü (i): Sıfat tamlaması

kulaklarında aks eden (s) / bu son cümle (i): Sıfat tamlaması

kulaklarında (yt) / aks eden (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) kulakları: İyelik grubu

aks (i) / et- (yf): Birleşik fiil

bu (s) / son cümle (i): Sıfat tamlaması

son (s) / cümle (i): Sıfat tamlaması

522) -Kalk diyorum sana bre Paşa!

Cümlenin Öğeleri

diyorum: Yüklem

(ben): Özne

kalk: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

sana: Yer tamlayıcısı

bre Paşa: Cümle dışı öge

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

kalk: Yüklem

(sen): Özne

Kelime Grupları

bre (ü) / Paşa (i): Ünlem grubu

523) Karşındakini tanımadın mı?

Cümlenin Öğeleri

tanımadın mı: Yüklem

(sen): Özne

karşındakini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

(senin) karşıdaki: İyelik grubu

524) Haydaroğlu...

Cümlenin Öğeleri

Haydaroğlu: Cümle dışı öge

525) Ahmet Paşa büyüyen gözlerle bu gürlere gibi söz söyleyene baktı.

Cümlenin Öğeleri

baktı: Yüklem

Ahmet Paşa: Özne

büyüyen gözlerle: Zarf

bu gürlər gibi söz söyleyene: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Ahmet (i) / Paşa (u): Ünvan grubu

büyüyen (s) / gözler (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / gürlər gibi söz söyleyen (i): Sıfat tamlaması

gürlər gibi (z) / söz (n) / söyleyen (y): Sıfat-fiil grubu

gürlər (i) / gibi (çe): Edat grubu

526) Artık kendi kendine kalkmağa lüzum yoktu.

Cümleinin Öğeleri

yoktu: Yükleme

lüzum: Özne

artık: Zarf

kendi kendine kalkmağa: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kendi kendine (z) / kalkmak (y): İsim-fiil grubu

kendi (i) / kendine (i): Kısaltma grubu

527) Onu tuttular, zorla kaldırdılar.

Cümleinin Öğeleri

tuttular: Yükleme

(onlar): Özne

onu: Belirtili nesne

kaldırdılar: Yükleme

zorla: Zarf

528) O zaman otağın kapısı içinde sadık uşağı Mustafa'nın maktul cesedini gördü.

Cümleinin Öğeleri

gördü: Yüklem

(o): Özne

o zaman: Zarf

otağın kapısı içinde: Yer tamlayıcısı

sadık uşağı Mustafa'nın maktul cesedini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

o (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

otağın kapısı (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

otağın (ty) / kapısı (tn): Belirtili isim tamlaması

sadık uşağı Mustafa'nın (ty) / maktul cesedi (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) sadık uşağı Mustafa: İyelik grubu

sadık uşak (s) / Mustafa (i): Sıfat tamlaması

sadık (s) / uşak (i): Sıfat tamlaması

maktul (s) / ceset (i): Sıfat tamlaması

529) İşi daha vuzuh ile anlamağa başladı.

Cümlelerin Öğeleri

başladı: Yüklem

(o): Özne

iş: Belirtili nesne

daha vuzuh ile: Zarf

anlamağa: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

daha vuzuh (i) / ile (çe): Edat grubu

daha (s) / vuzuh (i): Sıfat tamlaması

530) Yanında kendi maiyetinden kimseler yoktu.

Cümlelerin Öğeleri

yoktu: Yüklem

kendi maiyetinden kimseler: Özne

yanında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kendi maiyetinden (i) / kimseler (i): Kısaltma grubu

kendi (ty) / maiyeti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) yanı: İyelik grubu

531) Baskına uğradığını hissetti ve feci bir tevekkülle sıkılan ve bağlanan kollarını gelişigüzel terk eyledi...

Cümlenin geleri

hissetti: Yüklem

(o): Özne

baskına uğradığını: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı ge

terk eyledi: Yüklem

feci bir tevekkülle sıkılan ve bağlanan kollarını: Belirtili nesne

gelişigüzel: Zarf

Kelime Grupları

baskına (yt) / uğradığı (y): Sıfat-fiil grubu

terk (i) / eyle- (yf): Birleşik fiil

feci bir tevekkülle sıkılan ve bağlanan (s) / kollar (i): Sıfat tamlaması

feci bir tevekkülle sıkılan (i) / ve (be) / bağlanan (i): Bağlama grubu

feci bir tevekkülle (z) / sıkılan (y): Sıfat-fiil grubu

feci (s) / bir tevekkül (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / tevekkül (i): Sıfat tamlaması

532) Dışarı çıkarıldığı vakit güneş henüz ufukta idi.

Cümlelerin Öğeleri

ufukta idi: Yüklem

henüz: Zarf

güneş: Özne

dışarı çıkarıldığı vakit: Zarf

Kelime Grupları

dışarı çıkarıldığı (s) / vakit (i): Sıfat tamlaması

dışarı (yt) / çıkarıldığı (y): Sıfat-fiil grubu

533) Ordugâh dağılmış ve asker kâmilen Haydaroğlu yârânı tarafına bir küme olmuş kendisine bakıyorlardı.

Cümlelerin Öğeleri

dağılmış: Yüklem

ordugâh: Özne

ve: Cümle dışı öge

olmuş: Yüklem

asker: Özne

kâmilen: Zarf

Haydaroğlu yârânı tarafına: Yer tamlayıcısı

bir küme: Belirtisiz nesne

bakıyorlardı: Yüklem

kendisine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Haydaroğlu yârânı (ty) / tarafı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Haydaroğlu (ty) / yârânı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bir (s) / küme (i): Sıfat tamlaması

534) Fena hâlde canı sıkılan Paşa nihayet maiyetine seslendi:

Cümlelerin Öğeleri

seslendi: Yüklem

fena hâlde canı sıkılan Paşa: Özne

nihayet: Zarf

maiyyetine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

fena hâlde canı sıkılan (s) / Paşa (i): Sıfat tamlaması

fena hâlde (z) / canı sıkılan (y): Sıfat-fiil grubu

fena (s) / hâl (i): Sıfat tamlaması

canı (i) / sıkıl- (f): Birleşik fiil

(onun) maiyyeti: İyelik grubu

535) -Bu ne iştir bre hainler!

Cümlelerin Öğeleri

ne iştir: Yüklem

bu: Özne

bre hainler: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

ne (s) / iş (i): Sıfat tamlaması

bre (ü) / hainler (i): Ünlem grubu

536) Hepsi birden asabi ve çılgın cevap verdiler:

Cümlelerin Öğeleri

cevap verdiler: Yüklem

hepsi birden: Özne

asabi ve çılgın: Zarf

Kelime Grupları

cevap (i) / ver- (f): Birleşik fiil

hepsi (i) / birden (çe): Edat grubu

asabi (i) / ve (be) / çılgın (i): Bağlama grubu

537) -Hain sensin!

Cümlelerin Öğeleri

sensin: Yüklem

hain: Özne

538) Biz ehl-i İslâm, ehl-i şeriatla cenk etmesini istemezük!

Cümlelerin Öğeleri

istemezük: Yüklem

biz: Özne

ehl-i İslâm, ehl-i şeriatla cenk etmesini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

ehl-i İslâm, ehl-i şeriatla (z) / cenk etme (y): İsim-fiil grubu

cenk (i) / et- (yf): Birleşik fiil

539) Paşa hilenin mahiyetini daha kat'î ve sarîh anladı ve sordu:

- Bunlar mı ehl-i şeriat!

Cümlelerin Öğeleri

anladı: Yüklem

Paşa: Özne

hilenin mahiyetini: Belirtili nesne

daha kat'î ve sarîh: Zarf

bunlar mı ehl-i şeriat: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

sordu: Yüklem

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

bunlar mı: Yüklem

ehl-i şeriat: Özne

Kelime Grupları

hilenin (ty) / mahiyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

daha (s) / kat'ı ve sarıh (i): Sıfat tamlaması

kat'ı (i) / ve (be) / sarıh (i): Bağlama grubu

540) Ve hakarete uğramış gibi hiddet eden Haydaroglu Paşa'yı ensesine derhal bir sille aşk ederek yere kapattı ve:

-Beğenemedin mi Paşa?

diye haykırdı.

Cümlelerin Ögeleri

ve: Cümle dışı öge

yere kapattı: Yüklem

hakarete uğramış gibi hiddet eden Haydaroglu: Özne

paşayı: Belirtili nesne

ensesine derhal bir sille aşk ederek: Zarf

ve: Cümle dışı öge

haykırdı: Yüklem

beğenemedin mi Paşa diye: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Ögeleri

beğenemedin mi: Yüklem

(sen): Özne

Paşa: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

yere (i) / kapat- (f): Birleşik fiil

hakarete uğramış gibi hiddet eden (s) / Haydaroglu (i): Sıfat tamlaması

hakarete uğramış gibi (z) / hiddet eden (y): Sıfat-fiil grubu

hakarete uğramış (i) / gibi (çe): Edat grubu

hakarete (yt) / uğramış (y): Sıfat-fiil grubu

hiddet (i) / et- (yf): Birleşik fiil

ensesine (yt) / derhal (z) / bir sille (n) / aşk ederek (y): Zarf-fiil grubu

(onun) ensesi: İyelik grubu

bir (s) / sille (i): Sıfat tamlaması

aşk (i) / et- (yf): Birleşik fiil

541) -Ümmet-i Muhammed'i birbirine kırdıracağınıza...

Cümlelerin Öğeleri

Ümmet-i Muhammed'i birbirine kırdıracağınıza: Cümle dışı öge

542) Ahmet Paşa korkunç bir gayz işareti gibi şişen mor dudakları üzerinde acı bir tebessümle mukabele etti.

Cümlelerin Öğeleri

mukabele etti: Yüklem

Ahmet Paşa: Özne

korkunç bir gayz işareti gibi şişen mor dudakları üzerinde acı bir tebessümle: Zarf

Kelime Grupları

mukabele (i) / et- (yf): Birleşik fiil

korkunç bir gayz işareti gibi şişen mor dudakları üzerinde (i) / acı bir tebessüm (i):

Kısaltma grubu

korkunç bir gayz işareti gibi şişen mor dudakları (ty) / üzeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) korkunç bir gayz işareti gibi şişen mor dudakları: İyelik grubu

korkunç bir gayz işareti gibi şişen (s) / mor dudaklar (i): Sıfat tamlaması

korkunç bir gayz işareti gibi (z) / şişen (y): Sıfat-fiil grubu

korkunç bir gayz işareti (i) / gibi (çe): Edat grubu

korkunç (s) / bir gayz işareti (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / gayz işareti (i): Sıfat tamlaması

gayz (ty) / işareti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

mor (s) / dudaklar (i): Sıfat tamlaması

acı (s) / bir tebessüm (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / tebessüm (i): Sıfat tamlaması

543) -Soydurun şu nâ-bekârı!

Cümlelerin Öğeleri

soydurun: Yüklem

(siz): Özne

şu nâ-bekârı: Belirtili nesne

Kelime Grupları

şu (s) / nâ-bekâr (i): Sıfat tamlaması

544) Haydaroglu'nun emri derhal infaz olundu.

Cümlelerin Öğeleri

infaz olundu: Yüklem

Haydaroglu'nun emri: Özne

derhal: Zarf

Kelime Grupları

infaz (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

Haydaroglu'nun (ty) / emri (tn): Belirtili isim tamlaması

545) Paşayı çırılçıplak soydular ve vücudunun her tarafına tükürdüler, çamur attılar, at tersi buladılar.

Cümlelerin Öğeleri

soydular: Yüklem

(onlar): Özne

paşayı: Belirtili nesne

çırılçıplak: Zarf

ve: Cümle dışı öge

tükürdüler: Yüklem

vücudunun her tarafına: Yer tamlayıcısı

attılar: Yüklem

çamur: Belirtisiz nesne

buladılar: Yüklem

at tersi: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

vücudunun (ty) / her tarafı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) vücudu: İyelik grubu

her (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

at (ty) / tersi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

546) Haydaroğlu gülüyor ve istihza ediyordu:

Cümlelerin Öğeleri

gülüyor: Yüklem

Haydaroğlu: Özne

ve: Cümle dışı öge

istihza ediyordu: Yüklem

Kelime Grupları

istihza (i) / et- (yf): Birleşik fiil

547)-Bre nâ-bekâr!

Cümlelerin Öğeleri

bre nâ-bekâr: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bre (ü) / nâ-bekâr (i): Ünlem grubu

548) Bre kâfir!

Cümlelerin Öğeleri

bre kâfir: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bre (ü) / kâfir (i): Ünlem grubu

549) Bre Paşa!

Cümlelerin Öğeleri

bre paşa: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bre (ü) / paşa (i): Ünlem grubu

550) Sen hiç duymadın mı ki bu diyarda bir Haydaroğlu, bir Katırcıoğlu var?

Cümlelerin Öğeleri

duymadın mı: Yüklem

sen: Özne

hiç: Zarf

ki: Cümle dışı öge

var: Yüklem

bir Haydaroğlu, bir Katırcıoğlu: Özne

bu diyarda: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / Haydaroğlu (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / Katırcıoğlu (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / diyar (i): Sıfat tamlaması

551) Seni bu kıyafetle Asitane'ye göndereyim de var, oradakilere de kıssa eyle...

Cümlelerin Öğeleri

göndereyim: Yüklem

(ben): Özne

seni: Belirtili nesne

de: Cümle dışı öge

bu kıyafetle: Zarf

Asitane'ye: Yer tamlayıcısı

var: Yüklem

kıssa eyle: Yüklem

(sen): Özne

oradakilere de: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bu (s) / kıyafet (i): Sıfat tamlaması

kıssa (i) / eyle- (yf): Birleşik fiil

552) Onlar da senden hisse alalar...

Cümlelerin Öğeleri

alalar: Yüklem

onlar da: Özne

hisse: Belirtisiz nesne

senden: Yer tamlayıcısı

553) Sonra yan tarafa döndü ve haykırdı:

-En kötü, cılız, uyuz, işe yaramaz bir beygir bulun!

Cümlelerin Öğeleri

döndü: Yüklem

(o): Özne

sonra: Zarf

yan tarafa: Yer tamlayıcısı

haykırdı: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

en kötü, cılız, uyuz, işe yaramaz bir beygir bulun: Zarf (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlenin Öğeleri

bulun: Yüklem

(siz): Özne

en kötü, cılız, uyuz, işe yaramaz bir beygir: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

yan (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

en kötü (s) / cılız (s) / uyuz (s) / işe yaramaz bir beygir (i): Sıfat tamlaması

en (s) / kötü (i): Sıfat tamlaması

işe yaramaz (s) / bir beygir (i): Sıfat tamlaması

işe yaramaz (y): Sıfat-fiil grubu

işe (i) / yara- (f): Birleşik fiil

bir (s) / beygir (i): Sıfat tamlaması

554) Ve beygir bulununcaya kadar Ahmet Paşa tükürük ve küfür ve şetm altında bekledi...

Cümlenin Öğeleri

ve: Cümle dışı öge

bekledi: Yüklem

Ahmet Paşa: Özne

ve: Cümle dışı öge

beygir bulununcaya kadar: Zarf

tükürük ve küfür ve şetm altında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

beygir bulununcaya (i) / kadar (çe): Edat grubu

tükürük ve küfür ve şetm (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

tükürük (i) / ve (be) / küfür (i) / ve (be) / şetm (i): Bağlama grubu

555) Hayvanı buldular, paşanın kavuğundaki sarıktan bir yular yaptılar, paşayı bu beygire bindirdiler ve yanına iki kılavuz verdiler Haydaroğlu, kılavuzlara tembih etti:

Cümlelerin Öğeleri

buldular: Yüklem

(onlar): Özne

hayvanı: Belirtili nesne

yaptılar: Yüklem

paşanın kavuğundaki sarıktan: Yer tamlayıcısı

bir yular: Belirtisiz nesne

bindirdiler: Yüklem

paşayı: Belirtili nesne

bu beygire: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

verdiler: Yüklem

yanına: Yer tamlayıcısı

iki kılavuz: Belirtisiz nesne

tembih etti: Yüklem

Haydaroğlu: Özne

kılavuzlara: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

paşanın kavuğundaki (s) / sarık (i): Sıfat tamlaması

paşanın (ty) / kavuğu (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / yular (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / beygir (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / kılavuz (i): Sıfat tamlaması

tembih (i) / et- (yf): Birleşik fiil

556) Son konağa kadar geçirirsiniz ve orada köylüye tembih kılarırsınız ki kimse buna ne urba, ne binek vermesin.

Cümlelerin Öğeleri

geçirirsiniz: Yüklem

(siz): Özne

son konağa kadar: Zarf

ve: Cümle dışı öge

tembih kılarırsınız: Yüklem

orada: Yer tamlayıcısı

köylüye: Yer tamlayıcısı

ki: Cümle dışı öge

vermesin: Yüklem

kimse: Özne

buna: Yer tamlayıcısı

ne urba, ne binek: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

son konağa (i) / kadar (çe): Edat grubu

son (s) / konak (i): Sıfat tamlaması

tembih (i) / kıl- (yf): Birleşik fiil

ne (be) / urba (i), ne (be) / binek (i): Bağlama grubu

557) Birer parça ekmek kafidir.

Cümlelerin Öğeleri

kafidir: Yüklem

birer parça ekmek: Özne

Kelime Grupları

birer parça (s) / ekmek (i): Sıfat tamlaması

birer (s) / parça (i): Sıfat tamlaması

558) Kimse ki bu fermana karşı kor, hali yamandır.

Cümlelerin Öğeleri

karşı kor: Yüklem

kimse ki

bu fermana: Yer tamlayıcısı

yamandır: Yüklem

hâli: Özne

Kelime Grupları

karşı (i) / koy- (f): Birleşik fiil

bu (s) / ferman (i): Sıfat tamlaması

(onun) hâli: İyelik grubu

559) Böylece bildiresin.

Cümlelerin Öğeleri

bildiresin: Yüklem

(sen): Özne

böylece: Zarf

560) Ve paşayı İstanbul sınırına kadar kılavuzlasınlar...

Cümlelerin Öğeleri

kılavuzlasınlar: Yüklem

(onlar): Özne

paşayı: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

İstanbul sınırına kadar: Zarf

Kelime Grupları

İstanbul sınırına (i) / kadar (çe): Edat grubu

İstanbul (ty) / sınırı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

561) Ahmet Paşa, canlı bir cenaze gibi ordugahın ortasından geçerken her nefer ve her dudak alay ediyor ve tükürüyor idi.

Cümlelerin Öğeleri

alay ediyor: Yüklem

tükürüyor idi: Yüklem

her nefer ve her dudak: Özne

Ahmet Paşa canlı bir cenaze gibi ordugahın ortasından geçerken: Zarf

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

alay (i) / et- (yf): Birleşik fiil

her nefer (i) / ve (be) / her dudak (i): Bağlama grubu

her (s) / nefer (i): Sıfat tamlaması

her (s) / dudak (i): Sıfat tamlaması

Ahmet Paşa (ö) / canlı bir cenaze gibi (z) / ordugahın ortasından (yt) / geçerken (y):
Zarf-fiil grubu

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

canlı bir cenaze (i) / gibi (çe): Edat grubu

canlı (s) / bir cenaze (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / cenaze (i): Sıfat tamlaması

ordugahın (ty) / ortası (tn): Belirtili isim tamlaması

562) O esnada ordugâhın kenarında bir gürültü oldu.

Cümlelerin Öğeleri

oldu: Yüklem

bir gürültü: Özne

o esnada: Zarf

ordugahın kenarında: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bir (s) / gürültü (i): Sıfat tamlaması

o (s) / esna (i): Sıfat tamlaması

ordugahın (ty) / kenarı (tn): Belirtili isim tamlaması

563) Herkes o tarafa baktılar, sebebi anlaşıldı.

Cümlelerin Ögeleri

baktılar: Yüklem

herkes: Özne

o tarafa: Yer tamlayıcısı

anlaşıldı: Yüklem

sebebi: Özne

Kelime Grupları

o (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

(onun) sebebi: İyelik grubu

564) Katırcıoğlu, takımıyla dörtmala geliyordu.

Cümlelerin Ögeleri

geliyordu: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

takımıyla: Zarf

dörtmala: Zarf

Kelime Grupları

(onun) takımı: İyelik grubu

565) Bir dakika sonra yetişti.

Cümlelerin Ögeleri

yetişti: Yüklem

(o): Özne

bir dakika sonra: Zarf

Kelime Grupları

bir dakika (i) / sonra (çe): Edat grubu

bir (s) / dakika (i): Sıfat tamlaması

566) Ve meseleyi anlar anlamaz atını Ahmet Paşa'ya doğru sürdü ve haykırdı:

Cümlelerin Öğeleri

sürdü: Yüklem

(o): Özne

ve: Cümle dışı öge

meseleyi anlar anlamaz: Zarf

atını: Belirtili nesne

Ahmet Paşa'ya doğru: Zarf

ve: Cümle dışı öge

haykırdı: Yüklem

Kelime Grupları

meseleyi (n) / anlar anlamaz (y): Zarf-fiil grubu

Ahmet Paşa'ya (i) / doğru (çe): Edat grubu

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

567) -İn bre hain!..

Cümlelerin Öğeleri

in: Yüklem

(sen): Özne

bre hain: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bre (ü) / hain (i): Ünlem grubu

568) İn bre nâ-bekâr!..

Cümlelerin Öğeleri

in: Yüklem

(sen): Özne

bre nâ-bekâr: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bre (ü) / nâ-bekâr (i): Ünlem grubu

569) Ve Haydaroğlu'na dönüp vâfir-i itâb eyledi:

Cümlelerin Öğeleri

vâfir-i itâb eyledi: Yüklem

(o): Özne

Haydaroğlu'na dönüp: Zarf

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

vâfir-i itâb (i) / eyle- (yf): Birleşik fiil

Haydaroğlu'na (yt) / dönüp (y): Zarf-fiil grubu

570) -Haydaroğlu bu ne iştir?

Cümlelerin Öğeleri

iştir: Yüklem

bu: Özne

ne: Zarf

Haydaroğlu: Cümle dışı öge

571) Sen ahmak, budala mı oldun?

Cümlelerin Öğeleri

oldun: Yüklem

sen: Özne

ahmak, budala mı: Belirtisiz nesne

572) Olmasan böyle eder misin?

Cümlenin Ögeleri

eder misin: Yüklem

(sen): Özne

olmasan: Zarf

böyle: Zarf

573) Hiç bu nâ-bekâr bırakılır mı?

Cümlenin Ögeleri

bırakılır mı: Yüklem

bu nâ-bekâr: Özne

hiç: Zarf

Kelime Grupları

bu (s) / nâ-bekâr (i): Sıfat tamlaması

574) Bu devletin yanına dönünce tekrar leşkerin düzer ve bizim üstümüze saldırır...

Cümlenin Ögeleri

düzer: Yüklem

bu: Özne

devletin yanına dönünce: Zarf

tekrar: Zarf

leşkerin: Belirtisiz nesne

ve: Cümle dışı öge

saldırır: Yüklem

bizim üstümüze: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

devletin yanına (yt) / dönünce (y): Zarf-fiil grubu

devletin (ty) / yanı (tn): Belirtili isim tamlaması

bizim (ty) / üstümüz (tn): Belirtili isim tamlaması

575) Sonra maiyetine haykırdı:

Cümlenin Öğeleri

haykırdı: Yüklem

(o): Özne

sonra: Zarf

maiyetine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(onun) maiyeti: İyelik grubu

576) -Şişleri!..

Cümlenin Öğeleri

şişleri: Cümle dışı öge

577) Zağlı şişleri!..

Cümlenin Öğeleri

zağlı şişleri: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

zağlı (ty) / şişleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

578) Hemen şişler geldi.

Cümlenin Öğeleri

geldi: Yüklem

şişler: Özne

hemen: Zarf

579) Katırcıoğlu bunlarla para vermeyen köylülerin gözlerini oyardı.

Cümlenin Öğeleri

oyardı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

bunlarla: Zarf

para vermeyen köylülerin gözlerini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

para vermeyen köylülerin (ty) / gözleri (tn): Belirtili isim tamlaması

para vermeyen (s) / köylüler (i): Sıfat tamlaması

para (n) vermeyen (y): Sıfat-fiil grubu

580) Şişler kızdırılmaya lüzum görülmeden, yere yatırılan paşanın gözlerine sokuldu.

Cümlelerin Öğeleri

sokuldu: Yüklem

şişler: Özne

kızdırılmaya lüzum görülmeden: Zarf

yere yatırılan paşanın gözlerine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kızdırılmaya (yt) / lüzum görülmeden (y): Zarf-fiil grubu

lüzum (i) / gör- (f): Birleşik fiil

yere yatırılan paşanın (ty) / gözleri (tn): Belirtili isim tamlaması

yere yatırılan (s) / Paşa (i): Sıfat tamlaması

yere (yt) / yatırılan (y): Sıfat-fiil grubu

581) Ve sonra palasını çeken Katırcıoğlu gülerek söylendi:

Cümlelerin Öğeleri

söylendi: Yüklem

palasını çeken Katırcıoğlu: Özne

sonra: Zarf

ve: Cümle dışı öge

gülerek: Zarf

Kelime Grupları

palasını çeken (s) / Katırcıoğlu (i): Sıfat tamlaması

palasını (n) / çeken (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) palası: İyelik grubu

582) -Şimdiye kadar bir devlet paşasının boynunu kesmemiştim, kısmet bugüne imiş...

Cümlelerin Öğeleri

kesmemiştim: Yüklem

(ben): Özne

şimdiye kadar: Zarf

bir devlet paşasının boynunu: Belirtili nesne

bugüne imiş: Yüklem

kısmet: Özne

Kelime Grupları

şimdiye (i) / kadar (çe): Edat grubu

bir devlet paşasının (ty) / boynu (tn): Belirtili isim tamlaması

bir (s) / devlet paşası (i): Sıfat tamlaması

devlet (ty) / paşası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

583) Bismillah!..

Cümlelerin Öğeleri

Bismillah: Cümle dışı öge

584) Bismillah!...

Cümlelerin Öğeleri

Bismillah: Cümle dışı öge

585) Bir hamlede, gözlerinden koyu kanlar sızan baygın paşanın talihsiz başı topraklar üzerine yuvarlandı.

Cümlelerin Öğeleri

yuvarlandı: Yüklem

gözlerinden koyu kanlar sızan baygın paşanın talihsiz başı: Özne

bir hamlede: Zarf

topraklar üzerine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

gözlerinden koyu kanlar sızan baygın paşanın (ty) / talihsiz başı (tn): Belirtili isim tamlaması

gözlerinden koyu kanlar sızan (s) / baygın Paşa (i): Sıfat tamlaması

gözlerinden (yt) / koyu kanlar (n) / sızan (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) gözleri: İyelik grubu

koyu (s) / kanlar (i): Sıfat tamlaması

baygın (s) / Paşa (i): Sıfat tamlaması

talihsiz (s) / baş (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / hamle (i): Sıfat tamlaması

topraklar (ty) / üzeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

586) Ve yârân seyir etmeye gelirken, Katırcıoğlu Haydaroğlu'na seslendi:

Cümlelerin Öğeleri

seslendi: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

yârân seyir etmeye gelirken: Zarf

ve: Cümle dışı öge

Haydaroğlu'na: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

yârân (ö) / seyir etmeye (yt) / gelirken (y): Zarf-fiil grubu

seyir etmek (y): İsim-fiil grubu

seyir (i) / et- (yf): Birleşik fiil

587) -Karnım çok aç ağa, gel de beraber lokma yiyelim...

Cümlelerin Ögeleri

aç (-dır): Yüklem

karnım: Özne

çok: Zarf

ağa: Cümle dışı öge

gel: Yüklem

de: Cümle dışı öge

(sen): Özne

iyelim: Yüklem

(biz): Özne

beraber: Zarf

lokma: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

(benim) karnım: İyelik grubu

588) Ahmet Paşa'nın artık boş kalan otağına doğru ağır ağır yürümeye başladılar...

Cümlelerin Ögeleri

başladılar: Yüklem

(onlar): Özne

Ahmet Paşa'nın artık boş kalan otağına doğru: Yer tamlayıcısı

ağır ağır: Zarf

yürümeye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Ahmet Paşa'nın artık boş kalan otağına (i) / doğru (çe): Edat grubu

Ahmet Paşa'nın (ty) / artık boş kalan otağı (tn): Belirtili isim tamlaması

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

artık boş kalan (s) / otak (i): Sıfat tamlaması

artık (z) / boş (z) / kalan (y): Sıfat-fiil grubu

ağır (i) / ağır (i): Tekrar grubu

589) Günler, haftalar, aylar geçiyordu.

Cümlelerin Öğeleri

geçiyordu: Yüklem

günler, haftalar, aylar: Özne

590) Her güneş, yeni bir yangınla, her grup yeni bir katliam ile doğup batıyordu...

Cümlelerin Öğeleri

batıyordu: Yüklem

her güneş: Özne

yeni bir yangınla: Zarf

her grup: Özne

yeni bir katliam ile: Zarf

doğup: Zarf

Kelime Grupları

her (s) / güneş (i): Sıfat tamlaması

yeni (s) / bir yangın (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / yangın (i): Sıfat tamlaması

her (s) / grup (i): Sıfat tamlaması

yeni bir katliam (i) / ile (çe): Edat grubu

yeni (s) / bir katliam (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / katliam (i): Sıfat tamlaması

591) Haydaroğlu'nun ölümünden sonra Katırcıoğlu büsbütün yalnız kalmış ve hakimiyetini, dehşetini her yana salmıştı...

Cümlelerin Öğeleri

kalmış: Yükleme

Katırcıoğlu: Özne

Haydaroglu'nun ölümünden sonra: Zarf

büsbütün yalnız: Zarf

ve: Cümle dışı öge

salmıştı: Yükleme

hakimiyetini, dehşetini: Belirtili nesne

her yana: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

Haydaroglu'nun ölümünden (i) / sonra (çe): Edat grubu

Haydaroglu'nun (ty) / ölümü (tn): Belirtili isim tamlaması

büsbütün (s) / yalnız (i): Sıfat tamlaması

(onun) hakimiyeti: İyelik grubu

(onun) dehşeti: İyelik grubu

her (s) / yan (i): Sıfat tamlaması

592) Esmâ'dan daha o vakitler bıkmıştı, bir gün ona dört aydır daha çocuk yapmadığı için kızmış ve boğazını sıkarak sarı kovuğun ötesine gömdürmüştü.

Cümlelerin Ögeleri

bıkmıştı: Yükleme

(o): Özne

Esmâ'dan: Yer tamlayıcısı

daha o vakitler: Zarf

kızmış: Yükleme

bir gün: Zarf

ona: Yer tamlayıcısı

dört aydır daha çocuk yapmadığı için: Zarf

ve: Cümle dışı öge

gömdürmüştü: Yüklem

boğazını sıkarak: Zarf

sarı kovuğun önüne: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

daha (s) / o vakitler (i): Sıfat tamlaması

o (s) / vakitler (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / gün (i): Sıfat tamlaması

dört aydır daha çocuk yapmadığı (i) / için (çe): Edat grubu

dört (i) / aydır (çe): Edat grubu

dört (s) / ay (i): Sıfat tamlaması

boğazını (n) / sıkarak (y): Zarf-fiil grubu

(onun) boğazı: İyelik grubu

sarı kovuğun (ty) / önü (tn): Belirtili isim tamlaması

sarı (s) / kovuk (i): Sıfat tamlaması

593) Yeni cariyeler, yeni kadınlar, yeni dilber masum Esmalar gelip geçiyordu.

Cümlelerin Öğeleri

geçiyordu: Yüklem

yeni cariyeler, yeni kadınlar, yeni dilber masum Esmalar: Özne

gelip: Zarf

Kelime Grupları

yeni (s) / cariyeler (i): Sıfat tamlaması

yeni (s) / kadınlar (i): Sıfat tamlaması

yeni (s) / dilber masum Esmalar (i): Sıfat tamlaması

dilber (s) / masum Esmalar (i): Sıfat tamlaması

masum (s) / Esmalar (i): Sıfat tamlaması

594) Bunların en dikkate şayan olanı her taraftaki servi sandıkların ve çini küplerin para ile dolması idi.

Cümlelerin Öğeleri

her taraftaki servi sandıkların ve çini küplerin para ile dolması idi: Yüklem

bunların en dikkate şayan olanı: Özne

Kelime Grupları

her taraftaki servi sandıkların ve çini küplerin (ty) / para ile dolması (tn): Belirtili isim tamlaması

her taraftaki (s) / servi sandıklar ve çini küpler (i): Sıfat tamlaması

her (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

servi sandıklar (i) / ve (be) / çini küpler (i): Bağlama grubu

servi (s) / sandıklar (i): Sıfat tamlaması

çini (s) / küpler (i): Sıfat tamlaması

para ile (z) / dolma (y): İsim-fiil grubu

para (i) / ile (çe): Edat grubu

bunların (ty) / en dikkate şayan olanı (tn): Belirtili isim tamlaması

en (s) / dikkate şayan olan (i): Sıfat tamlaması

dikkate (ty) / şayan olan (y): Sıfat-fiil grubu

595) Para çoğaldıkça arzu ve ihtiyaç çoğalıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

çoğalıyordu: Yüklem

arzu ve ihtiyaç: Özne

para çoğaldıkça: Zarf

Kelime Grupları

arzu (i) / ve (be) / ihtiyaç (i): Bağlama grubu

para (n) / çoğaldıkça (y): Zarf-fiil grubu

596) Bulunduğu diyar Katircioğlu'na yavaş yavaş dar gelmeye başlamıştı.

Cümlelerin Ögeleri

başlamıştı: Yükleme

bulunduğu diyor: Özne

Katırcıoğlu'na: Yer tamlayıcısı

yavaş yavaş: Zarf

dar gelmeye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bulunduğu (s) / diyor (i): Sıfat tamlaması

yavaş (i) / yavaş (i): Tekrar grubu

dar gelme: İsim-fiil grubu

dar (i) / gel- (f): Birleşik fiil

597) O ne Boğaz'da cengi istiyor, ne Girit'te boğazlamağı...

Cümlelerin Ögeleri

istiyor: Yükleme

ne boğazda cengi, ne Girit'te boğazlamağı: Belirtili nesne

Kelime Grupları

ne (be) / Boğaz'da cengi (i) / ne (be) / Girit'te boğazlamağı (i): Bağlama grubu

Boğaz'da (i) / cenk (i): Kısaltma grubu

Girit'de (yt) / boğazlamak (y): İsim-fiil grubu

598) Hayalinde vasi bir gülistan, fakat meçhul bir gülistan açan bir yer vardı:

Cümlelerin Ögeleri

vardı: Yükleme

vasi bir gülistan: Özne

hayalinde: Yer tamlayıcısı

fakat: Cümle dışı öge

meçhul bir gülistan açan bir yer: Özne

Kelime Grupları

vasi (s) / bir gülistan (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / gülistan (i): Sıfat tamlaması

(onun) hayali: İyelik grubu

meçhul bir gülistan açan (s) / bir yer (i): Sıfat tamlaması

meçhul bir gülistan (n) / açan (y): Sıfat-fiil grubu

meçhul (s) / bir gülistan (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / gülistan (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / yer (i): Sıfat tamlaması

599) İstanbul...

Cümlelerin Öğeleri

İstanbul: Cümle dışı öge

600) Der-Aliyye'nin şirin kızları.

Cümlelerin Öğeleri

Der-Aliyye'nin şirin kızları: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Der-Aliyye'nin (ty) / şirin kızları (tn): Belirtili isim tamlaması

şirin (s) / kızlar (i): Sıfat tamlaması

601) Okmeydanı'nın eğlenceleri, sırma kaftanlı çingenelerin raks ve ahengi ruhunda
sönmez bir iştihak ateşiyle yanıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

yanıyordu: Yüklem

Okmeydanı'nın eğlenceleri, sırma kaftanlı çingenelerin raks ve ahengi: Özne

ruhunda: Yer tamlayıcısı

sönmez bir iştihak ateşiyle: Zarf

Kelime Grupları

Okmeydanı'nın (ty) / eğlenceleri (tn): Belirtili isim tamlaması

sırma kaftanlı çingenelerin (ty) / raks ve ahengi (tn): Belirtili isim tamlaması

sırma kaftanlı (s) / çingeneler (i): Sıfat tamlaması

sırma (s) / kaftanlı (i): Sıfat tamlaması

raks (i) / ve (be) / ahenk (i): Bağlama grubu

(onun) ruhu: İyelik grubu

sönmez (s) / bir iştihak ateşi (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / iştihak ateşi (i): Sıfat tamlaması

iştihak (ty) / ateşi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

602) Dinlediği, işittiği hikayelerin her birinde ayrı bir damarını ateşleyecek, isyanın ayrı bir parçasını görecekteler noktalar vardı.

Cümlelerin Öğeleri

vardı: Yükleme

dinlediği, işittiği hikayelerin her birinde: Yer tamlayıcısı

ayrı bir damarını ateşleyecek, isyanın ayrı bir parçasını görecekteler noktalar: Özne

Kelime Grupları

dinlediği, işittiği hikayelerin (ty) / her biri (tn): Belirtili isim tamlaması

işittiği (s) / hikayeler (i): Sıfat tamlaması

her (s) / bir (i): Sıfat tamlaması

ayrı bir damarını ateşleyecek (s) / isyanın ayrı bir parçasını görecekteler (s) / noktalar (i): Sıfat tamlaması

ayrı bir damarını (n) / ateşleyecek (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) ayrı bir damarı: İyelik grubu

ayrı bir (s) / damar (i): Sıfat tamlaması

ayrı (s) / bir (i): Sıfat tamlaması

isyanın ayrı bir parçasını (n) / görecekteler (y): Sıfat-fiil grubu

isyanın (ty) / ayrı bir parçası (tn): Belirtili isim tamlaması

ayrı bir (s) / parça (i): Sıfat tamlaması

ayrı (s) / bir (i): Sıfat tamlaması

603) -Ah Asitane!..

diye içini çektiği zamanlar nüdemâsı bu derdi körüklemekten hali kalmıyorlardı.

Cümlelerin Öğeleri

kalmıyorlardı: Yüklem

bu derdi körüklemekten hali: Zarf

nüdemâsı: Özne

ah Asitane diye içini çektiği zamanlar: Zarf

Kelime Grupları

bu derdi körüklemekten (i) / hali (çe): Edat grubu

bu derdi (n) / körüklemek (y): İsim-fiil grubu

bu (s) / dert (i): Sıfat tamlaması

(onun) nüdemâsı: İyelik grubu

ah Asitane diye içini çektiği (s) / zamanlar (i): Sıfat tamlaması

ah Asitane diye (z) / içini çektiği (y): Sıfat-fiil grubu

ah Asitane (i) / diye (çe): Edat grubu

ah (ü) / Asitane (i): Ünlem grubu

içini (i) / çek- (f): Birleşik fiil

604) Fakat işin müşkülü, ellerinde henüz “Ahmet Paşa-yı mazlum”un kanı kurumamıştı.

Cümlelerin Öğeleri

kurumamıştı: Yüklem

fakat: Cümle dışı öge

işin müşkülü: Cümle dışı öge

ellerinde: Yer tamlayıcısı

henüz: Zarf

Ahmet Paşa-yı mazlumun kanı: Özne

Kelime Grupları

işin (ty) / müşkülü (tn): Belirtili isim tamlaması

(onların) elleri: İyelik grubu

Ahmet Paşa-yı mazlumun (ty) / kanı (tn): Belirtili isim tamlaması

Ahmet (i) / Paşa (u): Unvan grubu

605) Devlet bu işi unutmuş gibi görünüyor idiyse de o, pekâlâ biliyordu ki fırsat düşünce cezalandırılmak istenilecektir.

Cümlelerin Öğeleri

görünüyor idiyse: Yüklem

devlet: Özne

bu işi unutmuş gibi: Zarf

de: Cümle dışı öge

biliyordu: Yüklem

ki: Cümle dışı öge

istenilecektir: Yüklem

pekâlâ: Zarf

fırsat düşünce: Zarf

cezalandırılmak: Özne

Kelime Grupları

bu işi unutmuş (i) / gibi (çe): Edat grubu

bu işi (n) / unutmuş (y): Sıfat-fiil grubu

bu (s) / iş (i): Sıfat tamlaması

fırsat (n) / düşünce (y): Zarf-fiil grubu

606) Mâ-haza devletin bu ciddiyetine emin değildi.

Cümlelerin Öğeleri

değildi: Yüklem

emin: Belirtisiz nesne

(o): Özne

mâ-haza: Cümle dışı öge

devletin bu ciddiyetine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

devletin (ty) / bu ciddiyeti (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / ciddiyet (i): Sıfat tamlaması

607) Kendinden evvel nice adamlar çıktığı hâlde hepsi af olunmuştu.

Cümlelerin Öğeleri

af olunmuşu: Yüklem

hepsi: Özne

kendinden evvel nice adamlar çıktığı hâlde: Zarf

Kelime Grupları

af (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

kendinden evvel nice adamlar çıktığı (s) / hâl (i): Sıfat tamlaması

kendinden evvel nice adamlar (ty) / çıktığı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

kendinden evvel (s) / nice adamlar (i): Sıfat tamlaması

kendinden (i) / evvel (çe): Edat grubu

nice (s) / adamlar (i): Sıfat tamlaması

608) “Af olunmuştu!”

Cümlelerin Öğeleri

af olunmuştu: Yüklem

Kelime Grupları

af (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

609) Bu tabir, içtiği şarabın verdiği latif tesirden daha ziyade füsûn-kar çıktı ben de af olunurum! dedi ve emrettiği hazırlık biter bitmez atlara binildi.

Cümlelerin Öğeleri

çıktı: Yüklem

bu tabir: Özne

içtiği şarabın verdiği latif tesirden daha ziyade füsûn-kar: Zarf

dedi: Yüklem

(ben): Özne

ben de af olunurum: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

ve: Cümle dışı öge

binildi: Yüklem

emrettiği hazırlık biter bitmez: Zarf

atlara: Yer tamlayıcısı

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

af olunurum: Yüklem

ben de: Özne

Kelime Grupları

içtiği şarabın verdiği latif tesirden daha ziyade (s) / füsûn-kar (i): Sıfat tamlaması

içtiği şarabın verdiği latif tesirden daha (s) / ziyade (i): Sıfat tamlaması

içtiği şarabın verdiği latif tesirden (i) / daha (çe): Edat grubu

içtiği şarabın verdiği (s) / latif tesir (i): Sıfat tamlaması

içtiği şarabın (ty) / verdiği (tn): Belirtili isim tamlaması

içtiği (s) / şarap (i): Sıfat tamlaması

(onun) içtiği: İyelik grubu

latif (s) / tesir (i): Sıfat tamlaması

emrettiği hazırlık (n) / biter bitmez (y): Zarf-fiil grubu

emrettiği (s) / hazırlık (i): Sıfat tamlaması

(onun) emrettiği: İyelik grubu

af (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

610) En kısa vasıta ile maksadına varmak istiyordu.

Cümlelerin Ögeleri

istiyordu: Yükleme

(o): Özne

en kısa vasıta ile: Zarf

maksadına varmak: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

en kısa vasıta (i) / ile (çe): Edat grubu

en kısa (s) / vasıta (i): Sıfat tamlaması

en (s) / kısa (i): Sıfat tamlaması

maksadına (yt) / varmak (y): İsim-fiil grubu

(onun) maksadı: İyelik grubu

611) Alay, arzusunun yerine getirileceğine kanaat edenlere mahsus bir şevk ü neşve ile türkü söyleyerek yolları geçiyordu:

Cümlelerin Ögeleri

geçiyordu: Yükleme

yolları: Belirtili nesne

alay: Özne

arzusunun yerine getirileceğine kanaat edenlere mahsus bir şevk ü neşve ile: Zarf

türkü söyleyerek: Zarf

Kelime Grupları

arzusunun yerine getirileceğine kanaat edenlere mahsus bir şevk ü neşve (i) / ile (çe):

Edat grubu

arzusunun yerine getirileceğine kanaat edenlere mahsus (s) / bir şevk ü neşve (i):

Sıfat tamlaması

arzusunun yerine getirileceğine kanaat edenlere (i) / mahsus (i): Kısaltma grubu

arzusunun yerine getirileceğine (yt) / kanaat edenler (y): Sıfat-fiil grubu

arzusunun (ty) / yerine getirileceği (tn): Belirtili isim tamlaması

yerine (yt) / getirileceği (y): Sıfat-fiil grubu

kanaat (i) / et- (yf): Birleşik fiil

bir (s) / şevk ü neşve (i): Sıfat tamlaması

türkü (n) / söyleyerek (y): Zarf-fiil grubu

612) Kem bakmayın siz bu yola

Cümlelerin Öğeleri

bakmayın: Yüklem

(siz): Özne

bu yola: Yer tamlayıcısı

kem: Zarf

Kelime Grupları

bu (s) / yol (i): Sıfat tamlaması

613) Varır gider İstanbul'a

Cümlelerin Öğeleri

varır: Yüklem

gider: Yüklem

(o): Özne

İstanbul'a: Yer tamlayıcısı

614) O il bize kısmet ola

Cümlelerin Öğeleri

kısmet ola: Yüklem

o il: Özne

bize: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kısmet (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

o (s) / il (i): Sıfat tamlaması

615) Hazır kılsın başlarını

Cümlelerin Öğeleri

hazır kılsın: Yüklem

(o): Özne

başlarını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

hazır (i) / kıl- (yf): Birleşik fiil

(onların) başları: İyelik grubu

616) Taze kızlar çiçek yolsun

Cümlelerin Öğeleri

yolsun: Yüklem

taze kızlar: Özne

çiçek: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

taze (s) / kız (i): Sıfat tamlaması

617) Altın taslar şarap dolsun

Cümlelerin Öğeleri

dolsun: Yüklem

altın taslar: Özne

şarap: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

altın (s) / tas (i): Sıfat tamlaması

618) Ağalar, beyler saf saf olsun

Cümlelerin Öğeleri

olsun: Yüklem

ağalar: Özne

beyler: Özne

saf saf: Zarf

Kelime Grupları

saf (i) / saf (i): Tekrar grubu

619) Hazır kılsın başlarını

Cümlelerin Öğeleri

hazır kılsın: Yüklem

(o): Özne

başlarını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

hazır (i) / kıl- (yf): Birleşik fiil

(onların) başları: İyelik grubu

620) Her nakarattan sonra atlar oynatılıyor, ciritler atılıyordu, naralar basılıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

oynatılıyor: Yüklem

atlar: Özne

her nakarattan sonra: Zarf

atılıyordu: Yüklem

ciritler: Özne

basılıyordu: Yüklem

naralar: Özne

Kelime Grupları

her nakarattan (i) / sonra (çe): Edat grubu

her (s) / nakarat (i): Sıfat tamlaması

621) Az uz gittikten sonra nihayet Çay Kasabası kenarına vasıl oldular.

Cümlelerin Öğeleri

vasıl oldular: Yüklem

(onlar): Özne

az uz gittikten sonra: Zarf

nihayet: Zarf

Çay Kasabası kenarına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

vasıl (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

az uz gittikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

az uz (z) / gittik (y): Sıfat-fiil grubu

az (i) / uz (i): Tekrar grubu

Çay Kasabası (ty) / kenarı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Çay (ty) / Kasabası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

622) Derhal haberci gitti.

Cümlelerin Öğeleri

gitti: Yüklem

haberci: Özne

derhal: Zarf

623) Belde â'yânından ve devlet erkanından İsa Ağa'nın çiftliğinde olduğu anlaşıldı.

Cümlelerin Öğeleri

anlaşıldı: Yüklem

belde â'yânından ve devlet erkanından İsa Ağa'nın çiftliğinde olduğu: Özne

Kelime Grupları

belde â'yânından ve devlet erkanından İsa Ağa'nın (ty) / çiftliğinde olduğu (tn):

Belirtili isim tamlaması

belde â'yânından ve devlet erkanından (i) / İsa Ağa (i): Kısaltma grubu

belde â'yânı (i) / ve (be) / devlet erkanı (i): Bağlama grubu

belde (ty) / â'yânı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

devlet (ty) / erkanı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

çiftliğinde (yt) / olduğu (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) çiftliği: İyelik grubu

624) İsa Ağa buyur etti, kabile çiftliğe kondurdu.

Cümlelerin Ögeleri

buyur etti: Yüklem

İsa Ağa: Özne

kondurdu: Yüklem

kabile: Özne

çiftliğe: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

buyur (i) / et- (yf): Birleşik fiil

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

625) Hoşbeşten sonra Katırcıoğlu derdini açtı:

Cümlelerin Ögeleri

açtı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

hoşbeşten sonra: Zarf

dirdini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

hoşbeşten (i) / sonra (çe): Edat grubu

(onun) derdi: İyelik grubu

626) -İsa Ağa! dedi.

Cümlelerin Öğeleri

dedi: Yükleme

(o): Özne

İsa Ağa: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

627) Senden bir şey isteyeceğim, onun için bu kadar yol teptim geldim.

Cümlelerin Öğeleri

isteyeceğim: Yükleme

(ben): Özne

senden: Yer tamlayıcısı

bir şey: Belirtisiz nesne

teptim: Yükleme

geldim: Yükleme

onun için: Zarf

bu kadar yol: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bir (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

onun (i) / için (çe): Edat grubu

bu kadar (s) / yol (i): Sıfat tamlaması

bu (i) / kadar (çe): Edat grubu

628) İsa Ağa hop eden yüreğinin verdiği heyecan ile kısıp kısıp sordu:

Cümlenin Öğeleri

sordu: Yükleme

İsa Ağa: Özne

hop eden yüreğinin verdiği heyecan ile: Zarf

kısıp kısıp: Zarf

Kelime Grupları

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

hop eden yüreğinin verdiği heyecan (i) / ile (çe): Edat grubu

hop eden yüreğinin verdiği (s) / heyecan (i): Sıfat tamlaması

hop eden yüreğinin (yt) / verdiği (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) hop eden yüreği: İyelik grubu

hop eden (s) / yürek (i): Sıfat tamlaması

hop eden (y): Sıfat-fiil grubu

hop (i) / et- (yf): Birleşik fiil

kısıp (i) / kısıp (i): Tekrar grubu

629) -Hayırdır ağam!

Cümlenin Öğeleri

hayırdır: Yükleme

ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

630) Dilediğini söyle!

Cümlenin Öğeleri

söyle: Yükleme

(sen): Özne

dilediğini: Belirtili nesne

631) Bak şimdiye kadar sana hiç zevalim dokunmadı.

Cümlelerin Ögeleri

bak: Yüklem

(sen): Özne

dokunmadı: Yüklem

zevalim: Özne

hiç: Zarf

şimdiye kadar: Zarf

sana: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

(benim) zevalim: İyelik grubu

şimdiye (i) / kadar (çe): Edat grubu

632) Onu hatırlayarak bana bir iş göreceksin.

Cümlelerin Ögeleri

göreceksin: Yüklem

(sen): Özne

onu hatırlayarak: Zarf

bana: Yer tamlayıcısı

bir iş: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

onu (n) / hatırlayarak (y): Zarf-fiil grubu

bir (s) / iş (i): Sıfat tamlaması

633) -Hayırlısıyla aḡam.

Cümlelerin Ögeleri

hayırlısıyla aḡam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

634) -Bak dinle beni; Asitane'ye mi gidersin muhzır mı gönderirsin, ne yaparsan yaparsın, ya beni af ettirirsin...

Cümlenin Ögeleri

bak: Yükleme

(sen): Özne

dinle: Yükleme

beni: Belirtili nesne

gidersin: Yükleme

Asitane'ye mi: Yer tamlayıcısı

gönderirsin: Yükleme

muhzır mı: Belirtisiz nesne

ne yaparsan: Zarf (Yardımcı cümle)

yaparsın: Yükleme

affettirirsin: Yükleme

ya: Cümle dışı öge

beni: Belirtili nesne

Yardımcı Cümlenin Ögeleri

yaparsan: Yükleme

(sen): Özne

ne: Belirtisiz nesne

635) Yahut...

Cümlenin Ögeleri

yahut: Cümle dışı öge

636) -Yahut ağam?

Cümlenin Ögeleri

yahut: Cümle dışı öge

ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

637) -Malını mülkünü yakıp, yağma edip İran'a göçerim!

Cümlelerin Öğeleri

göçerim: Yüklem

(ben): Özne

malını mülkünü yakıp: Zarf

yağma edip: Zarf

İran'a: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

malını (n) / mülkünü (n) / yakıp (y): Zarf-fiil grubu

(senin) malın: İyelik grubu

(senin) mülkün: İyelik grubu

yağma edip (y): Zarf-fiil grubu

yağma (i) / et- (yf): Birleşik fiil

638) İsa Ağa boğulur gibi cevap verdi:

Cümlelerin Öğeleri

cevap verdi: Yüklem

İsa Ağa: Özne

boğulur gibi: Zarf

Kelime Grupları

cevap (i) / ver- (f): Birleşik fiil

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

boğulur (i) / gibi (çe): Edat grubu

639) -Ağam!

Cümlelerin Öğeleri

ağam: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) ağam: İyelik grubu

640) Mehmed Ağa'm!

Cümlelerin Öğeleri

Mehmed Ağa'm: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

(benim) Mehmed Ağa'm: İyelik grubu

Mehmed (i) / Ağa (u): Unvan grubu

641) Bilirsin ki sana olan muhabbetim baki ve kadimdir.

Cümlelerin Öğeleri

bilirsin: Yüklem

(sen): Özne

ki: Cümle dışı öge

baki ve kadimdir: Yüklem

sana olan muhabbetim: Özne

Kelime Grupları

baki (i) / ve (be) / kadim (i): Bağlama grubu

(benim) sana olan muhabbetim: İyelik grubu

sana olan (s) / muhabbet (i): Sıfat tamlaması

sana (yt) / olan (y): Sıfat-fiil grubu

642) -Bu arzunu yapmayı ez-can u dil dilerim lakin...

Cümlelerin Öğeleri

dilerim: Yüklem

(ben): Özne

ez-can u dil: Zarf

bu arzunu yapmayı: Belirtili nesne

lakin: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

bu arzunu (n) / yapmak (y): İsim-fiil grubu

(senin) bu arzun: İyelik grubu

bu (s) / arzu (i): Sıfat tamlaması

643) -Lakin ne oluyor?

Cümlelerin Öğeleri

oluyor: Yüklem

ne: Özne

lakin: Cümle dışı öge

644) -Bir vesile yok demek istiyorum.

Cümlelerin Öğeleri

istiyorum: Yüklem

(ben): Özne

bir vesile yok demek: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bir vesile yok (n) / demek (y): İsim-fiil grubu

bir (s) / vesile (i): Sıfat tamlaması

645) -Ağa, sen akıllısın, böyle vesileleri icat edersin.

Cümlelerin Öğeleri

akıllısın: Yüklem

sen: Özne

ağa: Cümle dışı öge

icat edersin: Yüklem

böyle vesileleri: Belirtili nesne

Kelime Grupları

icat (i) / et- (yf): Birleşik fiil

böyle (s) / vesileler (i): Sıfat tamlaması

646) -Düşüneyim biraz...

Cümlenin geleri

düşüneyim: Yüklem

(ben): Özne

biraz: Zarf

647) Katircioğlu çubuğunu içmekle meşgul olarak İsa Ağa'yı düşünmeye bıraktı.

Cümlenin geleri

bıraktı: Yüklem

Katircioğlu: Özne

ubuğunu içmekle meşgul olarak: Zarf

İsa Ağa'yı: Belirtili nesne

düşünmeye: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ubuğunu (n) / içmekle (z) / meşgul olarak (y): Zarf-fiil grubu

(onun) ubuğu: İyelik grubu

meşgul (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

648) Ağa bir müddet tefekkür ettikten sonra aradığı vesileyi bulmuş olarak:

-Ağam! dedi.

Cümlenin geleri

dedi: Yüklem

ağa: Özne

ağam: Belirtisiz nesne

bir müddet tefekkür ettikten sonra: Zarf

aradığı vesileyi bulmuş olarak: Zarf

Kelime Grupları

bir müddet tefekkür ettikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

bir müddet (z) / tefekkür ettik (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / müddet (i): Sıfat tamlaması

tefekkür (i) / et- (yf): Birleşik fiil

aradığı vesileyi (n) / bulmuş (n) / olarak (y): Zarf-fiil grubu

aradığı (s) / vesile (i): Sıfat tamlaması

(benim) ağam: İyelik grubu

649) Gayet iyi bir vesile var, eğer kabul edersen hem makbule geçer, hem namın şanın bir kat daha âlâ olur...

Cümlelerin Öğeleri

var: Yüklem

gayet iyi bir vesile: Özne

makbule geçer: Yüklem

hem: Cümle dışı öge

eğer kabul edersen: Zarf (Yardımcı cümle)

hem: Cümle dışı öge

âlâ olur: Yüklem

bir kat daha: Zarf

namın şanın: Özne

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

kabul edersen: Yüklem

(sen): Özne

eğer: Zarf

Kelime Grupları

gayet iyi (s) / bir vesile (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / vesile (i): Sıfat tamlaması

gayet (s) / iyi (i): Sıfat tamlaması

makbule (i) / geç- (f): Birleşik fiil

âlâ (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bir kat (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / kat (i): Sıfat tamlaması

(senin) namın: İyelik grubu

(senin) şanın: İyelik grubu

kabul (i) / et- (yf): Birleşik fiil

650) -Ne imiş o?

Cümlelerin Öğeleri

ne imiş: Yüklem

o: Özne

651) -Malum ola ki ağam, bugün devletin başındaki gaile cidden efsundur.

Cümlelerin Öğeleri

malum ola: Yüklem

ki: Cümle dışı öge

ağam: Cümle dışı öge

cidden: Zarf

efsundur: Yüklem

bugün: Zarf

devletin başındaki gaile: Özne

Kelime Grupları

malum (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

(benim) ağam: İyelik grubu

devletin başındaki (s) / gaile (i): Sıfat tamlaması

devletin (ty) / başı (tn): Belirtili isim tamlaması

652) Her tarafta hezimet, fetret baş göstermiş.

Cümlelerin Öğeleri

baş göstermiş: Yüklem

hezimet, fetret: Özne

her tarafta: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

baş (i) / göster- (f): Birleşik fiil

her (s) / taraf (i): Sıfat tamlaması

653) Acz her bucağı kaplamış.

Cümlelerin Öğeleri

kaplamış: Yüklem

acz: Özne

her bucağı: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

her (s) / bucak (i): Sıfat tamlaması

654) Düşmanlar cenk edip dururlar.

Cümlelerin Öğeleri

dururlar: Yüklem

düşmanlar: Özne

cenk edip: Zarf

Kelime Grupları

cenk edip (y): Zarf-fiil grubu

cenk (i) / et- (yf): Birleşik fiil

655) Devletin paraya ihtiyacı pek ziyade.

Cümlelerin Öğeleri

pek ziyade (-dir): Yüklem

devletin paraya ihtiyacı: Özne

Kelime Grupları

pek (s) / ziyade (i): Sıfat tamlaması

devletin (ty) / paraya ihtiyacı (tn): Belirtili isim tamlaması

paraya (i) / ihtiyaç (i): Kısaltma grubu

656) Çok şükür Allah sana vermiş...

Cümlelerin Öğeleri

vermiş: Yüklem

Allah: Özne

sana: Yer tamlayıcısı

çok şükür: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

çok (s) / şükür (i): Sıfat tamlaması

657) -Ne vermiş?

Cümlelerin Öğeleri

vermiş: Yüklem

(o): Özne

ne: Belirtisiz nesne

658) -Para demek istiyorum.

Cümlelerin Öğeleri

istiyorum: Yüklem

(ben): Özne

para demek: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

para (n) / demek (y): İsim-fiil grubu

659) -Bana kimsenin bir şey verdiği yok.

Cümlelerin Öğeleri

yok (-dur): Yüklem

bana: Yer tamlayıcısı

kimsenin bir şey verdiği: Özne

Kelime Grupları

kimsenin (ty) / bir şey verdiği (tn): Belirtili isim tamlaması

bir şey (n) / verdiği (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

660) -Öyle olsun, müsaade kıl ki sözümü ikmal edeyim.

Cümlelerin Öğeleri

olsun: Yüklem

öyle: Zarf

(o): Özne

müsaade kıl: Yüklem

(sen): Özne

ki: Cümle dışı öge

ikmal edeyim: Yüklem

sözümü: Belirtili nesne

(ben): Özne

Kelime Grupları

müsaade (i) / kıl- (yf): Birleşik fiil

ikmal (i) / et- (yf): Birleşik fiil

(benim) sözüm: İyelik grubu

661) Geçenlerde Girit serdarı Hüseyin Paşa Ebu Said Efendi'ye bir name göndermiş.

Cümlelerin Öğeleri

göndermiş: Yüklem

Girit serdarı Hüseyin Paşa: Özne

geçenlerde: Zarf

Ebu Said Efendi'ye: Yer tamlayıcısı

bir name: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

Girit serdarı Hüseyin Paşa: Birleşik isim grubu

Girit (ty) / serdarı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Ebu Said (i) / Efendi (u): Unvan grubu

Ebu Said: Birleşik isim grubu

bir (s) / name (i): Sıfat tamlaması

662) Onda demiş ki “Hani ya vaatleriniz?

Cümlelerin Öğeleri

demiş: Yüklem

onda: Yer tamlayıcısı

(o): Özne

hani ya vaatleriniz: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

ki: Cümle dışı öge

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

hani (-dir): Yüklem

ya: Cümle dışı öge

vaatleriniz: Özne

663) Asker-i İslam aç, çıplak, kırk pare kûh-ı misal düşman sefinesi geldi, asker, imdat, erzak getirdi...

Cümlelerin Öğeleri

aç (-idi): Yüklem

çıplak (-idi): Yüklem

kırk pare (-idi): Yüklem

asker-i İslam: Özne

geldi: Yüklem

kûh-ı misal: Zarf

düşman sefinesi: Özne

getirdi: Yüklem

asker: Özne

imdat: Belirtisiz nesne

erzak: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

kırk (s) / pare (i): Sıfat tamlaması

düşman (ty) / sefinesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

664) Bizim gözlerimiz yollarda kaldı...

Cümlelerin Öğeleri

bizim gözlerimiz yollarda kaldı: Yüklem

Kelime Grupları

gözü yolda kal-: Birleşik fiil

665) Şimdi bizler de donanma, asker tedarikiyle meşgulüz, fakat hazine-i devlette beş para yok.

Cümlelerin Öğeleri

meşgulüz: Yüklem

donanma, asker tedarikiyle: Zarf

bizler de: Özne

şimdi: Zarf

fakat: Cümle dışı öge

yok (-dur): Yüklem

hazine-i devlette: Yer tamlayıcısı

beş para: Özne

Kelime Grupları

asker (ty) / tedariki (tn): Belirtisiz isim tamlaması

beş (s) / para (i): Sıfat tamlaması

666) -Yok ise bana ne?

Cümlelerin Öğeleri

ne (-dir): Yüklem

bana: Yer tamlayıcısı

yok ise: Zarf

667) Nasıl size ne ağam?

Cümlelerin Öğeleri

ne (-dir): Yüklem

nasıl: Zarf

size: Yer tamlayıcısı

ağam: Cümle dışı öge

668) Siz de bu dinin ümmeti, bu vatanın evladı değil misiniz?

Cümlelerin Öğeleri

değil misiniz: Yüklem

siz de: Özne

bu dinin ümmeti: Belirtisiz nesne

bu vatanın evladı: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bu dinin (ty) / ümmeti (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / din (i): Sıfat tamlaması

bu vatanın (ty) / evladı (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / vatan (i): Sıfat tamlaması

669) Servetinizden bir miktarını devlete din ve millet uğrunda heba kılsanız çok makbule geçer...

Cümlelerin Öğeleri

makbule geçer: Yüklem

servetinizden bir miktarını devlete din ve millet uğrunda heba kılsanız: Zarf
(Yardımcı cümle)

çok: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

heba kılsanız: Yüklem

(siz): Özne

servetinizden bir miktarını: Belirtili nesne

devlete: Yer tamlayıcısı

din ve millet uğrunda: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

makbule (i) / geç- (f): Birleşik fiil

heba (i) / kıl- (yf): Birleşik fiil

servetinizden (i) / bir miktar (i): Kısaltma grubu

bir (s) / miktar (i): Sıfat tamlaması

din ve millet (ty) / uğru (tn): Belirtisiz isim tamlaması

din (i) / ve (be) / millet (i): Bağlama grubu

670) Param olsa veririm, benim de ancak geçineceğim kadar param var.

Cümlelerin Öğeleri

veririm: Yüklem

(ben): Özne

param olsa: Zarf (Yardımcı cümle)

var: Yüklem

benim de ancak geçineceğim kadar param: Özne

Yardımcı Cümlenin geleri

olsa: Yüklem

Param: Özne

Kelime Grupları

(benim) param: İyelik grubu

benim (ty) / ancak geçineceğim kadar para (tn): Belirtisiz isim tamlaması

ancak geçineceğim kadar (s) / para (i): Sıfat tamlaması

ancak geçineceğim (i) / kadar (e): Edat grubu

ancak (z) / geçineceğim (y): Sıfat-fiil grubu

671) Ne yapayım?

Cümlenin geleri

yapayım: Yüklem

(ben): Özne

ne: Belirtisiz nesne

672) -Bilmem ki...

Cümlenin geleri

bilmem: Yüklem

(ben): Özne

ki: Cümle dışı ge

673) Katırcıoğlu kızdı, aygır gibi bir sesle cevap verdi:

Cümlenin geleri

kızdı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

cevap verdi: Yüklem

aygır gibi bir sesle: Zarf

Kelime Grupları

cevap (i) / ver- (f): Birleşik fiil

aygır gibi (s) / bir ses (i): Sıfat tamlaması

aygır (i) / gibi (çe): Edat grubu

bir (s) / ses (i): Sıfat tamlaması

674) -Bak bana İsa Ağa!

Cümlelerin Öğeleri

bak: Yüklem

(sen): Özne

İsa Ağa: Cümle dışı öge

bana: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

675) Ben devlet, millet bilmem sen beni af ettirecek misin?

Cümlelerin Öğeleri

bilmem: Yüklem

ben: Özne

devlet, millet: Belirtisiz nesne

af ettirecek misin: Yüklem

sen: Özne

beni: Belirtili nesne

Kelime Grupları

af (i) / et- (yf): Birleşik fiil

676) Ettirmeyecek misin şimdi cevap ver...

Cümlelerin Öğeleri

ettirmeyecek misin: Yüklem

(sen): Özne

cevap ver: Yüklem

şimdi: Zarf

Kelime Grupları

cevap (i) / ver- (f): Birleşik fiil

677) Ve ayağa kalktı, İsa Ağa nihayet titreye titreye vadetti ve hemen orada çar u naçar İstanbul'a bir arıza yazmağa başladı.

Cümlelerin Öğeleri

ayağa kalktı: Yüklem

(o): Özne

ve: Cümle dışı öge

vadetti: Yüklem

İsa Ağa: Özne

nihayet: Zarf

titreye titreye: Zarf

başladı: Yüklem

(o): Özne

ve: Cümle dışı öge

hemen: Zarf

orada: Yer tamlayıcısı

çar u naçar: Zarf

İstanbul'a bir arıza yazmağa: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ayağa (i) / kalk- (f): Birleşik fiil

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

titreye (f) / titreye (f): Tekrar grubu

İstanbul'a (yt) / bir arıza (n) / yazmak: İsim-fiil grubu

bir (s) / arıza (i): Sıfat tamlaması

678) Hususi sâîler, Tatarlar çıkarıldı.

Cümlelerin Öğeleri

çıkarıldı: Yüklem

hususî sâîler: Özne

Tatarlar: Özne

Kelime Grupları

hususî (s) / sâîler (i): Sıfat tamlaması

679) Ve cevap gelinceye kadar Katırcıoğlu bütün avanesiyle İsa Ağa'nın boynuna dünyanın en ağır bir yükü gibi misafir oldu...

Cümlelerin Öğeleri

misafir oldu: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

Katırcıoğlu: Özne

bütün avanesiyle: Zarf

İsa Ağa'nın boynuna: Yer tamlayıcısı

cevap gelinceye kadar: Zarf

dünyanın en ağır bir yükü gibi: Zarf

Kelime Grupları

misafir (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

(onun) bütün avanesi: İyelik grubu

bütün (s) / avene (i): Sıfat tamlaması

İsa Ağa'nın (ty) / boynu (tn): Belirtili isim tamlaması

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

cevap gelinceye (i) / kadar (çe): Edat grubu

dünyanın en ağır bir yükü (i) / gibi (çe): Edat grubu

dünyanın (ty) / en ağır bir yükü (tn): Belirtili isim tamlaması

en ağır (s) / bir yük (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / yük (i): Sıfat tamlaması

en (s) / ağır (i): Sıfat tamlaması

680) Katırcıoğlu Çay Kasabası'na yerleştikten sonra, artık her gün İstanbul'dan yeni gelenleri isticvâb ediyor, o şirin beldelerin hikayeleri gece uykularının daha şirin rüyalarını öldürüyordu.

Cümlelerin Öğeleri

isticvâb ediyor: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

Çay Kasabası'na yerleştikten sonra: Zarf

artık: Zarf

her gün: Zarf

İstanbul'dan yeni gelenleri: Belirtili nesne

öldürüyordu: Yüklem

o şirin beldelerin hikayeleri: Özne

gece uykularının daha şirin rüyalarını: Belirtili nesne

Kelime Grupları

isticvâb (i) / et- (yf): Birleşik fiil

Çay Kasabası'na yerleştikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

Çay (ty) / Kasabası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

her (s) / gün (i): Sıfat tamlaması

İstanbul'dan (yt) / yeni (z) / gelenler (y): Sıfat-fiil grubu

o şirin beldelerin (ty) / hikayeleri (tn): Belirtili isim tamlaması

o (s) / şirin beldeler (i): Sıfat tamlaması

şirin (s) / beldeler (i): Sıfat tamlaması

gece uykularının (ty) / daha şirin rüyalarını (tn): Belirtili isim tamlaması

gece (ty) / uykuları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

daha şirin (s) / rüyalar (i): Sıfat tamlaması

daha (s) / şirin (i): Sıfat tamlaması

681) İnce kayıklar içinde beyaz yaşmaklı kadınların hayali Katırcıoğlu'nun ruhunda
Hint mabetlerinin en mukaddes abideleri gibi canlanıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

canlanıyordu: Yüklem

ince kayıklar içinde beyaz yaşmaklı kadınların hayali: Özne

Katırcıoğlu'nun ruhunda: Yer tamlayıcısı

Hint mabetlerinin en mukaddes abideleri gibi: Zarf

Kelime Grupları

ince kayıklar içinde beyaz yaşmaklı kadınların (ty) / hayali (i): Belirtili isim tamlaması

ince kayıklar içinde (i) / beyaz yaşmaklı kadınlar (i): Kısaltma grubu

ince kayıklar (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

ince (s) / kayıklar (i): Sıfat tamlaması

beyaz yaşmaklı (s) / kadınlar (i): Sıfat tamlaması

beyaz (s) / yaşmaklı (i): Sıfat tamlaması

Katırcıoğlu'nun (ty) / ruhu (tn): Belirtili isim tamlaması

Hint mabetlerinin en mukaddes abideleri (i) / gibi (çe): Edat grubu

Hint mabetlerinin (ty) / en mukaddes abideleri (tn): Belirtili isim tamlaması

Hint (ty) / mabetleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

en mukaddes (s) / abideler (i): Sıfat tamlaması

en (s) / mukaddes (i): Sıfat tamlaması

682) Köşkler, kâşâneler, yalılar peri masallarının altından ve zebercedden saraylarını geride bırakıyor ve Katırcıoğlu derhal on saray sahibi olacağını kendi kendine temin ediyordu.

Cümlelerin Öğeleri

bırakıyor: Yüklem

köşkler, kâşâneler, yalılar: Özne

peri masallarının altından ve zebercedden saraylarını: Belirtili nesne

geride: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

temin ediyordu: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

derhal: Zarf

on saray sahibi olacağını: Belirtili nesne

kendi kendine: Zarf

Kelime Grupları

peri masallarının (ty) / altından ve zebercedden sarayları (tn): Belirtili isim tamlaması

peri (ty) / masalları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

altından ve zebercedden (i) / saraylar (i): Kısaltma grubu

altın (i) / ve (be) / zeberced (i): Bağlama grubu

temin (i) / et- (yf): Birleşik fiil

on saray sahibi (n) / olacağını (y): İsim-fiil grubu

on saray (ty) / sahibi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

on (s) / saray (i): Sıfat tamlaması

kendi (i) / kendine (i): Kısaltma grubu

683) Üsküdar yakasında ve Kadı karyesi semti pek mübalağa ile sena olunuyordu.

Cümlelerin Öğeleri

sena olunuyordu: Yüklem

Üsküdar yakasında: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

Kadı karyesi semti: Özne

pek mübalağa ile: Zarf

Kelime Grupları

sena (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

Üsküdar yakasında (i) / ve (be) / Kadı karyesi semti (i): Bağlama grubu

Üsküdar (ty) / yakası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Kadı karyesi (ty) / semti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Kadı (ty) / karyesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

pek mübalağa (i) / ile (çe): Edat grubu

pek (s) / mübalağa (i): Sıfat tamlaması

684) Her cihete nâtır olan bu beldenin ortasında büyük, emsalsiz bir köşk yapacak ve bahçesine güller, sümbüller, laleler, amberler diktirdiğinden maada mezelik olmak üzere turfanda kavunlar, üzümler ektirecekti.

Cümlelerin Öğeleri

yapacak: Yüklem

(o): Özne

her cihete nâtır olan bu beldenin ortasında: Yer tamlayıcısı

büyük, emsalsiz bir köşk: Belirtisiz nesne

ve: Cümle dışı öge

ektirecekti: Yüklem

mezelik olmak üzere: Zarf

turfanda kavunlar, üzümler: Belirtisiz nesne

bahçesine: Yer tamlayıcısı

güller, sümbüller, laleler, amberler diktirdiğinden maada: Zarf

Kelime Grupları

her cihete nâtır olan bu beldenin (ty) / ortası (tn): Belirtili isim tamlaması

her cihete nâtır olan (s) / bu belde (i): Sıfat tamlaması

her cihete (yt) / nâtır olan (y): Sıfat-fiil grubu

her (s) / cihet (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / belde (i): Sıfat tamlaması

büyük (s) / emsalsiz bir köşk (i): Sıfat tamlaması

emsalsiz (s) / bir köşk (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / köşk (i): Sıfat tamlaması

mezelik olmak (i) / üzere (çe): Edat grubu

mezelik (n) / olmak (y): İsim-fiil grubu

turfanda (i) / kavunlar (i): Kısaltma grubu

güller, sümbüller, laleler, amberler diktirdiğinden (i) / maada (çe): Edat grubu

güller, sümbüller, laleler, amberler (n) / diktirdiği (y): Sıfat-fiil grubu

685) Nihayet vakt-i saat erindi.

Cümlelerin Öğeleri

erindi: Yüklem

nihayet: Zarf

vakt-i saat: Özne

686) Sırmalı Tatarlar, hususî sâîler geldi.

Cümlelerin Öğeleri

geldi: Yüklem

Sırmalı Tatarlar: Özne

hususî sâîler: Özne

Kelime Grupları

Sırmalı (s) / Tatarlar (i): Sıfat tamlaması

hususî (s) / sâîler (i): Sıfat tamlaması

687) İsa Ağa aldığı cevabı, mektubu okudu:

Cümlelerin Öğeleri

okudu: Yüklem

İsa Ağa: Özne

aldığı cevabı: Belirtili nesne

mektubu: Belirtili nesne

Kelime Grupları

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

aldığı (s) / cevap (i): Sıfat tamlaması

688) Sadrazam Murat Paşa “Ben mektup vermezem ama erkan-ı devlet mektup göndersinler” demiş bunun üzerine gönderilmiş.

Cümlelerin Öğeleri

demiş: Yüklem

Sadrazam Murat Paşa: Özne

ben mektup vermezem ama erkan-ı devlet mektup göndersinler: Belirtisiz nesne
(Yardımcı cümle)

gönderilmiş: Yüklem

bunun üzerine: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

vermezem: Yüklem

ben: Özne

mektup: Belirtisiz nesne

ama: Cümle dışı öge

göndersinler: Yüklem

erkan-ı devlet: Özne

mektup: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

Sadrazam Murat Paşa: Birleşik isim grubu

bunun (i) / üzerine (çe): Edat grubu

689) Muhtelif istîmân-nâmeler çıktı.

Cümlelerin Öğeleri

çıktı: Yüklem

muhtelif istîmân-nâmeler: Özne

Kelime Grupları

muhtelif (s) / istîmân-nâmeler (i): Sıfat tamlaması

690) Zamanın müdüran ve erkan-ı devletinden olan yeniçeri ağası, Müneccim başı Hüseyin Efendi, Budakzade, Karagöz ve ulemanın en muteber şeyhülislam ve kazaskerlerden birkaçının ayrı ayrı mektupları, istîmân-nâmeleri okundu.

Cümlelerin Öğeleri

okundu: Yüklem

zamanın müdüran ve erkan-ı devletinden olan yeniçeri ağası, Müneccim başı Hüseyin Efendi, Budakzade, Karagöz ve ulemanın en muteber şeyhülislam ve kazaskerlerden birkaçının ayrı ayrı mektupları, istîmân-nâmeleri: Özne

Kelime Grupları

zamanın müdüran ve erkan-ı devletinden olan yeniçeri ağası, Müneccim Başı Hüseyin Efendi, Budakzade, Karagöz ve ulemanın en muteber şeyhülislam ve kazaskerlerden birkaçının (ty) / ayrı ayrı mektupları (tn): Belirtili isim tamlaması

zamanın müdüran ve erkan-ı devletinden olan yeniçeri ağası (i) / Müneccim başı Hüseyin Efendi (i) / Budakzade (i) / Karagöz (i) / ve (be) / ulemanın en muteber şeyhülislam ve kazaskerlerden birkaçı (i): Bağlama grubu

zamanın müdüran ve erkan-ı devletinden olan (s) / yeniçeri ağası (i): Sıfat tamlaması

zamanın müdran ve erkan-ı devletinden (yt) / olan (y): Sıfat-fiil grubu

zamanın (ty) / müdüran ve erkan-ı devleti (tn): Belirtili isim tamlaması

müdüran (i) / ve (be) / erkan-ı devlet (i): Bağlama grubu

yeniçeri (ty) / ağası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Müneccim başı Hüseyin Efendi: Birleşik isim grubu

ulemanın en muteber şeyhülislam ve kazaskerlerden (ty) / birkaçı (tn): Belirtili isim tamlaması

ulemanın (ty) / en muteber şeyhülislam ve kazaskerleri (tn): Belirtili isim tamlaması

en muteber (s) / şeyhülislam ve kazaskerler (i): Sıfat tamlaması

en (s) / muteber (i): Sıfat tamlaması

şeyhülislam (i) / ve (be) / kazaskerler (i): Bağlama grubu

ayrı ayrı (s) / mektuplar (i): Sıfat tamlaması

ayrı (i) / ayrı (i): Tekrar grubu

691) Ve devletin bu sadık, fakat, agva-i ahirli kimin sadakati tarîk diğere çeviren Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa'nın kemaliyle af olunduğu aşikâr oldu.

Cümlelerin Öğeleri

aşikâr oldu: Yüklem

kimin af olunduğu: Özne

ve: Cümle dışı öge

devletin bu sadık fakat agva-i ahirli sadakati tarîk diğere çeviren Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa'nın kemaliyle: Zarf

Kelime Grupları

aşikâr (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

kimin (ty) / af olunduğu (tn): Belirtili isim tamlaması

af (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

devletin bu sadık fakat agva-i ahirli sadakati tarîk diğere çeviren Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa'nın (ty) / kemali (tn): Belirtili isim tamlaması

devletin bu sadık fakat agva-i ahirli sadakati tarîk diğere çeviren (s) / Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa (i): Sıfat tamlaması

devletin bu sadık fakat agva-i ahirli sadakati (n) / tarîk diğere (yt) / çeviren (y): Sıfat-fiil grubu

devletin (ty) / bu sadık fakat agva-i ahirli sadakati (tn): Belirtili isim tamlaması

bu (s) / sadık fakat agva-i ahirli sadakat (i): Sıfat tamlaması

sadık fakat agva-i ahirli (s) / sadakat (i): Sıfat tamlaması

sadık (i) / fakat (be) / agva-i ahirli (i): Bağlama grubu

Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa: Birleşik isim grubu

692) Davullar çalındı, naralar atıldı, kuzular kebab, şaraplar nuş, akıllar bir hoş olundu.

Cümlelerin Öğeleri

çalındı: Yüklem

davullar: Özne

atıldı: Yüklem

naralar: Özne

kebab (olundu): Yüklem

kuzular: Özne

nuş (olundu): Yüklem

şaraplar: Özne

olundu: Yüklem

akıllar: Özne

bir hoş: Zarf

Kelime Grupları

bir (s) / hoş (i): Sıfat tamlaması

693) Ve İsa Ağa salimen kurtulduğundan nice günlerden beri çektiği masrafa katlanarak memnun...

Cümlelerin Öğeleri

memnun (-idi): Yüklem

İsa Ağa: Özne

ve: Cümle dışı öge

salimen kurtulduğundan: Zarf

nice günlerden beri çektiği masrafa katlanarak: Zarf

Kelime Grupları

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

salimen kurtulduğundan (i) / (dolayı) (çe): Edat grubu

salimen (z) / kurtulduğu (y): Sıfat-fiil grubu

nice günlerden beri çektiği masrafa (yt) / katlanarak (y): Zarf-fiil grubu

nice günlerden beri çektiği (s) / masraf (i): Sıfat tamlaması

nice günlerden beri (z) / çektiği (y): Sıfat-fiil grubu

nice günlerden (i) / beri (çe): Edat grubu

nice (s) / günler (i): Sıfat tamlaması

694) Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa da İstanbul'un hayaliyle mest ve mecnun kurulan ziyafetleri, edilen âlâ ilâhîleri temaşa ediyordular...

Cümlelerin Öğeleri

temaşa ediyordular: Yüklem

Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa da: Özne

mest ve mecnun: Zarf

İstanbul'un hayaliyle: Zarf

kurulan ziyafetleri, edilen âlâ ilâhîleri: Belirtili nesne

Kelime Grupları

temaşa (i) / et- (yf): Birleşik fiil

Katırcıoğlu Şah Mehmed Ağa: Birleşik isim grubu

mest (i) / ve (be) / mecnun (i): Bağlama grubu

İstanbul'un (ty) / hayali (tn): Belirtili isim tamlaması

kurulan (s) / ziyafetler (i): Sıfat tamlaması

edilen (s) / âlâ ilâhîler (i): Sıfat tamlaması

âlâ (s) / ilâhîler (i): Sıfat tamlaması

695) Ertesi gün Katırcıoğlu durmadı, avdet hazırlığına emir verdi, içeride işleri düzlemeğe gidecekti, İsa Ağa daha sabah namazından iki saat evvel kalkarak kurşundan ağır misafirini “Pek büyük sefa geldin” ile selametledikten sonra ömründe en geniş, en rahat nefesini aldı...

Cümlelerin Öğeleri

durmadı: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

ertesi gün: Zarf

emir verdi: Yüklem

avdet hazırlığına: Yer tamlayıcısı

gidecekti: Yüklem

içeride işleri düzenlemeğe: Yer tamlayıcısı

ömründe: Yer tamlayıcısı

en geniş, en rahat: Zarf

nefesini aldı: Yüklem

İsa Ağa: Özne

daha sabah namazından iki saat evvel kalkarak: Zarf

kurşundan ağır misafirini: Belirtili nesne

“Pek büyük sefa geldin” ile selametledikten sonra: Zarf

Kelime Grupları

ertesi (s) / gün (i): Sıfat tamlaması

emir (i) / ver- (f): Birleşik fiil

avdet (ty) / hazırlığı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

içeride (yt) / işleri (n) / düzenlemek (y): İsim-fiil grubu

(onun) ömrü: İyelik grubu

en (s) / geniş (i): Sıfat tamlaması

en (s) / rahat (i): Sıfat tamlaması

nefes (i) / al- (f): Birleşik fiil

İsa (i) / Ağa (u): Unvan grubu

daha (z) / sabah namazından (yt) / iki saat evvel (z) / kalkarak (y): Zarf-fiil grubu

sabah (ty) / namazı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

iki saat (s) / evvel (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / saat (i): Sıfat tamlaması

(onun) kurşundan ağır misafiri: İyelik grubu

kurşundan ağır (s) / misafir (i): Sıfat tamlaması

kurşundan (i) / ağır (i): Kısaltma grubu

pek büyük sefa geldin ile selametledikten (i) / sonra (çe): Edat grubu

pek büyük sefa geldin ile (z) / selametledik (y): Sıfat-fiil grubu

pek büyük sefa geldin (i) / ile (çe): Edat grubu

pek büyük (s) / sefa geldin (i): Sıfat tamlaması

pek (s) / büyük (i): Sıfat tamlaması

696) Katırcıoğlu'nun uğradığı her konaktan çıkan ayrı Tatarlar, rüzgarlar gibi seri ve yorulmaz bir savletle Üsküdar'a doğru akın ediyor ve İstanbul'a haber getiriyorlardı.

Cümlelerin Öğeleri

akın ediyor: Yüklem

Katırcıoğlu'nun uğradığı her konaktan çıkan ayrı Tatarlar: Özne

rüzgarlar gibi seri ve yorulmaz bir savletle: Zarf

Üsküdar'a doğru: Zarf

getiriyorlardı: Yüklem

haber: Belirtisiz nesne

İstanbul’a: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

akın (i) / et- (yf): Birleşik fiil

Katırcıoğlu’nun uğradığı her konaktan çıkan (s) / ayrı Tatarlar (i): Sıfat tamlaması

Katırcıoğlu’nun uğradığı her konaktan (yt) / çıkan (y): Sıfat-fiil grubu

Katırcıoğlu’nun uğradığı (s) / her konak (i): Sıfat tamlaması

Katırcıoğlu’nun uğradığı (y): Belirtili isim tamlaması

her (s) / konak (i): Sıfat tamlaması

ayrı (s) / Tatarlar (i): Sıfat tamlaması

rüzgarlar gibi seri ve yorulmaz (s) / bir savlet (i): Sıfat tamlaması

rüzgarlar gibi seri (i) / ve (be) / yorulmaz (i): Bağlama grubu

rüzgarlar gibi (s) / seri (i): Sıfat tamlaması

rüzgar (i) / gibi (çe): Edat grubu

bir (s) / savlet (i): Sıfat tamlaması

Üsküdar’a (i) / doğru (çe): Edat grubu

697) Bir sabah “Karye-i Pendik” İstanbul’dan gelen züvvâr, meraklılar ve karşılayıcılarla dolmuştu.

Cümlelerin Öğeleri

dolmuştu: Yüklem

Karye-i Pendik: Özne

İstanbul’dan gelen züvvâr, meraklılar ve karşılayıcılarla: Zarf

bir sabah: Zarf

Kelime Grupları

İstanbul’dan gelen (s) / züvvâr, meraklılar ve karşılayıcılar (i): Sıfat tamlaması

İstanbul’dan (yt) / gelen (y): Sıfat-fiil grubu

züvvâr (i) / meraklılar (i) / ve (be) / karşılayıcılar (i): Bağlama grubu

bir (s) / sabah (i): Sıfat tamlaması

698) Vükela ve vüzera namına sefa geldikçilerden maada Girit'in bed-baht fakat namdar serdarı Hüseyin Paşa'nın ağalarından Çatrapatraoğlu Topatan Ali Ağa resmen teşrifatçı bulunuyordu.

Cümlelerin Öğeleri

bulunuyordu: Yüklem

Girit'in bed-baht fakat namdar serdarı Hüseyin Paşa'nın ağalarından Çatrapatraoğlu Topatan Ali Ağa: Özne

resmen: Zarf

teşrifatçı: Belirtisiz nesne

vükela ve vüzera namına sefa geldikçilerden maada: Zarf

Kelime Grupları

Girit'in bed-baht fakat namdar serdarı Hüseyin Paşa'nın ağalarından (i) / Çatrapatraoğlu Topatan Ali Ağa (i): Kısaltma grubu

Girit'in bed-baht fakat namdar serdarı Hüseyin Paşa'nın (ty) / ağaları (tn): Belirtili isim tamlaması

Girit'in bed-baht fakat namdar serdarı (i) / Hüseyin Paşa (i): Kısaltma grubu

Girit'in (ty) / bed-baht fakat namdar serdarı (tn): Belirtili isim tamlaması

bed-baht fakat namdar (s) / serdar (i): Sıfat tamlaması

bed-baht (i) / fakat (be) / namdar (i): Bağlama grubu

Çatrapatraoğlu Topatan Ali Ağa: Birleşik isim grubu

vükela ve vüzera namına sefa geldikçilerden (i) / maada (çe): Edat grubu

vükela ve vüzera namına (z) / sefa geldikçiler (y): Sıfat-fiil grubu

vükela ve vüzera (ty) / namı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

vükela (i) / ve (be) / vüzere (i): Bağlama grubu

699) Birçok hidamından maada on sekiz asıl vefakâr yâri beraberinde olan Katırcıoğlu nihayet haşmetlere, devletlere, izzetlere gıpta verecek müstesna bir alay ile Üsküdar'a vasıl oldu...

Cümlelerin Öğeleri

vasıl oldu: Yüklem

birçok hidamından maada: Cümle dışı öge

on sekiz asıl vefakâr yâri beraberinde olan Katırcıoğlu: Özne

nihayet: Zarf

haşmetlere, devletlere, izzetlere gıpta verecek müstesna bir alay ile: Zarf

Üsküdar'a: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

vasıl (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

birçok hidamından (i) / maada (çe): Edat grubu

(onun) birçok hidamı: İyelik grubu

birçok (s) / hidam (i): Sıfat tamlaması

on sekiz asıl vefakâr yâri beraberinde olan (s) / Katırcıoğlu (i): Sıfat tamlaması

on sekiz asıl vefakâr yâri beraberinde (z) / olan (y): Sıfat-fiil grubu

on sekiz asıl vefakâr yâri (i) / beraber (çe): Edat grubu

(onun) on sekiz asıl vefakâr yâri: İyelik grubu

on sekiz (s) / asıl vefakâr yâr (i): Sıfat tamlaması

on (i) / sekiz (i): Sayı grubu

asıl (s) / vefakâr yar (i): Sıfat tamlaması

vefakâr (s) / yar (i): Sıfat tamlaması

haşmetlere, devletlere, izzetlere gıpta verecek müstesna bir alay (i) / ile (çe): Edat grubu

haşmetlere, devletlere, izzetlere gıpta verecek (s) / müstesna bir alay (i): Sıfat tamlaması

haşmetlere (yt) / devletlere (yt) / izzetlere (yt) / gıpta verecek (y): Sıfat-fiil grubu

gıpta (i) / ver- (f): Birleşik fiil

müstesna (s) / bir alay (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / alay (i): Sıfat tamlaması

700) Kafeslerin, cumbaların arkasından cahil ve mütehayyir nazarlarla bakan kadıncıklardan, alçak bahçe ve duvarları üzerinde parmaklarını ağzına sokmuş kırmızı donlu çocuklardan, en ker ü ferli efendilere en ağır esnafa varıncaya kadar herkes yollara dökülmüş, kır atının sırtında Hind u Çin'i feth ve zapt eden bir cihangir vaziyetiyle gelen Katırcıoğlu'nu ve taifesini temaşa ediyorlardı...

Cümlelerin Öğeleri

yollara dökülmüş: Zarf

kafeslerin, cumbaların arkasından cahil ve mütehayyir nazarlarla bakan kadıncıklardan, alçak bahçe ve duvarları üzerinde parmaklarını ağzına sokmuş kırmızı donlu çocuklardan, en ker ü ferli efendilere en ağır esnafa varıncaya kadar herkes: Özne

temaşa ediyorlardı: Yüklem

(onlar): Özne

kır atının sırtında Hind u Çini feth ve zapt eden bir cihangir vaziyetiyle gelen Katırcıoğlu'nu ve taifesini: Belirtili nesne

Kelime Grupları

yollara dökülmüş (y): Sıfat-fiil grubu

yollara (i) / dök- (f): Birleşik fiil

kafeslerin, cumbaların arkasından cahil ve mütehayyir nazarlarla bakan kadıncıklardan, alçak bahçe ve duvarları üzerinde parmaklarını ağzına sokmuş kırmızı donlu çocuklardan, en ker ü ferli efendilere en ağır esnafa varıncaya kadar (s) / herkes (i): Sıfat tamlaması

kafeslerin, cumbaların arkasından cahil ve mütehayyir nazarlarla bakan kadıncıklardan (i) / alçak bahçe ve duvarları üzerinde parmaklarını ağzına sokmuş

kırmızı donlu çocuklardan (i) / en ker ü ferli efendilere (i) / en ağır esnafa varıncaya (i) / kadar (çe): Edat grubu

kafeslerin, cumbaların arkasından cahil ve mütehayyir nazarlarla bakan (s) / kadıncıklar (i): Sıfat tamlaması

kafeslerin, cumbaların arkasından (yt) / cahil ve mütehayyir nazarlarla (z) / bakan (y): Sıfat-fiil grubu

kafeslerin (ty) / cumbaların (ty) / arkası (tn): Belirtili isim tamlaması

cahil ve mütehayyir (s) / nazarlar (i): Sıfat tamlaması

cahil (i) / ve (be) / mütehayyir (i): Bağlama grubu

alçak bahçe ve duvarları üzerinde parmaklarını ağzına sokmuş (s) / kırmızı donlu çocuklar (i): Sıfat tamlaması

alçak bahçe ve duvarları üzerinde (yt) / parmaklarını (n) / ağzına (yt) / sokmuş (y): Sıfat-fiil grubu

alçak bahçe ve duvarları (ty) / üzeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

alçak bahçe (i) / ve (be) / duvarlar (i): Bağlama grubu

alçak (s) / bahçe (i): Sıfat tamlaması

(onun) parmakları: İyelik grubu

(onun) ağzı: İyelik grubu

kırmızı donlu (s) / çocuklar (i): Sıfat tamlaması

kırmızı (s) / donlu (i): Sıfat tamlaması

en ker ü ferli (s) / efendiler (i): Sıfat tamlaması

en (s) / ker ü fer (i): Sıfat tamlaması

en ağır (s) / esnaf (i): Sıfat tamlaması

en (s) / ağır (i): Sıfat tamlaması

temaşa (i) / et- (yf): Birleşik fiil

kır atının sırtında Hind u Çini feth ve zapt eden bir cihangir vaziyetiyle gelen (s) / Katırcıoğlu (i): Sıfat tamlaması

kır atının sırtında (yt) / Hind u Çin'i feth ve zapt eden bir cihangir vaziyetiyle (z) / gelen (y): Sıfat-fiil grubu

kır atının (ty) / sırtı (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) kır atı: İyelik grubu

kır (s) / at (i): Sıfat tamlaması

Hind u Çin'i feth ve zapt eden bir cihangir (ty) / vaziyeti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Hind u Çin'i feth ve zapt eden (s) / bir cihangir (i): Sıfat tamlaması

Hind u Çin'i (yt) / feth ve zapt eden (y): Sıfat-fiil grubu

feth ve zapt (i) / et- (yf): Birleşik fiil

feth (i) / ve (be) / zapt (i): Bağlama grubu

bir (s) / cihangir (i): Sıfat tamlaması

701) Yeniçeriler dizilmiş, mahalleciler el bağlamış, kolbaşılar köşe tutmuş, her şey ve herkes resmi, hususi bu alayı selamlıyorlar ve gözlerini açıp hayret ediyorlardı...

Cümlelerin Öğeleri

dizilmiş: Yüklem

yeniçeriler: Özne

el bağlamış: Yüklem

mahalleciler: Özne

köşe tutmuş: Yüklem

kolbaşılar: Özne

selamlıyorlar: Yüklem

her şey ve herkes: Özne

resmi: Zarf

hususî: Zarf

bu alayı: Belirtili nesne

ve: Cümle dışı öge

hayret ediyorlardı: Yüklem

gözlerini açıp: Zarf

Kelime Grupları

el (i) / bağla- (f): Birleşik fiil

köşe (i) / tut- (f): Birleşik fiil

her şey (i) / ve (be) / herkes (i): Bağlama grubu

her (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / alay (i): Sıfat tamlaması

hayret (i) / et- (yf): Birleşik fiil

gözlerini (n) / açıp (y): Zarf-fiil grubu

(onun) gözleri: İyelik grubu

702) Üsküdar bayram var gibi memnun ve şad...

Cümlelerin Öğeleri

memnun ve şad (-idi): Yüklem

bayram var gibi: Zarf

Üsküdar: Özne

Kelime Grupları

memnun (i) / ve (be) / şad (i): Bağlama grubu

bayram var (i) / gibi (çe): Edat grubu

703) İskele seyran yeri kadar dolu ve handan...

Cümlelerin Öğeleri

dolu ve handan (-idi): Yüklem

seyran yeri kadar: Zarf

iskele: Özne

Kelime Grupları

dolu (i) / ve (be) / handan (i): Bağlama grubu

seyran yeri (i) / kadar (çe): Edat grubu

seyran (ty) / yeri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

704) Nihayet çekirtmelere binildi ve Sarayburnu istikameti tutuldu.

Cümlelerin Öğeleri

binildi: Yüklem

nihayet: Zarf

çekirtmelere: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

tutuldu: Yüklem

Sarayburnu istikameti: Özne

Kelime Grupları

Sarayburnu (ty) / istikameti (tn): Belirtisiz isim tamlaması

705) Şah Mehmed bakındığı bütün manzaraların kabusa benzeyen hücumları altında görmekle görememek arasında bir körlük ve hissetmekle edememek arasında bir duygusuzluk ve sersemlik içinde idi.

Cümlelerin Öğeleri

bakındığı bütün manzaraların kabusa benzeyen hücumları altında: Yer tamlayıcısı

görmekle görememek arasında bir körlük ve hissetmekle edememek arasında bir duygusuzluk ve sersemlik içinde idi: Yüklem

Şah Mehmed: Özne

Kelime Grupları

bakındığı bütün manzaraların kabusa benzeyen hücumları (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

bakındığı bütün manzaraların (ty) / kabusa benzeyen hücumları (tn): Belirtili isim tamlaması

bakındığı (s) / bütün manzaralar (i): Sıfat tamlaması

bütün (s) / manzaralar (i): Sıfat tamlaması

kabusa benzeyen (s) / hücumlar (i): Sıfat tamlaması

kabusa (yt) / benzeyen (y): Sıfat-fiil grubu

görmekle görememek arasında bir körlük ve hissetmekle edememek arasında bir duygusuzluk ve sersemlik (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

görmekle görememek arasında bir körlük (i) / ve (be) / hissetmekle edememek arasında bir duygusuzluk ve sersemlik (i): Bağlama grubu

görmekle görememek arasında (i) / bir körlük (i): Kısaltma grubu

görmekle görememek (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

görmek (i) / (ile) / görememek (i): Bağlama grubu

bir (s) / körlük (i): Sıfat tamlaması

hissetmekle edememek arasında (i) bir duygusuzluk ve sersemlik (i): Kısaltma grubu

hissetmekle edememek (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

hissetmek (i) / (ile) / edememek (i): Bağlama grubu

bir (s) / duygusuzluk ve sersemlik (i): Sıfat tamlaması

duygusuzluk (i) / ve (be) / sersemlik (i): Bağlama grubu

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

706) Bu, başka bir alemdi...

Cümlelerin Öğeleri

başka bir alemdi: Yüklem

bu: Özne

Kelime Grupları

başka (s) / bir alem (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / alem (i): Sıfat tamlaması

707) Maî, yeşil, pembe, beyaz renklerin gözlerinde raks eden karışık mahiyetleri, altında şırıldaayan durgun denizin bütün gölgeleri kucaklamış rengi onu bir yaprak gibi sarmış, tatlı bir rüzgârın önünde mest ve mütehayyir sürüklüyordu.

Cümlelerin Öğeleri

sarmış: Yükleme

maî, yeşil, pembe, beyaz renklerin gözlerinde raks eden karışık mahiyetleri: Özne

altında şıpırdayan durgun denizin bütün gölgeleri kucaklamış rengi: Özne

onu: Belirtili nesne

bir yaprak gibi: Zarf

sürüklüyordu: Yükleme

mest ve mütehayyir: Zarf

tatlı bir rüzgârın önünde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

maî, yeşil, pembe, beyaz renklerin (ty) / gözlerinde raks eden karışık mahiyetleri (tn):

Belirtili isim tamlaması

maî (s) / yeşil (s) / pembe (s) / beyaz (s) / renkler (i): Sıfat tamlaması

gözlerinde raks eden (s) / karışık mahiyetler (i): Sıfat tamlaması

gözlerinde (yt) / raks eden (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) gözleri: İyelik grubu

raks (i) / et- (yf): Birleşik fiil

karışık (s) / mahiyetler (i): Sıfat tamlaması

altında şıpırdayan durgun denizin (ty) / bütün gölgeleri kucaklamış rengi (tn):

Belirtili isim tamlaması

altında şıpırdayan (s) / durgun deniz (i): Sıfat tamlaması

altında (yt) / şıpırdayan (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) altı: İyelik grubu

durgun (s) / deniz (i): Sıfat tamlaması

bütün gölgeleri kucaklamış (s) / renk (i): Sıfat tamlaması

bütün gölgeleri (n) / kucaklamış (y): Sıfat-fiil grubu

bütün (s) / gölgeler (i): Sıfat tamlaması

bir yaprak (i) / gibi (çe): edat grubu

bir (s) / yaprak (i): Sıfat tamlaması

mest (i) / ve (be) / mütehayyir (i): Bağlama grubu

tatlı bir rüzgârın (ty) / önü (tn): Belirtili isim tamlaması

tatlı (s) / bir rüzgâr (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / rüzgâr (i): Sıfat tamlaması

708) Ekabir, vüzera, ağvat kim varsa ziyaret edildi, iade olundu, ziyafetler verildi, ikramın tevkirin, izzetin, mihman-nüvazlığın yetişilemez yüksekliklerine çıkıldı ve nihayet, ve nihayet bunlar kâfi görülemeyerek padişahın huzuruna kabul olunacağı gün beyan ve ferman buyuruldu.

Cümlelerin Öğeleri

ziyaret edildi: Yüklem

ekabir, vüzera, ağvat kim varsa: Özne

iade olundu: Yüklem

ziyafetler verildi: Yüklem

çıkıldı: Yüklem

ikramın tevkirin, izzetin, mihman-nüvazlığın yetişilemez yüksekliklerine: Yer tamlayıcısı

ve: Cümle dışı öge

nihayet: Zarf

ve: Cümle dışı öge

nihayet: Zarf

beyan ve ferman buyruldu: Yüklem

padişahın huzuruna kabul olunacağı gün: Özne

bunlar kâfi görülemeyerek: Zarf

Kelime Grupları

ziyaret (i) / et- (yf): Birleşik fiil

iade (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

ziyafet (i) / ver- (f): Birleşik fiil

ikramın (ty) / tevkirin (ty) / izzetin (ty) / mihman-nüvazlığın (ty) / yetişilemez
yükseklikleri (tn): Belirtili isim tamlaması

yetişilemez (s) / yükseklikler (i): Sıfat tamlaması

beyan ve ferman (i) / buyur- (f): Birleşik fiil

beyan (i) / ve (be) / ferman (i): Bağlama grubu

padişahın huzuruna kabul olunacağı (s) / gün (i): Sıfat tamlaması

padişahın huzuruna (yt) / kabul olunacağı (y): Sıfat-fiil grubu

padişahın (ty) / huzuru (tn): Belirtili isim tamlaması

kabul (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bunlar (n) / kâfi (z) / görülemeyerek (y): Zarf-fiil grubu

709) Bu da İstanbul'un bayramı oldu.

Cümlelerin Öğeleri

oldu: Yüklem

bu da: Özne

İstanbul'un bayramı: Belirtili nesne

Kelime Grupları

İstanbul'un (ty) / bayramı (tn): Belirtili isim tamlaması

710) Sokaklar, meydanlar doldu.

Cümlelerin Öğeleri

doldu: Yüklem

sokaklar, meydanlar: Özne

711) Burunlarını karıştıran mahalle çocuklarından görümcesini eteğinden çeken taze
gelinlere...

Cümlelerin Öğeleri

burunlarını karıştıran mahalle çocuklarından görümcesini eteğinden çeken taze
gelinlere: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

burunlarını karıştıran mahalle çocuklarından görümcesini eteğinden çeken taze gelinlere (i) / (kadar) (çe): Edat grubu

burunlarını karıştıran (s) / mahalle çocukları (i): Sıfat tamlaması

burunlarını (yt) / karıştıran (y): Sıfat-fiil grubu

mahalle (ty) / çocukları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

görümcesini eteğinden çeken (s) / taze gelinler (i): Sıfat tamlaması

görümcesini (n) / eteğinden (yt) / çeken (y): Sıfat-fiil grubu

taze (s) / gelinler (i): Sıfat tamlaması

712) Minderini terk ile firar eden divan efendisi muavinlerinden yeniçeri ortalarına kadar canlı ne varsa herkes koştu, uçtu...

Cümlelerin Öğeleri

koştu: Yüklem

uçtu: Yüklem

minderini terk ile firar eden divan efendisi muavinlerinden yeniçeri ortalarına kadar canlı ne varsa: Özne

herkes: Özne

Kelime Grupları

minderini terk ile firar eden divan efendisi muavinlerinden yeniçeri ortalarına kadar (z) / canlı (z) / ne varsa (y): Zarf-fiil grubu

minderini terk ile firar eden divan efendisi muavinlerinden yeniçeri ortalarına (i) / kadar (çe): Edat grubu

minderini terk ile firar eden (s) / divan efendisi muavinleri (i): Sıfat tamlaması

minderini (n) / terk ile (z) / firar eden (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) minderi: İyelik grubu

terk (i) / ile (çe): Edat grubu

firar (i) / et- (yf): Birleşik fiil

divan efendisi (ty) / muavinleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

divan (ty) / efendisi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

yeniçeri (ty) / ortaları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

713) Bilmeyenler bilenlere soruyor...

Cümlelerin Öğeleri

soruyor: Yükleme

bilmeyenler: Özne

bilenlere: Yer tamlayıcısı

714) Yalan yanlış, doğru eğri, tek ayak üstünde yüz bin izahat veriliyordu.

Cümlelerin Öğeleri

izahat veriliyordu: Yükleme

yüz bin: Zarf

yalan yanlış: Zarf

doğru eğri: Zarf

tek ayaküstünde: Zarf

Kelime Grupları

izahat (i) / ver- (f): Birleşik fiil

yüz (i) / bin (i): Sayı grubu

yalan (i) / yanlış (i): Tekrar grubu

doğru (i) / eğri (i): Tekrar grubu

tek ayak (ty) / üstü (tn): Belirtisiz isim tamlaması

tek (s) / ayak (i): Sıfat tamlaması

715) Fakat asıl ve hakikat olan bir cihet vardı:

Cümlelerin Öğeleri

vardı: Yükleme

asıl ve hakikat olan bir cihet: Özne

fakat: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

asıl (i) / ve (be) / hakikat olan bir cihet (i): Bağlama grubu

hakikat olan (s) / bir cihet (i): Sıfat tamlaması

hakikat (n) / olan (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / cihet (i): Sıfat tamlaması

716) Katırcıoğlu huzura giriyor.

Cümlelerin Öğeleri

giriyor: Yüklem

Katırcıoğlu: Özne

huzura: Yer tamlayıcısı

717) Ve herkesin bilmediği bir nokta vardı ki o da bu bayramın niçin olduğuydu...

Cümlelerin Öğeleri

vardı: Yüklem

herkesin bilmediği bir nokta: Özne

ve: Cümle dışı öge

ki: Cümle dışı öge

oldüğuydu: Yüklem

o da: Özne

bu bayramın: Belirtili nesne

niçin: Zarf

Kelime Grupları

herkesin bilmediği (s) / bir nokta (i): Sıfat tamlaması

herkesin (yt) / bilmediği (y): Sıfat-fiil grubu

bir (s) / nokta (i): Sıfat tamlaması

bu (s) / bayram (i): Sıfat tamlaması

718) Mâ-haza bir seyir ve bayramdı...

Cümlelerin Öğeleri

mâ-haza: Cümle dışı öge

bir seyir ve bayramdı: Yükleme

Kelime Grupları

bir (s) / seyir ve bayram (i): Sıfat tamlaması

seyir (i) / ve (be) / bayram (i): Bağlama grubu

719) O hâlde İstanbul'a bu, pek kafiydi.

Cümlelerin Öğeleri

pek kafiydi: Yükleme

İstanbul'a: Yer tamlayıcısı

o hâlde: Zarf

bu: Özne

Kelime Grupları

pek (s) / kâfi (i): Sıfat tamlaması

o (s) / hâl (i): Sıfat tamlaması

720) İster Katırcıoğlu, ister Girit serdarı Hüseyin Paşa, ister Venedikli'nin birkaç yüz parçalı donanması...

Cümlelerin Öğeleri

ister Katırcıoğlu, ister Girit serdarı Hüseyin Paşa, ister Venediklinin birkaç yüz parçalı donanması: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

Girit serdarı Hüseyin Paşa: Birleşik isim grubu

Girit (ty) / serdarı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Venedikli'nin (ty) / birkaç yüz parçalı donanması (tn): Belirtili isim tamlaması

birkaç yüz parçalı (s) / donanma (i): Sıfat tamlaması

birkaç yüz (s) / parça (i): Sıfat tamlaması

birkaç (s) / yüz (i): Sıfat tamlaması

721) Bayram ya...

Cümlelerin Öğeleri

bayram: Cümle dışı öge

ya: Cümle dışı öge

722) Elbette pek kâfi olacaktı.

Cümlelerin Öğeleri

olacaktı: Yüklem

(o): Özne

pek kâfi: Zarf

elbette: Zarf

Kelime Grupları

pek (s) / kâfi (i): Sıfat tamlaması

723) Çedik pabuçları kenarından pembe topukları görünen iç oğlanlarının uzun feraceli beyaz yaşmaklara bürünen mahmur gözlerle işaretlemeleri, birkaç orta neferinin üst dudaklarını burunlarının deliklerine kaldırıp derin derin koklayışları tam kıvamını bulduğu bir sırada idi ki huzura kabul merasimi bitmiş ve aynı debdebe ile Katırcıoğlu alayı misafir hanesine avdet eylemişti.

Cümlelerin Öğeleri

tam kıvamını bulduğu bir sırada idi: Yüklem

çedik pabuçları kenarından pembe topukları görünen iç oğlanlarının uzun feraceli beyaz yaşmaklara bürünen mahmur gözlerle işaretlemeleri, birkaç orta neferinin üst dudaklarını burunlarının deliklerine kaldırıp derin derin koklayışları: Özne

ki: Cümle dışı öge

bitmiş: Yüklem

huzura kabul merasimi: Özne

ve: Cümle dışı öge

avdet eylemişti: Yüklem

Katırcıoğlu alayı: Özne

aynı debdebe ile: Zarf

misafir hanesine: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

tam kıvamını bulduğu (s) / bir sıra (i): Sıfat tamlaması

tam kıvamını (n) / bulduğu (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) tam kıvamı: İyelik grubu

tam (s) / kıvam (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / sıra (i): Sıfat tamlaması

çedik pabuçları kenarından pembe topukları görünen iç oğlanlarının (ty) / uzun feraceli beyaz yaşmaklara bürünen mahmur gözlerle işaretlemeleri (tn): Belirtili isim tamlaması

çedik pabuçları kenarından pembe topukları görünen (s) / iç oğlanları (i): Sıfat tamlaması

çedik pabuçları kenarından (yt) / pembe topukları (n) / görünen (y): Sıfat-fiil grubu

çedik pabuçları (ty) / kenarı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) çedik pabuçları: İyelik grubu

çedik (s) / pabuçlar (i): Sıfat tamlaması

pembe (s) / topuklar (i): Sıfat tamlaması

iç (ty) / oğlanları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

uzun feraceli beyaz yaşmaklara bürünen mahmur gözlerle (z) / işaretleme (y): İsim-fiil grubu

uzun feraceli beyaz yaşmaklara bürünen (s) / mahmur gözler (i): Sıfat tamlaması

uzun feraceli beyaz yaşmaklara (yt) / bürünen (y): Sıfat-fiil grubu

uzun feraceli (s) / beyaz yaşmaklar (i): Sıfat tamlaması

uzun (s) / feraceli (i): Sıfat tamlaması

beyaz (s) / yaşmaklar (i): Sıfat tamlaması

birkaç orta neferinin (ty) / üst dudaklarını burunlarının deliklerine kaldırıp derin derin koklayışları (tn): Belirtili isim tamlaması

birkaç (s) / orta neferi (i): Sıfat tamlaması

orta (ty) / neferi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

üst dudaklarını burunlarının deliklerine kaldırıp (z) / derin derin (z) / koklayış (y): İsim-fiil grubu

üst dudaklarını (n) / burunlarının deliklerine (yt) / kaldırıp (y): Zarf-fiil grubu

(onun) üst dudakları: İyelik grubu

üst (s) / dudaklar (i): Sıfat tamlaması

burunlarının (ty) / delikleri (tn): Belirtili isim tamlaması

(onun) burunları: İyelik grubu

derin (i) / derin (i): Tekrar grubu

huzura (i) / kabul merasimi (i): Kısaltma grubu

kabul (ty) / merasimi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

avdet (i) / eyle- (yf): Birleşik fiil

Katırcıoğlu (ty) / alayı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

aynı debdebe (i) / ile (çe): Edat grubu

aynı (s) / debdebe (i): Sıfat tamlaması

misafir (ty) / hanesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

724) Şimdi herkesin dilinde mühim, pek mühim, gayet mühim bir havadis dolaşıyordu:

Cümlelerin Ögeleri

dolaşıyordu: Yüklem

mühim, pek mühim, gayet mühim bir havadis: Özne

şimdi: Zarf

herkesin dilinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

mühim (s) / pek mühim (s) / gayet mühim (s) / bir havadis (i): Sıfat tamlaması

pek (s) / mühim (i): Sıfat tamlaması

gayet (s) / mühim (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / havadis (i): Sıfat tamlaması

herkesin (ty) / dili (tn): Belirtili isim tamlaması

725) Şehriyar efendimiz Katırcıoğlu'nu Okmeydanı'na davet buyurmuşlar.

Cümlelerin Öğeleri

davet buyurmuşlar: Yüklem

Şehriyar efendimiz: Özne

Katırcıoğlu'nu: Belirtili nesne

Okmeydanı'na: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

davet (i) / buyur- (f): Birleşik fiil

(bizim) Şehriyar efendimiz: İyelik grubu

726) Ok atılacak ve şahin uçurulacakmış...

Cümlelerin Öğeleri

atılacak: Yüklem

ok: Özne

ve: Cümle dışı öge

uçurulacakmış: Yüklem

şahin: Özne

727) Bir müddetten beri deniz muharebeleri, Girit feryatları, harici taarruzlar, dahili iğtişâşlarla kulağı yorulan halk geniş, pek geniş, gayet geniş bir nefes aldı.

Cümlelerin Öğeleri

nefes aldı: Yüklem

bir müddetten beri deniz muharebeleri, Girit feryatları, harici taarruzlar, dahili iğtişâşlarla kulağı yorulan halk: Özne

geniş, pek geniş, gayet geniş bir: Zarf

Kelime Grupları

nefes (i) / al- (f): Birleşik fiil

bir müddetten beri deniz muharebeleri, Girit feryatları, harici taarruzlar, dahili iğtişaşlarla kulağı yorulan (s) / halk (i): Sıfat tamlaması

bir müddetten beri (z) / deniz muharebeleri, Girit feryatları, harici taarruzlar, dahili iğtişaşlarla (z) / kulağı (n) / yorulan (y): Sıfat-fiil grubu

bir müddetten (i) / beri (çe): Edat grubu

bir (s) / müddet (i): Sıfat tamlaması

deniz (ty) / muharebeleri (tn): Belirtisiz isim tamlaması

Girit (ty) / feryatları (tn): Belirtisiz isim tamlaması

harici (s) / taarruzlar (i): Sıfat tamlaması

dahili (s) / iğtişaşlar (i): Sıfat tamlaması

(onun) kulağı: İyelik grubu

pek (s) / geniş (i): Sıfat tamlaması

gayet (s) / geniş (i): Sıfat tamlaması

728) Ve herkes gönüllere biraz inşirah gelmesine sebep olan Katırcıoğlu'na dua ederken Serdar Hüseyin Paşa hala üşenmeden name yazıyor ve hala üşenmeden: "Hani ya vaatleriniz? Asakir-i İslam aç çıplak... Kırk pare kûh-ı misal düşman seffinesi geldi. Asker, imdat, erzak getirdi... Bizim ise gözümüz yollarda." demekte devam edip duruyordu...

Cümlelerin Öğeleri

yazıyor: Yükleme

Serdar Hüseyin Paşa: Özne

ve: Cümle dışı öge

name: Belirtisiz nesne

halâ: Zarf

üşenmeden: Zarf

herkes gönüllere biraz inşirah gelmesine sebep olan Katırcıoğlu'na dua ederken: Zarf

ve: Cümle dışı öge

duruyordu: Yüklem

halâ: Zarf

üşenmeden: Zarf

“Hani ya vaatleriniz? Asakir-i İslam aç çıplak... Kırk pare kûh-ı misal düşman seffinesi geldi. Asker, imdat, erzak getirdi... Bizim ise gözümüz yollarda.” demekte devam edip: Zarf

Kelime Grupları

Serdar Hüseyin (i) / Paşa (u): Unvan grubu

Serdar Hüseyin: Birleşik isim grubu

herkes (ö) / gönüllere biraz inşirah gelmesine sebep olan Katırcıoğlu'na (yt) / dua ederken: Zarf-fiil grubu

gönüllere biraz inşirah gelmesine sebep olan (s) / Katırcıoğlu (i): Sıfat tamlaması

gönüllere biraz inşirah gelmesine (yt) / sebep olan (y): Sıfat-fiil grubu

gönüllere (yt) / biraz inşirah (n) / gelme: İsim-fiil grubu

biraz (s) / inşirah (i): Sıfat tamlaması

“Hani ya vaatleriniz? Asakir-i İslam aç çıplak... Kırk pare kûh-ı misal düşman seffinesi geldi. Asker, imdat, erzak getirdi... Bizim ise gözümüz yollarda.” demekte (yt) / devam edip (y): Zarf-fiil grubu

“Hani ya vaatleriniz? Asakir-i İslam aç çıplak... Kırk pare kûh-ı misal düşman seffinesi geldi. Asker, imdat, erzak getirdi... Bizim ise gözümüz yollarda.” (n) / demek (y): İsim-fiil grubu

(sizin) vaatleriniz: İyelik grubu

kırk pare (s) / kûh-ı misal düşman seffinesi (i): Sıfat tamlaması

kırk (s) / pare (i): Sıfat tamlaması

kûh-ı misal (s) / düşman seffinesi (i): Sıfat tamlaması

düşman (ty) / seffinesi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(bizim) gözümüz: İyelik grubu

729) Fakat ehemmiyet veren, geceleri yatağı başında, gündüzleri yüreği içinde kanlı yaşlar dökmekten başka bir şey yapamıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

yapamıyordu: Yüklem

ehemmiyet veren: Özne

kanlı yaşlar dökmekten başka bir şey: Belirtisiz nesne

fakat: Cümle dışı öge

geceleri: Zarf

yatağı başında: Yer tamlayıcısı

gündüzleri: Zarf

yüreği içinde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

ehemmiyet (n) / veren (y): Sıfat-fiil grubu

kanlı yaşlar dökmekten başka (s) / bir şey (i): Sıfat tamlaması

kanlı yaşlar dökmekten (i) / başka (çe): Edat grubu

kanlı yaşlar dökmek (y): İsim-fiil grubu

yatağı (ty) / başı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) yatağı: İyelik grubu

bir (s) / şey (i): Sıfat tamlaması

yüreği (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) yüreği: İyelik grubu

730) Ve İstanbul'da Katırcıoğlu bayramı günlerce haftalarca sürdü, gitti...

Cümlelerin Öğeleri

sürdü: Yüklem

gitti: Yüklem

ve: Cümle dışı öge

İstanbul'da: Yer tamlayıcısı

Katırcıoğlu bayramı: Özne

günlerce: Zarf

haftalarca: Zarf

Kelime Grupları

Katırcıoğlu (ty) / bayramı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

731) Lakin Şah Mehmed'in fikrinde de hafif bir tebdil hasıl oluyordu.

Cümlelerin Öğeleri

hasıl oluyordu: Yüklem

hafif bir tebdil: Özne

Şah Mehmed'in fikrinde de: Yer tamlayıcısı

lakin: Cümle dışı öge

Kelime Grupları

hasıl (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

hafif (s) / bir tebdil (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / tebdil (i): Sıfat tamlaması

Şah Mehmed'in (ty) / fikri (tn): Belirtili isim tamlaması

Şah Mehmed: Birleşik isim grubu

732) Burada kendisine edilen ikram ve izzete mukabele etmemiş olsa bile, hususi zevk ve eğlencesi, hiç olmazsa bahşişler yüzünden hayli masraf-ı ihtiyarına mecbur kalıyordu.

Cümlelerin Öğeleri

mecbur kalıyordu: Yüklem

hususî zevk ve eğlencesi: Özne

burada: Yer tamlayıcısı

kendisine edilen ikram ve izzete mukabele etmemiş olsa bile: Zarf

hiç olmazsa: Zarf

bahşişler yüzünden: Zarf

hayli masraf-ı ihtiyarına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

mecbur (i) / kal- (f): Birleşik fiil

(onun) hususi zevk ve eğlencesi: İyelik grubu

hususi (s) / zevk ve eğlence (i): Sıfat tamlaması

zevk (i) / ve (be) / eğlence (i): Bağlama grubu

kendisine edilen ikram ve izzete mukabele etmemiş olsa (i) / bile (çe): Edat grubu

kendisine edilen ikram ve izzete (yt) / mukabele etmemiş (n) / olsa (y): Zarf-fiil grubu

kendisine edilen (s) / ikram ve izzet (i): Sıfat tamlaması

kendisine (yt) / edilen (y): Sıfat-fiil grubu

ikram (i) / ve (be) / izzet (i): Bağlama grubu

mukabele (i) / et- (yf): Birleşik fiil

hiç (z) / olmazsa (y): Zarf-fiil grubu

bahşişler (i) / yüzünden (çe): Edat grubu

hayli (s) / masraf-ı ihtiyarı (i): Sıfat tamlaması

(onun) masraf-ı ihtiyarı: İyelik grubu

733) Dil-firib Asitane aynı zamanda kise-firib oluyordu.

Cümlelerin Öğeleri

oluyordu: Yüklem

dil-firib Asitane: Özne

aynı zamanda: Zarf

kise-firib: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

dil-firib (s) / Asitane (i): Sıfat tamlaması

aynı (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

734) Nihayet dayanamadı, Anadolu'da bütün bad-ı heva yaptığı zevk ve saltanatı düşündü.

Cümlelerin Öğeleri

dayanamadı: Yüklem

(o): Özne

nihayet: Zarf

düşündü: Yüklem

Anadolu'da bütün bad-ı heva yaptığı zevk ve saltanatı: Belirtili nesne

Kelime grupları

Anadolu'da bütün bad-ı heva yaptığı (s) / zevk ve saltanat (i): Sıfat tamlaması

Anadolu'da (yt) / bütün (z) / bad-ı heva yaptığı: Sıfat-fiil grubu

bad-ı heva (i) / yap- (f): Birleşik fiil

zevk (i) / ve (be) / saltanat (i): Bağlama grubu

735) Ve İstanbul'da aksini yapmaya, yapmakta devamla gönlü razı olmadı.

Cümlelerin Öğeleri

gönlü razı olmadı: Yüklem

gönlü: Özne

ve: Cümle dışı öge

İstanbul'da aksini yapmaya: Yer tamlayıcısı

yapmakta devamla: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

gönlü razı (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

İstanbul'da (yt) / aksini (n) / yapma (y): İsim-fiil grubu

(onun) aksi: İyelik grubu

yapmakta (i) / devam (i): Kısaltma grubu

736) Fakat pek çok masraf etmişti, büyük bir yekuna baliğ olan bu israfı telafi etmek lazımdı.

Cümlelerin Öğeleri

masraf etmişti: Yüklem

(o): Özne

pek çok: Zarf

fakat: Cümle dışı öge

lazımdı: Yüklem

büyük bir yekuna baliğ olan bu israfı telafi etmek: Özne

Kelime Grupları

masraf (i) / et- (yf): Birleşik fiil

pek (s) / çok (i): Sıfat tamlaması

büyük bir yekuna baliğ olan bu israfı (n) / telafi etmek (y): İsim-fiil grubu

büyük bir yekuna baliğ olan (s) / bu israf (i): Sıfat tamlaması

büyük bir yekuna (yt) / baliğ olan (y): Sıfat-fiil grubu

büyük (s) / bir yekûn (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / yekûn (i): Sıfat tamlaması

baliğ (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

bu (s) / israf (i): Sıfat tamlaması

telafi (i) / et- (yf): Birleşik fiil

737) Bunun için çok zihin sarfına lüzum görmedi.

Cümlelerin Öğeleri

görmedi: Yüklem

(o): Özne

lüzum: Belirtisiz nesne

bunun için: Zarf

çok zihin sarfına: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

bunun (i) / için (çe): Edat grubu

çok (s) / zihin sarfı (i): Sıfat tamlaması

zihin (ty) / sarfı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

738) İki bardak şarap arasında bir çare bulurdu.

Cümlelerin Öğeleri

bulurdu: Yüklem

(o): Özne

iki bardak şarap arasında: Yer tamlayıcısı

bir çare: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

iki bardak şarap (ty) / arası (tn): Belirtisiz isim tamlaması

iki bardak (s) / şarap (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / bardak (i): Sıfat tamlaması

bir (s) / çare (i): Sıfat tamlaması

739) Padişaha arz etti, artık “Sükûn içinde... Namazı niyazı, duası sadakati ile son ömrünü geçirmek” istiyordu.

Cümlelerin Öğeleri

arz etti: Yüklem

(o): Özne

padişaha: Yer tamlayıcısı

istiyordu: Yüklem

artık: Zarf

sükûn içinde... Namazı niyazı, duası sadakati ile son ömrünü geçirmek: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

arz (i) / et- (yf): Birleşik fiil

sükûn içinde (z) / namazı niyazı, duası sadakati ile (z) / son ömrünü (n) / geçirmek (y): İsim fiil grubu

sükûn (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

namazı niyazı (i) / duası sadakati (i) / ile (çe): Edat grubu

(onun) namazı: İyelik grubu

(onun) niyazı: İyelik grubu

(onun) duası: İyelik grubu

(onun) sadakati: İyelik grubu

son ömrünü (n) / geçirmek (y): İsim-fiil grubu

(onun) son ömrü: İyelik grubu

son (s) / ömür (i): Sıfat tamlaması

740) Kuvveti, idaredeki mahareti müsellemler olduğundan ona bir sancakbeyliği verilirse sadakat ve liyakatini bi'l-fiil ve bir daha göstereceğini uzun uzun anlattı.

Cümlelerin Öğeleri

anlattı: Yüklem

(o): Özne

kuvveti, idaredeki mahareti müsellemler olduğundan: Zarf

ona bir sancakbeyliği verilirse: Zarf (Yardımcı cümle)

sadakat ve liyakatini bi'l-fiil ve bir daha göstereceğini: Belirtili nesne

uzun uzun: Zarf

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

verilirse: Yüklem

bir sancakbeyliği: Özne

ona: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

kuvveti, idaredeki mahareti müsellemler olduğundan (i) / (dolayı) (çe): Edat grubu

kuvveti, idaredeki mahareti (n) / müsellemler olduğu (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) kuvveti: İyelik grubu

(onun) idaredeki mahareti: İyelik grubu

idaredeki (s) / maharet (i): Sıfat tamlaması

müsellemler (i) / ol- (yf): Birleşik fiil

sadakat ve liyakatini (n) / bi'l-fiil ve bir daha (z) / gösterecek (y): Sıfat-fiil grubu

(onun) sadakat ve liyakati: İyelik grubu

sadakat (i) / ve (be) / liyakat (i): Bağlama grubu

bi'l-fiil (i) / ve (be) / bir daha (i): Bağlama grubu

bir (s) / daha (i): Sıfat tamlaması

uzun (i) / uzun (i): Tekrar grubu

741) Ve:

Bir hangi sancak dilesin...

Cümlelerin Öğeleri

(dedi): Yüklem

(o): Özne

ve: Cümle dışı öge

bir hangi sancak dilesin: Belirtisiz nesne (Yardımcı cümle)

Yardımcı Cümlelerin Öğeleri

dilesin: Yüklem

(o): Özne

bir hangi sancak: Belirtisiz nesne

Kelime Grupları

bir (s) / hangi sancak (i): Sıfat tamlaması

hangi (s) / sancak (i): Sıfat tamlaması

742) Dinlediği zaman, güzel ovaları, zengin varidatıyla gözü önüne geleni hemen söyledi.

Cümlelerin Öğeleri

söyledi: Yüklem

(o): Özne

dinlediği zaman: Zarf

güzel ovaları, zengin varidatıyla gözü önüne geleni: Belirtili nesne

hemen: Zarf

Kelime Grupları

dinlediği (s) / zaman (i): Sıfat tamlaması

güzel (s) / ovalar (i): Sıfat tamlaması

zengin varidatıyla (z) / gözü önüne (yt) / gelen (y): Sıfat-fiil grubu

zengin (s) / varidat (i): Sıfat tamlaması

gözü (ty) / önü (tn): Belirtisiz isim tamlaması

(onun) gözü: İyelik grubu

743) -Yenişehir..

Cümlelerin Öğeleri

Yenişehir: Cümle dışı öge

744) Ve aldı...

Cümlelerin Öğeleri

aldı: Yüklem

(o): Özne

ve: Cümle dışı öge

745) Derhal oraya göçtü, sağa sola saldırdı, kâşâneler yaptı.

Cümlelerin Öğeleri

göçtü: Yüklem

(o): Özne

derhal: Zarf

oraya: Yer tamlayıcısı

saldırdı: Yüklem

sağa sola: Yer tamlayıcısı

yaptı: Yüklem

kâşâneler: Belirtisiz nesne

Kelime grupları

sağa (i) / sola (i): Tekrar grubu

746) Halk, Yenişehir halkı, dört katlı zulüm ve itisafın nicesi altında iki büklüm ah u zar ederken; Katırcıoğlu da eski iskeletlerin ortasında ve yeni cenazelerin göğüsleri üstünde “Sükun içinde.. namazı niyazı, duası sadakati ile son ömrünü” yaşıyordu!...

Cümlelerin Öğeleri

yaşıyordu: Yüklem

Katırcıoğlu da: Özne

sükûn içinde: Zarf

namazı niyazı, duası sadakati ile: Zarf

son ömrünü: Belirtili nesne

halk, Yenişehir halkı, dört katlı zulüm ve itisafın nicesi altında iki büklüm ah u zar ederken: Zarf

eski iskeletlerin ortasında ve yeni cenazelerin göğüsleri üstünde: Yer tamlayıcısı

Kelime Grupları

sükûn (ty) / içi (tn): Belirtisiz isim tamlaması

namazı niyazı (i) / duası sadakati (i) / ile (çe): Edat grubu

(onun) namazı: İyelik grubu

(onun) niyazı: İyelik grubu

(onun) duası: İyelik grubu

(onun) sadakati: İyelik grubu

(onun) son ömrü: İyelik grubu

son (s) / ömür (i): Sıfat tamlaması

halk (ö) / Yenişehir halkı (ö) / dört katlı zulüm ve itisafın nicesi altında (z) / iki
büklüm (z) / ah u zar ederken (y): Zarf-fiil grubu

Yenişehir (ty) / halkı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

dört katlı zulüm ve itisafın nicesi (ty) / altı (tn): Belirtisiz isim tamlaması

dört katlı zulüm ve itisafın (ty) / nicesi (tn): Belirtili isim tamlaması

dört katlı zulüm (i) / ve (be) / itisaf (i): Bağlama grubu

dört katlı (s) / zulüm (i): Sıfat tamlaması

dört (s) / katlı (i): Sıfat tamlaması

iki (s) / büklüm (i): Sıfat tamlaması

ah u zar (i) / et- (yf): Birleşik fiil

eski iskeletlerin ortası (i) / ve (be) / yeni cenazelerin göğüsleri üstü (i): Bağlama
grubu

eski iskeletlerin (ty) / ortası (tn): Belirtili isim tamlaması

eski (s) / iskeletler (i): Sıfat tamlaması

yeni cenazelerin göğüsleri (ty) / üstü (tn): Belirtisiz isim tamlaması

yeni cenazelerin (ty) / göğüsleri (tn): Belirtili isim tamlaması

yeni (s) / cenazeler (i): Sıfat tamlaması

4. SONUÇ

Cümlelerin yapısı ve sözcüklerin kullanılış biçimleri dikkate alındığında, Aka Gündüz'ün eserinde estetiği birinci planda tutmadığı görülmüştür. Aka Gündüz'ün diğer eserlerinde görülen romantik hava, bu eserinde de görülmesine rağmen cümle yapılarındaki karışıklık, eserde dikkat çeken bir noktadır.

Aka Gündüz, 746 cümle içinde “*cemm-i gafir, ehl-i iman, çar u naçar*” gibi 45 adet yabancı dillerden alınmış tamlamanın yanında yabancı dillerden alınmış sözcükleri kullanmıştır.

Yazar, eserde; “*Saldırırız her yana*” gibi 584 adet fiil cümlesi kullanırken “*Biz can bulmuş korkuyuz*” gibi 106 adet isim cümlesi kullanmıştır. Yardımcı cümleler ve metnin bağlamına göre cümle içerisinde kullanılan yüklemeler değerlendirildiği zaman ise eser içerisinde 986 adet yüklem bir fiilden meydana gelmişken, 166 adet yüklem isimden meydana gelmiştir. Bu durumda eserdeki fiil cümlelerinin oranı %85,59 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eserde 746 cümle içerisinde 1152 adet yüklem kullanılmıştır. Bu kullanım;

Şah Mehmed Ağa elini yüzünü yıkadı, halayıklar peşkir tuttular.

cümlesinden de görülebileceği üzere bir cümlede birden fazla yüklem kullanılmasıyla ilgilidir. Yukarıdaki cümleyi;

yıkadı: Yüklem

Şah Mehmed Ağa: Özne

elini: Belirtili nesne

yüzünü: Belirtili nesne

tuttular: Yüklem

halayıklar: Özne

peşkir: Belirtisiz nesne

şeklinde ögelerine ayırdığımız zaman aslında bir cümlemin içerisinde girmiş iki yargının olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen yazar, iki yargı arasında anlam yönünden bir bağ kurduğu için bu iki olay cümlesini, ortak öge veya bağlacın bulunmadığı hâlde tek bir cümlede sunmuştur.

Eserde 85 adet yardımcı cümle kullanılmıştır ve bu kullanım 746 cümlemin içerisinde %11,39 oranına sahiptir. Bu veriler ışığında eserin bir olay üzerine kurulu olduğunu, konuşma cümlelerini ve yardımcı cümlelerini içerdiğini söyleyebilmek mümkündür. Ayrıca eserdeki temel cümle ve yardımcı cümlelerin içerisinde, yardımcı fiillerle oluşturulmuş ya da kalıplaşmış olarak kullanılan 228 adet birleşik fiil tespit edilmiştir. Bu birleşik fiiller eser içerisinde yalnızca yüklem görevinde kullanılmamış bazen aşağıdaki cümlede olduğu gibi öbeklerin içerisine girmişlerdir.

Çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle daha birçok saat meşgul olan Şah Mehmed, kudretinin bir daha duyulması için Karahisar-ı Sahib civarında büyük bir vurguna hazırlık görüyordu.

Yukarıdaki cümlede olduğu metinde geçen bazı birleşik fiiller kelime gruplarının içerisinde fiilimsi ekleri alarak fiilimsi öbekleri oluşturmuşlardır. Bu durumda ise bu yapılar;

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle daha birçok saat meşgul olan (s) / Şah Mehmed (i): Sıfat tamlaması

çubuğunun lülesinden çıkan duman halkaları arasında dolaşan muhtelif fikirlerle (z) / daha birçok saat (z) / meşgul olan (y): Sıfat-fiil grubu

şeklinde incelenmiştir.

Eserdeki temel cümleler ve yardımcı cümleler ögelerine ayrıldığı zaman 356 adet nesne görevinde kullanılan söz ve söz öbeği tespit edilmiştir. Bunlardan 179 tanesi belirtili nesne olarak kullanılırken, 177 tanesi belirtisiz nesne olarak kullanılmıştır. Ayrıca, cümle ögesinden farklı olarak, kelime gruplarının içerisinde kullanılan 135 adet nesne daha tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede, 423 adet yer tamlayıcısı olarak kullanılan kelime ve kelime grubu tespit edilmiştir.

“Ağa uzun çubuğundan çektiği sigara dumanını sofanın oymalı ve alçak tavanına üfledikten sonra:

-Ne!.. dedi, yanık şeyler istemem.”

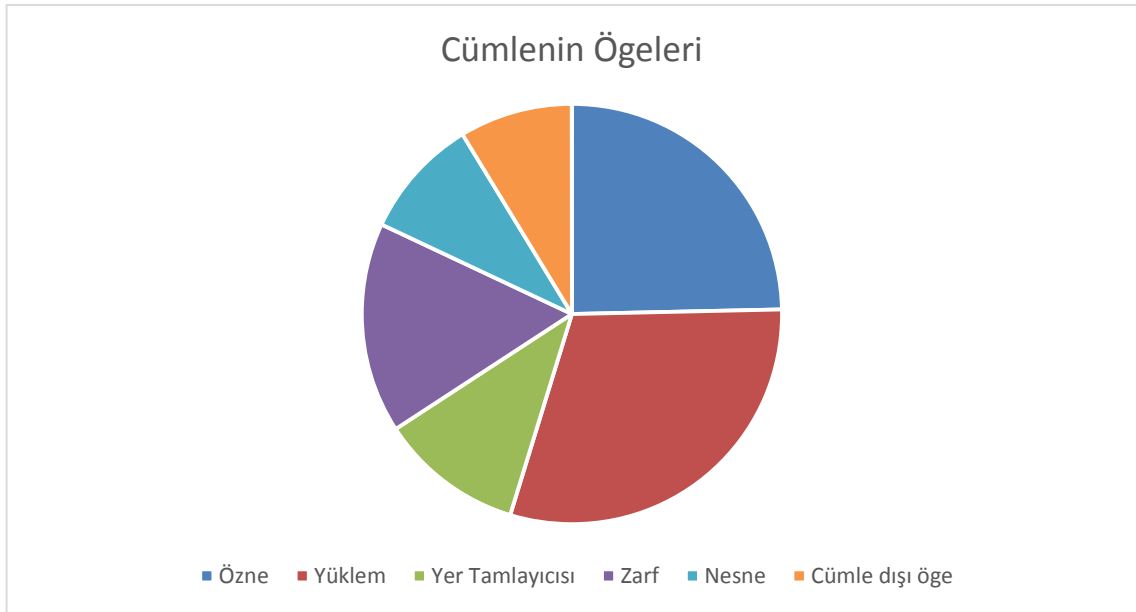
Yukarıdaki cümlelerin kelime grupları;

uzun çubuğundan çektiği (s) / sigara dumanı (i): Sıfat tamlaması

uzun çubuğundan (yt) / çektiği (y): Sıfat-fiil grubu

şeklinde incelendiği zaman eserdeki cümle öğelerinin yanında fiilimsi öbeklerinin içerisinde de 166 adet yer tamlayıcısının kullanıldığı görülmüştür.

746 cümlelerin içerisinde yer alan 85 yardımcı cümlelerin öğeleri de dahil olmak üzere 622 adet zarf görevinde söz ve söz öbeği kullanan Aka Gündüz kullanımı ile birlikte, fiilimsi öbeklerinin içerisinde de 126 adet zarf kullanmıştır. Eserdeki cümlelerin içerisinde zarf görevinde söz ve söz öbeği olma oranı %75,30’dur.

Şekil 4.1: Eserdeki Cümle Öğelerinin Kullanım Dağılımı.

Araştırmamızın sonuçlarındaki en dikkat çekici hususlardan birisi de Aka Gündüz’ün bu eserdeki “ve” bağlacını kullanımıdır. Eserdeki cümlelerde, 335 tane cümle dışı öge olarak kullanılmış söz veya söz öbeği vardır. Bu kullanımın 133 tanesini “ve” bağlacı oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle yazar, eser içerisinde toplam 254 defa kullanılmış olan “ve” bağlacını, 117 defa bağlama grubu içerisinde kullanırken, 137 defa cümle dışı öge olarak kullanmıştır. Yani

yazar, eserdeki “ve” bağlaçlarının %53,93’ünü cümle dışı öge olarak kullanmıştır.

“Ve beş dakika sonra kol demirleri kalktı ve kapı iskeletten kollarını tamamıyla açtı.”

Yukarıdaki cümleyi öğelerine ayırdığımız zaman;

ve: Cümle dışı öge

kalktı: Yüklem

kol demirleri: Özne

beş dakika sonra: Zarf

ve: Cümle dışı öge

açtı: Yüklem

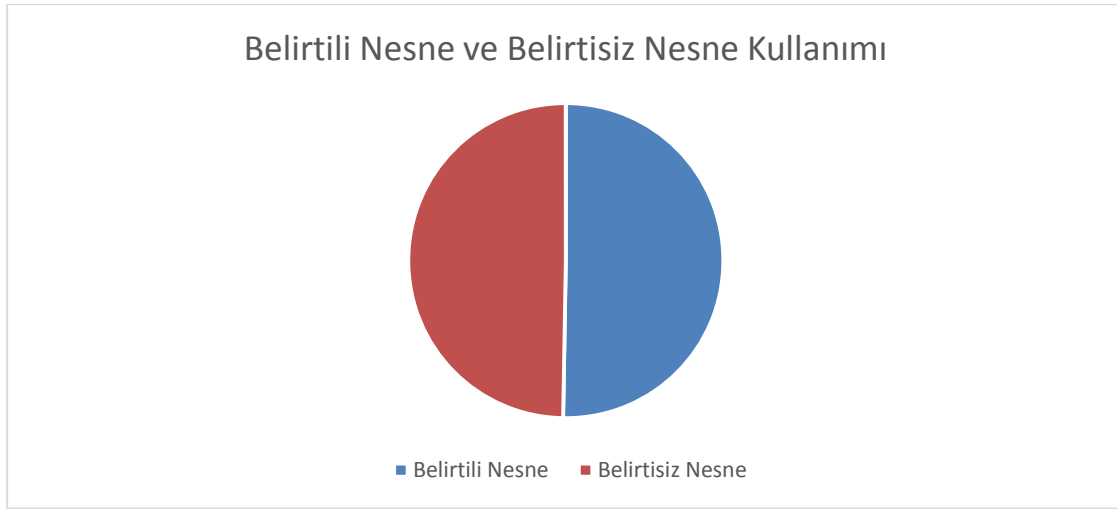
kapı: Özne

iskeletten kollarını: Belirtili nesne

tamamıyla: Zarf

şeklinde sonuç ortaya çıkmaktadır. Görüldüğü üzere cümle “ve” bağlacı ile başlarken aynı zamanda iki ayrı cümleyi bağlamak için de “ve” bağlacı kullanılmıştır ve bu kullanımların hepsi cümle dışı ögedir. Araştırmamıza göre yazarın “ve” bağlacını 39 kez cümlelerin başında kullanması da oldukça önemli sonuçtur. Sayısal olarak değerlendirmek gerekirse; Aka Gündüz, Katırcıoğlu adlı eserindeki cümlelerinin %5,22’sine bu cümlede olduğu gibi “ve” bağlacını kullanarak başlamıştır.

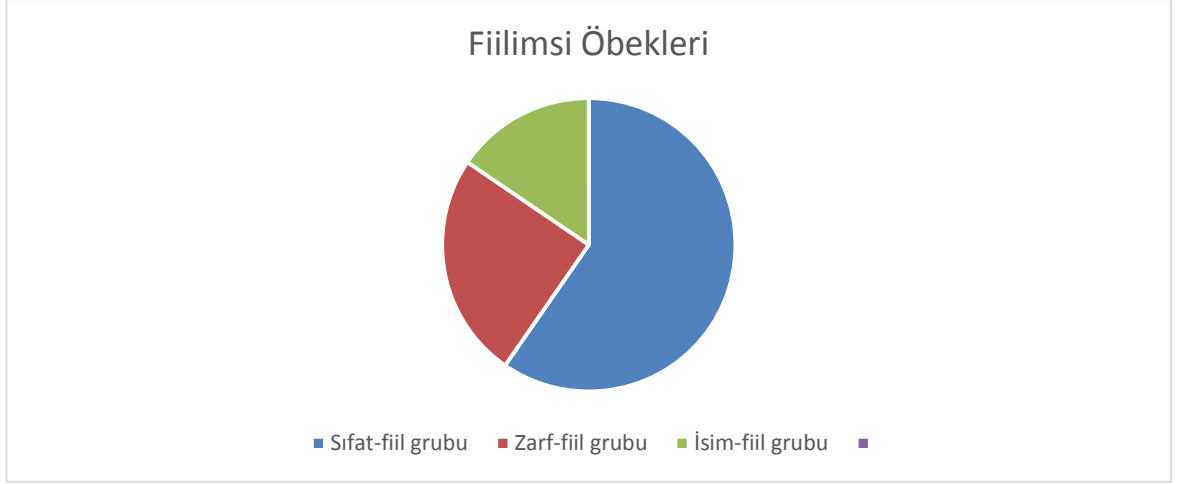
Aka Gündüz, Katırcıoğlu’nda 261 belirtili isim tamlaması, 222 belirtisiz isim tamlaması olmak üzere toplamda 483 adet isim tamlaması kullanmıştır. Araştırmalarımızda ayrıca 294 adet iyelik grubu tespit edilmiştir. Bu iyelik gruplarından 216 tanesi 3. tekil şahıs iyelik eki ile, 31 tanesi 1. tekil şahıs iyelik eki ile, 8 tanesi ikinci tekil şahıs iyelik eki ile meydana getirilirken, 23 tanesi 1. çoğul şahıs iyelik eki ile, 13 tanesi üçüncü çoğul şahıs iyelik eki ile, 3 tanesi ikinci çoğul şahıs iyelik eki ile meydana getirilmiştir.

Şekil 4.2: Eserdeki Nesnelerin Belirtili Ve Belirtisiz Olmak Üzere Dağılımı.

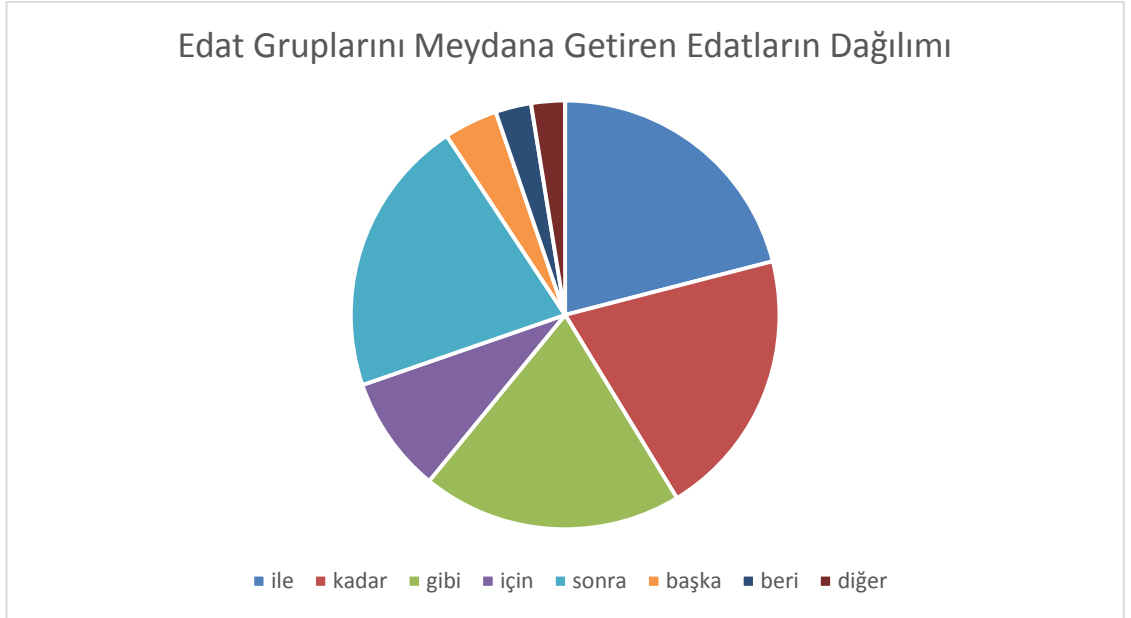
Eserde toplam 1064 sıfat tamlaması meydana getirilmiştir. Burada önemli olan husus, “*on bir yiğit er*” kelime grubunda olduğu gibi tamlamalarda dikkat edilecek hususun “on bir” sayı grubunun aslında “yiğit er” sıfat tamlamasını nitelediğidir. Bu durumda “yiğit” bir sıfat olarak “er” kelimesini nitelendirmiş, “yiğit er” tamlamasının ise niteleyicisi “on bir” sayı grubu olmuştur. Bu durumda bir sıfat tamlamasında iki sıfat kullanıldığını söylemek yerine, bir sıfatın ayrı bir sıfat tamlamasını tamladığını ifade etmek daha doğru olacaktır. Ancak “*sönük, melül nurlar*” gibi tamlamalarda görüldüğü üzere “nurlar” sözcüğünün niteleyeni hem “sönük” sözcüğü hem de “melül” sözcüğüdür. Bu durumda bu nitelendirme öbeğinde, niteleyen iki sözcük varken, nitelenen bir sözcüktür.

Eserdeki fiilimsi öbeklerinin sayısı 342’dir. Bu öbeklerden 204 tanesi sıfat-fiil grubudur. Yani sıfat-fiil grupları, fiilimsi öbeklerinin %59,64’ünü meydana getirmiştir. Bu öbeklerin %24,85’ini 85 tane zarf-fiil grubu oluştururken geriye kalan %15,49’luk bölümünü 53 tane ile isim-fiil grubu oluşturmuştur.

Şekil 4.3: Eserdeki Fiilimsi Öbeklerinin Dağılımı.

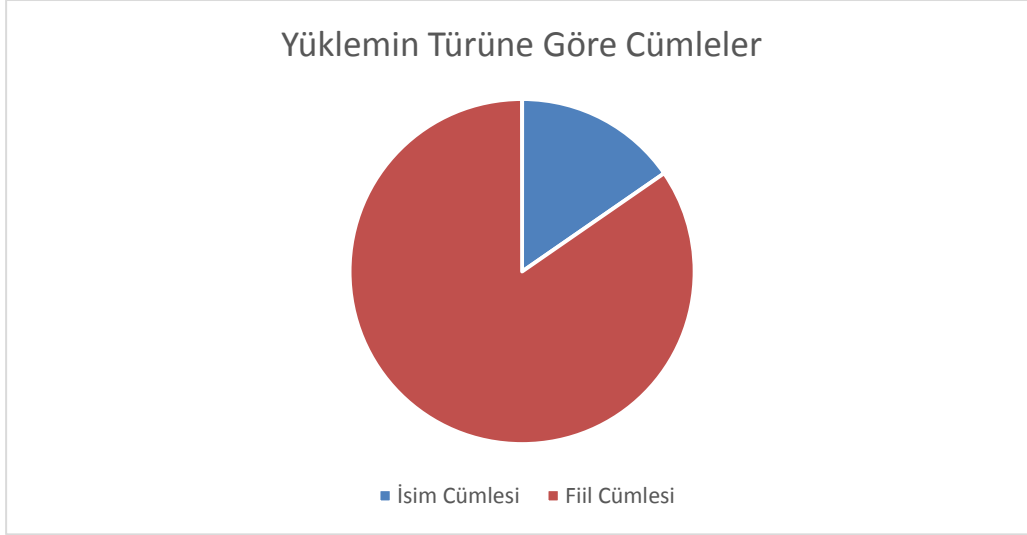
Aka Gündüz, eserdeki cümlelerinde 31 adet “ile”, 31 adet “-den sonra”, 30 adet “kadar”, 29 adet “gibi”, 13 adet “için” başta olmak üzere, “ondan kelli” örneğinde olduğu gibi halk ağzında yaygınlaşmış fakat günümüzde sık kullanılmayan edatlarla birlikte olmak üzere toplam 188 adet edat grubu kullanmıştır. Eserdeki bağlama gruplarının sayısı ise 127’dir. Bu bağlama gruplarının %92,12’si yani 117 tanesi “ve” bağlacı aracılığıyla meydana getirilmiştir.

Şekil 4.4: Eserdeki Edat Gruplarını Meydana Getiren Edatların Başlıca Dağılımı.

Çalışmamızdaki sayısal veriler toparlanacak olursa dikkat çekici ve eser hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayacak birtakım sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Eserde 548 adet fiil cümlesinin bulunması ve fiilden oluşan

yüklemlerin eser içerisindeki oranının %85,59 olması, yardımcı cümle oranının %11,39 olması, 746 cümle içerisinde 1152 adet yüklem kullanılmış olması gibi bulgular, eserde olay ağırlıklı bir anlatımın olduğunu, ortak öğelerle ve edatlarla birbirlerine bağlanmış uzun cümlelerin olduğunu göstermektedir.

Şekil 4.5: Eserdeki Cümlelerin Yüklem Türüne Göre Dağılımları.

Genel olarak, Aka Gündüz’ün Katırcıoğlu adlı eserinin cümle yapıları ve kelime grupları incelendiği zaman, eserdeki sıfat tamlamalarının, isim tamlamalarının iki katından fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da eserde, nitelendirme öbeklerine daha sık yer verildiğini göstermektedir. Yazarın “ve” bağlacı ile başladığı cümle sayısının 39 olması, 335 cümle dışı öge kullanımının 137 tanesinde “ve” kullanmış olması, fiil cümlelerin eserdeki cümlelerin %85,59’luk kısmını meydana getirmesi yazarın üslubu hakkında bilgi vermektedir.

KAYNAKLAR

- Aksoy, Ö.** (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İstanbul: İnkılap Kitabevi
- Arık, M.** (2006). *Aka Gündüz'ün Hikâyelerinden Hareketle Kelime Gruplarının Türkçe Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*, Konya
- Ayverdi, İ.** (2016). *Kubbealtı Lugatı – Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı
- Banguoğlu, T.** (2004). *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Devellioğlu, F.** (2004). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları
- Doğan, A.** (1989). *Aka Gündüz*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Ergin, M.** (1998). *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınevi
- Gencan, T. N.** (2001). *Dilbilgisi*, Ankara: Ayraç Yayınları
- Gündüz, O.** (2006). *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türk Romanında Yeni Açılımlar*, İstanbul: Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 8
- İslam Ansiklopedisi** (1989). Cilt: 2, S. 208-209
- Karaağaç, G.** (2011). *Türkçenin Söz Dizimi*, İstanbul: Kesit Yayınları
- Karaağaç, G.** (2012). *Türkçenin Dil Bilgisi*, Ankara: Akçağ Yayınları
- Karademir, F.** (2015) *Türkçede İsim Cümleleri ve Alabildiği Ögeler Üzerine*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 41
- Karahan, L.** (2014). *Türkçede Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yayınları
- Korkmaz, Z.** (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Oktay, M.** (2008). *Aka Gündüz'ün Hayatı, Sanatı ve Eserleri*, Konya
- Özkan, M., Sevinçli, V.** (2015). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi (Kelime Çözümlemeli)*, İstanbul: Akademik Kitaplar
- Özmen, M.** (2013). *Türkçenin Sözdizimi*, Adana: Karahan Kitabevi
- Uraz, M.** (1938). *Aka Gündüz Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Eserlerinden Parçalar*, İstanbul: Semih Lûtfi Erciyas Sühulet Kitabevi
- Yazar, B.** (1939). *Edebiyatçılarımızı Tanıyalım – Aka Gündüz*, İstanbul: Yedigün, No: 347

İnternet Kaynakları

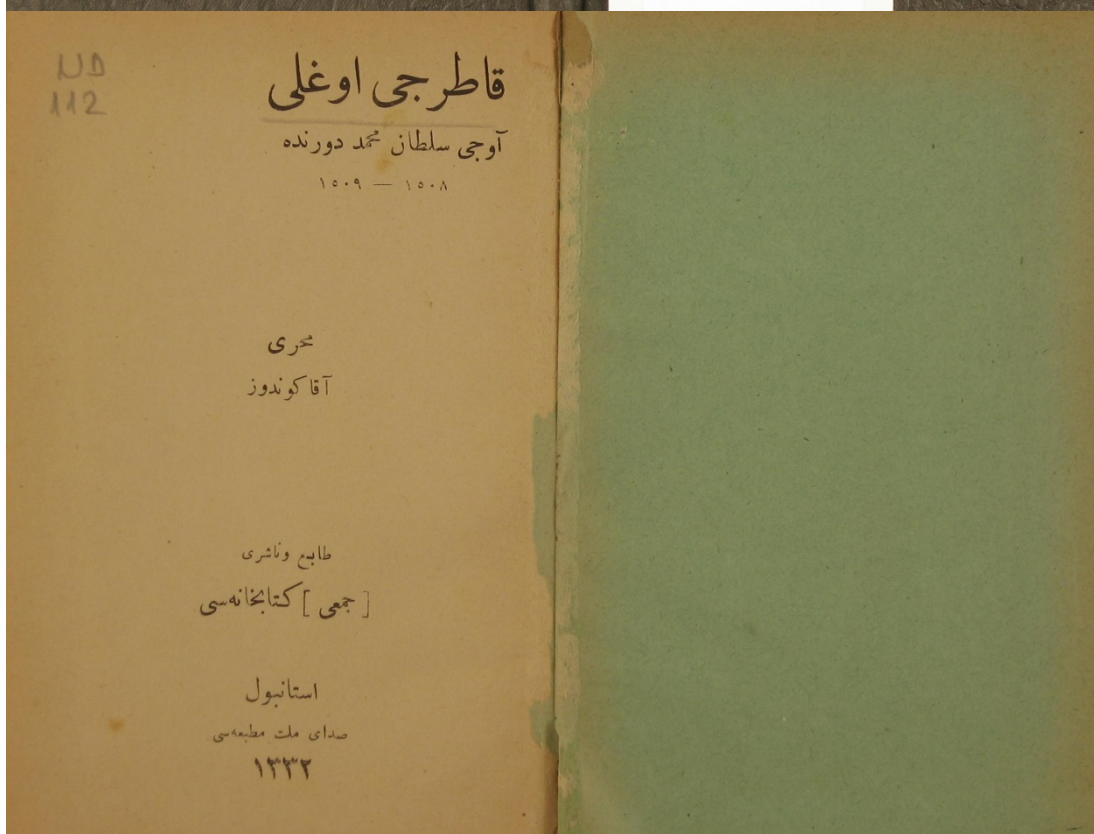
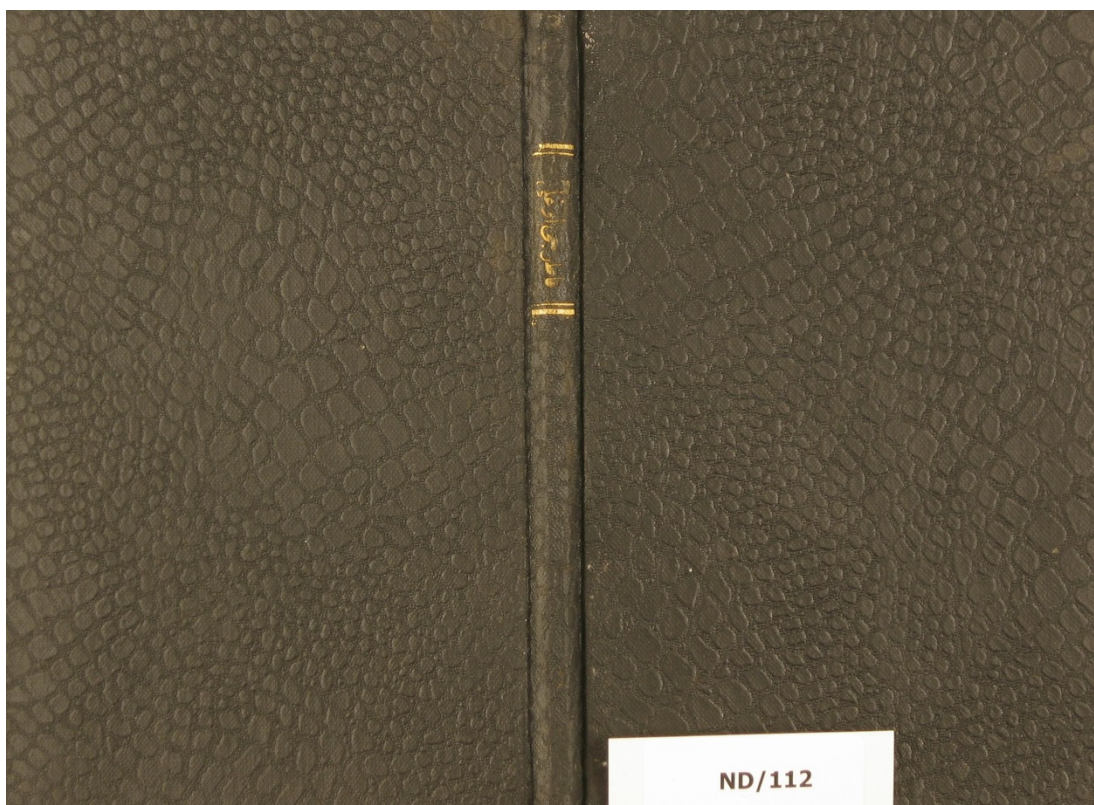
- İSAM, 'Katırcıoğlu Avcı Sultan Mehmed Devrinde: Avcı Sultan Mehmed devrinde 1508-1509.'<http://isamveri.org/pdf/saleosm/RE14589.pdf>, alındığı tarih: 14.03.2017

EKLER

Ek A: Katırcıoğlu

قاطر جی اوغلی

آوجی سلطان محمد دورنده

۱۰۵۸ — ۱۰۵۹

تاریخک ماصالری

جمعه نمازندن سوکره بونوک مدرسه نیک مرمری دوشهلی
اولیسنده بلده دیوانی قورولدی . مدرسلر ، علما ، اعیان ،
اشراف ، اصناف صرہ سیله ، موقعیه ؛ صف صف اولوب دیز
چوکیدیلر . اختیارلغنه ، علم وکالنه حرمه رئیس انتخاب
اولنان پراکنده زاده مدرس حاجی موسی خواجہ دیوانی
آجدقدن سوکره فعلی ریاستی کتبخدا بری بقالاموصلی رضایه
ترک ایتدی . موصلی آغا ، حاضر ونه جیدی ویکیت سیله
خطاب ایتدی :

— ۵ —

لامشده سرویل باریک یاماجنده کی کور قویویه آتوب
قویورمش ..
هیسندن طقوز کیسه آقچه غاصبلامش .. نه دیهم ،
ییلنمزکه ، سیدی شهرنده کندی یوزندن اولو دیوان
قورولاجقنی منافقلامش ، بوتون بزم اوراره خیرلر صادی ،
او دیوانه کیم کیدرسه ، کلهسی قواق دالارینه کیده ره جکم ،
مالی ملکی ، باجیسی قاریسی ، شالی آقجهسی کوچورو -
له جکدر .. اوندن کلی کیسه چسارتلنمندی . خفی آلدن
بزلره تنبیهلدیلر ، کله مزوک بیوردی ، سببی ایشته سویلدم .
چوق حیفلانیدیلر ، علما ، اعیان ، اصناف آلاری بوکرنده
نیجه اولاجق ایشمز دیبه دوروب یاتیلر . دون صباح ده
اورمان سپاهیمی یار اوغلی حسنک باغده کی یوچه داعی
آتشلدیلر . درت کیسه آقچه غاصبلامش ..
سز اعیانلر ، آغالر نه یاهجسه کز ینه بزه تنبیه لرسکز ،
بزم اوراره بیتیروز ..
بوتون دیوان درین وازیلش برسکوت ایچنده تاناک
ویردیکی تفصیلاتی دیکلیورلر و دیزلرک اوچندن آبرلمان کوزلرک
محزون قالیقلری یوقاری قالمیوردی .
علمادن بر ذات بو شرت وفساددن ، غصب و ظلمدن
وازا کچمی ایچون قاطر جی اوغلنه بر نصیحت وارشاده یئتیک

— ۴ —

— تانارلرک ییتیردیکی خبره باقنجه بک شهری ، ایلغین
وقره حصار صاحب طرفلرندن خلق ایلجیسی کله مه مش .
بز بوراده یالکیز سیدی شهر لیلر طوبلاشدق . ایستک وارسه
تانارلرده بر دفعه دیوانده تکرار خبرلشیلر ..
سوز صاحبلرندن بر قاجی :
— مناسب اولور ،
دیدیلر و دیوان منادیسی سنبلی مرتضی ندا ایتدی :
— بک شهری تاناری قره جه طورسون .. ایلغینک
صویغون محمد .. صاحب حصارک یارمه دورمش ..
اوچی ده مرحبالاشوب آللرینی سلا حلقلری اوزرنده
قاووشدیردیلر .
قره جه طورسون :

— خبرلرمز بزلکده ، دیدی . هجیزک طرفنده بر
یوزدن خبر یتردک . حیدر اوغلینک باش قیلانی وکوجلی
آدمیسی قاطر جی اوغلی شاه محمد دیارمزک هر بوجاغنده
تورودی . خاتونلر ، چوجوقلر آغلاشوب دورورلر ، آغالر
قابیدن چیقاماز ، کویلده جنازه یه کیدیه من اولدی . کیدن
محرمک صولک هفته سنده یالکیز بزم اورادن درت قادین ،
اون بر یکیت آر بوغازلادی . حافظک سیلپانک باجیسی ده
برابردی ، قوجاغنده کی ابکی باشنده صبیانه آجیمش ، بوغاز -

اعزام اولغنی تکلیف ایتدی . قبول اولغدی ، حج زمانه ، یوللردن کچن حجاج قافله لر نی یغما وقتل ایتدیکی وقت بویه برهئیک کوندرلیدی ، فقط هپسینک « بره نا بکارلر ، سز نیم ایشمه نه قاریشیرسکز ؟ » نداسیله قتل اولندی سوبلندی . حتی بلوک باشی مرادک قاریسی امینه بی کوی باشنده یاقالایوب « سنک بوینته سکه یاقشاز » دییه رک پوللری سوکدکن صوکره قادینک بوینی ووردینی روایت ایددی . ویریه مین بوقرار ، برتانیه ایچون کوزلری بریرینه قاریشدردی و اوراده کی سونوک ، ملول تورلر بریرینه صوروشدیلر :

— یا نه یالام ؟

اصناف کتخداسی لایله سنک قیویرملریله اوینایه رق یره باقدی و امیدسز سسله :

— درعلیه دیدی . محضر یتیرسهک ، نیجه اولور ؟ عمومی بر میریلتی ، دیوانک هر طرفنده دولاشدی ، کندی کندینه ، خصوصی ، ایکیشر ، بشر سوبلشمه لر اولدی . رئیس برنج قافه دیویتک اوچیه رحله نک کنسارینه برایی وورده رق هرکی سکوته دعوت ایتدی . اولکی عمیق و ما یوس سکوت درحال کری کلدکن صوکره :

— درعلیه به محضر فائده سزدر ، دیدی . پادشاه یکی ، عجمی ، وزرا قیدسز و ای .. او دپارده کی خلق ایسه ذوق

وصفاده بویان .. قترت ، بوزغون ، فساد ، ذوق ، طاعون کی ، صارمش کیدیسور . بوغاز قایتمش .. فوجیه اوکرنده صوکی آجیقیل ، دکیز جنکی وار .. کرید آله مزده آتشلر کوکه صالمش .. کیمه ، کیمی کیمه ، کیمدن نه به محضر ، شکایت .. یوللر قالی ، قاپولر قالی تا کریدن باشقه شکایت دیکله ین قالماش .. ربک حضورنده آل آجوب آه ایلمکدن غیری الدن نه کلیر .. دشمن درت یانه صالمش ، بز فساد ایله مشغولر . یازیق قاطرچی اوغلنه که کر حید اتر کندن اوله حق .

تورکک قترتی اوکا دوقونعاش ، یوره کنده دامالان قان بوزولش .. اختیار رئیسک ای بیلری آلتنده تیره ین صولش دوداقلری بوستون قورودی . سوزنیک هر دوراغنده ، دیوانک کوکی درین بر نفسله شیشوردی . محضر دن واز کجادی ، فقط محضر برینه خلقدن رقاچ کشتیک استابوله قدر کلوب عرض حال ایلری موافق کورودی .

ایش مهم ، مشکل و تهله کی ایدی . نانلره سوبلندی ، اونلرده آق شهر ، ایلغین و سائر طرفلردن شکایتجیلر کوندره جکلردی .

کتخدا یری فلا موصلی رضا هیئت ریاستی قبول ایتدی و : بوندن ده برئی چیمازه سه ، دیدی ، کندی سلاهمزه .. لکن بوتون فکرلرده عینی اعتراض دولاشدی ، قاطرچی

اوغلنیک حیدر اوغلی ، آق یقالو ، بوز قفا ، صاری تکه کی مدش ، قورقونج اون سکر ، بکرمی آدمی ، رفیق واردی که هر بری آری بر طابورک . بر فرقه نک باشی ، قوماندانی ایدیلر . اونلره جنگلشمک ، بلکه بر کوچوک دولته جنگلشمکدن زور ایدی . باخصوص اونلر ، یاقیور ، یقیور ، کسبور و جالیش بوردیلر ، و آنجیق شاه محمدن باشقه سته حساب ویرمیوردیلر .

موصلی رضا نهایت دایانامدی :

— هایدی بره ! دیدی . نیچون خوف کلسین . ایش باشه قوزغون لسه .. ایکی آل بر باش ایچون .. مالدن ، جاندن نه یسه نه ، برده عرضدنمی اوله جغز .. اطراف کویلده قیز ، خاتون قالدی . قاجامایان قوردک پنجه سته .. یتر بره ! یتر بره ! ..

***

او صره ده ، ایکی کشتی دانشمه دن دیوانه کیردیلر . نفسلری کیلیمش ، رنگلری صاب صاری اولمش و جاموره یولاش اولان بواکی مجهول زیارتجی سلام و برمی بیه اونوده رق رئیسک رحله سته دوغرو پورودیلر . دیوان ، یوکلنره حیرته یاقیوردی بریسی رئیسک قولاغنه بر شیل سوبلدی ، رئیس دیکله دکن صوکره :

— حیزلی سوبله ، دیدی . دیوان ایشیتن !

آدجغز هیجانلی ، قورقش بر سسله تکرار ایتدی : اوج ساعتدر قوشوبورز ، جاملنک دیرسکنده قاطرچی اوغلنه راستلاق . آق یقالو برابرده ایدی . ایکی یوز قدر آتولسیله کولک لکده مولا ویرییورلردی . بزنی طوتدیلر . حضور اولدی . زهدن کلوب زهیه واردیغیزی صورتی . چویاتز دیک . شیمدی سیدی شهرینه وارده جقسکز ، دیدی . اوراده اعیان ، اصناف دیوان قورمش ، بی غمازلیورلرمش . آق شهرده ده یایدیلر اما ، دیوانک قورولدینی مسجیدی باشند باشه یاقنجه نه اولدق لر نی آکلادیلر . اونلره سوبله همان داغلسونلر ..

صوکره آغام ، سلاخلقدن بر چاپوت چیقاردی ، بونی اونلره یتیر دیدی ، ایچنده ایلغندن حاجی افه نک اوغلی حافظ مرادک کوزلری وار . ایلغین دیوانه یتیشه مشدم ، درعلیه به شکایتجی صالمش آدلاقلا مشلر ، حافظ مراد قبول ایش . کیدرکن یولده یاقالادم ، کوزلرینی اویدم . شمدی یتیر .. بونی کورسونلر ، اوکا کوره باشلرینه چوراب اورسونلر ..

چوق قورقدق آغام ، چاپوتی آلدی . یوللانیرکن کتخدا بری موصلی رضا آغابه ده خبر ایله که دیدی ، بکا تیز آلدن ایکی بیک غروش کوش آقچه کوندرسین . یوقسه یامان ایده رم ..

چوبان قوبىندىن چىقاردىنى چىقىنى رحىلەنك اوزرىنە
براقدى . دەشتىدىن نىسى دوران حاضرونك كوزلىرى .
ارادەسىز وايسىكسىز بو كوچوك چىقىنە ساپلاندى . رۇئىس
خفيف خفيف تىرەن پارماقلىرى چىقىنى آچدى . پىختىلانمىش
قانلار ايجىندە يىشىل وبوزلى جام كىيىكى پارچە ات چىقدى .
رۇئىسك آووجى ايجىندە دوران بو فرى قاچىش يىشىل صدف
پارچەلىرى ، مېھول مسافىلەردىن پرشى . بىكلىرى باقىوردى ...
بقلاموصلى آرتق ىرنە دورامادى :

— آغلار ! باش آغلار !.. دىيە ھايىردى . آرتق بوکا
تھمل كر كىز ! بز يارەمنى عرضىمىز ، غىرىمىز ، ايمىغانلار
قازانىسوز ، او حىدودە ورەجىكمە ، صىقىندىدە ، فترتە
اولان دولتە اعانە ايدەرم . سوكرە چوبانلارە دوندى :

— ھايىدى چوجوقلار ! دىدى . وارلك او نا بكارە خبر
ايدىك كە اوكا ورەجىك بر بولم يوقدر ، ھم درەلبە شىكايىتى
بن وار بولم . دشمنك صولتى ، دولتك فترتى تىزمىش كىيى
بردە قاطرچى اوغلنك ظلمنە ايكىلەمەجىز . بو بوپون تورك
بوپونودر ، كىيىلەر ، فقط ايكىلەمىز .. ھايىدى برە وارلك بوپەجە
خبرلىك !..

دېوانك ھىچ بر اعتراض دىكلى ، ھىچ بر تىك كەلە صرف

ايدەمىن سىكوتى ايجىندە چىقان چوبانلارە آرقەسندىن ، موصلى
تكرار سويلدى :

— ھايىدى شىمدى ، سىزدە داغلىك . ايش اولدى يىتدى .
بن يارىندىن تىزى يوق يوللان بولم .
يىشىل ، قىرمنى ، سىيە جىلەر دالغەلاندى ، بىياض سارىقلار ،
عراقىلەر ، كىلەر ، قاووقلار قارىشىدى . وسىكوت ايجىندە
جانلى بر جىريان ، مدرسىنەك اولى قايسىندىن آغىر
سوزولمەك باشلادى ...

***

قصبەنك سوقاقلارنى بر كوكلكە سىكونىلە كچىن ايكى چوبان
اون دىققە سوكرە چىققىلارنى قىر يولى طوتىدىلر . اوچ
ساعت مەداپا جاملىغە وارمىق ايجىن بورودىلر . اوزاقىدىن
دىرسكى كوردىلارنى زمان ، آغاچ كوردەلەرنىك آردەلەردىن
آت باشلىرى سىچىلىوردى . واردىلر وسپاھىلر ، ايكىسىدە
شاھ شىمدىك حىضورىنە كوتوردىلر . شاھ شىمدىك اوكىندەك تازە
پىشمىش قوزو چورمەسىنى كىرىيور و اللىدەكى بوپوك تىختە
مىشرەبە آدمەلەردىن بىرى واسطەسىلە قىرمنى ونىش بر
شراب دولدورىيوردى . ايكى چوبان آل پىچە ، بىكەدىلر ،
شاھ شىمدىك لقمەسىنى يوتدى ، شرابى سوك دامەلەستە قدر
ايجىدى وودواقلارنىك كىنارەندىن سىزاركىنى سوردى .

— نە خبر ؟

چوبانك بر كىيىتى بر بر آكلاندى . او سويلەجىكە قاطرچى
اوغلنك كوزى دونيور ، بو ص بىقلىرى دىكلى دىكلى اوليور
واسمىر رىككىنى مور بر كوكلكە قايلىيوردى ، بردىن :
— مصطفى !.. دىيە ھايىردى . دولدور ..

بر قوجە تىختە مىشرەبە شراب دەما ايجىدى و مىشرەبەنى
آلدىن آتارت :

— ھايىدى !.. دىدى . آت صرئە ! سوكرەدە كىتخدا
برىنك بوپنە !..

اورمانك كىنارەندە بر شاقردى اولدى ، آتلىر كىشەنەبە
باشلادىلر . طىايىفە باشلىر ، سپاھىلر ، بىلوكچىلر ، آقچىلر
واتشچىلر طاقم دوزدىلر ، آق بقالور قوبور صىقىدى ، ھىركىس
عىنى زمانە آتارە پىندىلر وىچوم دىت نەلىلە سىيدى شىر
بولنى توزە دومانە قاتدىلر .

قاطرچى اوغلىك باشىدە ، صولى كرىسندە كىدىن آق
بقالويە تەلىيات وىرييوردى :

— كىتخدا قصبەنك كىنارەندە او طورور . كوك دىوارلىرى
وافىر يوكىكدر . قانى قالىندىر ، قىرلاز ، فقط براز چىرا اياھ
ياقارسك ! قوش اوچايەجىق .. بن ايجىردىن سىكاسىلەنمىز ..
او بوپوكدر ، صاقلاۋەجىق دىلىك چوقدر . جانلى بر شى

قالمايەجىق ، قىرئىچەلەرە وارئىچىە قدر بوغازلانەجىق ..
آق بقالور ، دىت كون صوسىز قللىش بر چول سىياحى
اشتىاقىلە قىزغان اوزنىكىلەرە دايالىيور و (پىكى آغلار !) دىيەرك
بارلايان كوزلىرىنى ايلرى دىكپور ، آغزىنى شاپىردا تىيوردى .
شاھ شىمدى :

— بز ايكى بىك ايسىتدك ، شىمدى بىكە يوز كىسە
آلەجىز ..

قاطرچى اوغلى شاھ شىمدى قىرمنى ، كىكلىن ونىش شرابك
بخارى ، آللىنە چاربان كىكلىن روزكارك : تىرى و كوشك
ھىجانىلە خوليا ايجىندە بو زوپوردى . بو ايشى پىتەردىكەن صىكرە
صارى قوئوغە كىدەجىكىدى . بر ھفتە اول آق شىردىن قاتدىردىنى
قازمەباش عللىنك كىلىنى اسالوارادە ايدى ، ھىنوز آل سورمەشىدى .
بو آھو باقىشلى ، سارا چىلەرنى تورك قادىنك خىالى كوزىنك
اوكىنە كىلەجە كىلەلەن دىشلىرنە برئىچىردى . چوقوردەكى
كوزلەندە بر آلو پىدا اوليوردى ، اونىكە تام بر ھفتە قاياۋەجىق
وشابد كىلە قالىرسە او وقت نىكاح ايدەجىكىدى ، ھىم كىلە قالىسىنى
ايسىليوردى . چونىكە چوق سىوييوردى وچوجوق صاحى
اولىسىنى دەما چوق ايسىليوردى . بر چوجوئى . اون چوجوئى
يوز چوجوئى اولورسە دىكلى بوپە اوچ بش سىنغاغە ، بىكە
بوتون آناتولىيە كىم سورەجىكىدى . اسىكدار ديارەندىن ھىم

سینورینه قدر قاطرچی اوغللرینک آتشی پاناچقدی .
اوزمان اسما بلسکه اولدوردیکی قوجه سنی اونودوردی .
اونونما یوب نه یاپه جتی ، بردها کری کلرکه .. کلسده شاه
محمدک الله کچن مال کری آلته بیلیرمیدی ؟ صالح اوغلی احمدده
قاریستی کری آلتی ایسته مشدی آما . بر سپدله مده یاری
کوده سی کید یویرمشدی .
وبویله اسکداردن ایرانه قدر سورده جک سلطنتک خیالی ،
شاه محمدک قلبنی پارچالایه جق قدر سرت و طانی هیجانلر
یایور و :

— قرال کبی ، دیبوردی ، بر آناطولی قرالی کبی حکم
سوره جکم ... خزینهلرینی تقسیم ایدیوردی ، اوزمان کویلدده ،
مغارلرده صاقلامایه جقدی .

***

کوروندی آغام !
آق یقالونک بو کسکین اختاری ، قاطرچی اوغلنی خیال
وغفلدن او یاندردی . هنوز باتان کونشدن صوکره اطرافی
قابیلان مور و آلاجه قاراکلی ایچنده یوکسک دیوارلری ودها
یوکسک جبهه سیله کتخدا برینک قوجه اوی ، سیاه بره یولا
کبی کورونیوردی ، ایکی یخیره سنده یانان قندیل ، ایکی بیوک
وصاری کوز منظره سی وریبوردی .

یوز سوردی . ویش دقیقه صوکره قول دمیبرلی قالقدی ،
وقانی اسکلتدن قوللرینی تمامیه آچدی .
اوزمان ، آتی برولوله بوتون اولک ایچندن کیجه نیک ماجرا .
لرله دولو افقارینه یابیدی . قاپالی بر یخیره نیک قاناداری درحال
آچیلدی وصاری برضیا ایچنده یوزی کولکله یه بوغولش اولان
کتخدا برینک شکلی ، بوتون هیئتیه کورولدی :
— کل بره نابکار !..

کتخدا برینک سسی بر آرسلا نیک کورله می قدر مدعش
واوغولدی ایدی . تکرار ایتدی :

— کل بره دیرم سکا ! زده سکا قاطرچی اوغلی ؟
وکولکدن لرلنده طوتدینی ایکی قویوری دوغرولده رق ،
ایکی سنی بردن یاغش قاپی یه بوشالتدی .. وعینی زمانده ایکی فریاد
ایله ، ایکی کشتی ایچ طرفده بره سرلیدیلر . فقط بوقاطرچی اوغلی
دکلدی ... ایکی آدمی ایدی .. او زمان شاه محمد کوکرده دی :
— بوردایم بره کتخدا !

و یوز کشتی بردن ایجری دالیدیلر ، جامکان قیریلدی ،
قابیل قیریلدی ، و ایچریده ک قادیسلرک ، چولوق چوجوغک
فریادی ، کیجه نیک صاغر و مرحمتیز قوللارینی آجی آجی
دولدوردی ...

آتلر آغرلاشدی . مختلف استقامتلر آلدی . بش دقیقه
صوکره او ، ایچنده کیرله برابر دمیبردن ، باروتدن وقاندن بر
چنبر ایچنه آلتمشدی . بر یارداق آلتده کی صیرلش بالانک
ترسیله قوجه قاپی یه ووردی . بیوک بر کورولنی ، قاراکلقلر
ایچنده عکس ایتدی . بر دها ووردی . ایچریدن بر ارکک
سسی سوردی :

— کیمدر او ؟

— آج بزوک !

— سز کیمسکز ؟

— آج دیبوز ! قاطرچی اوغلی یارانی !..

درین و آتی بر سکوتدن صکره اولک یخیره لرند کی ایشیق
اطرافنده دولاشان جوال وسریع کولکله کورولدی . او چنچی
اختارده جواب چیقما یخه : بویقلماز وقیرماز ، دمیبرچنبرلی
میشدن قاپونک دینده عملیات باشلادی ، جالی چیرپی ، چیره
یاغ موملری ، چاپوتلر قوتولدی .. قاو چاقلیدی ، اوفله بدی
وقایینک دینده مائی ، صاری ییلان کی دولاشان بر آلوله ،
ایچنه چیتیردیلر دویولغه باشلادی .. حقیق سلاح شاقیردیلرندن ،
بعض اوده بریده اوکسور وکلردن ، آره صره بر آت
کیشنه مسندن باشقه بر شی دویولیوردی .. یاغنه باشلایان
قایینک صاری و آیدینلق کولکله سی شاه محمدک آیاقلرینه قدر

کیجه نیک ولوله سنی طویان و تیردن بوتون قصبه خلقی صاحبین
قالقدقلری زمان کتخدا بری بقلاموصلی رضایی سواق
اورنه سنده ودرت بارچه کوردیلر ، چولوق چوجوقدن ،
قادین ، اختیاردن کیمسه یوقدی ، جسدلرک بر قسیمی باغچه ده ،
بر قسیمی آره لقه ده ، بر قسیمی ده قوجه اوله برابر یانوب کول
اولمشدی .

ودها دون بوتون ثروتی دولته باغشلامنی قوران
کتخدا برینک اوچاغی یوز بیک سنه لک بر خرابه دن باشقه
برشی دکلدی و او ثروت بر ساعت ایچنده قاطرچی اوغلنه
انتقال ایتمشدی ..

وقعه دن کیمسه کیمسه یه معلومات ویرمییوردی . چونکه
قاطرچی اوغلی بوتون طایفه سیله برابر بازار رنده دولاشیور
واسما خاتونه خایم بازراکک دکاندن پول بیه زیکلر ، مرجان ،
بونجیق کردنلقلر صاتون آلیوردی ...

اوکله ایزری مفتی افندی یه ، قاضی یه ، مدرسلره و ملککتک
اعیاننه خبر کوندردی ، هیسی کلیدیلر ، یارداقلرندن ایکی
کشتی بی کتخدا بری شهید ایتمشدی .

دونکی دیراندن و بوکیجه کی خالدن قیزینی ایچون بوتون
قصبه یه بیک کیمسه آفچه جزای نقدی کسیدی و عماما آلدقن
صوکره جنازه لرک نمازلرینی قیلدیردی ، خواجه یه دنا ایتدیردی .

وزهد و تقدی صاحبزای اولاد قریبه ، انی کشی بولند قریبه
هرکس شهادت کتیردی .. جنازه لر ، مزارلره جم غیر ایله
کوتورولورکن سوغا غک اورتیه سنده کتخدایرینک درده
بولوغش جسدی دورو یور ، وطور اغه بوکولش باشنک
اورتیه سنده هنوز قاباغش ایکی فرسز کوز بو قافله یی تماشا
ایدیوردی ...

***

جنازه دن عودتدن صوکره یول حاضرلای کورولدی .
کچیریلیر یولک باشنه طوبلاغمش لردی ، قاطرچی اوغلی
خواجه نک برینسی چاغردی ، خواجه امره اطاعتله نصرت
وموفقیت دعا ایتدی ، او انشاده بر اختیار قاطرچی اوغلنه
صوقولدی .

— آغام ! دیدی . بزم اورادن جبهه یی اوغلی محمود آغا
ایله داغلر دلیسی محمد آغا طور اغانه یوز سوره لر ، نه قدر
لایق دگسه قبول بیورمکی اوزلیورلر . بری بیک درهم
کوش ، دیکری درت کیسه آقچه کوندردی ..
قاطرچی اوغلی کولومسه دی :

— ایسته مه دئی ؟ اعلا ! چابوق خبر ایلمشیر . یارین
بده خبر کوندره جگم . آرتق واز کچدم . سوله اونلره ،

تا کیری به امانت ، هیچ بر زوام یوق . نه ایشلری دوشرسه
خبرلشسینلر ..

وقافله یوله قویولدی .. قاطرچی اوغلی غایت ساکن
ومستریج بر طورله آتی قاتونک طاسائی یارداقلرندن برینک
سویلدیکی تورکینی دیکلیور و آتی سورویوردی :

داغلر باشی اورماندر

درت بر یانی دوماندر

بزه بر یان باقاک

ایر کچج حالی یاماندر

*

بز قاطرچی اوغلیوز

آتشلردن اردویز

بزه قارشى چیقلماز

بز جان بولش قورقویز

*

صالدیریرز هر یانه

قییاریز یوز بیک جانه

ایستر ایسه ک دنیایی

بز بولارز آل قانه

*

خانمانلر یاقارز

صفامزه باقارز

آلتون طاسله شرایی

کیچه کوندور چاقارز

*

صفا ، کوش ، آقچه ، پول

زده ایسه هایدی بول

بز قاطرچی اوغلیوز

اولسون جهان بزه قول

قاطرچی اوغلی ، کوزل سسلی یارداغک بوشانی تورکیسیله
مست و نمون ، صاری قوئوقده صاقلی دوران اسماسنک یانته
کیدییوردی ...

***

ایرتسی کون آقشام اوزری صاری قوئوغه واردیلر .
حیدر اوغلی طایقه سیله اوراده ایدی . قونان آغانک شرفنه
دونامش ، قوزولر کباب ایدلش ، شرابلر حاضرلانمش ،
سفره لر قورولش و اطرافنه اوزرینه بال دوکولش یاغلر ،
بکمزلی قاعاقلر دزلمشدی .. شاه محمد آغا آلتی یوزنی بیقادی ،
حلاقلر بشکیر طوبدیلر .. اوموزلری ، آققلری اوغوشدوردیلر ..
و ایکی ساعت خلوت اولدی ، کیمسه حضوره چیقامدی .

کونش باتمش ساعت بره یاقلاشمشدی ، آغا آبدستی
آلدی ، آقشام نمازنی قیلدی و اشارت ایتدی . هرکس
سفره لره اوطوردیلر ، کندبیدی ده آق یقالو ، حیدر اوغلی ،
یوزقفا ، صاری تکه ایله خرمه کچوب خصوصی مجلس قوردیلر .
بللور کاسه لرده پنبه شرابلر صونولدی . کنج ودلیر ساقیه لر
الدن آله شراب دستیلری کزدیریورلردی ، سازنده لر ، خواننده لر
باشلادیلر . اطرائی صدف ایشلمه لی سدرنده اوطوران آغا ،
اشارت ایتدی ، اوته کی اوطه دن قازمه باش علینک کلینی
امجابی کتیردیلر . قویو فنی رنگی شالواری اینجده محزون
سپاسی ، آغلامقدن شیشمش کوزلریله کان اسما ، صاحباق
او یوب دیوان دوردی . قاطرچی اوغلی پارلایان کوزلرینک
یه جک کبی باقان آلویه قادینی باشدن باشه یاقدی .

— سن تورکی بیلیرمیسک ؟

ضعیف وخسته سسیله :

— بیلیم آغام !

— یا او یون ؟

— اونیده بیلیم آغام !

— یوو .. بو اولماز . آغاردن سیقلما !

اونلر سنک قارداشک ، بئمه قارداشم !

بز یولداشلر . کم کوز نه بزه نه اونلرده ...

— بيلم آغام! ..

— بيليرسك يا! . صيقيليرسك! شوكا بر بللور شراب
صونك!

شراب هان كلدى ، قيز صيقيلدى فقط قورقدى ، هيچ
ايچمديكي بو آجي و بوروشدروجي صوني تترهيه تترهيه صوك
داملهسته قدر يودى ..

— اوطور!

بر كناره اوطوردى . معدمهسى درحال ولائمغه باشلادى ،
كيدكجه باشى دونوبوردى . كوزلرينك اوكنه سبىلى بر پرده
كربليوردى .

— سويله باقم .. بيلديكك تورى يوقى ؟ قادين سكوت
ايتدى ، كوزلرندن ياش آقپوردى . آغا اشارت ايتدى ، بر
بللور شراب دها صونديلر ، اونى آنجق ياربىسنه قدر ايچه
بيلدى . صارامش يانقلرى قيب قيرمى اولمشدى . رنكسز
الا كوزلرنده غريب بر پارلاق حاصل اولدى . آغلامق ،
هايقيرمق احتياجى بوغازنى قوروپوردى ، برازصو ايستدى ،
شراب ويرديلر ..

— هايدى ، بكليورز يا! . سويلهسه كه ..!

قادين بر ثابيه صوصدى ، دوشوندى ، سيلكيز كې بر حركت
ايتدى ، باشى اوكنه اكدى ، صاغ آوجنى آلتنه قويدى و ردها

تكليف ايتدیرمه دن ، ياواش ياواش ، آجي آجي ، سرخوشلى
بللى اوليان بر سسله سويلدك باشلادى :

يكي آجش بر كولم ،
يازقندر بكا اولوم ؛
آمان بى صولدرمه !
يووامده تك بيلم ..

*

غريب غريب او ترکن ،
صاقين قيمه بكا سن ؛
براق بى اوچام
حق قورقوسى بيليرسك

*

أى أسهن يل ! هيچ دورما
سلام سويله يوردمه
انسان ايسهك شاه محمد
صله بكا ، قودورمه ..

*

يوجه تاكريم ! آل بى
مزارلره چال بى !
آغلامقندن كور اولدم
آمان آغام ، صال بى !

آغا اوزون چوبوغندن چكديكي سيفاره دومانى صوفه نك
اوعالى و آلچق طاوانه اوفله دكن صوكره :

— ه.ي. ا ديدى . يانق شيلر ايسته مم . قادين صوصدى ،
يئنى دوندورن سرخوشلق آرمه سنده حالا قورقو حاكمدى .
— اويون ، اويون ايستم ..!

اسانك كوزلى بارلادى ، سرخوشلغك بوتون جرأت
وقوتيله قالقدى : زيللرى آلدى . طاقدى ، سنده تهره
اوزرته چيقدى ، ساز غايت شوخ و سريخ بر اويون هواسى
جالپوردى .. اسما بر ايكي آديم آتدى ، زيللر شاقردادى ،
دورى ياپدى ، هوپلادى ، سوزولدى ، قوجه صوفه نى دولدوران
دومان و شراب قوقوسى يئنى بوس بوتون قاربشديردى ..
كندبىنى موسيقينك لك ايچه آهنكته وارنجيه قدر قاپديردى .
اوراده كيلر عمرلرنده بو قدر دلبر بر رقص كورمه مشلردى .
شاه محمد :

— ياشا !

ديبه باغريبوردى . قادن ، دوندى ، دوندى ، تترهدى ،
زيللر بى شاقردايتدى ، صيجرادى ، سوزولدى ، آقدى ...
ونهايت ونهايت .. آنى ، آجي وكسكين بر فريادى متعاقب
تيه سى اوستى خاليلرك اوزرته ، جانسز يوارلاندى .. هان
معايته ايتديلر ، بايلمىشدى ، چكللى كيدلش ، يومر وقلرى

صيقليمش و كوزلرينك اطرافى شيشمىشدى .. هان اوغوشدرمه ،
صو دوكنكه باشلاديلر .

قطر جى اوغلى هايقيردى :

— اوطمه كوتورك ! بيم يانغمه ياتيرك ! چوق سورمن
آييلير !

آق بقالو آوجنى حيرت اشارتيله آچارق تقدير ايتدى :
— ياووز اويونچى آغا !

آغا صيريتدى .. صارى نكده آغاي آلقيشلادى :

— آغا سچر آما ، پير سچر ..

آغا غرور ايله چوبوغنى چكدى ، وصيريتدى .. اسماي
ياتاق اوطمه سنده كوتورديلر ، آرتق يمك صره سى ايدى ،
سفره لار يكي دن بزه ندى ، هر كس يرته اوطوردى .. شاه محمد
كنارى صيرمه لى مندرينه يرلشركن كوملكنك يكنى صيفايور
وقوزونك لك ابى يرئى كوزيله آراشديريوردى ...

مناديا ايچيلن شرابلر وين يمكلردن صوكره بوتون قوناق
باش آغالر ، اور تانجه آغالر ، آغالر ، آغاجقار ، يماقار ، هر شى
و هر كس سرخوش اولش و باغجه ده كومه كومه ، اوطله رده
طاقم صيرمى مشلردى ..

بر آراق آغا قالقدى و :

— هايدى قوچلر ! ديدى . اولى اويته كويلى كوينه !

هرکس سنده لایه سنده لایه او طه لایه چکدیلر. وقطرچی
اوغلی شاه محمد آغا باتسو نمازی قیلدقدن ونسیجی چکدکن
صوکره یاتاق او طه سته کیردی ...

***

صباحلین ، هرکس غمخور و یورغون کوزلری اوغوشدو.
رورکن قاطرچی اوغلی معنای خلافتده او طه سندن چیقماش
حتی صباح نمازیته ده یتشمه ممشدی .

بر آراق سلامق داژه سته بیه چک ساعیسیله بر تانارک
کلدیکی خبر ویرلدی . حیدر اوغلی بونلری حشورینه قبول
ایتدی و مسئله نك اهمیتنه بناء باش آغایه خبر کوندریلدی . صباح
قیاقیله چقان شاه محمد کلنلری استجواب ایتدی و آکلادیکی
مختلف برلردن ، آق شپردن ، ایلفیندن قادین ، چولوق چوق
بیه چکی کچمشلر استانبوله دوغریوللانمشلر . دوللو اقدمزه
محضر ویره چکلر و قاطرچی اوغلندن قورتارلارلی یاقاراجقلر .
مش .. کیدنلر ایچنده قره چه اورن کونیدن چوق وارمش .
آغا فنا حالدده قیزدی .

— حیدر اوغلی ! دیدی . سن طایفه کی آل ، کوچکی ،
لوازمکی بیتیر هان آردلایته دوش یتشمه منسه ک اورالده دونتی
کوزته .. بای حال کله لرینی ایسترم ..
— آستانه دن سپاهیلر کوندریرلر سه :

— ووروش !

— پکی !

— سن ده بوزقنا ، ایکی یوز سپاهیله ایلغین ایلنی ، سن
صاری تکه ایکی یوز آتلی ایله آق شهری قیر کچیر ..

بنده کندم قره چه اورنه قدر واره چم . و امرلرینک
پایله جفته امین بر طور ایله قالدیدی ، ایجری کیردی ، بش
دقیقه ظرفنده کیندی قوشاندی و سچمه یوز فرق آتلو
آقینجیسیله قره چه اورنه یوللانیرکن ، دیگر قافلله ترتیانلری
بیتیرمشلر و آیری استقامتده چوقدن یوله چیقمشلردی ....
اووه نك اورطه سنده بارلایان مفزلر ، شاقردایان سلاحلر
و آجیق اشکین کیشه یه رک کیدن آتارک قادیردینی صاری توز
هزونی ستونلر شکلنده یوکسیلور ، پایلیور و کوکی قایلپوردی .
یاراندن اک کور سیسلی بریارداق مغزینک آغزلنی آتلی اوسته
قالدیره رق یوکسک سسله قوشمه سویلیور و قاطرچی اوغلی
قاباران کوکی ، کینشله بن قولتوقاری ایله قیر آتک اوستنده
واک اوکده بو قوشمه یی دیکلپوردی :

— ۱ —

آتمزک نعل اُز جہانی
قیلچمز قاتار توزه ، دوماقی

بزه دیرلر قاطرچینک یارانی
کلیورز ایلغین ایلی ، وای سکا !

— ۲ —

قره اورن ! قره چهل اورنه !
کوره چکسک سکا چوراب اورنه ،
قهر ایدرز بزه قارشنی سورنه ،
کلیورز ایلغین ایلی ، وای سکا !

— ۳ —

سیدی شهر ، قره حصار ، آق شهر
آتشمز قارشینده هب اُز
شاهلر ، خانلر آمان ایدر ، باج ویر
کلیورز قره اورن ، وای سکا !

— ۴ —

دیکنلیدر آستانه یوللری !
محضرچینک درت بیجیلر قوللری ،
بزه دیرلر شاه محمدک قوللری ،
کلیورز ایلغین ایلی ، وای سکا !
قاطرچی اوغلی ، قوشمه نك صوک بیتی بیتیمز آتی
دوره وردی ، برصو باشنه کلشلردی . هپسی ایندیله ، قوشلق

ایچون حاضرلق کورولمکه باشلانیدی . آغاچلغک دینه سریلن
پوستلره آغا اوطوردی ، چوبوغنی یقیدیلر ، دومانلرینی
صاوورورکن بوتون ییشل و سورولش تارالارک افقلره واران
سکونه باقیوردی .. بورالره مستولی سلطنتک اک بارلاق بر
نقطه سی اوله رق ، ادخار ایتدیکی کوش و آلتون کومه لرخی خیالی
ترین ایدیوردی . اونک نظرنده بتون حاکمیت و سلطنت بر
قیلیچدن بوتون سعادت پاره دن عبارتدی .. جانه قصد اولنان بونجه
کروانلرک بش بارمسی ضیاعه اوغراماش و حفظ ایچون دوغرو
چه وتماماً قاطرچی اوغلنک سروی صندوقلرینه ، چینی کوپلرینه
برلشدیرلشدی ..

شاه محمد تحلیاتی آره سنده قولاغنه خفیف برسک کلدیکنی
حسن ایتدی . دقتله دیکلهدی ، آغاچلغک آره سندن کلن بو
سس ، برترکینک نقراتندن باشقه رشنی دکلدی . وایله بر ترکی
سویلنیوردی که ، کندی یارانی آره سنده اوسوزلر هیچ برزمان
بیلنمز و صرف اولنازدی . اختیار آغاچلرک جاتلاق کووده لرینه
سورونه سورونه ، ییشل کولکه لکدن سوزولوب کلن بو
سسک پک غریب بر تاثیر واری . یالانچی بر سسدی ،
فقط بویله یالانچی برسک قارچی اوغلی یارانی آره سنده
تورکی سویلک قدر جسارت کوسترمسی دها غریب ایدی .
آره صره خفیف قهقهه لره سکتیه ، توقفه اوغرایان بوتورکی بی

شمدی دها دقتله دېکاپور وکله ایشیديوردی :

— ۱ —

ظلم یاراشیری تورک اولادینه ؟
قولاق ویرلزمی هر فریادینه ؟
بریکیت تورک ايسه کوش امدادینه !
باصدی یوردومزی قاطرچی اوغلی ..

— ۲ —

قادینلر، یاورولر، کیمسه سزقالدی،
کوکل، آتشی، کوکلره سالدی،
جانندن مالندن غیری عرضی ده آلدی
باصدی یوردومزی قاطرچی اوغلی ..

— ۳ —

تا کړی په صیفندق، یوللره چیقندق،
صوم قالان اوجانی، کندیغه ییقندق،
جانلردن اوصاندق، ویرمکدن بیقندق
باصدی یوردومزی قاطرچی اوغلی

— ۴ —

دولت باتیورکن، او چیقندی هان،
هیچ رکیسه چکه ویرمندی آمان،
امداد ایت بزله اولو یارادان

باصدی یوردومزی قاطرچی اوغلی ..

*

واوزون بر قهقهه آرمه سنده آلاشلمانان بر میرانی طویدی.
آلی چاریدی، درحال بر یارداق کلدی :
— آغاچلقدن کلن سی ایشتمیورمیسکز ؟
— ایشیدیورز .
— کیمدر بو نابکار ؟

اوبصال طوسون دیرلر، قرهجه اورنلی بر دلیقانی ..
ایکی اوج ییلدن بری عقلنی بوزدی . بویه داغلرده دولاشیر،
تورکی سویلر، کولر، بعضی آغلار ..

— او دلی دکل، عقلی برنده اونک ..
— بیلیم آغام، هر وقت بویه کورورز . صوص ایدیکه
یوزومزه صیرتیدی، قورقار ! دیدی . قاطرچی اوغلی بوراده
یوق ؛ نه تلاشلانیرسکز ؟ ..

— اونی بورایه ایله نک !

بو امر درحال انشاز اولندی، بر قاچ کشی کیتدیلر،
کلک ایستهمین اوبصال طوسونی قوللردن طوتوب زورله
حضوره کتیردیلر، یکریمی اوج، یکریمی بش یاشنده بر دلیقانی
ایدی . پزمرده لباس اینجده دریدن وکیکدن وجودی الان
تناسی محافله ایدیوردی، چهره سنک اونه سنده بریسنده
صقال بویومش، اینجه بیقلری دوشوک وصاچلری قارما

قاریشیق، اوزون، ویاغلی ایدی . چیلای باشنی متصل
ساللایهرق و قوللری قورتارمق ایسته یه رک :
— براقک بی ! براقک بی !

دیهه هایقیریوردی . آغانک اشارتی اوزرینه براقدیلر،
دوردی، ساکن ساکن آغانک بوزینه وبرده اطرافنه باقیندی،
صوکره اوطوردی و آغانک کوزلرینه دیک دیک باقهرق
اطرافنده کپلری کوستردکدن صوکره حلیم برسله صوردی :

— بونلر هپ دلی می ؟

— خایر !

— هپ دلی، هپ دلی .. باقی بکا نه یاپدیلر . عقللی زورباق
ایدرمی هیچ ؟ بر لحظه دوردی و عقلنه بردن کلش کی سؤالنه
علاوه ایتدی :

— سن بونلرک آغاسیمیسک ؟

— اوت .

— سنک آدک نه ؟

محمد .

— محمدی ؟

— محمد .

— چوق کوزهل .. پیغمبر آدی .. محمدک آدی .. اویله

ایسه بزم کونی قورتارسه ک آ .. !

— هانکی کونی ؟

— قرهجه اورنی .

— اوراده نه وارکه ؟

— قاطرچی اوغلنک ظلمی ! .. !

— سن قاطرچی اوغلنی طانیرمیسک ؟

— یوو .. طانیقندن نه چیقار، ظلمنی بیلیم یا ..

دلی براز دوشوندی، فکر آ محاکمه ایدرکی بر وضعیت
آلدی و بردن دوام ایتدی :

— سن زنکیتمیسک ؟

— خایر، خایر، خایر ..

— زنکیتمسک ... باقی قاچ کشیفک آغاسیمسک ..

— زنکیتمسکدن سکا نه ؟

— هیچ ... بکا بر آقچه و برسه که ..

— نه یاپهچسک ؟

— پادشاه اولهچم .

— نه پادشاهی ؟

— کوکل اقلیمنک پادشاهی ..

— آی صوکره ؟

— صوکره می .. شی .. بزم کونی قاطرچی اوغلندن.

قورتارهچم .

— بن ده بر آڅه يوق که ..
دلی بر قهقهه صالیو یردی . و آغایه باقه رقی :
صاحی ! دیدی . سز هپ دلیسکیز . سزده پاره اولسه
قاطرچی اوغلنه ویررسکیز ..
— قاطرچی اوغلی بن ایم !
اوبصال طوسون حیرتله و دیک دیک باقدی :
— سنمیسک ؟
— اوت .
— نره به کیدیورسک ؟
— قرهجه اورنه ..
— اوراده کیمسه لر یوق که .. هپ کوچ ایتدیلر ..
یاریمی آستانه به .. یاریسی باشقه دیاره ..
— هیچ کیمسه لر یوقی ؟
— بر بن وارم ...

دوردی ، دوشوندی ، یونیی بوکدی ونره ده اولدیفنه
اهمیت ویرمیه رک ، حزن سسیله تورکیسته باشلادی :
ظلم یاراشیرمی تورک اولادینه
قولاق ویرلزمی هر ...
سوزنی پیتیره مه شدی ، صاغ طرفدن بر قوبور پاتلادی

وشقاغندن کیرن کسمه قورشون اوبصال طوسونی جانسز
یره ده ویردی .
قاطرچی اوغلی چوبوغندن برنفس ده چکدی و اوکنده کی
جنارهنی قالدیرانلره طیبی سسیله اهرلر ویردی :
— دلینک وصیتی وار .. قرهجه اورنی قورتاره جفز .
شعدی اوتوز آتلی کیتسین .. داملرده کی نه اشیا وارسه بر
یره بریکدیرسین .. صوکره درت یاتنه آتش ویریلسین ..
بن کلدیکم وقت بوتون کونی قورتولاش بولاجم .. هایدی !
تیز ایلدن ..

بر ییحق ساعت صوکره ، قاطرچی اوغلی ، کوبک کنارنده
یکي دودورتدینی چوبوغنی ، یامش بر صاباق بارچه سیله
آتشلندیریبور و منون و مسترخ ،
— ایشته شمدی قورتولایلر !
دیوردی ...

***

بوسفر و نظردن عودت اولندی . و تصوری کی قاطرچی
اوغلی برهفته اسما خاتون ایله قالدقدن و بلور بلور ، دستی
شرایلر ، اتلر ، اولرله ضیافتلر چککدکن صوکره یاران
تکرار سفره باییلدی و قاطرچی اوغلی قره حصار صاحب

طرفلرنده پراکنده قالان کوی و قصبه لری وورمه یوللاندی .
برکون یولده حیدر اوغلی طرفندن یوللاشمش بر ساعی به
راستلاندیلر . درحال حضور اولدی . و حوادثی شو یولده
خلاصه ایتدی :
— آغام ، بنی حیدر اوغلی یول ایتدی . ایلمین ،
آقشهر طرفلرندن وقتیه آستانه به واران فریادچیلر وزیر اعظمه
دردلرینی اساع قیلیمشیر . آستانه ده مشورت اولمش .
پادشاه یکچیری آغالندن آناتولی ایالتنه چیقان احمد پاشایه
فرمان ایتش . پاشا بر چوق سباعی ویکچیری ایله بو طرفلره
یوللاشمش . خبریکیز اولسون دیو ، بورلره واردم .
قاطرچی اوغلی ساعی بی صاودی و کندی کندینه میریلداندی :
— پادشاه آوی اکلنجه سیله اوغرا شه دورسون . بو
ایشلره نه قاریشیر . آما ، اونکلده قوز یابلاشیرز .. قاطرچی
اوغلنک نامی دویمامشیر ظاهر .. حیدر اوغلی بیله کریده
براقان شاه محمدک یاناغانی چوق کچمز ، احمد پاشانک ده کله سنی
پاره پاره قیلار ...

دولت غوغاسیله مشغول اولسون ، قاطرچی اوغلندن
اونلره زوال یوق .. ایستیرسه بر اولچوشینلر ..
چوبوغنک لوله سندن چیقان دومان خلقه لری آره سنده
دولاشان مختلف فکرلره ده بر چوق ساعت مشغول اولان

شاه محمد ، قدرتنک بر ده دویولسی ایچون قره حصار صاحب
جوارنده بویوک بر وورغونه حاشرق کوریدوردی .. او
اثناده ، احمد پاشاده معنی افرادیله قره حصار صاحب جوارینه
یاقلاشمش و اطرافه کوزجیلر قومیشیدی . احمد پاشا ، حیدر
اوغلی و قاطرچی اوغلی قافه لری ار کچ چارپیشه جفلوردی .
احمد پاشانک پوره کنده آجیبان یاده لک ال بویوک خارجی
غاله دورورکن ، یوله داخلی بر غاله ایچون اوغراشمقه
کیتیمی ایدی . ملنک کوزی دیشارده اولسی لازم کلیورکن ،
وطنک مدافعه و محافظه سی ایجابی میدانده ایکن ایچریده
یانان آتشار ، فساد و شقاق ، بغما و غارت یانغیناری روحته
اک اونولماز بیلدیرملر یاغدیوریدوردی . بو شریرلی مطلقا
تبه لیمک احتیاجی ، مقدس بر دینک کی بئلکنک اک درین
و کیزلی کوشه لرینی دودورمشدی .

استانبولک بو احوالی دوشونه بیله جک بر قابلیتی یوقدی .
چناق قلعه بوغازینک قایغمی ، استانبولده کی بوغازلری بالعمک
دهافضله آجش ، ذوقک ضیافتی ، ضیافتلرک ذوقی ، اکلنجه نک
کومه لیمی ، کومه کومه اکلنجه وور پاتلاسون کیدیوردی .
بر آتمهجه آرقه سنده ساعتلرجه آت سورون عجمی پادشاهه
ایقناظ ایچون سوز سویه به جک کیمسه لر یوقدی . فقرا آج
قالدقچه امرا دویوبور ، وسفلا آغلادقچه و کلا کولوبور ،

سینورلر باندقجه سکیئر بوزلی خوشافلر ، کوپورمش شرابلره سرته شیور ، کريدك فریادی ، کیمسه نك رحم و دادی ، حیت و امدادی تحریک ایتیوردی ...

استانبولده قهقهه واکلنجه ... آناتولیده قطرجی اوغلنك یومروغی آلتنده کوز یاشی و ماتم یاشیوردی .

بو حس و حرصله بونالان احمد پاشا نهایت ، اورمانده راستلادینی کوزجیدن خبر آلدی که حیدر اوغلی اوزاقلرده دکل ، بلکه ایکندی اوستی قارشیلانمق ممکن اولور ..

درحال ترتیبات آلتندی . جنکه حاضرلاران بیکچریل صف صف یورومکه باشلادیلر ، و کرچک ایکندی به بیله ایشیله مدی . سیرتک نهایتندن حیدر اوغلنك یارانی کوزو کدی . کونشک آلتنده بارلایان مغفرلر ، ایشیلدایان پالا بیله زیبکری سچیلیوردی .

و بر ییچ ساعت صوکره غوغایه طوتوشدیلر . احمد پاشا بیکتیرنه خطاب ایدیوردی :

— ها بره قوچ بیکتیر ! یالکز بر قاق سنجای دکل ، قوجه ر دولتی قورتاره جقکسکز !

و شاقردایان بالار ، کیشنه ن آتیر ، چانلایان قالقانلر

وصیقیلان قوبورلر آرمسندک نك انسانلر دوشو یوروصاحی اولمش آتیر . یاشی بوش ، اورکک بر چیلغلنقله او نه به بری به قاجیشیورلردی ..

نهایت پاشانک آدم لرندن بری هابیردی :
— بوزغون ! .. بوزولدولر ..

بر دیکری :

— پریشان اولدیلر ! .. قاجیشیورلر ...

فی الحقیقه حیدر اوغلی یارانی فنا حالده بوزولمش ، قرغان اوزنکی بی ووران درت نعله قالقپور ، یایار ، قیالردن ، بارلردن ، چالیلردن یاماجلردن آتلا بهرق ، طیرمانه رق قاجیورلر وحیدر اوغلی ، یاغز آتیه اک اوکده کیدیوردی ... احمد پاشا نمون و موفق کولومسیور .. و :

— چوقشکر! چوقشکر! دیوردی . دولتی قورتاریوردی .
یاریم ساعته وارمه دن جنک میدانده کیمسلر ، پاشانک معیتندن ماعدا کیمسلر قلامشدی . یاره لیلر طوبلاندی ، اولولر دفن ایدلای و بر مدت صوکره فرقه اووه به طوغری ایتمکه باشلادی ...

غروبک صوگ و صازی یادیلری آلتنده ساکن و خفیف بر سیس ایچنه بوغولان قوجه صندوقلی اووه سی کورولوروردی .
آلاجه قارا کلق باصان اووه به واردیلر . پاشانک نیی اواراده کیجه له مکدی :

— صباح کوزیله آدرلر نه دوشرز .

دیوردی . . آرتق بوقدر بوزولدقن صوکره بر دها

بیللری دوغرولمه مایه جققرنه قانیدی . اووه نك مناسب بر محلنده اوتاغ قورولدی ؛ یورغون و چنکلمش عسکر استراحته چوق محتاجدی . پاشانک کوزلرندن ده اویشو آتیوردی .
بر قاق لقمه پندلکدن و یانسو نمازی قیلندقدن صوکره آچیق اردوکاهه یلواش یلواش آغزلاشان بر سکوت چوکمه باشلامشدی . آیک خفیف ضیاری آلتنده او یویان اردوکاهک اونه سنده بریسنده بکله ن 'نوبجیلرک متحرک کولکه لرندن باشقه بر شی' یوقدی .

بر آراق اوزون کیدن بر خندق کنارنده کولکه دن بر شکل پیدا اولدی :

— کیمدر او !!

جواب و برمه ن کولکه نوبجینک یانه قدر صوقولدی .
اون دقیقه قدر کوروشمه مک موفق اولدی ، بردن ایکی کولکه یان یانه ، اورادن آیرلدیلر ، اردوکاهه دوغری کلیورلردی .
ایکی دقیقه کجی ، اردوکاهک بو کنارنده کوچوک بر درنک قورولمش فضیلاشیوردی :

— حیدر اوغانی ، قطرجی اوغانی طانجاماز سکز . بو دولت ذاتا باطوب کیدیور .

اونلر آناتولیده یکی بر حکمک قورمق ایستیورلر .
سز حالا سزی باطیرانلرک آدریشه دوشمش ، احمد پاشا کی

برخرفک امریله بدین قارداشلر یکیزی وورمه صاواشیورسکز .
حضرت محمدمن افندمن بیله کفار خا کسار ایله جنگلشدی ، سز لر نه مرتد لقه صایدیکز که اسلام ایله ووروشمه کلدیکز .
فوجیه اونلر نده کی غوغا ، کردی آتشی یغزی که شمیدی ده آستانه اهل ایمان اوزره صالدریش ایدیور .

بو قولاقندن دولمه نطق اون دقیقه دها سوردی و بر روز کار سرعت و خفتیه بوتون اردوکاه بیکچریلر نك قولاقلر نه ایریشدی . فقط اوجاغک بر یاساسی واردی که کیمه بوزامازدی . او حالده بشقه بر ترتیب کرکدی . هرکس اویویا قاله جقدی ، ذاتا یورغون اولان پاشاده اویویوردی ، صباحه قارشى باصقن اولسون ، بو حالده اویویانلر غافل آولامش اوله جققردی .. نه یاسا بوزولور ، نه صوچ کلیر ..
پک اعلا دنیلن بو حيله عینی سراسله اطرافه یایلدی و بش دقیقه صوکره دها درین بر سکوت اردوکاه کی قاپلرکن آیک ، خفیف مائی ضیاری آلتنده اوزایان . قیوریلان ، قیصالان کولکه لی قوپو سیاه خیال خندک کنارندن ایلری به دوغری غیب اولدی کیدی ...

***

سحر ییلدی ، صاری کوزیله کوکدن باقیبور و تانک بری آغرمقه باشلیورکن اردوکاهه بر ولوله قوبدی :

— باصقن!.. امداد!.. یتشک!.. ها بره! ها بره!
 ساخته بر سلاح شاقردیسی و پوشه صیقلمش بش اون
 آل قوبورک کورولتیسی نهایت اوچ دقیقه سوردی. هنوز
 کوزلرینی اوغوشدرمغه وقت بولامان احمد باشا، اطرافنده
 بر سورویانچی آدم وقارشینسده رئیس اولدینی بللی اولان
 ایری بر حریف کوردی:
 — قاتق باشا!

باشا کندیتنه گلهدن، دیشاریده کی کورولتوگ قولاقلرنده
 عکس ایدن بو صوگ جلهسنی ایچیه آکلاپایه مدی:
 — قاتق دییورم سکا بره باشا! قارشکده کنی طایمادکی?
 حیدر اوغلی.. احمد باشا بویون کوزلریله بوکورلر کی سوز
 سوبله بنه باقدی.

آرتق کندی کندیتنه قالقمغه لزوم یوقدی. اونو طوبندیار،
 زورلا قالدردیلر. اوزمان اوتانگ قابیسی ایچنده صادق
 اوشانغی مصطیق مکقول جسدینی کوردی. ایثی دها
 وضوح ایله آکلامغه باشلادی. یاننده کندی معیتندن کیمسeler
 یوقدی. باصقینه اوغرادینغی حس ایتدی و فیجیع بر توکلله
 صیقیلان و باغلانان قوللرینی کلکشی کوزل ترک ایلدی..
 دیشاری چیقارلدینی وقت کونش هنوز افقده ایدی. اردوگاه
 طاغیلمش وعسکر کاملا حیدر اوغلی یاراتی طرفنده برکومه

اولمش کندیتنه باتیورلردی. فنا حالده جانی صیقیلان باشا
 نهایت معیتنه سسله ندی:
 — بونه ایشدیر بره خاشلر!
 هپسی بردن عصی و چیلغین جواب ویردیلر:
 — خاش سنسک! بز اهل اسلام، اهل شریعتله جنک
 ایتمسینی ایسته مزوک! باشا حیلنه نک ماهیتی دها قطعی و صریح
 آکلادی و سوردی:
 — بونلرمی اهل شریعت!

و حقارته اوغرامش کی حدت ایدن حیدر اوغلی باشانی
 اکسه سنه درحال بر سله عشق ایدره رک بره قایتدی و:
 — بکهنه مدکی باشا?
 دییه هایقیردی.

— امت محمدی بر برینه قیدیراجفکزه...
 احمد باشا قورقونج بر غیظ اشارتی کی شیشن مور دودا.
 قری اوزرنده آجی بر تسمله مقابله ایتدی.
 — صویدورک شو نابکار!

حیدر اوغلنک امری درحال انفاذ اولندی. باشانی چیریل
 چیلایق صویدیار و وجودینک هر طرفه توکوردیلر، جامور
 آندیلر، آت ترسی بولادیلر..
 حیدر اوغلی کولوبور واسه تها ایدیوردی:

— بره نابکار! بره کافر! بره باشا! سن هیچ دویمادکی که
 بو دیارده بر حیدر اوغلی، بر قاطرچی اوغلی وار؟ سنی بو
 قیافله آستانه به کوندره مده وار، اوراده کیلرده قصه ایله..
 اولرنده سندن حصه آلالر...

صوکره یان طرفه دوندی و هایقیردی:
 — الک کوتو، چیلین، اوپوز، ایشه یاراماز بر بیکر
 بولک!
 و بیکر بولونجه به قدر احمد باشا توکورولک و کفر و شتم
 آلتنده بکلدی..

حیوانی بولایلر، پاشانک قاووغنده کی صاریقدن بر بولار
 یایدیلر، باشانی بوییکره ییندیردیلر و یانته ایکی قلاغوز ویردیلر
 حیدر اوغلی، قلاغوزلره تنبیه ایتدی:

— صوگ قوناغه قدر کچیررسکنز و اوراده کویلوپه تنبیه
 قیلارسکنز که کیمسه بوکا نه اوروبا، نه یینک ویرمسون.
 برر یارچه الک کافیدر. کیمسه که بو فرمانه قارش قور،
 حالی بماندر. بویلهجه بیلدیرمست.

و باشانی استانبول سینورینه قدر قلاغوزلاسونلر..
 احمد باشا، جانی بر جنازه کی اردوگاهک اورته سندن
 کچرکن هر نفر و هر دوداق آلائی ایدیور و توکورپیور
 ایدی.

اوشانده اردوگاهک کنارنده بر کورولتی اولدی. هرکس
 او طرفه باقدیلر، سینی آکلاشادی. قاطرچی اوغلی، طاقیه
 درت نعله کلیردی. بر دقیقه صوکره پشندی. و مسئله
 آکلار آکلهماز آتی احدا باشایه دوغری سوردی و هایقیردی:
 — این بره خاش!.. این بره نابکار!..
 و حیدر اوغلنه دونوب وافر عتاب ایلدی:
 — حیدر اوغلی بونه ایشدیر؟ سن احق. بودالای
 اولدک؟

اولمسک بویله ایدرمیسک؟ هیچ بو نابکار پراقیلیرمی؟
 بو دولنک یانته دونجه تکرار لشکرین دوزر و بزم اوستمز
 صالدرر..
 صوکره معیتنه هایقیردی:

— شیشلری!.. زاغلی شیشلری!..
 هان شیشلر کلدی. قاطرچی اوغلی بونلره باره ویرمه
 کویلولرک کوزلرینی او یاردی. شیشلر قیزدیرلمغه لزوم کورولم
 دن، یره باتیریلان پاشانک کوزلرینه صوقولدی. و صوکره
 بالاسنی چکن قاطرچی اوغلی کولهرک سوبله ندی:

— شمیدی به قدر بدولت پاشاسنک بویینی کسمه مستدم،
 قسمت بوکون ایش.. بسم الله!.. بسم الله!..
 بر جمله ده، کوزلرندن قویو قانلر صیزان بایغین پاشانک

طالعمنز باشی طوبراقلر اوزرینه یووارلاندی . وباران سیر
ایتمک کایرلرکن ، قاطرچی اوغلی حیدر اوغلنه سسلندی :
— قارتم چوق آج آغا ، کلده برابر لقمه ایدم ..
احمد باشانک آرتق بوش قالان اوتاغنه دوغری آغر
آغر یورومک باشلادیلر ..

***

کوزلر ، هفته لر ، آیلر کچیوردی . هر کونش ، یکی بر
یانغینه ، هر غروب یکی بر قتل عام ایله دوغوب باتیوردی ..
حیدر اوغلنک اولومندن سکره قاطرچی اوغلی بوسپوتون
بالکنز قالمش و حاکمیتی ، دهشتی هر یانه سالمشدی .. اسپادن
دها او وقللر بیقمشیدی ، برکون اوکا درت آیدر دها چوجق
یامعدینی ایچون قیزمش و بوغازینی صیقه رت صاری قوئوغلک
اوتنه سنه کومدورمشدی .

یکی جاریه لر ، یکی قادیلر ، یکی ودلر معصوم اسپار کلوب
کچیوردی . بونلرک الک دفته شایان اولانی هر طرفده کی
سروی صندوقلرک وچنی کوبلرک یاره ایله دولسی ایدی .
یاره چوغالدقچه ارزو واحتیاج چوغالیوردی . بولندی
دیار قاطرچی اوغلنه یواش یواش طار کلکه باشلامشدی . اونه
بوغازده جنکی ایستور ، نه کریده بوغازلشمی .. خیالنده
واسع برکستان ، فقط محمول برکستان آجان بریر واردی :

استانبول ...
درعلیه نك شیرین قیزلری . اوق میدانك اكلنجهرلی ،
صیرمه قفتانی چنکیلرک رقص و آغشی روحنده سونمز بر
اشتیاق آتشیه یانیوردی . دیکه دیکه ، ایشیدیکه حکایه لرک
هربرنده آری بر دامارینی آتشیه چک ، اعصابنک آری بر
پارچه سنی کدره چک نقطه لر واردی .
— آه آستانه !..

دیهه ایچی چکیدکی زمانلر ندماهی بودردی کوروکله مکدن
خالی قالییوردلری . فقط ایشک مشکلی ، آلرئنده هنوز « احمد
باشای مظلوم » ک قانی قورومامشدی . دولت یوایشی اونوتمش
کبی کورو نوپور ایدیسده او ، پک اعلا بیلوردی که فرصت
دوشونجه جزالندیرلوق ایسته نیاه چکدر . مع هذا دولتک بوجدینته
امین دکلدی . کندندن اول نیجه آداملر چیقیدینی حالده عیسی
عفو اولتمشیدی . « عفو اولتمشیدی ! » بو تعبیر ، ایچیدیکه
شرابک وپردیکی لطیف تاثیردن دها زیاده فسونگار چیقیدی
بند عفو اولونورم ! دیدی وامرایتدیکه حاضریق بیتر بیتمز
آتلره بینلیدی . التقیصه واسطه ایله مقصدینه ایرمک ایستیوردی .
آلای ، ارزوسنک رینه کتیریه چکنه قناعت ایدنلره مخصوص
بر شوق ونشوه ایله تورکی سوله یه رک یوللری کچیوردی :

کم باقايک سز بو یوله
واریر کیدر استانبوله
او ایل بزه قسمت اوله
حاضر قیلسون باجلرینی

تازه قیزلر چیچک بولسون
آلتون طاسلر شراب دولسون
آغلار ، بکلر صف صف اولسون
حاضر قیلسون باجلرینی

هر نفرآدن سوکره آتلر اویناتیلیور ، جریدر آتیلیور ،
نعره لر باصیلیوردی . آز اوز کیندکدن سوکره نهایت جای
قصبه سی کناریته واصل اولدیلر . درحاک خبرچی کیتدی .
بلده اعیانندن ودولت ارکانندن عیسی آغانک چفتلکنده
اولدینی آکلاشلدی . عیسی آغا بوپور ایتدی ، قافله چفتلکه
قوندی . خوش بشدن سوکره قاطرچی اوغلی دردینی آجدی :
— عیسی آغا ! دیدی . سندن بر شی ایسته یه چکم ،
اونکچون بو قدر بول تبیم کلدیم . عیسی آغا هوب ایدن
یوره کنک وپردیکی هيجان ایله قیصیق قیصیق صوردی :
— خیردر آغام ! دیله دیکه سوله !

— باق شمدی یه قدر سکا هیچ زوام دوقانندی . اونی
خاطر لایه رقی بکا بر ایش کوره چکسک .
— خیرلیسبه آغام .
— باق دیکه نی ؛ آستانه یه می کیدرسک ، محضری
کونده ریرسک ، نه یاپارسه ک یاپارسک ، یا نی عفو ایتدیررسک ...
یا خود ...

— یا خود آغام ؟
— مالکی ملککی باقوب ، یغما آیدوب ایرانه کوچهرم !!
عیسی آغا بوغولور کی جواب وپردی :
— آغام ! محمد آغام ! بیلیرسک که سکا اولان محبم
باقی وقدمدندر .

بو ارزو کی یامنی ازجان ودل دیلرم لکن ..
— لکن نه اولویور ؟
— بر وسیله یوق دیمک ایستیورم .
— آغا ، سن عقللیسک ، بویه وسیله لری ایجاد ایدرسک .
— دوشونه یم براز ..
— قاطرچی اوغلی چوبوغنی ایچمکه مشغول اوله رق عیسی
آغانی دوشونمکه برآقدی . آغا برمدت تفکر ایتدکدن
سوکره آرادینی وسیله یی بولمش اوله رق :
— آغام ! دیدی . غایت اینی بر وسیله وار . اگر

قبول ایدرسەك هم مقبوله كچر ، هم نامك شانك بركات دها
اعلا اولور ..

نه ايمش او ؟

— معلوم اوله كه آغام ، بوكون دولتك باشنده كي غائله
حددن افزوندر . هر طرفه هزيمت ، فترت باش كوسترمش .
عجز هر بوجايي قاپلامش . دشمنلر جنك ايدوب دورورلر .
دولتك باره به احتياجي بك زياده . چوق شكر الله سكا ويرمش ..

— نه ويرمش ؟

— باره ديمك ايستيورم .

— بكا كيسه نك برشي ويرديكي يوق .

— اويله اولسون ، مساعده قيل كه سوزيمي اكمال
ايدم . كچنارده كريد سرداري حسين پاشا ابوسعيد افندي به
بر نامه كوندرمش ، اونده ديورمش كه « هانيا وعدلر بكنر ؟
عساكر اسلام آج ، چيلاق .. قرق يازه كوه مثال دشمن
سفينه سي كلدي ، عسكر ، امداد ، ارزاق كتيردي .. بزم
كونلرمز يوللرده قالدي ... شادي بزلرده دونما ، عسكر
تداركپله مشغول ، فقط خزينه دولته بش باره لر يوق ...

— يوق ايسه بكانه ؟

ناصل سزه نه آغا؟ سزده بو دينك امتي ، بو وطنك اولادي

دكليسكنر ؟ ثروتكزدن بر مقداري دولته دين وملت اوغرند
هيه قيسه كن چوق مقبوله كچر ..

— بارم اولسه ويرمدم ، نهمده آنجق كچينه چكم قدر
بارم وار . نه ياييم ؟ ..

— بيلمم كه ..

قاطر جي اوغلي قيزدي ، آيغبر كي برسله جواب وردی :
— باق بكا عيسي آغا ! بن دولت ، ملت بيلم سن بي
عفو ايتديره چكميسك؟ ايتديره چكميسك شمدی جواب وير ..
و آياغه قالقدي ، عيسي آغا نهايت تتره تتره وعد ايتدی
و هان اوراده چار وناچار استانبوله بر عريضه يازمه
باشلادی ...

خصوصی ساعيل ، تاتارلر چيقاريلدي . وجواب كلنجه به
قدر قاطر جي اوغلي بوتون عونيه سييله عيسي آغانك بوينه
دينانك الك آغبر بر يوكي كي مسافر اولدی ..

***

قاطر جي اوغلي چاي قصبه سنه يرلدن صكره ، آرتق
هركون استانبولدن بيكي كلنلري استجواب ايديور ، او
شيرين بلده نك حكايلري كيجه او قولريك دها شيرين رويالري
اولدورديوردی . انجه قاتلر ايچنده بياش ياشمقل قاديكلر
خيالي قاطر جي اوغلنك روحنده هند معبدلرينك الك مقدس

آبدلري كي جانانيوردی . كوشكلر ، كاشانه لر ، باليلر پري
ماصلالرينك آتوندن وزبرجدن سرايلريني كريد بر اقيور
وقاطرجي اوغل درحال اون سراي صاحبي اوله جفتي كندی
كندينه تامين ايديوردي . اسكدار يقه سنده وقاضي قريه سي
سقي بك مبالغه ايله ثنا اولتيوردی . هرجهته ناظر اولان
بو بلده نك اورتمه سنده بويوك ، امثالسز بر كوشك يابه جق
وباغچه سته كللر ، سنبللر ، لاله لر ، عنبرلر ديكيديكدن ماعدا
منه لك اولق اوزره تر فنده قاوونلر ، اوزوملر اكديره چكدي ...
نهايت وقت ساعت ايريندي . صبرملي تاتارلر ، خصوصي
ساعيلر كلدي . عيسي آغا آلديني جواني ، مكتوبي اوقودی :
صدراعظم مراد پاشا « بن مكتوب ويرمزم اما ارکان دولت
مكتوب كوندرسونلر » ديمش بونك اوزرينه كوندرمش .
مختلف استبانامه لر چيقدی . زمانك ميدان واركان دولتندن
اولان بيگيري آغاسي . منجم باشي حسين افندي ، بوداق زاده ،
قره كوز وعلما نك الك مستبرلردين شيخ الاسلام وقاضيه سكرلردن
بر قانچك آيري آيري مكتوبلري ، استبانامه لري اوقوندي .
ودولتك بو صادق ، فقط ، اغواي آخرله كين صداقي
طريق ديكره چورن قاطر جي اوغلي شاه محمد آغانك كالييله
عفو اولنديني آشكار اولدی .
داووللر چالندي ، نهره لر آتيلدي ، قوزولر كباب ، شرابلر

نوش ، عقللر بهوش اولندي .. عيسي آغا سالماقور تولديغندن
نيجه كونلردن بري چكديكي معترفه قانالاهرق نمون . قاطر جي
اوغلي شاه محمد آغاده استانبولك خياليله مست وچنون قورولان
ضياقتلري ، ايديلن آلا آلا عياري تماشا ايديورديلر ...
ايرتسي كون قاطر جي اوغلي دورمادی ، عودت حاضر لغته
امر وپردی . ايچريده ايشلري دوزله كه كيده چكسي ، عيسي
آغا دها صباح نمازندن ايكي ساعت اول قالقه ورق قورشوندن
آغبر مسافري « بك بويوك صفا كادك » ايله سلامتلكدن
صوكره عمرنده الك كنش ، الك راحت نفسني آلدی ...

***

قاطر جي اوغلنك اوغرا ديني هر واقدن چيتان آيري
تاتارلر ، روزكارلر كي سريع و يورولماز بر صولته اسكداره
دوغرو آقبن ايديور واستانبوله خبر كتيريوردی . بر
صبح « قريه پندك » استانبولدن كان زوار ، مراقليلر وقارشيلار
ييجيلرله دولمشدی . وكلا ووزرانامه صفا كادك كچيلردن ماعدا
كريدك بدبخت فقط نامدار سرداري حسين پاشانك آغازندن
چاتره باطره اوغلي طوب آتان علي آغا رسما تشريفاتيچي بولو-
نيوردی . بر چوق خدامندن ماعدا اون سكر اصل وفاكار
ياري برارنده اولان قاطر جي اوغلي نهايت حشمتلره ، دواتلره ،

عزیزه غبطه و پرده جك مستشا بر آلاي ايله اسكداره واصل اولدی ...

قفسلرك ، جومبلك آرقه سندن جاهل و متعجب نظر لرله باقان قادی قفلردن ، آلتی بغچه دیوارلری اوزرنده بارماق لرلی آغزینده صوفش قبر مزی دونلی چوققلردن ، الك و فرلی افندیله الك آغز اصنافه وارنجیه قدر هر کس بولله دوکولش ، قیر آتک صیرتنده هندوچینی فتح و ضبط ایدن برجهانگیر وضعیتله ککن قاطرچی اوغلنی و طائفه سنی تماشا ایدیورلردی ..

یکچیریل دزلیش ، محله جیلر ال باغلامش ، قول باشیلر گوشه طوغش ، هر شی و هر کس رسی ، خصوصی بو آلاي سلاملا بورلر و کوزلرینی آچوب حیرت ایدیورلردی .. اسکدار بایرام وار کي نمون و شاد .. اسکه سیران بری قدر دولو و خندان ... نهایت چکدیرمه لره بیلندی و سرای برونی استقامتی طو تولدی .

شاه محمد باقیدینی بوتون منظره لره کابوسه بکزه یین هجو - ملری آلتنده کورمه کله کورمه مک آره سنده بر کورلک و حسن ایتمکله ایدمه مک آره سنده بر دوغو سزلی و سرسمک ایچنده ایدی .

بو ، باشقه برعالمی .. مائی ، یشیل ، پنبه ، بیاض رنگلرک کوزلرنده رقص ایدن قاریشق ماهیتلری ، آلتنده شیردایان دورغون

دکیزک بوتون کولک لری قوجا قلامش رنکی اوق بر یاراق کبی صارمش ، طائی بر روزگارک اوکونده مست و متعجب سور و کلیورلردی .

..... اکابر ، وزرا ، اغوات کیم وارسه زیارت ایدلدی ، اعاده اولندی ، ضیافت ویرلدی ، اکرامک توقیرک ، عزتک ، مهمانوارلکک یتیشیله من یوکسکلرینه چیقلدی و نهایت . و نهایت بونلر کافی کوربله میده رک پادشاهک حضورینه قبول اولنه جینی کون بیان و فرمان بیورلدی .

بوده استانبولک بایرامی اولدی . سو قاقلر ، میدانلر دولدی . بورنلرینی قاریشدران محله چوققلردن کوروچه سی اتکندن چکن تازه کلینلره .. مندرینی ترک ايله فرار ایدن دیوان افندیسی معاونلرندن یکچیری اورتیلرینه قدر جانلی نه وارسه هر کس قوشدی ، اوشدی ..

بیلیمه ییلر بیلنله صور بیور .. یالن باکلش ، دوغرو ایگری ، تک آياق اوستنده یوز بیک ایضاحات ویرلیورلدی . فقط اصل و حقیقت اولان بر جهت واردی : قاطرچی اوغلی حضوره کیریور ..

و هر کسک بیلمدیکی بر نقطه واردی که اوده بو بایرامک نیچون اولدیفیدی .. مع هذا بر سیر و بایرامدی .. او خالده استانبوله بو ، پک کافیدی . ایستر قاطرچی اوغلی ، ایستر

کرید سرداری حسین پاشا ، ایستر و ندیکلونک بر قاج یوز پارچلی دوختاسی .. بایرام یا .. البته پک کافی اوله جقدی .

چدیك پابوچلری کنساندن پنبه طوبوقلری کورین ایچ اوغلانلرینک اووز فراجه لی بیاض باشماقاره بورون محمور کوزلره اشارتله شمعلری ، بر قاج اورته نثرینک اوست دوداقلرینی بورنلرینک دلیک لرینه قالدیروب درین درین قوقلا یشلری تام قوامنی بولیدینی بر صرعه ایدی که حضوره قبول مراسمی بیتمش وعینی دبدبه ايله قاطرچی اوغلی آلاي مسافر خانه سته عودت ایلشدی .

شمعی هر کسک دیلنده مهم ، پک مهم ، غایت مهم بر حوادث دولاشیورلدی : شهریار افندمن قاطرچی اوغلنی اوق میداننه دعوت بیور مشلر .. اوق آتیه حق و شاهین اوچوروله - جقمش ...

بر مدندن بری دکز محاربه لری ، کرید فریادلری ، خارجی تعرضلر ، داخلی اغتشاشلره قولایغی یورولان خلق کنیش ، پک کنیش ، غایت کنیش بر نفس آلدی . و هر کس کولکلره راز انشراح گلسته سبب اولان قاطرچی اوغلنه دعا ایدرکن سردار حسین پاشا حالا او شمنه دن نامه یازیور و حالا او شمنه دن : ه هانیا وعدلر بکزه ؟ عساکر اسلام آج ، چپلاق .. فرق یاره کوه مثال دشمن سفینه سی کلدی . عسکر ، امداد ، ارزاق کثیردی .. بزم

ایسه کوزمن یولرده .. دیمکه دوام ایدوب دوریورلدی ... فقط اهمیت ویرن ، کیجه لری یاناغی باشنده ، کوندوزلری یوره کی ایچنده قانلی باشلر دوککدن باشقه برشی بیامیورلدی . و استانبوله ، قاطرچی اوغلی بایرامی کونلرجه هفته لرجه سوردی ، کیتدی .. لکن شاه محمدک فکر کنده خفیف بر تبدل حاصل اولویورلدی . بوراده کندیسنه ایدیلن اکرام وعزته مقابله ایتیمش اولسه بیله ، خصوصی ذوق واکلنجه سی ، هیچ اولمازسه بخشیشلر یوزندن خیلی مصرف اختیارینه مجبور قالیورلدی ..

دلفریب آستانه عینی زمانده ده کیسه فریب اولیورلدی . نهایت دایانه مدی ، آناطولیده بوتون باد هوا یاپیدینی ذوق وسلطنتی دوشوندی . و استانبوله عکسینی یایمغه ، یایمغه دوامه کولکی راضی اولدی . فقط پک چوق مصرف ایتشدی ، بویوک بریکونه بالغ اولان بو اسراف تلافی ایتک لازمدی . بونک ایچون چوق ذهن صرفه لزوم کورمدی . ایکی باردق شراب آره سنده بر چاره بولیورلدی . پادشاهه عرض ایتدی ، آرتق « سکون ایچنده .. نمازی نیازی ، دعاسی صداقتی ايله صولک عمرینی کچیرمک » ایستیورلدی . قوتی ، اداره ده کی مهارتی مسلم اولدیفندن اوکا

بر سنجاق پکلی و بریلیرسه صداقت و لیاقتی بالفعل و بر دها
کوستره چکنی اوزون اوزون آکلاتدی . و :

— بر هانکی سنجاق دیله سون ..

دینلیدی زمان ، کوزل اووالری ، زنکین وارداتیله
کوزی اوکنه کلنی هان سویلیدی :

— بیکشیری ..

والدی .. درحال اورایه کوچدی ، صاغه صوله صا -

لدیردی ، کاشانه لر یادی ..

خلق ، بیکشیر خلقی ، بو درت قانلی ظلم و اعتساف
نجه سی آلتنده ایکی بولکوم آه وزار ایدرکن ، قاطرچی اوغلی ده
اسکی اسکلتلرک اورنه سنده ویکی جنازه لرک کوسلری اوستنده
ه سکون ایچنده .. نمازی نیازی ، دعاسی صداقتی ایله صوک
عمرنی ه یاشیوردی !..

۱۰ کانون ثانی ۱۳۲۹ استانبول - نشانطاشی

هر کسه ! ادمان

مملکتنده آرتق ادمان لزومنی درک ایتنه ن قالمادی ،
عرقزک صاغلام اولماسی شهه سزکه ادمانچیلقله قابلدیر .
بتون کنجکلک مضر یوللردن منعی ایچون اک کسدرمه
ونافع یول ادمانچیلقدیر .

ایشته شو مقصده اتشار ایدن هفته لی (ادمان)
مجموعه سی بو خصوصده هر درلو تکملی حاضردر :

کرک مملکتیزه کرکسه اوروپا و آمریقایه متعلق
نفیس فطوغرافیلرله تیزین ایتدیگی کبی ، فوت بول ،
کوروش ، ژیمناستیک ، کسافلی ، بیسیقله ت ، قوشو ،
تنقیدات ، خلاصه ادمانه متعلق بتون یکنایکلی
احتوا ایدیور . بو قدر فداکارلنه مقابل ادمانک

نسخه سی [بر غروش] در . سنه لکی ۴۵ ، آیلق
آبونه سی [۴] غروشدر . محل مراجعت جمعی
کتابخانه سی .

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Çağdaş KIZMAZ

Doğum Tarihi ve Yeri: 08. 05. 1993 , Kırklareli

E-posta: cagdaskizmaz@gmail.com

Öğrenim Durumu

Lisans: 2011, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yükseklisans: 2019, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

